

TARTU ÜLIKOOL
HARIDUS- JA SOTSIAALTEADUSKOND
AJAKIRJANDUSE JA KOMMUNIKATSIOONI INSTITUUT

**PÕLVKONDADEVAHELINE SUHTLUS UUE MEEDIA
KANALITES**

Magistritöö

Virge Tamme
Juhendaja: Andra Siibak, PhD

Tartu
2012

SISUKORD

SISUKORD	2
EELLUGU	5
SISSEJUHATUS	9
1. TEOREETILINE JA EMPIIRILINE RAAMISTIK	14
1.1 Mannheimi põlvkondade teooria kontekst	15
1.2 Sotsiaalse kapitali teooria kontekst.....	18
1.2.1 Sotsiaalne kapital ja internet	20
1.3 Sotsiaalse õppimise teooria kontekst.....	22
1.4 Tehnoloogilise determinismi teooria kontekst	25
1.5 Uurimisteemad.....	27
2. METOODIKA JA VALIM	29
2.1 Meetod	29
2.2 Valim	31
3. TULEMUSED	34
4. DISKUSSIOON	38
4.1 Põlvkonnad internetis	38
4.2 Sotsiaalne kapital sotsiaalsetes online-võrgustikes	40
4.3 Digitaalne lõhe uue meedia keskkonnas.....	41
4.4 Virtuaalne õppeprotsess ja sotsiaalsed eeskujud	44
4.5 Uus tehnoloogia ja selle kasutamise tagamaad.....	45
4.1 Meetodi kriitika	48
4.2 Edasised uurimisideed	49
KOKKUVÕTE	51
SUMMARY	54
KASUTATUD KIRJANDUS	57
ARTIKLI KÄSIKIRI	61

„Who introduced granny to Facebook?“ Exploration of everyday family interactions on web-based communication environments	61
Abstract.....	61
Theoretical framework	64
Generations on the Internet.....	64
Getting together on the Internet.....	65
Inter-generational relations on networked publics	67
Method and Sample.....	68
Results and Discussion.....	71
Reasons for Using Web Based Communication Channels.....	71
Choosing Web Based Communication Channels and Forms of Communication.....	73
Inter-generational differences in content sharing practices	75
Parental Mediation of Children’s Web Communication	78
Conclusion.....	79
Acknowledgement.....	81
References	81
TALVEAKADEEMIA 2012 KONKURSIARTIKKEL	85
Pereliikmetevaheline suhtlus kui jätkusuutliku ühiskonna alustala	85
Sisukokkuvõte	85
Sissejuhatus	85
Seos jätkusuutliku arenguga	86
Teoreetiline taust.....	87
Internet kui põlvkondade ühendaja.....	87
Veebisuhtluskanalid perekonna jätkusuutliku funktsioneerimise tagajatena	88
Tolereeritud kohalolu?.....	89
Internet kui ühismaa	89
Meetod ja valim.....	90
Tulemused ja analüüs	91

Veebisuhtluskanalite kasutamise põhjused	91
Vanemate roll noorte veebisuhtluse vahendajatena.....	93
Summary	95
Kasutatud kirjandus.....	96
POPULAARTEADUSLIK ARTIKKEL BLOGIS VÄRSKE AJU.....	99
Uus meedia kui põlvkondade kohtumispaik ... ehk miks mu vanaema Facebookis on?	99
Kolme põlvkonna pärusmaa.....	99
<i>Online</i> -keskkondade kasutusmotivatsioon.....	100
Internetikontakt sõltumata vahemaast.....	101
<i>Online</i> -peitus	102
Viited.....	103
LISA 1: Intervjuu kava.....	105
LISA 2: Potentsiaalsetele respondentidele saadetud kiri ja saadud tagasiside	108
LISA 2: Intervjuude transkriptsioonid	111

EELLUGU

Käesolev magistritöö on oma ülesehituselt ebatraditsiooniline. Magistritöö põhiosa moodustab põlvkondadevahelist suhtlust uue meedia keskkonnas analüüsiv eelretsenseeritav teadusartikkel, mida toetab nii teoreetiline kui metodoloogiline lähtekohti analüüsiv eestikeelne ülevaade.

Oma lõputöö olen vormistanud just teadusartikli vormis, kuna leian, et minu uurimustöö teema on suure potentsiaaliga ning väärib ühiskonnas laiemat diskussiooni. Igaüks, kes pereliikmetega uue meedia keskkonnas suhtleb, on kindlasti võimeline end uuringu konteksti asetama ning kaasa mõtlema, kuhu tema perekonnas omavaheline suhtlus suundumas on. Magistritöö raames valminud publikatsioonidega ongi minu üheks eesmärgiks tekitada kõneainet just rohujuuretasandil – pere keskis. Antud temaatikat uurides, leian, et pereliikmed peaksid üksteise *online*-käitumist enam arvesse võtma ning sel teemal ka silmast-silma enam vestlema. *Online*-käitumise juures on erinevaid aspekte, mida pereliikmed saaksid vastastikku jälgida ja reguleerida. Kui me vaatleme näiteks privaatsuse aspekti, siis on loomulik, et igaüks vajab seda ning sellest tulenevalt on eri põlvkondade esindajatel oluline määratleda oma piirid, millest üleastumist nad ei soovi. Täna aga sageli kombatakse neid piire ning püütakse leida vastuseid lähedase *online*-käitumisele läbi monitooringu, järelvalve. Leian, et kui põlvkondade esindajad räägiksid antud teemal omavahel enam, looksid nad üheskoos aktsepteeritava suhtlusmudeli ja juurutavad seeläbi *online*-käitumispraktikaid, mis toetavad jätkusuutliku ning eluterve peresuhtluse loomist ja säilimist.

Ühe osana oma magistritööst pean oluliseks ära märkida osalemist Talveakadeemia 2012 tudengite teadusartiklite konkursil. Konkursist võtsin osa Andra Siibaku juhendamisel ning sooviga saada oma uurimisteamale laiemat kajastust, tagasisidet ning tekitada arutelu. Kuna Talveakadeemia ootas oma konkursile töid, mis käsitlevad jätkusuutliku arengu temaatikat, saigi sinna esitatud artikkel „Pereliikmetevaheline suhtlus kui jätkusuutliku ühiskonna alustala“, mille eesmärgiks oli analüüsida uue meedia keskkonna rolli perekonna igapäevases

omavahelises suhtluses ning vaadelda, kuidas interneti poolt pakutavad suhtluskanalid toetavad peresuhete tugevdamist ja säilimist. Uuringu tulemusi käisin esitlemas Talveakadeemia 2012 konverentsil "Jätku majandust, jätku leiba!". Kahe retsensendi poolt hinnatud artikkel sai oma vanuseastmes I koha¹ ning avaldati Talveakadeemia 2012 artiklitekogumikus, mis on kättesaadav kõigi suuremate ülikoolide raamatukogudest. Lisaks artiklile sai konkursile esitatud töö võetud kokku ka populaarteadusliku lühiülevaatenärvärske Aju blogis.

Konkursil osalemine andis kinnitust, et kolme põlvkonna uurimise temaatika on uudne, aktuaalne ning huvipakkuv. Magistritöö raames läbiviidud uuringu valim on väike, millest tulenevalt ei võimalda see teha väga suuri üldistusi kogu ühiskonna kohta, ent siiski võib käesolevat tööd pidada suunanäitajaks põlvkondadevahelise suhtluse uurimisel uue meedia keskkonnas.

Magistritöö peamiseks väljundiks on eelretsenseeritav teadusartikkel „*Who introduced granny to Facebook? Exploration of everyday family interactions on web-based communication environments*”, mille teesid on vastu võetud avaldamiseks 2013. aasta kevadel ajakirja Northern Lights erinumbris „*Age, generation and the media*”. Minu kui uurija jaoks oli teadusartikli kirjutamine esmane kogemus, millest tulenevalt pean seda üpriski keeruliseks ning aeganõudvaks, ent lõplikku tulemust vaadates, väärtuslikuks kogemuseks. Kogu artikli kirjutamise protsess oli kokkuvõttes käänulisem kui arvata võisin. Rangelt piiritletud ning näiliselt üpriski korrektsel teadusmaastikul esines minu suureks üllatuseks ka ebaprofessionaalsust. Nimelt ei olnud Northern Light ajakirjas oma teadusartikli esitamine minu ega kaasautori, juhendaja Andra Siibaku esmane valik. Nimelt sai 1. detsembriks 2011 saadetud artikli käsikiri ajakirja OBS erinumbrile „*Networked belonging and networks of belonging*“, mille toimetajad lubasid esmase otsuse langetada 31. märtsiks 2012. Nimetatud ajakirja toimetajad näitasid üles suurt huvi neile esitatud artikliteemade üle diskuteerimiseks, oodates autoreid osalema ka aprillis 2012 Brüsselis toimuvale kohtumisele. Kogu selle suure initsiatiivi ülesnäitamise kõrvalt selgus aga, et saadetud artiklid ei olnud läbinud retsenseerimisprotsessi ning toimetajatel puudus nägemus, millised artiklid pääsevad ajakirja, millised mitte. Asjade käiku arvestades, sai 15. aprillil 2012 saadetud artikli teemat käsitlevad teesid ajakirja Northern Lights erinumbrisse „*Age, generation and the media*”, kust tuli 15. maiks ka kinnituskiri teeside vastuvõtmise kohta. Artikli toimetajad tõid välja, et meie

¹ Kokku esitati Talveakadeemia 2012 konkurssile 25 tudengite teadustöödel baseeruvat artiklit.

tugevuseks on just põlvkondade-, vanusekeskne lähenemine uue meedia uurimisel ja analüüsil. Kuna valminud artikkel tuleb ajakirjale alles esitada, ei saa ma kirjutada ajakirja retsensentide soovitud ega parandusettepanekutest, ent loodetavasti on pika protsessi positiivne lõppresultaat nähtav juba 2013 kevadel ilmuvast ajakirjast endas.

Eelretsenseeritavat teadusartiklit raamistab eestikeelne katusartikkel. Kui põhiartikkel käsitleb kogu uurimisprobleematikat kitsamalt, keskendudes teiste autorite uuringutele samades valdkondades ning tuues välja minu poolt läbiviidud uuringu põhitulemused, siis katusartikkel hõlmab endas uurimisprobleematika laiemat käsitlust, asetades uurimisteema ühiskondlikku konteksti. Katusartikli ülesehitus ei erine klassikalisest magistritööst, ent oma olemuselt on ta laiemaid teoreetilisi käsitlusi pakkuv. Kuna katusartikkel esitab ennekõike põhiartiklist väljajäänud tulemusi ja kirjeldusi, on katusartikli peatükid võrreldes klassikalise magistritöö mahuga ka kokkuvõtlikumad, lühemad. Lõppresultaadina on kogu töö esitatud kahes, üksteist täiendavas vormis: uuringu põhitulemusi esitlev eelretsenseeritav teadusartikkel ning laiemat ühiskondlikku raamistikku loov ning artiklist mahu piirangu tõttu väljajäänud tulemusi, arutlusi kajastav katusartikkel.

Teadusartikkel valmis ETF grandi 8527, „Põlvkonnad ja põlvkondade vahelised suhted kujunevas infoühiskonnas“, toel. Teadusartikkel on kirjutatud kahasse magistritöö juhendaja, Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi meediauuringute vanemteadur Andra Siibakuga. Minu poolt läbiviidud uuring ja tulemuste analüüs sai tänu kaasautorile toimetatud ning vormitud teadusartikli nõuetele vastavaks. Siinkohal tahaks tänada oma juhendajat suurepärase koostöö ning põhjaliku kaasamõtlemissuuna eest. Tema asendamatu teadmised antud valdkonna uurimisel näitasid kätte suuna, kuhu teema uurimisega edasi minna ning kriitiline silm märkas väiksematki mõtteväärtust, mis kohendamist vajab. Andra Siibak on kindlasti inimene, kellega teadusmaastikul julgelt luurel võib käia. Juhendaja kõrge motiveeritus, järjekindlus ning pühendumine motiveeris tugevalt ka mind ennast ning viis sära silmis võiduka lõpuni. Suured tänud selle arendava ja teaduslikult mitmekülgse kogemuse eest!

Asju saab paremuse poole suunata vaid läbi konstruktiivset kriitikat. Suured tänusõnad retsensent Pille Pruulmann-Vengerfeldtile asjakohaste nõuannete ja soovitude eest, mis aitasid magistritöö erinevaid peatükke omavahel enam sidustada ning lahtiseid mõtteid selgemini koondada. Retsensendi tagasiside toetas suuresti terviklikuma magistritöö loomist.

Kummardus ka peredele, kes jagasid minuga oma uue meedia kasutamise kogemust. Aitäh meeldivate kohtumiste ja informatiivsete vestluste eest. Pereliikmete avatud suhtumine ja motiveeritus osaleda soodustasid intervjuude läbiviimist ning andsid kokkuvõttes põnevaid tulemusi, mida tulevikus edasi arendada.

Kogu lõputöö protsess, mida ma suurest agarusest pea kohe, kui magistrantuuri astusin, alustasin, on olnud kui sõit ameerika mägedel, kus on nii emotsionaalset tõusu kui langust, kuid kust maha tulles silm särab ning kätte jääb vägev kogemus. Aitäh kõigile sõpradele, lähedastele ja distantisilt kaugel, ent südames lähedal olevatele vanematele, kes mind selle jooksul vaimselt toetasid, hoidsid meelt üleval ning ei väsinud küsimast „Kaua sa kirjutad seda veel, kas valmis pole juba?“ Köidetud ja kaante vahel - nüüd on valmis!

SISSEJUHATUS

Kui mõne aasta eest keskendusid paljud sotsiaalmeedia kanalite uurijad Eesti kontekstis Rate.ee keskkonna kasutuspraktikate analüüsile ning sealsele identiteediloomele jt aspektidele (nt Murumaa 2006, Laos 2007, Miljan 2007, Proosa 2009, Siibak 2009, Tamme 2010, Siibak ja Ugur 2010 jt), siis täna, seoses sotsiaalmeedia evolutsiooniga ning uue meedia kasutusvõimaluste laienemisega, on valdkonna uurimiskese tunduvalt mitmekülgsem, seda nii kanalispetsiifikast kui uuritavate seisukohast lähtuvalt. Ainuüksi Eestis on teiste kanalite hulgas tuntud suurt uurimishuvi just Facebooki vastu (nt Aug 2010, Mangus 2010, Murumaa 2010, jt), millel on maailmas ligi 8.4 miljardit (Socialbakers 2012a) kasutajat, sh eestlasi ligi 470 000 (Socialbakers 2012b). Kusjuures, need arvud näitavad ainult kasvutrende, sh on liitujate seas erinevate põlvkondade esindajad - lisaks noortele ka vanemad ja vanavanemad. Kui me vaatame vanusegrupiti, siis Facebooki kasutajaskonnas on 7% 13-15 aastaseid eestlasi. 35-44 aastaseid vanemate põlvkonna esindajaid kasutab Facebooki 17% ning vanavanemate põlvkonna esindajad, vanuses 55+ keskmiselt 3% (Socialbakers 2012b).

Nooremate põlvkondade poolt kaasa toodud uuenduslikke info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaid võime vaadata kui kaasaja sotsialiseerumisprotsessi üht alustala, mis aitab soodustada nii suhtlussidemete ülesehitamist kui säilitamist, nii sõprade kui perekonna kontekstis. Üha suurenevat interneti kasutajaskonda ning seeläbi tihedamalt põimunud sotsiaalseid suhteid ja suhtluskontakte võime vaadata ka kui ühiskonnas toimuvate sotsiaalsete muudatuste indikaatoreid.

Ühe taolise suure muudatusena võime uue meedia kanalites näha põlvkondadevahelise interaktsiooni kasvu (Subrahmanyam & Greenfield 2008, Kids to teach... 2005 jt). Uus meedia annab võimaluse eri põlvkondade esindajatel kohtuda virtuaalselt ning saada osa üksteise igapäevaelust. Interneti poolt pakutava lisaväärtuse olulisust omavahelise kontakti hoidmisel ning seeläbi peresideme tugevdamisel, on lisaks noorematele põlvkondadele mõistma hakanud ka vanema põlvkonna esindajad. Erinevate kommunikatsioonitehnoloogiate

kasutus ning üha süvenev huvi uute veebikeskkondade vastu on muutumas mitmete põlvkondade esindajatele igapäevarutiini osaks. Uued tehnoloogiad loovad head võimalused oma lähedastega kontaktis olemiseks (vt ka Simonpietri 2011, Tsai, Ho & Tseng 2011) ja aitavad hoida sidet ka pika vahemaa tagant ning seda kõike ilma liigse raha ja aja kuluta. Reeglina motiveeribki teiste pereliikmete osalus erinevate põlvkondade esindajaid uue meediaga liituma. Mitmed veebikäitumispraktikate ja veebisuhtluse uurijad (Ledbetter 2009, Boase & Wellman 2004, Furman & Buhrmester 1985 jt) on viidanud perekonna rollile uute käitumiste omaksvõtul ning kinnistamisel. Viimasel aastakümnel ongi sotsiaalteadlaste suuremat uurimishuvi pälvinud põlvkondadevaheline kommunikatsioonikontekst erinevates meediumites (Clark 2009, Gentile & Walsh 2002, Harwood 2000, Clark 2009 jt), mis annab võimaluse vaadelda perekasvatust ja kommunikatsiooni mitme (lähtuvalt põlvkondade arvust) tervikliku süsteemina (Järva 2004).

Sarnaselt eelnevalt nimetatud uurijate uurimishuvile, keskendub ka minu magistritöö ennekõike põlvkondadevahelise suhtluse uurimisele sellistes veebikeskkondades nagu Facebook, Skype ja MSN ning vähemal määral ka blogides, Flickris jt kanalites. Uurimuse keskseks sotsiaalmeediakanaliks kujunes Facebook, mis teiste kanalite kõrvalt (nt Rate ja Orkut) on omistanud pereliikmete silmis keskse suhtluskeskkonna staatuse, kuna ühendab endas nii visuaalseid kui kirjalikke suhtlusfunktsioone ning on seeläbi oma kasutuselt kompaktne.

Kuna kasutan töös palju selliseid mõisteid nagu uus meedia, sotsiaalmeedia, perekond ja põlvkond, pean neid lugejale oluliseks ka lahti mõtestada. Töö üheks keskseks mõisteks on uus meedia. Uue meedia täpsemal määratlemisel toetun antud töö kontekstis Jan van Dijk'le (2006) ning uue meedia all pean silmas interaktiivset digitaliseeritud meediat, sh. internetti ning kodulehekülgi, blogisid, sotsiaalmeediakanaleid ja kiirsuhtluskanaleid nagu MSN, Skype, mis võimaldavad kiiret kahepoolset infovahetust. Uue meedia vahendusel on suurenenud inimestevaheline kommunikatsioon üle kogu maailma, võimaldades inimestel end väljendada blogide, kodulehekülgede, piltide, e-kirjade või muude kasutajate poolt loodud võimaluste kaudu.

Määratlemist vajab ka mõiste sotsiaalmeedia, mis on uue meedia kõrvalt teine enamkasutatav mõiste käesolevas magistritöös. Sotsiaalmeedia mõiste seletamisel toetun Livingstone'le (2008). Sotsiaalmeediast rääkides pean silmas ennekõike suhtlusportaale nagu Facebook, Twitter, Flickr, Rate ja Orkut, mis eeldab kasutajal endale kasutajakonto loomist ning kus

inimesel on võimalik olla kontaktis üha suureneva sotsiaalse suhtlusõrgustikuga, samal ajal luues sisu ja võttes vastu informatsiooni, mida teised kasutajad välja saadavad (Livingstone 2008). Sotsiaalmeediale on iseloomulikud neli aspekti, mis boyd'i hinnangul on järgmised (2009):

1. Kasutajaprofiil. Profiil on kasutajale kui virtuaalne keha, mille vahendusel loob inimene endale virtuaalkeskkonnas identiteedi.
2. Sõbrad. Sotsiaalmeedia tähenduses ei pruugi sõber olla sulle kõige lähedasem ja kallim. On erinevaid põhjuseid, miks kasutajad panevad üksteist endale „sõbraks“. Üks viis defineerida sõpru on kui sihtotstarbeline grupp inimesi, kellega kasutajad arvavad, et nad läbi käivad.
3. Kommentaarid. Kommenteerimine on osa sotsiaalsest treenitusest ja identiteedist. See on viis anda teistele märku oma heakskiidust või laitusest. Üksteise kommenteerimisest kasvavad tihti välja väiksed vestlused.
4. Uudisvood. Isiklikud uuendused sotsiaalmeedia kanalis, mis üldjuhul laekuvad kasutaja esilehele kronoloogilise voona. Paljud uudisvood koosnevad tähelepanekutest maailmas toimuvast ning viidetest enda ja sõprade igapäevategevustele.

Lisaks pean veel oluliseks tuua välja käesoleva uuringuga otseselt seotud mõiste nagu perekond. Perekonnast rääkides pean silmas kolme põlvkonna esindajaid, kuhu kuuluvad lapsed, vanemad ja vanavanemad. Perekonna kõrval pean oluliseks tutvustada ka mõistet põlvkond, mida võib pidada pea ühevanuseliste inimeste kogumiks (Põlvkond 2010). Põlvkonna mõistet aitab lahti mõtestada näiteks Mannheimi (1952) põlvkondade teooria (vt ka ptk 1.1). Mannheim jagab oma teoorias põlvkonnad kolme rühma, kategoriseerides need kui põlvkonna asukoha (i.k. *generation location*), põlvkonna kui tegelikkuse (i.k. *generation as actuality*) ja põlvkonna üksusena (i.k. *generation units*). Antud töö kontekstis mõistan põlvkonna all ühtse taustaga samasse vanusegruppi kuuluvaid indiviide ning lähtun ennekõike põlvkonna bioloogilisest käsitlusest.

Põlvkondade temaatikat hõlmav uurimishuvi kasvas välja minu bakalaureusetööst (2010) „Eelteismeliste suhtlusportaalide kasutamise praktikad Rate.ee näitel“, kust nähtus, et vanemad loovad üheskoos lastega uue meedia keskkonda kasutajaprofiile, et hoida nendega kontakti ning rakendada erinevaid järelvalve võimalusi (Tamme 2010). Sellest tulenevalt saigi teemat edasi laiendatud ning kaasatud uurimiskonteksti ka vanavanemate põlvkond. Leian, et

uurimisteema on tähtis, nägemaks kuhu põlvkondadevaheline suhtlus liikumas on ning millist mõju omavad uued tehnoloogiad perekonna kui terviku kujunemise protsessis.

Sellest tulenevalt ongi minu magistritöö eesmärgiks uurida kolme põlvkonna vahelist suhtlust uue meedia kanalites. Teema uurimiseks olen püstitanud kolm suuremat uurimisküsimust:

1. Miks erinevate põlvkondade esindajad on perekonnasiseselt otsustanud hakata lisaks silmast-silma suhtlusele kasutama ka virtuaalkeskondi?
2. Millised on eri vanuses perekonnaliikmete sotsiaalmeedia kasutamisharjumused nii individuaalsel kui ka perekondlikul tasandil?
3. Millised muutused on sotsiaalmeedia kanalite igapäevases kasutamises toimunud pärast seda, kui teised perekonnaliikmed on sama keskkonda kasutama hakanud?

Läbi viidud uuringu valimisse kuulub neli perekonda, kus on esindatud vähemalt üks inimene laste, vanemate kui ka vanavanemate põlvkonnast (N=13). Uuringu viisin läbi semistruktureeritud intervjuu meetodil, mis toimusid nii silmast-silma kui ka uue meedia keskkondades.

Antud magistritöö on oma ülesehituselt klassikalisest magistritööst veidi erinev. Töö põhiosa moodustab koos Andra Siibakuga kirjutatud inglisekeelne teadusartikkel „*Who introduced granny to Facebook? Exploration of everyday family interactions on web-based communication environments*”, mida täiendab lisaks teoreetilisi kui metodoloogilisi lähtekohti analüüsiv eestikeelne ülevaade. Eestikeelne ülevaade koosneb neljast peatükist. Esimeses peatükis käsitlen teoreetilisi lähtekohti nelja keskse teooria kontekstis: Mannheimi põlvkondade teooria, sotsiaalse kapitali teooria, sotsiaalse õppimise teooria ning tehnoloogilise determinismi teooria. Loetletud teooriad aitavad uurimisteema panna laiemasse ühiskondlikku konteksti. Teises peatükis kirjeldan uurimisel kasutatud meetodit ja esitan ülevaate valimist. Kolmas osa tööst keskendub tulemuste esitamisele, mis põhiartiklist välja jäid. Neljas peatükk seob omavahel tulemused ning eelnimetatud teooriad ning arutleb nende üle. Lühülevaate töö tulemustest annab kokkuvõtte, millele järgneb kasutatud kirjandus. Käesoleva kirjutise lõpuosas on esitatud Andra Siibakuga kahasse kirjutatud põhiartikkel, TalveAkadeemia 2012 tudengite teadusartiklite konkursil esitatud esimese vanuseastme võitnud artikkel „Pereliikmetevaheline suhtlus kui jätkusuutliku ühiskonna alustala“ ning Värskes Aju blogis ilmunud populaarteaduslik artikkel. Lisadest võib leida intervjuu kava, valimi värbamisel väljasaadetud kirja ja tagasiside sellele ning intervjuude transkriptsioonid.

Tulenevalt sellest, et magistritöö koosneb nii põhiartiklist kui ka ülevaatlükst katusartiklist, moodustavad need omavahel terviku ning täiendavad üksteist. Täie ülevaate saamiseks on soovituslik lugeda materjale järjest.

1. TEOREETILINE JA EMPIIRILINE RAAMISTIK

Käesoleva peatüki eesmärgiks on siduda minu uurimisteema, põlvkondadevaheline suhtlus uue meedia kanalites, laiemalt, ühiskondliku kontekstiga ning seeläbi raamistada kogu uurimisproblemaatikat. Magistritöö teoreetiline ja empiiriline raamistik hõlmab endast nii põhiartiklis kirjutatud kitsamat ülevaadet erinevate autorite uuringutest ja teoreetilistest lähtekohtadest kui katusartiklis käsitlust leidvaid suuremaid teoreetilisi seisukohti.

Tulenevalt magistritöö ühest peamisest uurimisvaldkonnast, milleks on põlvkond ja põlvkondadevahelised suhted, pean väga oluliseks kasutada põlvkonna mõiste lahtiseletamisel Mannheimi (1952) põlvkondade teooriat. Antud töö kontekstis hõlmab põlvkonna mõiste ennekõike bioloogilist tähendust: laps, vanem, vanavanem. Mannheim toob aga oma teoorias välja ka põlvkonna mõiste kahetähenduslikkuse, viidates enam sotsioloogilisele kategooriale, sh uute põlvkondade kujunemisele põlvkondade sees. Kui katusartiklis käsitlen laiemalt Mannheimi põlvkonna mõiste eritähendusi, siis magistritöö põhiartikkel vaatab põlvkondade temaatikat just *online*-kanalite keskselt (vt ka diskussiooni ptk 3).

Online-kanalite näol on meile antud väga suur potentsiaal uute kontakti loomiseks ja vanade kontaktide haldamiseks. Vaatamaks lähemalt inimestevahelisi suhteid, nende loomist ja säilimist, pean oluliseks rääkida ka sotsiaalsest kapitalist (Bourdieu 1985, Putnam 2008, Ellison *et al* 2007) ning uue meedia kasutamise mõjust sellele. Vanematel põlvkondadel on lisaks eluaja jooksul kogutud tutvustele sotsiaalse kapitali ringis tähtsal kohal ka nende perekond, sh lapsed, lapselapsed. Kui nooremad põlvkonnad kasutavad omavahelise kontakti hoidmiseks ennekõike uue meedia kanaleid, motiveerivad nad ka vanemaid liituma uute tehnoloogiatega. Motivatsioonist ja kontakti säilimise olulisusest räägib lähemalt ka põhiartikkel. Täiendavalt olen katusartiklis käsitlenud ennekõike sotsiaalse kapitali erinevaid vorme (sh säilitav, siduv ja sildav sotsiaalne kapital) ning uue meedia mõju sotsiaalsete suhete püsimisele.

Ühe olulise teoreetilise lähtekohana olen kasutanud ka Bandura (1977) sotsiaalse õppimise konteksti. Antud teooria on minu töö seisukohalt oluline, kuna erinevate põlvkondade esindajad on paljuski uue meedia keskkondi kasutama asunud üksteise eeskuju järgides. Näiteks soodustavad digitaalsed pärismaalased oma tegevustega digitaalsete immigrantide liitumist *online*-keskkondadega (Prensky 2001). *Online*-kanalite liitumistrajektooridest ja vanemate põlvkondade õppimisest läbi noorte kasutuspraktikate, räägib lähemalt ka põhiartikkel. Katusartiklis käsitlen ennekõike peamiseid etappe ning eeldusi sotsiaalseks õppimiseks.

Viimase suurema teorianana tutvustan oma katusartiklis tehnoloogilist determinismi teooriat, mida teiste käsitletavate teooriate valguses võib ehk vaadata liiga makrotasandi teorianana, ent siiski pean seda oma töö kontekstis oluliseks. Leian, et tehnoloogia juhib suuresti meie kommunikatiivseid eelistusi, omades põlvkondadevahelise suhtluse kujundamisel väga suurt rolli. Näiteks ainuüksi vanavanemate jaoks on tehnoloogia, sh internet aidanud tulla lähemale noorematele põlvkondadele (Selwyn *et al* 2003). Põhiartiklis olemegi käsitletud tehnoloogia ja uue meedia olulisust suhtluskontaktide säilumisel ning geograafiliselt lahus elavate pereliikmete suhete püsimisel kui tugevdamisel. Katusartiklis annan teoreetilise ülevaate toetudes nii McLuhan'le (2010), Chandler'le (1995) kui Adler'le (2006) ning tuues välja teooria põhiideed, mis annavad aimu sellest, kuidas erinevad põlvkonnad uut tehnoloogiat näha võivad (vt ka diskussiooni ptk 3).

Järgnevalt käsitlengi lähemalt ülalmainitud teoreetilisi kontekste, mis aitavad inimestevahelise suhtluse kujunemist uue meedia kanalites enam raamistada.

1.1 Mannheimi põlvkondade teooria kontekst

Igapäevaselt nähakse põlvkonna mõiste taga kahte erinevat tähendust. Esiteks mõistetakse põlvkondade termini kaudu ühiskonnas tegutsevaid erinevaid vanusegrupe, keda seovad ühised maailmavaated ning elukorraldused. Teiseks pakub põlvkonna mõiste igale indiviidile võimaluse määratleda end konkreetsetes ajaloolises kontekstis, liigitada end inimestegruppi, kes üheskoos on läbi elanud suuri sündmusi, nagu sõjad, valitsemisajad jm (Larson & Lizardo 2007). Nii näiteks lähtuvad modernsed empiirilised põlvkondadeuuringud paljuski Karl Mannheimi teoreetilisest panusest, kes on põlvkonna mõiste asetanud sotsiaal-ajaloolisesse raamistikku (Pilcher 1994). Mannheim kirjeldab, kuidas ühte põlvkonda kuuluvad inimesed,

näevad maailma teiste põlvkondade esindajatega võrreldes erinevalt. Ta rõhutab, et noorema põlvkonna väljakutseks on saanud ühiskonnas sotsiaalsete normide ja väärtuste muutmine. Idee, kus iga põlvkond loob oma ideaali maailmast ning jätkab vanema põlvkonna pooleli jäänut, ongi sotsiaalsete muutuste aluseks (Vellar 2011).

Mannheimi klassikalise formuleeringu kohaselt ei ole põlvkondade sotsiaalne fenomen midagi enam kui teatud liiki asukohast tulenev identiteet, kus ajaloolis-sotsiaalse protsessi käigus võetakse omaks seotud vanusegrupid (Spitzer 1973). Asetades põlvkonnad sotsiaalajaloolisesse konteksti, jagab Mannheim (1952) põlvkonnad oma teoorias kolme rühma, kategoriseerides need kui põlvkonna asukohta (i.k. *generation location*), põlvkonna kui tegelikkuse (i.k. *generation as actuality*) ja põlvkonna üksusena (i.k. *generation units*).

Mannheimi „põlvkonna asukoht“ mõiste hõlmab nii bioloogilisi faktoreid kui sotsiaalset maailmakäsitlust (Pilcher 1994). Termin baseerub inimese bioloogilisel elurütmil – elu ja surm, eluea piiratus ja vananemine – hõlmates seeläbi indiviide, kes kuuluvad samasse põlvkonda, sündides ühel ajaperioodil ning omades sarnast asukohta nii sotsiaalsete, kultuuriliste, poliitiliste kui majanduslike protsesside ajaloolises dimensioonis (Mannheim 1952). Schuman & Scott (1989) usuvad, et olenemata Mannheimi nii sotsiaalsest kui bioloogilisest lähenemisest, pooldab ta ise ennekõike põlvkonna sotsiaalset lähenemist kui bioloogilist kulgu. Mannheim käsitleb „põlvkonna asukohta“ mõistet kui võtmeküsimust eksistentsiaalsete teadmiste määramisel (Pilcher 1994). Põlvkonna kujunemisel on oluline, et sinna kuuluvad indiviidid tajuksid ühtset teadlikkust. Põlvkonnasisesest ühtse teadlikkuse kujunemist võib aga piirata indiviidi asukoht. Asukoht, kus elatakse, võib välistada suure osa võimalikke mõtteid, kogemusi, tundeid, tegevusi ning pärssida seeläbi põlvkondade esindajate eneseväljendust (Mannheim 1952). Põlvkondade süstemaatilist jaotust püüdis teha ka Julian Marias, kes sarnaselt Mannheimile defineerib generatsiooni kui gruppi, kes jagab ühtset eluiga, siduvaid tavasid, kollektiivseid eesmärke, traditsioone, uskumusi jne, mis ühtekokku aitavad defineerida indiviidi sotsiaalse olemuse (Spitzer: 1973: 1356).

Mõistes „põlvkond kui tegelikkus“ vaadatakse generatsioonide esindajaid kui aktiivseid osalejaid, kes jagavad ühtset vastutust muuta midagi sotsiaalses ja kultuurilises ruumis (Mannheim 1952). Samas vanuses indiviidid on omavahel „põlvkond kui tegelikkus“ mõiste läbi tihedalt seotud. Neid seob ühiste sotsiaalsete ja intellektuaalsete karakteristikute loomine ning kogemus, mille tulemusel on loodud uus sotsiaalne või kultuuriline situatsioon

(Mannheim 1952). Sellele toetudes võib põlvkondi pidada ühiskonna peamisteks edasiviijateks ja protsesside jätkajateks (Pilcher 1994).

„Põlvkondade üksused“ mõiste on kujunenud tegeliku põlvkonna sees, omades seeläbi konkreetsemat sidet oma liikmete vahel (Mannheim 1952). Selle mõiste esindajad omavad ühtset teadlikkust, mis on sõltuvuses sotsiaalsete muutustega (Pilcher 1994). Sotsiaalseid muutusi nähakse kui põlvkondadele omast kihistunud teadlikkust, mis hajub hiljem loomulikuks maailmavaateks (Aroldi 2011). Mannheimi väitel moodustuvadki uued põlvkonnad jagatud kogemustest (Larson & Lizardo 2007). Põlvkonda kuuluvad individid jagavad kogu grupile uut informatsiooni, kogemust, omades seeläbi sotsialiseerumise efekti. Näiteks võime siinkohal vaadata erinevaid grupe internetikasutajaid: Baby Boomerid, Generatsioon Y ja Generatsioon X esindajad (Maggiani 2011), kus näiteks Generatsioon Y iseloomustab tänapäeva netigeneratsiooni, kes on üheskoos internetiga üles kasvanud (Livingstone & Bober 2005) ning on väidetavalt kiirelt võimelised omandama arvutite, interneti ja videomängude digitaalse kirjaoskuse (Prensky 2001). Kokkuvõtvalt võib öelda, et ühe vanusegrupi kollektiivsed tegevused annavad individile uue identiteedi (Spitzer 1973). Põlvkonnaesindajate kasutuspraktikate erinevustele keskendub ka näiteks üks magistritöö uurimisküsimus, mis vaatleb erineva vanuseastme *online*-keskkonna kasutusharjumusi.

Toetudes Turner ja Edmundsile (2002 viidatud Vellar 2011: 202 kaudu) võib Mannheimi teooria võtta kokku kolme põhipunktiga:

1. Mitte ainult ühiskonnaklassid vaid ka põlvkonnad saavad väljendada iseteadlikkust. Suur hulk indiviide võivad moodustada grupe ning anda kollektiivset tagasiside, vasturünnakut näiteks traumaatilistele sündmustele nagu sõda.
2. Mitte ainult ühiskonnaklassid vaid ka põlvkonnad saavad olla sotsiaalsete muutuste elluvijad, organiseerides kultuurilisi ja poliitilisi alternatiive tänasele hetkeolukorrale.
3. Mitte ainult ühiskonnaklassid vaid ka põlvkonnad saavad luua teadmist ja teadvust.

Mida tugevam on põlvkondlik identiteet, seda enam võetakse vastu otsuseid, tehakse teadlikke valikuid, mis tulenevad ennekõike põlvkondlikust kuuluvusest kui sotsiaaldemograafilistest mõjutajatest (Aroldi 2011). Miks erinevate põlvkondade esindajad ikkagi uue meedia keskkondi aktiivselt kasutama on hakanud ehk miks nad on liitunud sotsiaalsete võrgustikega ja mida selliste keskkondade kasutamine individile annab, saab lugeda järgmisest peatükist, kus käsitlen lähemalt sotsiaalse kapitali teooria konteksti.

1.2 Sotsiaalse kapitali teooria kontekst

Sotsiaalsel kapitalil on raske ühtselt määratleda, kuna seda terminit iseloomustavad mitmed autorid erinevalt. Sotsiaalse kapitali kontseptsioon on tulenevalt oma laiahaardelisest mõistekäsitlusest saanud ka palju kriitikat, kuna seda püütakse sobitada erinevat tüüpi suhete kirjeldamiseks nii individuaalsel, grupilisel, institutsionaalsel kui ka riiklikul tasandil, millest tulenevalt on see kaotanud oma heuristilise väärtuse (Hawe & Shiell 2000 kasutatud Ottebjer 2005 kaudu).

Esiolguks pärineb sotsiaalse kapitali mõiste L. Hanifanilt (Nettan 2005), kuid sotsiaalsest kapitalist rääkides viidatakse enamasti siiski kolmele autorile R. Putnam, J. Coleman ja D. North (Nettan 2005), kelle sotsiaalse kapitali definitsioonid üksteist täiendavad ning aitavad seeläbi luua pildi selle mõiste üldisest olemusest. Putnami poolt välja pakutud definitsiooni iseloomustavad horisontaalsel tasandil ühendused inimeste vahel, kes on oma põhimõtelt ja olemuselt homogeenid. Coleman omakorda laiendab eelpool mainitud definitsiooni sellega, et vaatleb vertikaalseid ühendusi, st väidab, et omavahel sidet omavad inimesed ei pruugi olla homogeenid ja hõlmab seeläbi mõiste selgitusse erinevad võimutasandid. Mainitud definitsioonide puhul ei ole osalejate vahelised suhted formaalsed. Kolmanda ja ühtlasi kõige laiemal definitsioonil on mõistele välja pakkunud North, kes täiendab teiste autorite poolt välja arendatud definitsiooni formaalsete ühenduste ja suhete aspekti lisamise näol. (Nettan 2005) Lisaks eelpool nimetatud kolmele teoreetikule, kasutatakse sotsiaalteadustes aktiivselt ka prantsuse sotsioloogi Pierre Bourdieu lähenemist.

Ka antud magistr töö kontekstis pean oluliseks lähtuda just Bourdieu sotsiaalse kapitali mõiste definitsioonist, mille kohaselt on „sotsiaalne kapital ressursside kogumid, mis lisanduvad indiviidi või grupi võrgustikku, hõlmates vastastikuseid suhteid, kus tunnustatakse üksteist“ (Bourdieu & Wacquant 1992: 14). Bourdieu (1985 viidatud Portes 1998 kaudu) sotsiaalne kapital kujutab endas ennekõike inimese osalust erinevates gruppides ning tahtlikus seltsivuses, kus indiviidi peamiseks eesmärgiks on luua endale kasulikke ressursse. Bourdieu (*ibid.*) hinnangul hõlmab sotsiaalne kapital kahte komponenti. Esiteks, sotsiaalsed suhted, mis võimaldavad juurdepääsu ressurssidele, mis on teiste indiviidide valduses ning teiseks, nende ressursside väärtus ja kvaliteet. Ka Putnami (2008) hinnangul seisneb sotsiaalse kapitali põhiidee selles, et sotsiaalsetel võrgustikel on oma väärtused. Sotsiaalne kapital osutab inimestevahelistele sidemetele – ühiskondlikele võrgustikele ja neist tulenevatele vastastikusele

seotuse ja usaldusväarsuse normidele. Fukuyama (2000, viidatud Paas 2005 kaudu) on samuti sotsiaalset kapitali vaadanud mitteformaalse normina, mis soodustab kahe või enama indiviidi ühistegevust. Sotsiaalsed sidemed ning ühistegevused toetavad indiviidi või grupi teatavaid käitumisreegleid (Putnam 2008), mis on konkreetsetes sotsiaalsetes oludes inimestele olulise tähtsusega, sest nende kaudu moodustuvad ressursid, mida saab kasutada oma huvide realiseerimiseks (Coleman 1988). Näiteks Bourdieu (1992 Gauntlett 2011 kaudu) vaatlleb sotsiaalset kapitali kui külma ja ebaõiglast suhtlust, kus inimesed kasutavad oma positsiooni, et saada soovitud tulemust, rõhudes ennekõike mõjukatele sotsiaalsetele sidemetele. Tema vaadet illustreerib lause „*It's not what you know, it's who you know*“ ehk eesti keelde tõlgituna „*Ei ole oluline mida sa tead, vaid keda sa tead*“ (Gauntlett 2011: 2). Siit joonistub selgelt välja asjaolu, et sotsiaalse kapitali moodustavad inimeste võrgustikud on kasulikud teabeallikad, omades meile nii vajalikku informatsiooni kui teadmisi. Võimu ja positsiooni aspekt on sotsiaalse kapital kontekstis jäänud sageli tähelepanuta, millest tulenevalt on sotsiaalse kapitali kontseptsiooni ka kritiseeritud. Ühe näitena toovad Macinko & Starfield (2001 kasutatud Ottebjer 2005 kaudu) välja, et samadel sidemetel, mis liidavad grupi ühiste hüvede nimel üheks, võivad olla ka negatiivsed tagajärjed, kas siis grupile endale või indiviididele selle sees.

Oma positsiooni kinnitamine sotsiaalse grupi sees võib olla kui üks sotsiaalse kapitali omamise eesmärke. Portese (1998: 9) hinnangul on sotsiaalsel kapitalil kolm peamist funktsiooni: a) sotsiaalne kapital kui sotsiaalse kontrolli allikas, b) sotsiaalne kapital kui peretoetuse allikas ning c) sotsiaalne kapital kui pereväline kasuallikas. Nähtub, et õige sotsiaalse kapitali omamine võib meie eesmärkide saavutamist lihtsamaks muuta (Putnam 2008: 304). Leidmaks enda jaoks õiget sotsiaalset kapitali, on oluline eristada selle kolme eraldiseisvat vormi: sildav (ehk endassehaarav) ja siduv (ehk muud välistav) sotsiaalne kapital (Putnam 2008) ning säilitav sotsiaalne kapital (Ellison *et al* 2007). Siduv sotsiaalne kapital sobib hästi spetsiifilise vastastikuse seotuse soodustamiseks ja solidaarsuse tugevdamiseks, mis omakorda on vajalik ühiskonnas toimetulekuks. Siduv sotsiaalne kapital aitab tugevdada kitsast minatunnet ning soodustab rühmasisest lojaalsust (Putnam 2008). Taolist kapitalivormi võime näha ennekõike oma lähedaste, sõprade ja perekonna kontekstis ehk inimestega, kellega on meil ühine emotsionaalne kontakt. Need on grupid, kellele me võime loota, kui soovime emotsionaalset tuge või ligipääsu konkreetsetele ressurssidele (Ellison *et al* 2007). Teisalt on aga sildavad võrgustikud, mis sobivad väliste ressursside ühendamiseks ja teabe levitamiseks, soodustades indiviidi edasijõudmist. Sellest tulenevalt võib sildav sotsiaalne

kapital avardada indiviidi identiteeti ja soodustada vastastikust seotust (Putnam 2008). Granovetter (1982 viidatud Ellison *et al* 2007 kaudu) hinnangul on sildavad võrgustikud loodud läbi „nõrkade sidemete“, kus invidiidid soovivad saada enda jaoks kasulikku informatsiooni, mitte emotsionaalset tuge, nagu seda siduvalt sotsiaalselt kapitalilt eeldatakse. Lisaks kirjeldab Ellison *et al* (2007) säiliva sotsiaalse kapitali (i.k *maintained social capital*) mõistet, mis hõlmab endas reaalelust *online*-keskkonda ülekandunud suhteid ning nende säilitamist virtuaalkeskkonnas. Ellison *et al* (2007) hinnangul tekib peamine vajadus säiliva sotsiaalse kapitalile geograafilise vahemaa tagant, millest tulenevalt ei ole inimestel võimalik reaalelulisi suhtluskontakte nii sageli luua kui soovitakse. Suhete säilitamise eesmärgiks virtuaalkeskkonnas peetakse võimalust vajadusel inimesega ka aastaid hiljem kontakti saada, sest varasemalt *offline*-keskkonnas kogutud sotsiaalsel kapitalil võivad olla vajaminev informatsioon, teadmised ja oskused (*ibid.*). Sotsiaalse kapitali käsitlemine tuleb minu töö kontekstis esile juba esimeses uurimisküsimuses, mis keskendub pereliikmete motivatsioonile uue meedia keskkonnaga liituda. Samuti kajastub sotsiaalse kapitali käsitlemine ka uurimisküsimuse lõikes, mis keskendub põlvkonnaesindajate ühisele kanalikasutusele ja sellest tulenevatele käitumispraktikate muutustele, sh vanemate sotsiaalse kapitali suurendamine noorema põlvkonna sotsiaalse kapitali arvelt (vt ka põhiartikkel ja diskussioon ptk 4).

Putnam (2008: 296) toob oma raamatus „Üksi keeglisaalis“ välja, et sotsiaalne kapital on viimase kahe põlvkonna vältel drastiliselt vähenenud. Üha enam tajutakse sotsiaalsete sidemete purunemist. Ellison *et al* (2007) hinnangul toetab aga just interneti kasutus nii olemasoleva sotsiaalse kapitali säilimist kui uute sidemete loomist. Sotsiaalsest kapitalist interneti kontekstis räägib lähemalt järgmine peatükk.

1.2.1 Sotsiaalne kapital ja internet

Lisaks igapäevasele suhtlusele ning seeläbi kogutud kontaktidele mõjutab meie sotsiaalse kapitali suurust ka massimeedia ja internet. Näiteks väidab Putnam (2008), et suhtlus on sotsiaalsete ja emotsionaalsete sidemete põhieeldus ning telekommunikatsiooni vahendid üldiselt, eriti aga internet, rikastavad meie võimalusi, luues pinnase laiemate ja tihedamate suhtluskontaktide väljaarenemiseks. Arvuti vahendusel loodud sidemeid nimetavad Wellman *et al* (1996: 214) arvuti poolt toetatud sotsiaalseteks võrgustikeks (i.k *computer-supported*

social networks). Tänu aja- ja vahemaabarjääri kõrvaldamisele säilitavad arvutipõhised sotsiaalsed võrgustikud tugevaid, keskmise tugevusega kui nõrku sidemeid, mis pakuvad inimestele nii isiklike kui ühiskondlike suhete kaudu informatsiooni ja sotsiaalset tuge. Arvutisuhtlus aitab inimestel mitmesugustes väikestes isiklikes kogukondades kiiremini tegutseda ning sageli ja kiiresti ühelt suhtevõrgustikult teisele ümber lülituda (Wellman *et al* 1996), millest tulenevalt nähakse internetti kui positiivset suhtlusvormi, kus saab tugevdada igapäevarutiini käigus loodud suhteid (Wellman *et al* 2001). Ellison *et al* (2007) hinnangul on internetil sotsiaalset kapitali suurendav kui ka vähendav võime. Nie (2001 Ellison *et al* 2007 kaudu) toob välja, et interneti kasutus kahandab silmast-silma kohtumiste aega, mis omakorda vähendab individuaalset sotsiaalset kapitali. Ka Putnam (2008: 179-182) toob välja kolm takistust, miks arvutipõhine suhtlus ei toeta sotsiaalse kapitali tugevnemist ega uute kogukondade loomist (2008, 179-182):

- Digitaalne lõhe, mis viitab sotsiaalsele ebavõrdsusele küberruumile ligipääsus.
- Arvutisuhtluse käigus edastatakse palju vähem mitteverbaalset informatsiooni kui näost näkku suheldes. Inimesed suudavad kaaskodanikelt saabuvald mitteverbaalseid sõnumeid, eriti emotsioone, koostöövalmidust, usaldusväärset puudutavaid signaale erakordselt täpselt tajuda.
 - Arvutisuhtluses läheb nii praegu kui ka lähitulevikus kaduma tohutu hulk mitteverbaalset informatsiooni, mida inimesed ise kõige põgusamal näost-näkku kohtumisel vahetavad.
 - Arvutisuhtlusega kaasnev sotsiaalsete vihjete vähesus on inimestevahelisele koostööle ja usaldusele takistuseks, eriti siis, kui interaktsioon on anonüümne ega tugine laiemal sotsiaalsel kontekstil.
 - Arvutipõhises suhtluses, kus mõtete väärnimõistmine ja moonumine, on kergemad tekkima, esineb pettust ja lubadustest taganemist rohkem.
- „Küberbalkaniseerumine“. Nimelt võimaldab internet piirduda suhtlemisel üksnes inimestega, kellel on täpselt samad huvid. Kui tegeliku elu interaktsioonid sunnivad meid tegelema erisustega, siis virtuaalmaailm võib olla homogeensem – just huvide ja väljanägemise poolt.

Wellman *et al* (2001: 439) näevad ühelt poolt interneti olulisust sotsiaalse kapitali suurendamisele, ent teisalt esitavad mitmeid argumente, mis viitavad asjaolule, et internet pigem vähendab sotsiaalset kapitali. Esiteks näevad autorid, et internet suunab inimesed reaalse elu suhtlusvõrgustikest eemale. Tulenevalt asjaolust, et *online*-suhtluse olemust

peetakse halvemaks kui näost-näku või telefonisuhtlust, nähakse internetipõhiseid sidemeid olevat vähem võimelised keerulisemate suhete edendamisel. Teise miinusena nähakse interneti mõju inimeste tähelepanu hajutamisele nende vahetus füüsilises ja sotsiaalses keskkonnas. Viimase tegurina, kuidas internet mõjutab sotsiaalset kapitali, tuuakse välja interneti poolt tekitatav stressifaktor, mis soodustab depressiooni ja võõrandab inimesed ühistegevustest. Siiski tuleb täheldada, et Wellman *et al* (2001) tulemused pärinevad dekaad tagasi teostatud uuringute põhjal. Tänapäevaks on mitmed autorid nimetatud hirmud internetikasutuse juures ümber lükanud või kahtluse alla seadnud. Magistritöö üks alaküsimusi keskendub samuti uue meedia puudustele ja eelistele põlvkondadevahelise suhtluse kujunemisel (vt ptk 3 tulemused ja põhiartikkel) ning vaatleb, millised emotsioonid inimesi kogu sotsiaalse kapitali haldamise ja kogumise juures valdavad.

Ilma inimese võimeta õppida uusi keskkondi kasutama, on keeruline rääkida uue meedia mõjust tema sotsiaalse kapitali kujunemisele. Üks viis, kuidas erinevate põlvkondade esindajad uue keskkonna avastavad ning selle kasutust õpivad, on üksteise vaatlemine ning imitatsioon. Järgmises peatükis käsitlengi lähemalt sotsiaalse õppimise teooriat, mis aitab perekonnaesindajad asetada kui õppija ja õpetaja konteksti.

1.3 Sotsiaalse õppimise teooria kontekst

Üks peamisi teoretikuid õppimise ja arengu valdkonnas on Bandura, kes uskus, et klassikalisel õpetaja-õpilane alluvussuhtel baseeruv õppimisstiil, kus otseselt püütakse tugevdada õpilase teadmisi, ei sobi igale inimesele. Sellest tulenevalt lisas ta oma traditsioonilisele õppimise teooriale sotsiaalsuse aspekti, väites, et inimesed on võimelised uut informatsiooni ja käitumist omandama teisi inimesi jälgides (Cherry 2012). Sotsiaalse õppimise teooria hõlmab endas kolme peamist vaatenurka (Bandura 1977 viidatud Aiken 1993 kaudu):

- Inimesed suudavad õppida läbi vaatluse;
- Inimese sisemine vaimne seisund omab olulist rolli antud protsessis ja teadmiste omandamises;
- Olenemata sellest, et midagi on õpitud, ei garanteeri see käitumise muutust. Inimeses peab leiduma motivatsioon muutusteks.

Wals (2009: 49) defineerib sotsiaalset õppimist kui õppimisprotsessi, kus sisendi uute teadmiste omandamiseks on andnud keegi kolmas isik ehk vaatluse tulemusel on potentsiaalsele õppijale soovitud uus teadmine või oskus silma jäänud. Inimesed on alati omandama uusi teadmisi hetkel, mil nad on kindlad, et nad saavad uue käitumise õppimise ja rakendamisega edukalt hakkama (Ormrod 1999). Ka magistritöö üks põhiuurimisküsimusi, mis keskendub motivatsioonile uue meedia kanalitega liitumisel, vaatleb ühe aspektina ka seda, mil määral motiveerivad pereliikmed üksteist uue meedia kasutust õppima. Õppimisprotsessi juures usub Bandura vastastikkuse determinismi (i.k. *reciprocal determinism*), mis tähendab, et keskkond ja inimese käitumine üheskoos loovad üksteist. Kui biheivioristid viitavad asjaolule, et keskkond soodustab inimese käitumise kujunemist, siis Bandura lisas ka vastupidise võimaluse, et inimese käitumine soodustab keskkonna ümberkujunemist. Hiljem lisas ta sotsiaalse õppimise protsessi juurde kolmanda komponendi: psühholoogiline võimekus (Social Learning Theory 2008). Võib öelda, et Bandura vaatlebki sotsiaalset õppimist läbi kolme aspekti: keskkond, käitumine ja psühholoogiline võimekus.

Bandura sotsiaalse õppimise kontseptsioon eristab endas nelja peamist etappi, mis moodustavad sotsiaalse õppimise käitumismudeli (1977: 221 viidatud Aiken 1993 kaudu). Esiteks, et üldse midagi õppida, peab õpitav käitumine pälvima õppija tähelepanu. Teiseks, peab õppija säilitama nähtu oma peas ehk jätma tegevuse endale meelde. Kolmandaks, on oluline nähtu uuesti loomine, taastootmine ehk inimene on võimeline nähtud tegevust ise läbi viima. Viimase olulise nüansina on inimese motivatsioon õpitud tegevust korrata, sh kordab inimene tegevust ennekõike siis, kui ta näeb selles endale mingit kasu.

Sotsiaalse õppimise juures mängivad olulist rolli eeskujud. On erinevat tüüpi eeskujusid, sh reaalne eeskuju, kus konkreetne inimene demonstreerib käitumist ning sümboolne eeskuju, milleks on mõnes meediumis (nt televiisor, video, arvutiprogrammid) esitatud inimene või tegevus. Kogu õppimise käigus mõjutab inimene oma käitumist ning seeläbi ka keskkonda ehk kõik kolm muutujat: inimene, käitumine ja keskkond on omavahel vastastikused mõjutajad. Õppimise protsessi vältel loovad õppijad endale ootused tagajärgedest, mida õpitav käitumine peaks tooma. Nad ootavad, et üks konkreetne käitumisviis tooks kindlust ja kiitust ning teine karistust. (Ormrod 1999) Ka magistritöö motivatsiooniaspekti käsitlev uurimisküsimus vaatleb lähemalt vanemate põlvkondade õppimisprotsessi läbi sotsiaalsete eeskujude.

Me kõik kuulume sotsiaalse õppimise süsteemi, mis hõlmab endas erinevaid nii kohalikke kui rahvusvahelisi tasandeid. Mõistmaks sotsiaalse õppimise osaluse vorme, eristab Wenger (2000) kolme erinevat võimalust:

- Tegevused – asjade koostegemine, rääkimine. Tegevused, mida läbi viies me seome üksteist ning mille juures me omandame uusi kogemusi. Me õpime asju, mis on meie võimuses teha ning vaatleme, kuidas ühiskond õpitule reageerib;
- Kujutlusvõime – iseendast ja maailmast pildi loomine ning enda sinna kesksele kohale asetamine, mõistmaks situatsioone ja oma võimalusi. Kujutlusvõime pildid on olulised, et mõista iseennast ja oma osalust sotsiaalses maailmas;
- Elluviimine – elluviimine hõlmab endas vastastikust protsessi tulevikuväljavaadete loomisel, maailma tõlgendamisel ning tegevustel, mis viivad välja seatud kõrgema eesmärgini.

Ülal loetletud osaluste eristamine sotsiaalse õppimise kontekstis on oluline, kuna iga viis annab sotsiaalse õppimise teooriale ja personaalsele identiteedile juurde eri aspekte. Üldiselt hõlmab sotsiaalse õppimise teooria osakest kõigist ülal loetletud viisidest, erinevus on vaid nende suhestumises. Üks viis saab domineerida, andes sellega sotsiaalsetele struktuuridele ja õppimisviisidele erineva kvaliteedi (Wenger 2000).

Peamised muudatused, mida sotsiaalne õppimine võib ellu kutsuda, on käitumise muutus, kus varasema käitumise kasutamise sagedus väheneb ja ühiste käitumismustrite kasutamise sagedus kasvab (Ormrod 1999). Käesoleva töö tulemuste ja diskussiooni osas vaatlengi, kas ja mil määral on näiteks traditsiooniliste suhtluskanalite kasutuselt mindud üle *online*-keskkondade kasutamisele ning millist rolli omab sotsiaalse õppimise võimekus pereliikmetevaheliste suhtlusmustrite kujunemisele uue meedia keskkonnas.

Uue meedia kasutus eeldab tehnoloogia tundmist. Ka siin, tehnoloogia tundmaõppimisel mängib olulist rolli sotsiaalse õppimise võimekus ning suutlikkus uut informatsiooni kolmandalt isikult, kas läbi vaatluse või otsese juhendamise, omandada. Saamaks ülevaadet tehnoloogia rollist meie käitumiste ja võimaluste kujundamisel, käsitlen järgmises peatükis lühidalt tehnoloogilise determinismi teooriat.

1.4 Tehnoloogilise determinismi teooria kontekst

Tehnoloogilise determinism kesksel kohal on idee, et tehnoloogia omab olulist rolli inimeste elude kujundamisel (Adler 2006). See on uskumus, et muutused tehnoloogias põhjustavad muutusi ühiskonnas (Chandler 1995), nii sotsiaalsetel, poliitilistel kui ka kultuurilistel tasanditel. Erinevate meediumite kasutuselevõtt ja selle võimalik mõju sõltub suuresti sotsiaalsest keskkonnast ehk keskkonna vastuvõtlikkusest ja seda soodustavatest või takistavatest faktoritest. Juhul kui uus tehnoloogia on omaks võetud, mängib sotsiaalne keskkond rolli tehnoloogiate kasutuspraktikate kujunemisel (Adler 2006). Peamised tehnoloogiad, mille kasutuselevõtt on omandanud ühiskonna kujunemisel suurt rolli, on kirjatrükk, televisioon ning arvuti ja internet (Chandler 2000).

Üks peamisi selle valdkonna teoretikuid on Marshall McLuhan (2010), kes esitab tehnoloogilise determinismi teooria kontekstis neli peamist seisukohta:

- Iga tehnoloogia on kommunikatsioonivahend, mis võimaldab meil minna suhtlusel ajast ja ruumist kaugemale;
- Meediumid võimendavad meie meeli, keha ulatusvõimet ning funktsioone. Tehnoloogia poolt loodud laiendused peegeldavad inimkeha, nagu rattad suurendavad jalgade liikumisvõimet, masinad laiendavad meie käte töökiirust, raadio meie häält. Arvuti on muutunud inimesele aju eest. Arvutikasutus annab inimesele sisendi komplitseeritud käitumismustrite mõistmiseks ja koostoimeks;
- Kõik meediumid jagunevad kahte kategooriasse: „kuum“ ja „külm“. Temperatuuril põhinev lähenemine viitab kasutajaskonna/publiku interaktiivsusele meediumi kasutamisel. „Kuum“ meedium muudab inimesed enam passiivseks auditooriumiks, siia alla kategoriseeruvad näiteks televiisor ja filmid ehk enam visuaalsed meediumid, mis nõuavad vähem interaktsiooni. Meediumid, mis võimaldavad interaktiivsust ning inimese võimalust kaasa lüüa, kuuluvad „külma“ kategooriasse, nagu näiteks videomängud. McLuhani poolne „kuuma“ ja „külma“ meediumi käsitlemine on saanud kriitikat tema funktsionaalsuse poolest ehk tekitanud küsimuse, mil määral on sellest lähenemisest abi meedia ja meediasisu analüüsimisel? Nimetades televiisorit „külmaks“ meediumiks, kuna tal on kõrge osalustase ning raadiot „kuumaks“ meediumiks, kuna tal on madal osalustase, ei aita meil realselt selgitada tegelikku osalustasemeid nii raadios kui televiisoris. McLuhani argumendi viga võib olla tingitud teleri kui tol ajal uue tehnoloogia mõjust, mis

tegelikult ei olnud raadioga väga erinevad, kui kuulata seda taustaks. McLuhan tõi aga välja, et televiisor ei tööta kui taustasüsteem, nagu teeb seda raadio. See pidavat inimese haarama ning inimene pidavat televiisori vaatamise alati pühendumata. (Cana 2003)

- Keegi ei saa meediumi olemust täielikult mõista enne, kuni see pole enam dominantne ning seda ei ole nähtud läbi uue domineeriva meediumi. See võimaldab meil näha vana kasutusel oleva meediumi kasutusmustreid ja mõju selle kasutajale. Näiteks ei ole televiisor meie kultuuris enam domineeriv meedium. Domineerivaks meediumiks, mida aktiivselt kasutatakse, on tõusnud hoopis internet. McLuhani hinnangul on iga uus meedium, mida me kasutame välja kasvanud vanast domineerivast meediumist. Näiteks filmi kontseptsioon tuleneb fotograafiast, televiisori kontseptsioon tuleneb ennekõike filmist ning interneti kontseptsioon tuleneb televiisori, fotograafia ja teksti ühildumisest üheks meediumiks.

Cana (2003) kritiseerib McLuhani tehnoloogilist determinismi, tuues välja, et McLuhan räägib palju erinevatest tehnoloogiatest ja nende koosmõjust inimesele ja sotsiaalsetele meeltele, ent ei räägi sellest, kuidas erinevad tehnoloogiad konstrueeritud on. Cana (*ibid.*) hinnangul näib McLuhan toetavat vaadet, kus inimkond on abitu ja peab lõpuks tehnoloogilistele jõududele alistuma. Peamiseks puudujäägiks on siinkohal aspekt, et McLuhan ei kaardista tehnoloogilise innovatsiooni protsessi, mis omakorda annaks selgituse, kuidas tehnoloogiaid on ehitatud ning kuidas nii sotsiaalsed, inimlikud kui mitteinimärgilised üksused meie ühiskonnas toimivad.

Tehnoloogilist determinismi võib vaadelda nii „kõvemas“ kui „pehmemas“ variandis, kus peamiseks näitajaks on tehnoloogia mõju ja selle tagajärjed. „Pehme“ tehnoloogiline determinism vaatleb tehnoloogiat kui ühiskonna mõjutegurit paljude teiste hulgas, samas kui „kõva“ tehnoloogiline determinism näeb tehnoloogiat kui peamist või ainsat ühiskonna edasiviijat. „Pehme“ versioon viitab ka sotsiaalsete faktorite mõjule tehnoloogia kujunemisel, kuid „kõva“ tehnoloogiline determinism läheneb asjale vastupidiselt, öeldes, et sotsiaalsetel mõjuteguritel on tehnoloogiate kujunemisele väga vähe mõju (Adler 2006). Determinismile kohaselt on kõigil sündmustel põhjused ning sündmused on pea alati ettenähtavad. Siinkohal on „pehme“ ja „kõva“ tehnoloogilise determinismi käsitus saanud ka kriitikat just selles osas, et ei „kõva“ ega „pehme“ lähenemine ole kumbki deterministlikud, kuna mõlemad lähenemised võimaldavad inimestel teha valikuid ning olla autonoomsed, lahkavõimusi tekitab pigem küsimus, kui suures mahus nad seda on (Lawson 2004).

Erinevate tehnoloogiate kasutamine võimaldab meil rahuldada oma suhtlusvajadust. Läbi kommunikatsioonitehnoloogiate (sh interneti) kasutamise ja omavahelise sideme hoidmise, moodustame me „globaalse küla“, mis on üks Marshall McLuhani (2010) põhimõisteid tehnoloogilise determinismi kontekstis. Üheskoos interneti hüppelise levikuga üle kogu maailma, on meil võimalus hajutada geograafiline distants ning hõlbustada informatsiooni jagamist (Alstyne & Brynjolfsson 1997). Globaalse küla mõistet võib kõrvutada ka Castelli (2007) võrguühiskonna mõistega, mida iseloomustab suhtlusvõrgustike lai levik, mis tänu üha suurenevale kommunikatsioonitehnoloogiate digitaliseerumisele laiendab meediakanalite levikut ja soodustab suhtlusvõrgustike tugevnemist nii kohalikul kui globaalsel tasandil. Globaalse küla mõiste üldiselt on oluline ka minu töös. Kuna paljud põlvkonnad elavad geograafiliselt lahus, puudub neil reaalne võimalus silmast-silma kontaktiks. Üks magistritöö uurimisküsimusi vaatlebki, kuidas ja mil määral erinevate põlvkondade esindajad tehnoloogiat kasutavad ning enda heaks tööle rakendavad.

1.5 Uurimisteemad

Empiirilise analüüsi eesmärgiks oli uurida pereliikmetevahelist suhtlust uue meedia keskkonnas. Eesmärgi täitmiseks püstitasin kolm suuremat uurimisküsimust ja täiendavaid abiküsimusi (vt. ka intervjuu kava Lisa 1). Minu poolt läbi viidud intervjuud hõlmasid kolme teemablokki:

1. Kasutus põhjused - miks erinevate põlvkondade esindajad on perekonnasiseselt otsustanud hakata lisaks silmast-silma suhtlusele kasutama ka virtuaalkeskkondi?

Uurimisküsimuse eesmärgiks on selgitada välja peamised põhjused, miks on erinevate generatsioonide esindajad perekonnasiseselt otsustanud hakata lisaks silmast-silma suhtlusele kasutama ka virtuaalkeskkonda ning milliseid eeliseid ja puudusi nad sotsiaalmeedia keskkondi kasutades on täheldanud reaalse suhtluse ees. Kasutamispõhjuseid on oluline uurida, et näha, mis suunas perekonnaliikmete vaheline kommunikatsioon liigub – kas traditsiooniline suhtlus hakkab hajuma ning pooldatakse igapäevases suhtluses enam suhtlust *online*-keskkondade vahendusel või on sotsiaalmeedia kasutamine tingitud olukorrast, kus muul viisil kontakti hoidmine ja info jagamine oleks liialt kulukas, aeganõudev vms?

2. Kasutusharjumused - millised on eri vanuses perekonnaliikmete sotsiaalmeedia kasutamiseharjumused nii individuaalsel kui ka perekondlikul tasandil?

Uurimisküsimuse eesmärgiks on uurida perekonnaliikmete harjumusi sotsiaalmeedia kasutamisel nii individuaalsel kui ka perekondlikul tasandil. Konkreetset alateemat on oluline uurida ennekõike seepärast, et mõista, kui suurt rolli mängivad sotsiaalmeedia kanalid perekonnaliikmetevahelises suhtluses, vaadeldes suhtlussagedust ja seda määravaid aspekte. Tulenevalt uue meedia kasutamise rohkusest/vähesusest, saame järeldada traditsiooniliste suhtluskanalite (telefon, kirjade saatmine posti teel) kasutamise populaarsuse languse või tõusu tendentse.

3. Muutused uue meedia kasutuspraktikates ehk millised muutused on sotsiaalmeedia kanalite igapäevases kasutamises toimunud pärast seda, kui teised perekonnaliikmed on hakanud sama keskkonda kasutama?

Uurimisküsimuse eesmärgiks on uurida muutusi sotsiaalmeedia kanalite igapäevases kasutamises pärast seda, kui teised perekonnaliikmed on tulnud *online* ehk vaadelda seda, kui suurel määral perekonnaliikmed üksteise *online*-kasutuspraktikaid mõjutavad ja kas noored reageerivad (vana)vanemate *online* olemisele sedavõrd, et hakkavad välja saatma kahetimõistetavaid sõnumeid? Leian, et seda, kas muutus on toimunud või mitte on oluline uurida sellepärast, et mõista käitumismustrite ja oma identiteedi kujundamist, mõjutatuna perekonnaliikmete kohalolekust.

Artiklis oleme käsitlenud kõiki kolme peamist uurimisküsimust. Siiski ei võimaldanud artikli ettenähtud mahud kajastada kõiki leide, mis minu poolt läbiviidud intervjuudest nähtusid. Artiklist välja jäänud teemadest räägin lähemalt käesoleva töö tulemuste peatükis (vt ptk 3). Näiteks ei ole kanalite kasutusharjumuste kõrvalt artiklis kajastust leidnud esmane info, mida uue meedia vahendusel pereliikmed üksteise kohta saanud on. Artiklist on välja jäänud ka mõned leiud emotsionaalsuse aspektist ehk kolmanda uurimisküsimuse juurde kuuluv. Kahasse artikli ja käesoleva töö tulemuste peatükiga saavad kõik uuringu tulemused kajastatud.

2. METOODIKA JA VALIM

Käesolevas peatükis käsitlen uuringu kontekstis kahte olulist teemat: meetod ja valim. Esimeses alapeatükis räägin lähemalt meetodi valikust ning spetsiifikast. Teises peatükis esitan kriteeriumid, millest lähtuvalt valimi moodustasin, räägin valimi leidmise protsessist ning esitan valimikirjelduse. Meetodi ja valimi peatükk on täienduseks põhiartiklis esitatule.

2.1 Meetod

Käesoleva uuringu peaesmärgiks oli selgitada välja uue meedia roll pereliikmetevahelises suhtluses. Teema uurimiseks kasutasin osaliselt struktureeritud intervjuu meetodit, kuna see meetod võimaldas mul uuringu läbiviimisel jääda piisavalt paindlikuks ja andmekogumist vastavalt olukorrale ja vastajale reguleerida (Laherand 2008). Intervjuude läbiviimine andis võimaluse mõista nähtust või uuritavat kogemust intervjuueeritava vaatenurgast, sest uuringu tarbeks läbi viidud intervjuud käsitlesid ennekõike inimeste igapäevaseid kogemusi (Kvale 1996).

Intervjuude läbiviimise protsessi, põhimõtteid ja kanalivalikut olen põhjalikumalt käsitlenud põhiartiklis. Kokkuvõtlikult võin öelda, et intervjuud viisin kahe perekonna lõikes läbi silmast-silma (N=6) ning kahe pere lõikes *online*-kanalite vahendusel (N=7) (vt ka Tabel 1). Näost-näku läbiviidud intervjuude eeliseks oli vahetu kontakt, mis andis võimaluse vastajal paluda küsimust ümber sõnastada ning minul kui küsijal vastust täpsustada. Otsekontaktis läbiviidud intervjuude juures tundsid respondendid end vabalt ega peljanud ka isiklikematest teemadest vestelda.

Kahe perekonna lõikes ehk seitse intervjuud viisin läbi kiirsuhtluskanalites MSN (3) ja Skype (4), lisaks kasutasin kahel juhul täiendavalt võimalust küsida küsimusi e-posti teel.

Veebisuhtluskanalite kaudu läbi viidud intervjuude eeliseks oli võimalus intervjuuerida inimesi geograafilise vahemaa tagant ning vestlusest jäi automaatne transkriptsioon, mis omakorda vähendas minu kui intervjuuerija tööd. Tänu visuaalse- ja audiovisuaalse kontakti puudumisele olid intervjuueritavad julgemad ka sensitiivsematelgi teemadel kaasa rääkima (Fontes & O'Mahony 2008). Võrreldes uue meedia keskkondades läbiviidud intervjuusid silmast-silma intervjuudega oli internetikontakt kindlasti sobilikum küll respondentile, kuid mitte mulle kui uurijale, kuna respondendi reguleerida jäi meie suhtluse sünkroonsus. Oma olemuselt saab uut meediat kasutada asünkroonsena, võimaldades respondentil vastata lähtuvalt enda ajavalikust, mille tulemusena võib pikeneda kogu intervjuu protsess. Uurijana oli mul soov intervjuu läbi viia ühe tervikuna, ent tulenevalt ühe respondendi piiratud ajakasutusest ja koolikohustustest (N12) ning teise respondendi (M57) töökohustustest, pidin kahel juhul lõpetama intervjuud e-posti teel (vt ka Tabel 1). Mõlemad intervjuueritavad esindasid ühe perekonna erinevaid põlvkondi (N12 ja M57). E-posti teel edastatud vastamata jäänud intervjuuküsimustele sain vanema põlvkonna puhul vastused järgmisel, noorema põlvkonna puhul ülejärgmisel päeval. Vastajate poolt e-posti teel saadetud vastustele oli mul alati vaja saata ka täpsustavaid küsimusi, kuna mõnele küsimusele olid respondendid vastanud liiga lühidalt või kaudselt. Mõlema põlvkonna esindajaga hõlmas e-posti kirjavahetus kokku nelja kirja. Kivitise (2005) hinnangul vajavad e-posti teel intervjuueritavad enam julgustust, sest vastasel korral võivad intervjuud valguda väga pika perioodi peale. Liiga pikale venivate e-posti intervjuude oht on respondentide kadumine ning kirjadele mittereageerimine (Kivitise 2005). Vältimaks olukorda, kus respondent unustab vastused tagasi saata, saatsin ma teise päeva lõpus esimese põlvkonna esindajale meeldetuletava kirja, kus tõin välja minu jaoks olulise tähtaja vastuste laekumiseks.

Intervjuude tulemusi analüüsisin kombineerides omavahel kahte meetodit: Gorbin ja Straussi (2008) põhinstatud teooria (i.k. *grounded theory*) ning kvalitatiivne andmeanalüüs. Valitud uurimismeetodeid olen lähemalt käsitlenud ka põhiartiklis. Kvalitatiivse andmeanalüüsina kasutasin vertikaalanalüüsi (i.k. *cross-case analysis*), kus vaatlen teatud alaprobleemi läbi kõigi vastajate hinnangute – kõrvutades neid ja otsides neis ühisnimetajaid. *Cross-case* analüüsi kasutuseeliseks on tema suurem üldistatavus ja võrdlused, mida saab teostada käsitledes mitut juhtumit samaaegselt (Kalmus 2009). Pärast ühisnimetajate otsimist ning intervjuude kodeerimist järgnes põhinstatud teooriale kohaselt koodide alusel põhikategooriate tuletamine. Tuletatud põhikategooriad esindavad ka uuringu põhiteemasid (Corbin & Strauss 2008: 104).

Analüüsi alguses otsisin erinevatest intervjuudest ühisnimetajaid. Sarnaste alateemadega intervjuukatked said omavahel ühendatud, mis omakorda toetas Gorbin & Straussile (2008) kohaselt suuremate gruppide loomist. Pärast suuremate gruppide loomist, vastavalt uurimisküsimuste struktuurile, hakkasin tekstilõike kodeerima. Kodeerimise eesmärgiks oli lahutada tekst osadeks ning mõista ja arendada välja kategooriad ning seada need uuringu edenedes korrastatud süsteemi (Strauss ja Corbin 1990:74 viidatud Laherand 2008: 124 kaudu). Kodeerimisel kasutasin rida-realt kodeerimist. Intervjuud kodeerisin käsitsi väljatrükitud transkriptsioonidele. Pärast kodeerimist grupeerisin koodid ning lõin suuremad kategooriad nimetajate põhjal, mis erinevatest intervjuudest kõige enam kõlama jäid. Intervjuude kodeerimise tulemusena kujunesid välja järgmised põhikategooriad:

- Motiveerivad eeskujud
- Tajutud uue meedia kasutuseelised
- Tajutud suhtlussagedus
- Eelistatud kommunikatsioonikanalid
- Tajutud emotsioonid
- Tajutud privaatsus
- Vanemlik järelvalve

Koode grupeerides võrdlesin igat juhtumit eelmise intervjuuga ning püüdsin leida ühisjooni, luua uusi koode. Pärast koodide loomist ja grupeerimist, tõstsin märksõnade põhjal sarnased koodid üheks, mis aitasid selgemalt välja joonistada sarnasusi alateemade vahel. Koodid ja märksõnad struktureerisin ümber alateemadeks, millele keskendun ka tulemuste peatükis (sh artiklis), näiteks: laps kui ekspert, emotsionaalne stress, sotsiaalne steganograafia, sünkroonsus ja asünkroonsus, trajektoor, distants, kuuluvustunne, isiklik ruum, vahetu suhtlus, vajaduspõhine suhtlus, kasutuspotentsiaal jne. Artiklis esitatud tulemuste peatükis olen eredamad märksõnad illustreerinud asjakohaste ja huvitavamate intervjuukatketega.

2.2 Valim

Valimi püstitamisel lähtusin kahest kriteeriumist:

1. Ühe pere kõik kolm eri vanuserühma intervjuueeritavat on aktiivsed uue meedia kasutajad;

2. Ühe perekonna kõik kolm eri vanuserühma esindajat suhtlevad pereliikmetega uue meedia kanalite vahendusel.

Esialgsest otsis uuringusse osalejaid läbi Eestis aktiivset kasutust leidvate suhtlusportaalide, Rate.ee, ja Facebook.com, saates ühtekokku välja pea 80 uuringus osalemise palvekirja (vt Lisa 2). Ühendust võtsin ennekõike vanavanemate põlvkonna esindajatega, kelle piltidelt oli näha, et neil on lapselapsed. Kirjade saatmine ei osutunud aga efektiivseks, sest reageering kirjadele oli äärmiselt passiivne. Tagasisidena sain mitmeid eitavaid vastuseid põhjendusega, et perekond on võõrandunud, kasutaja ise ei ole piisavalt aktiivne või lapsed ja lapselapsed ei ole motiveeritud kaasa lööma. Sellest tulenevalt kujuneski valim oodatust väiksemaks. Valimi väiksuse kõrvalt võib aga öelda, et valitud respondentideks said pereliikmed, kes hindavad kõrgelt uue meedia olemasolu ning võimalust seal suhelda. Nähtub, et valimisse kuuluvad põlvkondade esindajad on uue meedia valdkonnas, võrreldes teiste omaealistega, sageli kogenumad ning aktiivsemad kasutajad. Kokkuvõttes hõlmab uuringu valim nelja Eesti päritolu perekonda, sh 13 respondenti neljast erinevast põlvkonnast, keda olen lühidalt iseloomustanud allolevas tabelis (vt Tabel 1). Tabel on üles ehitatud perekondade lõikes ning järjestatud põlvkondade esindajate vanuse alusel – noorimast põlvkonnast vanema põlvkonnani. Intervjueeritava koodi näol on tabelis esitatud respondendi vanus ning sugu. Välja on toodud ka intervjuu läbiviimise viis, kestus ning geograafiline paiknemine, mis annab meile võimaluse tajuda pereliikmetevahelist distantsi.

Valimisse kuuluvad perekonnad leidsin lõpuks „lumepalli“ meetodil, saades esmase kontakti läbi Tartu Ülikooli tudengiorganisatsiooni listi. Peamisteks kontaktisikuteks olid vanemate põlvkonna esindajad, kes lubasid uuringusse kaasamise eesmärgiga saada nõusolek ka lastelt, meestelt ja oma vanematelt. Respondentideks osutusid naisterahvad, kelle ühisnimetajaks võib pidada akadeemilist karjääri. Leian, et läbi listi ja „lumepalli“ meetodi oli respondentide leidmine kergendatud tänu vastajate enda uurimishuvile ning akadeemilisele seotusele ülikooliga. Uuritud sai ka esimesse ja neljandasse perekonda kuuluvate meeste valmisolekut intervjuusid anda, ent tulenevalt faktist, et abikaasad esindasid naistega (N34 ja N27) sama põlvkonda, ei näinud näiteks neljanda perekonna meespool suurt vajadust ega soovi uuringusse panustada – arvati, et informatsioon hakkab korduma ning esimese perekonna meespoollel puudus kahjuks ajaline ressurss.

Tabel 1. Intervjueeritavate kirjeldus

	Kood sugu+vanus	Intervjuu toimumise viis	Intervjuu kestus	Elukoht	Kasutatavad uue meedia kanalid
Perekond 1	N9	Otsekontakt	~45min	Viljandi	Rate.ee, Facebook.com, MSN
	N27	Otsekontakt	~ 1 tund	Viljandi	MSN, mitteaktiivne Skype, mitteaktiivne Rate.ee, Facebook, e-mail
	N59	Otsekontakt	~40 min	Viljandi	MSN, Facebook, e-mail
Perekond 2	N12	Skype+e-mail	~2 tundi	Kohila	MSN, mitteaktiivne Skype, Twitter, Blog, Facebook, e-post
	N35	Skype	~1.5 tundi	Kohila	Blog, Twitter, Flickr, Facebook, Skype, e-mail
	M36	Skype	~2 tundi	Kohila + koman- deeringud välismaale	Skype, Facebook, mitteaktiivne blogi, Twitter
	M57	Skype+e-mail	~3 tundi	Rapla	Skype, Facebook, e-mail, Geni
Perekond 3	N20	Otsekontakt	~50 min	Tartu	MSN, Skype, Facebook, mitteaktiivne blogi, e-mail, Google Talk
	N42	Otsekontakt	~ 1 tund	Tartu	MSN, Facebook, Google Talk, e-mail
	N69	Otsekontakt	~40 min	Tallinn	Picasaweb, Google Talk, e-mail, Facebook
Perekond 4	N19	MSN	~ 1 tund	Tartu	MSN, mitteaktiivne Skype, Facebook, e-mail
	N34	MSN	~1.5 tundi	Saaremaa	MSN, Skype, Facebook, mitteaktiivne Orkut.com, e-mail
	N57	MSN	~2 tundi	Saaremaa	MSN, Facebook, e-mail

Kokkuvõtteks võin öelda, et olenemata sellest, et respondentide arv on väike ning tulemused ei võimalda teha suuri üldistusi ühiskondlikus kontekstis, hõlmab valim nelja huvitavat Eesti perekonda, kellel on kõigil omad kasutusharjumused ning -praktikad. Valimisse kuuluvad neli erinevat peregruppi annavad läbi intervjuude olulist informatsiooni uue meedia funktsioonist perekondlikus kontekstis, millest saab lugeda juba tulemuste peatükis (vt ka põhiartiklit).

3. TULEMUSED

Intervjuude analüüsimise tulemusena saab välja tuua mitmeid aspekte, mis aitavad luua konteksti ja valgustada veebikeskkonnas pereliikmetevahelise suhtluse tagamaid. Artiklis oleme seadnud kesksele kohale kolm suuremat teemat: uue meedia kanalite kasutusmotivatsioon ja -elistused, põlvkondadevahelised erinevused sisuloomes ja kasutuspraktikates ning vanematepoolne järelvalve noorima põlvkonna *online*-käitumisele.

Täpsema ülevaate uuringu põhitulemustest annab põhiartikkel. Antud peatükis esitlen ennekõike intervjuude tulemusi, mis artiklis mahu piiratuse tõttu kajastust ei leidnud.

Uuringust selgus, et perekondlikus kontekstis on uue meedia keskkondi väga aktiivselt kasutama hakatud, millest tulenevalt on traditsiooniliste kommunikatsioonivahendite kasutamine jäänud enam tagaplaanile. Intervjuude käigus tunnistasid pereliikmed, et internetikanalite kasutuspotentsiaali rakendamine omavaheliseks suhtluseks on saanud osaks nende ja ka eakaaslaste igapäevarutiinist. Näib, et kui varasemalt haarati pereliikmele helistamiseks telefon, siis täna saadetakse sõnum läbi veebikeskkonna.

Intervjuudest nähtus, et peresisene kommunikatsioonikanalite valik kujuneb domineerivamate ehk tehnoloogiliselt teadlikumate pereliikmete isiklikest eelistustest. Selgus, et peregrupi kanalite vahel liikumine on sarnane indiviidide otsusega vahetada suhtlusportaali või kiirsuhtluskanalit. Kõigi intervjuueeritud nelja perekonna lõikes tuli välja, et jälgitakse tehnoloogiliselt teadlikumate pereliikmete eeskuju ning platvormidel liigutakse üheskoos nendega vastavalt internetikeskkondade evolutsiooniga (näiteks trajektoiril Rate-Orkut-Facebook). Tänu võimalusele erinevaid kanaleid omavahel integreerida, ei kohustu pereliikmed kõik samu kanaleid kasutama. Selgus, et kanalitevaheline integratsioon leevendab tehnoloogiakaugemate pereliikmete, ennekõike vanavanemate põlvkonna, hirmu oskamatuse ees kasutada erinevaid veebiplatvorme, kuna oluline info koondub kasutaja jaoks primaarsesse kanalisse. Kanalite omavaheline integreerimine on taaskord aga tehnoloogiateadlikumate pereliikmete idee, mida tõsi küll, kõigis perekondades ei esinenud.

Erinevate tehnoloogiate omavaheline sidumine oli aktuaalne ennekõike teise perekonna (vt Tabel 1) lõikes.

Intervjuudest nähtus, et veebiplatvormide vahendusel saavad pereliikmed üksteise kohta uut infot. Üleüldse hinnatakse uue meedia kanaleid kõrgelt kui esmase informatsiooni ammutamise kohti. Intervjuudest noorima põlvkonna esindajate ja lapsevanematega selgus, et sõnumid, mis on pere kontekstis olulised, ent on omavahelisel suhtlusel jäänud edastamata, saadakse tihtipeale Facebooki seinalt, kus teade on saadetud välja kogu sõpruskonnale. Vesteldes pereliikmetega tuli välja, et seeläbi on näiteks noorem põlvkond saanud infot vanemate töölähetuste kohta, vanemad oma laste ristsete toimumisest (nt perekond 3), õed-vennad üksteise lähisuhete tugevustest ja nõrkustest (nt perekond 4), lähisugulaste elukohamuudatustest (nt perekond 1) ning igapäevastest toimingutest nagu kodu ehitus ja uus lugemisvara (nt perekond 2). Vestluse käigus leidsid pereliikmed, et põhjuseid, miks info jõudis nendeni läbi interneti mitte silmast-silma suhtluse käigus, võib olla mitu. Esmalt tunnustati otsekontakti puudumist, millest tulenevalt ei ole tekkinud võimalust elumuudatustest informeerida. Teisalt tõdeti, et pereliikme kohta esmase info leidmine veebikanalitest võib tuleneda ka tahtlikust infojagamisest, kus ei soovitud lähedasi otseselt uue teadmisega informeerida ehk sõnum avastatakse läbi juhuse, näiteks ristsete toimumine 3nda perekonna näite valguses.

Lisaks võimalusele lugeda lähedaste postitusi, suhelda veebiplatvormidel üheagselt, nähtus intervjuudest, et üheks veebikanalite suhtluseeliseks peetakse asünkroonse suhtluse võimalust, mis laseb inimesel jätkata oma tavapärast elurütmi ning võimaldab sõnumile reageerida vastavalt võimalusele, vestluspartnerit arvuti ette aheldamata. Asünkroonse vestluse puhul hinnati kõrgelt ka võimalust tegeleda paralleeltegevustega, nagu koristamine, laste riietamine jm. Intervjueeritavad tunnistasid, et nad on internetisuhtlusel ajakasutuse aspektist üpriski ratsionaalsed, sidudes tihtipeale oma vestlused teiste tegevustega. Selgus, et juhud, kus eesmärgiks on järjepidev suhtlus oma lähedastega, on üpriski harvad. Kasutuspraktikast, kus tegeletakse ka paralleeltegevustega, võivadki vestlused venida tundidesse, olenemata sellest, et vestluse kogukestus võib reaalelus olla näiteks vaid viisteist minutit. Selliseid suhtluskontakte leidub pereliikmete vahel nädalas keskmiselt paar-kolm korda. Lisaks kontaktile kiirsuhtluskanalites, külastatakse üksteise kasutajaprofiile ka sotsiaalmeediakanalites. Pereliikmeid suunavad lähedaste kasutajaprofiilile uudistevoos olevad uued teated. Nähtus, et üksteise sotsiaalmeedia kanalite profiile külastatakse küll üsna sageli, ent lühiajaliselt.

Nii suhtlus sotsiaalmeedias kui kiirsuhtluskanalite kaudu on eriti oluline kõigile uuringus osalenud vanavanematele, kes tunnetavad taolistes keskkondades olemisest oma kasu – nad kuuluvad kuhugi ning saavad virtuaalselt osa nii nooremate pereliikmete mõtetest kui emotsioonidest. Vanimad respondendid leidsid, et tänu uuele meediale saavad nad olla teistega võrdväärsed pereliikmed. Tunnistati, et ilma uue meedia keskkonnata oleks vanem põlvkond eraldatud ning noorte maailma eest kui paguluses. Siinkohal on uus meedia saanud põlvkondade ühendaja tiitli, tuues kokku erinevas vanuses inimeste huvid, mõtted, väärtused, hoiakud kui käitumispraktikad. Suhtluses vanavanematega, selgus, et nende põlvkond on uue meedia võimalustega aldis kaasa minema ka eksistentsiaalsetel kaalutlustel, nägemaks kuhu kogu põlvkondadevaheline suhtlus on arenemas.

Intervjuudes vanavanematega tõdeti, et nende eagrupi jaoks sõltub suhtlemisaktiivsus suuresti laste ja lastelaste endaavamise aktiivsusest. Seda aktiivsust võib nooremate puhul pärssida näiteks igapäevarutiinist tulenev tahtmatus suhelda. Ennekõike ootavad vanima põlvkonna esindajad, kes tunnevad end *online*-tegevuses ebakindlalt, noortepoolset initsiatiivi ja huvi, millega välistatakse oht nooremaid oma teemade või sagedaste sõnavõttudega tülitada. Intervjueeritud vanavanemad tunnetavad, et veebikeskkonnad on ennekõike noorte pärusmaa, millest tulenevalt rakendub eakohane passiivsus.

Vestluses vanima põlvkonna esindajatega, nähtus, et nooremad pereliikmed mängivad nende *online* tuleku ja sinna jäämise juures olulist rolli: nad mõjutavad, kas vanemast põlvkonnast saab aktiivne või passiivne kasutaja. Suheldes respondentidega selgus, et vanavanemate mitteaktiivne uue meedia kasutus tuleneb ealisest passiivsusest, kus ei juleta kõiki samme üksi astuda, kuna peljatakse teadmatusest tulenevat segadust. Neile on oluline kaitstusvajadus, et noorem põlvkond oleks alati kõrval ja lahendaks valesti läinud olukorra. Vanimatele respondentidele on saanud takistuseks ka vanusest tulenev ebakindlus, mis õhnestab nende enesekindlust keskkondades aktiivselt tegutseda.

Intervjuud näitasid, et kõige vanematel intervjueeritavatel (sh N57 ja N69) tekib uue meedia kanalite kasutuse juures ka palju kanalispetsiifilisi küsimusi, mille nad suunavad oma lastele ja lastelastele. Oma kasutuskogemuste juures on vanavanemad muutunud väga tundlikuks, tõstatades küsimuse, kas internet on õigustatud suhtluskanal, kuna virtuaalne suhtlus on pärssimas reaalse suhtluse parameetreid. Intervjuudest võib eriti täheldada vanavanemate, kui ka mõningate vanemate häiritust noorima põlvkonna *online*-sisuloomest ja õigekirjareeglite eiramisest. Siinkohal nähtus intervjuudest, et lapsevanemad rakendavad sageli oma

vanemlikke õigusi. Kui lapsevanemad on internetis kauem tegutsenud kui noorim põlvkond, kasutavad nad ära reaalelus praktiseeritavat alluvus-domineerimissuhet, kus vanemal on õigus kontrollida ja õpetada, nooremal põlvkonnal kohustus õppida. Sarnaselt reaalelus toimivale vanemlikule instinktile kontrollida ja kaitsta oma last, toimib see ka veebikeskkonnas.

Intervjuudest nähtus, et kaitsmaks noorimat põlvkonda internetiohtude eest, on vanemad rakendanud erinevaid tehnikaid, alustades monitooringust, praktiseerides ühist keskkonnakasutust ja lõpetades piirangute seadmisega. Vestlusest noorima põlvkonna esindajaga (respondent N12) jäi aga kõlama, et kasutatavad strateegiad on poolikud, kuna vanematepoolsele strateegia praktiseerimisele ei ole järgnenud põhjendust (või põhjendus on olnud poolik), ning seetõttu on need jäänud noorimate pereliikmete jaoks ebaselgeks. Üleüldse nähtus intervjuudest, et vanemate ja vanavanemate veebikeskkondade kasutus on ka ilma reegleid sätestamata, piiranud noorte interneti kasutuspraktikaid ning kärpinud nende personaalset ruumi. Uuringu tulemused näitavad, et kuna lapsed kasutavad vanemate ja vanavanematega samu platvorme on ka nende kriitilisus postitavate sõnumite osas tunduvalt kasvanud.

Kui eneseväljenduse aspektist on vanemate põlvkondade veebi- eelkõige aga sotsiaalmeedia kasutus, negatiivsema alatooniga nähtus, siis emotsioonide väljendamise aspektist peavad intervjuueeritavad võimalust vanematega veebikanalite vahendusel suhelda, positiivseks. Internet võimaldab suhtluse käigus oma emotsioone paremini varjata ning vestluspartnerit vastupidiste emotsioonipiltidega (*emoticon*) manipuleerida, petta. Vestlustest selgus, et erinevate emotsionaalsusastmetega teemade käsitlemine on interneti teel, tänu kontrollitud eneseväljendusele, lihtsam. Pereliikmed tõdesid, et kuigi negatiivsete teemade edastamine on interneti teel emotsionaalselt kergem, ei luba inimeste moraalinormid väga delikaatseid teemasid interneti kaudu lahendada, kuna selleks nähakse reaalse läheduse vajadust.

Huvitav on see, et põlvkondade esindajad, olles väga erinevate kasutuspraktikate ja kasutusharjumustega, hindavad siiski uue meedia kasutuse kõrvalt kõrgelt silmast-silma suhtlust ja võimalust aeg-ajalt traditsioonilisi kanaleid pidi suhelda. Kuigi on ka erandeid, jääb intervjuudest kõlama, et uus meedia on eriti vanemate põlvkondade jaoks sekundaarne suhtluskeskkond, jäädes traditsiooniliste suhtlusmeetodite aseaineks.

4. DISKUSSIOON

Käesolevas peatükis diskuteerin saadud leidude üle nelja teooria kontekstis: põlvkondade teooria, sotsiaalse kapitali teooria, sotsiaalse õppimise teooria ning tehnoloogilise determinismi teooria. Samuti seon antud töö raames läbiviidud empiiria tulemused teiste autorite leidudega. Kitsamatel uuringutulemustel põhinev diskussiooni osa on esitatud magistritöö põhiartiklis, kus uurimistulemusi toetavad erinevate autorite teoreetilised materjalid. Antud peatükk ning artikli diskussiooni osa on üksteist täiendavad.

4.1 Põlvkonnad internetis

Minu poolt läbi viidud uuring keskendus kolme erineva põlvkonna (vt ka Tabel 1) uue meedia kasutusele ning pereliikmetevahelise suhtluse kujunemisele sotsiaalmeedias ning kiirsuhtluskanalites. Antud uuringus osalejad olid põlvkonniti sarnaste suhtluspõhimõtete ning kanalieelistustega. Kui uuringust selgus, et vanemad respondendid hindasid ennekõike traditsioonilisemaid suhtlusviise, siis nooremad pidasid esmaseks suhtlust virtuaalkeskkonnas. Ka Clark (2009) leidis, et noored hindavad võimalust suhelda omavahel läbi erinevate tehnoloogiliste lahenduste tunduvalt kõrgemalt, kui vanemad. Bryant *et al* (2007) hinnangul on suhtluskanali valik sageli mõjutatud väärtushinnangutest. Kuna tänapäeva noortele, nn digitaalsetele põlvkondadele (Prensky 2001), on peetud iseloomulikeks joonteks innovaativsus, avatust ja iseseisvust (Tapscott 1998), on just nemad ühed kiiremad uute tehnoloogiate omaksvõtjad. Mannheimi peab noorimat põlvkonda ühiskonnas toimuvate muutuste aluseks (Vellar 2011).

Võib täheldada, et noored on üha aktiivsemalt hakanud kodutingimustes juurutama uute tehnoloogiate kasutamist ning uusi suhtluslahendusi. Selle kõige juures aitavad nad

motiveerida pere vanemaid liikmeid uue meedia keskkondadega liituma ja seal suhtlema. Mitmete autorite (Clark 2009, Selwyn, Gorard, Furlong 2003) uurimustest nähtub, et just noored on need, kelle initsiatiivil hakatakse kodustes tingimustes ka vanemate põlvkondade poolt uusi tehnoloogiaid rakendama. Paljuski tänu oma tehnoloogilisele pädevusele on nooremad pereliikmed võimelised suunama ja lõpptulemusena ka muutma vanemate põlvkondade kommunikatiivseid eelistusi.

Kuigi nooremad põlvkonnad on harjunud sotsiaalmeedia platvorme jagama omavanuselistega (Livingstone 2008), peavad nad vanemate pereliikmete kommunikatiivseid eelistusi suunates arvestama vanemate üha suureneva kasutusaktiivsusega. Minu empiirilisest uuringust selgub, et olenemata sellest kuivõrd avaliku veebikeskkonnaga on tegemist, võimaldab teadmine, et platvorme jagatakse omaealistega, tunda end privaatset ning olla kindel, et tulenevalt ühtsest teadlikkusest (Pilcher 1994), mõistetakse väljasaadetud sõnumeid. Hoolimata soovist olla interneti ainukasutajad, peavad noored arvestama „põlvkond kui tegelikkus“ (Mannheim 1952) mõistega, kus nooremate põlvkondade esindajad kui aktiivsed uue meedia keskkondades osalejad jagavad ühtset vastutust muuta midagi sotsiaalses ja kultuurilises ruumis. Siinkohal võimegi vaadata näiteks nooremate põlvkondade vastutust näidata vanematele põlvkondadele nende olemasolu tähtsust ning jätkusuutliku suhtluse säilumise vajalikkust. Minu uuringu tulemused kinnitavad Harwoodi (2000) leitud, viidates sellele, et läbi ühtsete tegevuste, nagu seda on sama veebiplatvormi kasutamine, on põlvkonnad omavahel tihedalt seotud ning tajuvad tugevamat kuuluvustunnet.

Antud uuringu raames läbi viidud intervjuudest nähtub, et erinevaid põlvkondi võib internetis ära tunda ka nende sarnaste põhimõtete ja käitumismustrite järgi. Vanemad põlvkonnad, kes on „põlvkonna üksuse“ veebis moodustanud hiljem, on enam tagasihoidlikud ega soovi liialt tähelepanu oma tegemistele. Seda võib seostada vanemate põlvkondade ühtse ajaloolise taustaga, mis kaudselt mõjutavad ka nende soovi uusi kommunikatsioonilahendusi omaks võtta ning neid kasutada. Leian, et sellest tulenevalt on vanemad põlvkonnad tihtipeale uute keskkondadega liitumisel skeptilised ning enesepresenteerimisel ja oma arvamuse avaldamisel pigem passiivsed. Noored, kel puudub ajalooline kogemus nt. tsensuuri ning sõnavabadusega seoses, kasutavad aga maksimaalselt uue meedia keskkondi sõprade ja perega suhtlemisel ning uute kontaktide loomisel, sotsiaalse kapitali kasvatamisel.

4.2 Sotsiaalne kapital sotsiaalsetes *online*-võrgustikes

Tänu julgemale internetikasutusele sõlmivad nii noored kui vanad, sarnaselt suhetele reaalelus, uusi inimesid ehk koguvad sotsiaalset kapitali (Putnam 2008). Sotsiaalne kapital koguneb aja jooksul, millest tulenevalt võib väita, et vanematel põlvkondadel on oma elatud aastatega kogutud üpriski suur sotsiaalse kapitali pagas. Kui vanemate inimeste sotsiaalne kapital näib olevat enam otsesuhtlusel põhinev reaaleluline kontakt, siis nooremale põlvkonnale kui aktiivsetele uue meedia kasutajatele on sotsiaalne kapital sageli mõõdetav virtuaalses võtmes. Ka Smith *et al* (2003) leidsid oma uuringus, et just noorimal põlvkonnal on oma uue meedia kasutamise praktikast tulenevalt kõige suurem virtuaalne sotsiaalne kapital ja kogemus oma kontakte hallata. Noorte poolt omandatud sotsiaalset kapitali võib sageli pidada säilivaks sotsiaalseks kapitaliks (Ellison *et al* 2007), kus uus meedia annab võimaluse hoida kontakti nende sõprade-tuttavatega, kellega igapäevaselt aktiivselt ei lävita.

Sotsiaalse kapitali omandamise oskus tuleneb aga sageli pereliikmetevahelise suhtluse aktiivsusest ning omavahelisest läbisaamisest. Ledbetter (2009) tõmbas paralleeli pereliikmete lähedustunde tajumise sõpradevahelise lähedusega. Nimelt leidis ta, et mida avatumad ja lähedasemad on pereliikmed omavahelisel suhtlusel nii silmast-silma kui uue meedia kanalites, seda avatumad suhtlejad on nad ka sõpradega. Kui noorte hea läbisaamine oma lähedastega motiveerib neid enam uusi suhtluskontakte looma, siis vanemate põlvkondadel selline seos puudub. Smith *et al* (2003) tõid välja, et viiekümnendates eluaastates inimeste sotsiaalne võrgustik hõlmab ennekõike vaid perekonda ja lähedasemaid sõpru, st aktiivset sotsiaalse kapitali suurendamist väga ei toimu. Uue meediaga liitumine nähtubki vanemate põlvkondade jaoks pigem võimalusena säilitada (Mangus 2010), presenteerida oma reaalelulist kui kasvatada oma virtuaalset sotsiaalset kapitali.

Sotsiaalse kapitali suurus on tugevalt sõltuvuses ka inimese rahuloluga. Helliwell & Putnam (2004) poolt läbiviidud uuringu tulemused näitavad, et pereliikmete kuuluvus indiviidi sotsiaalsesse kapitali ning nendevaheline aktiivne suhtlus, nii reaalelus kui veebis, suurendab inimese rahulolu. Käesoleva töö raames tehtud intervjuude põhjal võib öelda, et tulenevalt vanema põlvkonna passiivsemast veebikasutusest, suureneb nende virtuaalne sotsiaalne kapital ennekõike lähedasemate sõprade ja lähisugulaste arvelt, kellega püütakse unarusse jäänud suhteid ellu äratada, vastastikust usaldust taastada ning seeläbi isiklikku rahulolu suurendada. Vanavanematele on väga oluline, et nende siduv sotsiaalne kapital garanteeriks

neile turvatunde ning toetaks nende toimetulekut *online*-keskkonnas. Sellest tulenevalt nähtus vestlustest, et vanemate põlvkondade esindajad on oma virtuaalse sotsiaalse kapitali suurendamisel kriitilisemad, kuna inimene, kes oma sõprusringi lisatakse ning kellega oma informatsiooni jagatakse, peab ennekõike saavutama usalduse ning reeglina olema ka reaalelus tuttav. Sellest tulenevalt leian, et noortel on sotsiaalse kapitali hankimine kergem, kuna sõprussuhteks võidakse tihti lugeda ka situatsioone, kus ollakse kohtunud korra ehk olles vaid omavahelised tere-tuttavad (boyd 2009). Vanemad inimesed peavad aga oluliseks nii ühiskondlikku kui omavahelist seotust ning juba väljakujunenud vastastikust usaldust (Putnam 2008).

Võrreldes vanemate pereliikmetega, kes haldavad oma siduvat sotsiaalset kapitali läbi traditsiooniliste suhtluskanalite või silmast-silma kontakti, on nooremate pereliikmete sotsiaalne kapital koondunud ennekõike uue meedia keskkonda. Leian, et see on ka loomulik, kuna antud infoühiskonna kontekstis on see parim lahendus oma sotsiaalse kapitali haldamiseks. Minu poolt läbiviidud uuringust selgus, et vanemate põlvkond suurendab tihtipeale oma sotsiaalset kapitali läbi laste kontaktide. Ehk pereliikmed jagavad sageli sarnast sildavat sotsiaalset kapitali, mida võib tõlgendada kui tolerantse ja tugeva peresuhtena või lapsevanema taktikana oma võsukese *online*-sõpradel ning käitumispraktikal silma peal hoida. Sarnaselt minu poolt läbiviidud uuringu tulemustele, leidis ka Hasebrink *et al* (2009), et vanemate poolt jälgitakse enam just eelteismeliste veebikasutust, vanemate laste *online*-käitumise pärast väga suurt muret ei tunta, kuigi vanemate põlvkondade kriitiline silm jälgib ka neid. Pereliikmetevahel olev siduv sotsiaalne kapital loob tiheda seotuse nii lapse kui vanema vahel, mis omakorda võimaldab täita ühte sotsiaalse kapitali funktsiooni, lastes lapsevanemal olla sotsiaalse kontrolli allikas (Portes 1998).

4.3 Digitaalne lõhe uue meedia keskkonnas

Oma sotsiaalsete sidemete rohkuse ja nende abil oma eesmärkide saavutamise kõrval, toob Putnam (2008) välja, et üha enam tajutakse sotsiaalsete sidemete purunemist. Sidemete purunemise üheks peamiseks põhjuseks uue meedia keskkonnas on digitaalne lõhe (Putnam 2008). Van Dijk'le (2006) kohaselt hõlmab digitaalne lõhe endas nelja komponenti, mis võivad põlvkondadevahelist barjääri süvendada. Esiteks, toob Van Dijk (*ibid.*) välja, et üheks lõhe süvendajaks võib olla inimese enda huvi ja motivatsiooni puudumine ehk vaimse

ligipääsu piiramine, kus peamiseks mõtteviisiks on „Ma ei taha“. Motivatsiooni aspekti juures on peamiseks põhjusteks, miks keeldutakse interneti kasutamast, vajaduse, aja, raha ja oskuste puudumine ning suutmatust uut meediumit omaks võtta (sh mõtteviis, et internet on ohtlik). Vähene motiveeritus tehnoloogiat kasutada võib tekitada arvuti kasutusest tulenevat ärevust, stressi jm, mis on suuresti sõltuvuses indiviidi isikuomadustega. Stressi aspekti tuli välja ka minu poolt läbiviidud uuringust, kus nähtus, et vanavanemate (N69) põlvkonna esindajal oli vaimselt keeruline alustada arvuti ja uue meedia kasutamisega, kuna oskuste puudumisest tulenevalt oli respondentil raske end vaimsel tasandil motiveerida uut keskkonda kasutama. Kõrget motiveeritust uut tehnoloogiat kasutada peetakse sageli olulisemaks kui tehnoloogilise hariduse olemasolu (van Dijk & Hacker 2003). Van Dijk & Hacker (2003) toovad välja, et motivatsiooni küsimus hõlmab sageli vanemaid, madalama haridustasemega naisterahvaid. Ka minu uuringus osalenud vanaemade juures võis täheldada, et vähene laiahaardelisem tehnoloogia kasutamine oli mõjutatud motivatsioonist ja oskuste puudumisest. Siinkohal leian, et vanemate põlvkondade ebakindlus uut tehnoloogiat kasutada mõjutab suuresti isiku enda motivatsioon uusi asju üksinda praktiseerida ning oma oskuseid katse-eksitus meetodil parandada. Tehnoloogiliste teadmiste puudumist võis näha ka minu uuringus osalenud vanemate pereliikmete hulgas, mis väljendus nende soovis kasutada tehnoloogiat nooremate pereliikmete juuresolekul, nii et nooremad saaksid neid vajadusel abistada. Ka van Dijk (2006) toob tehnoloogiliste teadmiste, oskuste puudumise välja kui ühe komponendi, mis süvendab digitaalse lõhe teket. Viimase, ent mitte vähemolulise punktina, nimetab van Dijk (*ibid.*) ühe digitaalse lõhe suurendajana kasutajapoolse juurdepääsu (i.k *usage access*) puudumist. Viimane hõlmab endas ajakasutust, kasutusvõimaluste mitmekesisust, aktiivset ja loovat lähenemist. Kasutajapoolne juurdepääs mängib olulist rolli ka käesoleva uuringu kontekstis, kus nähtus, et näiteks vanavanemate põlvkond kasutab erinevaid kanaleid harvem kui nooremad põlvkonnad. Sellest tulenevalt saab kasutada van Dijk'e (2006) mõistet „kasutamisest tulenev lõhe“ (i.k *usage gap*), mis hõlmab endas uue meedia keskkondade kasutuspraktikatest tulenevaid erinevusi põlvkondade lõikes ning keskkondade kasutamise sagedust.

Nagu van Dijk'e (2006) poolt esitatud kategooriatest näha võib, on digitaalne lõhe ja selle kujunemine väga mitmetahuline ehk lisaks tehnoloogilisele pädevusele ja juurdepääsu omamisele, on oluline vaadata ka inimeste motivatsiooni uut meediat kasutada. Isegi kõrgelt motiveeritud vanemate põlvkondade esindajad vajavad sageli noortepoolset juhendamist, kuna teadmiste puudumine võib pärssida uue meedia kasutust. Clarki (2009) hinnangul on

ühaks negatiivseks mõjutajaks digitaalse lõhe süvenemisel ka noorte ükskõiksus vanemate põlvkondade internetikasutusoskuste suhtes. Ükskõiksusest tulenevalt ei näe noored vajadust toetada vanemate põlvkondade õppimisprotsessi uue meedia keskkonnas ning tunnevad end pigem ärritatuna, kui neilt uute tehnoloogiate kohta midagi küsitakse. Minu poolt läbiviidud uuring näitas, et ükskõiksus ja negatiivne suhtumine vanemate põlvkondade veebikeskkondade kasutuselevõtu osas on möödunud emotsioon. Mida täiskasvanum on noorema põlvkonna esindaja, seda enam aktsepteerib ja toetab ta vanemate põlvkondade esindajate internetikasutust ja veebikeskkonnas kohalolu.

EU Kids Online (Livingstone *et al* 2011) raportist aga nähtub, et digitaalne lõhe on vähenemas, millest tulenevalt võib järeldada, et sotsiaalsete sidemete purunemine internetis on taanduv nähtus. Uuringu tulemused näitasid, et vanemate teadlikkus ja oskused interneti kasutada on pea enamikes Euroopa riikides laste pädevustele järgi jõudmas. Ka minu uuringust nähtub, et digitaalne lõhe on olemas, ent see ei ole nii suur, et hakkaks sotsiaalsete sidemete püsimist pärssima. Uuringu tulemustele toetudes ning Madden'ga (2010) nõustudes leian, et uus meedia pigem soosib põlvkondadevahelise lõhe vähendamist, sest oma mitmekülgsete kommunikatsioonilahendustega annab see võimaluse hoida pereliikmetel end kursis teiste põlvkonnaesindajate tegemistega. Uuringust tuli välja, et lisaks tehnoloogilistele lahendustele jäädakse ikkagi kasutama ka traditsioonilisi suhtlusviise, ennekõike telefonisuhtlust. Traditsiooniliste suhtlusvõimaluste kasutamine mõjutab suuresti vanavanemate põlvkondade motivatsiooni kasutada uut meediat. Kuna traditsioonilised võimalused on vanima põlvkonna lõikes enam juurdunud, puudub neil reaalne vajadus õppida kasutama mõnd uut tehnoloogiat. Kokkuvõttes võib aga öelda, et vanemad põlvkonnad väärtustavad üha enam erinevate alternatiivide (uue meedia võimalused ja traditsioonilised suhtluskanalid) sidumist, mis soodustab omavahelise kontakti hoidmist ja pereliikmetevahelise sotsiaalse sideme tugevuse säilimist. Võib ka täheldada, et uuringus osalenud pereliikmed eelistavad kasutada keskkondi, millel ka traditsiooniliste suhtluskanalite sugemeid – sh Skype, mis võimaldab helistamist. Sellest võib järeldada, et vanavanemad kasutavad ennekõike kanaleid, kus nad tunnevad ära oma põlvkonnale iseloomulikke tehnoloogilisi jooni.

4.4 Virtuaalne õppeprotsess ja sotsiaalsed eeskujud

Pereliikmete sotsiaalsete sidemete säilimist soodustab ka üheskoos uute keskkondade kasutama- ja tundmaõppimine, ning ühine praktiline kasutuskogemus. Käesoleva töö raames läbiviidud uuring näitas, et huvi internetikeskkondade kasutuse vastu on sageli tekkinud just läbi teise inimese tegevuse jälgimise – sotsiaalse õppimise. Sarnaselt igapäevaelus toimuvale õppimisele, kus indiviid jäljendab teiste poolt tehtut ning uus käitumine saab harjumuseks, toimub see ka virtuaalkeskkonnas. Sotsiaalse õppimise üheks aspektis on, et sisendi uute teadmiste omandamiseks on andnud keegi kolmas isik (Wals 2009). Minu uuringu kontekstis on kolmandaks isikuks kas noorte või nende vanemate põlvkond. Näiteks toovad Lenhart *et al* (2001) välja, et 40% *online*-keskkondi kasutavatest noortest õpetavad pereliikmetele interneti ja suhtlusportaalide kasutust. Lisaks tekitab noorte aktiivne uue meedia kasutus huvi ka vanemates, mille tulemusena soovivad nad ise konkreetseid veebiplatvorme tundma õppida. Selline käitumine annab vanematele põlvkondadele võimaluse rakendada laste tegevuste üle järeelvalvet ning olla kursis nende mõttemaailmaga. Teisalt on suund, kus laps vaatleb vanemate *online*-tegevust ning soovib ise sellest osa saada. Tuleb välja, et selline suund on vanematele järeelvalve seisukohalt soodsam, võimaldades pereliikmetel üheskoos uus kasutajakonto luua ning seeläbi kasutajatunnustest ning paroolidest teadlik olla.

Just vanavanemate põlvkonna jaoks on sotsiaalse õppimise protsess uue meediaga liitumisel olnud kõige raskem. Vanavanemad on pädevad mõningaid uue meedia keskkondi kasutama, ent siiski oleks neil vaja järjepidevamat võimalust teiste praktikatest õppida, et enda tehnoloogilisi teadmisi enam juurutada. Sotsiaalse õppimise üheks oluliseks ideeks on, et inimesel on motivatsioon (Bandura 1977) uut käitumist praktiseerida. Ka intervjuudest nähtus, et tihtipeale seisabki uue meedia kasutus just vanavanemate motivatsiooni taga – neil puudub kasutusharjumus ning igapäevane tugi nooremate näol, kellelt oleks võimalik koheselt takistuse tekkimisel nõu küsida. Vestlusest vanavanematega tuli välja, et need, kes elavad noorema põlvkonnaga ühe katuse all ning kel on võimalus enam nooremate eeskujust lähtuda, on uue meedia kasutusest teadlikumad ning julgemad seda üksi praktiseerima. Uue keskkonnaga liitumine käib enam läbi aktiivse õppimise, mis toimub reeglina kontakti vormis ning võimaldab kohest tagasisidet õppimisprotsessile. Läbi aktiivse õppimise on vanemad põlvkonnad julgemad, kuna on saanud enam tagasisidet ning juhendamist. Harvem on näha aga passiivse õppimise võimalust ehk vaatlust. Leian, et passiivset õppimist rakendavad

ennekõike need pereliikmed, kes on tehnoloogiliselt teadlikumad ning kel on suurem motivatsioon end ise uue keskkonna eripäradega kurssi viia.

Elukestev õpe, mis võimaldab ka vanemas eas omandada uusi tehnoloogilisi teadmisi, on mõjutanud paljude inimeste suhtlusvõimaluste kujunemist (Adler 2006). Kui nooremate põlvkondade jaoks on uue tehnoloogilise teadmise omandamine, tänu aktiivsele praktiseerimisele, lihtsam, siis vanematelt põlvkondadelt eeldab uute kommunikatsioonitehnoloogiate kasutamise õppimine sotsiaalse õppimise võimekust ning motivatsiooni uue teadmise omandamisel. Intervjuudest nähtus, et vanavanemate põlvkondade esindajad, kelle jaoks on suhtlus kirja või telefoni teel harjumuspärasem, on suuremal või vähemal määral võtnud omaks noorema põlvkonna kommunikatsioonitehnoloogiad, uue meedia kanalid. Ka Dickinson & Hill (2007) tõid välja, et kuigi vanavanemate põlvkond eelistab oma lähedastega suhelda ennekõike telefoni teel, omab e-posti suhtlus suhtluskontakti püsijäämisel toetavat rolli. Sarnaselt minu poolt läbiviidud uuringu tulemustele, kasutavad ka Dickinson & Hilli (2007) uuringus osalejad uue meedia kanaleid ennekõike geograafilise vahemaa tagant.

4.5 Uus tehnoloogia ja selle kasutamise tagamaad

Üks peamisi põhjuseid, miks erinevad põlvkonnad uue meedia keskkondi kasutavad, on geograafilise distantse vähendamine. Käesoleva uuringu valimissegi (vt ka Tabel 1) kuuluvad perekonnad, kes geograafilise vahemaa tagant püüavad üksteisele olla võimalikult lähedal. Tehnoloogilised vahendid pikendavad meie keha ulatusvõimet (McLuhan 2010), millest tulenevalt on pereliikmetel võimalus suhelda näiteks videopildi vahendusel, lavastades seeläbi reaalse kohtumise läbi kaamerasilma. Mcmillan & Morrison (2006) leidsid oma uuringus, et just vanemad on need, kes suunavad oma lapsi kodust lahkudes aktiivselt lisaks telefonisuhtlusele ka e-posti teel suhtlema. Gentzler *et al* (2011) uuring tõestab aga geograafiliselt lahus elavate pereliikmete negatiivset meelsust omavahelise kontakti hoidmisel uue meedia, ennekõike sotsiaalmeedia kanalites. Uuringust nähtus, et olenemata erinevate põlvkondade aktiivsest uue meedia kasutusest, on sotsiaalmeedia vahendusel suhtlemine üks vähem levinud viise pereliikmetega kontakti hoidmisel, kuna sellisel viisil jääb vajaka lähedusest. Ka minu poolt läbiviidud uuringu empiiria näitab, et tehnoloogilistest lahendustest pooldatakse enam kontakti läbi kiirsuhtluskanalite, MSN ja Skype. Leian, et see võib tuleneda

noorte soovist omada vanemate põlvkondadega privaatsemat kontakti. Empiiriaski nähtus, et noorte jaoks on sotsiaalmeedia kanalid pigem nende põlvkonna pärusmaa (vt ka Livingstone 2008), millest tulenevalt peljatakse vanemate põlvkondade poolt tekitada võivaid piinlikke momente.

Uuringust selgub, et uue meedia kasutuselevõtt ja sellega harjumiseprotsess on reeglina olnud vanainimeste jaoks stressirohke, ent soovist suhelda lähedastega kanalitevahendusel, mida nooremad põlvkonnad aktiivselt kasutavad, on nad oma suhtluskanali valikut ja suhtlusharjumusi muutnud. Siiski selgus, et vanavanemad suhtuvad uute tehnoloogiate kasutusse kriitiliselt, jälgides, et tehnoloogiad ei hakkaks nende elu dikteerima, vaid vastupidi, et nemad jäävad tehnoloogiate kasutust reguleerima. Mcmillan & Morrisoni (2006) uuringust nähtus, et vanemad põlvkonnad tunnevad üleüldist muret noorte meediatarbimise pärast, kuna kogu meedia on digitaalsel kujul internetist kättesaadav, puudub neil põhjus sealt üldse eemalduda. Ka minu poolt läbiviidud intervjuude põhjal võib just noorematel põlvkondadel näha tendentsi, kus tehnoloogiate kasutus on omandanud primaarse rolli (Chandler 1995), millest tulenevalt on suurem osa noortevahelisest infovahetusest ja info hankimisest kogunenud internetiavarustesse. Siinkohal võibki antud situatsiooni vaadata kui „kõva“ tehnoloogilist determinismi (Adler 2006), kus noored näevad interneti ja internetil baseeruvaid tegevusi kui peamisi või ainsaid ühiskonna edasivijaid. Vastandina aga nähtub, et vanemate põlvkondade jaoks tundub tehnoloogiline determinism olema enam „pehme“ (Adler 2006), sest seotuna traditsiooniliste kommunikatsioonilahendustega vaadeldakse uusi IKT vahendeid kui ühiskonna mõjutegureid paljude teiste hulgas.

Minu poolt läbiviidud empiirilise uuringu tulemused ei võimalda valimi väiksuse ja homogeensuse tõttu teha suuri üldistusi, ent on näha mõningaid trende, mis tulevastel aastatel põlvkondadevahelist suhtlust mõjutada võivad. Siiski tuleks arvestada, et minu valimisse kuulusid perekonnad, kes olid keskmiselt aktiivsemad internetikasutajad. Paljudel intervjuueeritavatel oli olemas vajalik eelteadmine uue meedia kasutamiseks ja/või juba väljakujunenud kommunikatsiooniharjumused, millest tulenevalt on järeldused tehtud aktiivsemat kasutuspraktikat omavaid perekondi silmas pidades.

Ma leian, et distantssuhtluse aspektist on pereliikmetevaheline kontakt uue meedia kanalites tõusev trend, sest üha kallinevale elule otsitakse soodsaid alternatiive. Telefonisuhtluse kõrvalt pakub just uus meedia võimalust olla oma lähedastega kontaktis, sh võimaldab see

hõlmata suuremat hulka pereliikmeid ühte suhtluskontakti. Arvan, et uus meedia soodustab ühe katuse all elavate pereliikmete suhtluskontaktide teket. Inimeste elutempo ning reeglina ka tööstiil, mis eeldab arvuti ja internetikasutust, aheldab inimese päevaks arvuti taha, muutes ta pidevalt *online* keskkonnas kättesaadavaks. See omakorda süvendab harjumust kõike interneti teel ajada, sh oma lähedastega suhelda. Pidev vajadus *online* keskkonnas kättesaadav olla kandub koduseinte vahele, mis omakorda soodustab mugavusest tulenevat suhtlust kõrvaltoas istuva pereliikmega.

Tänu noorte aktiivsele uue meedia kasutusele ning tehnoloogiliste vahendite kättesaadavusele, õppeprogrammidele, leian, et ka vanavanemate põlvkonna uue meedia kasutus on üha suurenevas tõusutrendis. Arvan, et kuigi põlvkondadevaheline lõhe uue meedia keskkondades tänu erinevatele koolitusprogrammidele, elukestva õppe väärtustamisele ja noorte eeskujule, mitmekülgetele tehnoloogilistele võimalustele, on hajumas (vt ka Livingstone *et al* 2011), siis päris ära see ei kao. Ma arvan, et see ei kao seetõttu, et vanemad põlvkonnad on aeglasemad uut tehnoloogilist teadmist omandama. Noor õpib uue keskkonna haldamise kiirelt ning liigub sotsiaalmeedia kanalite evolutsiooni-astmel järgmise sammu. Vanemad põlvkonnad aga reeglina ootavad nooremate juhendamist ja julgustust. Ehk siis, olgugi et vanemad põlvkonnad on oma kasutuspotentsiaalilt ja huvilt uute võimaluste vastu noortel kannul, ei jõua nad lähiaastatel nendega ühte sammu käima ega sarnast kasutusaktiivsust üles näitama. Kui võrrelda just noorimat ja vanimat põlvkonda, siis leian, et noored jäävad alati samm eespool käijateks. See tuleneb kindlasti ka sellest, et iga põlvkond toob endaga kaasa uued infotehnoloogilised vahendid, mida kommunikatiivsetel eesmärkidel maksimaalselt ära kasutatakse ja tänapäeva noorte tehnoloogiliseks vahendiks ongi internet ja pädevus seda kasutada. Vanavanemate põlvkond väärtustab aga enam traditsioonilist kirjade saatmise võimalust, helistamist, vanemate põlvkond juba helistamist kui ka e-kirjade saatmist, kiirsuhtluskanalites kirjutamist ning noored siis ennekõike just suhtlust virtuaalsel teel.

Uue meedia laialdase leviku tulemusena muutub põlvkondadevaheline suhtlus kindlasti enam interneti baasil toimivaks, ent seni kuni meil on ees vanavanemate põlvkond, kes väärtustab enam traditsioonilisi suhtluskontakte, hoiavad nad seeläbi tasakaalu. Selleks, et uue meedia kasutusest saaks prioriteet üks, on vaja põlvkondadevahetust. Ma arvan, et täielikust uue meedia vahendusel toimuvast suhtluskontaktist põlvkondade vahel saame rääkida siis, kui tänased digitaalsed pärismaalased jõuavad vanusesse 55+ ning uus noorte põlvkond, uute tehnoloogiliste lahendustega on peale kasvanud.

4.1 Meetodi kriitika

Üheks keerulisemaks protsessiks kogu uuringu juures pean valimi leidmist. Minu poolt läbi viidud uuringu valim hõlmas kolme erinevat põlvkonda, millest tulenevalt oli eesmärgiks leida perekondi, kus laste, vanemate ja vanavanemate põlvkonnad kasutavad üheskoos uue meedia keskkondi. Perekondade uuringusse kaasamiseks oli mul kaks lähenemist: esiteks, saatsin potentsiaalsetele intervjueeritavatele Rate.ee keskkonnas personaalseid kirju ning teiseks, lähenesin läbi Tartu Ülikooli tudengiorganisatsiooni listi (vt ka ptk 2.2). Personaalselt saadetud kirjadest jäi kõlama passiivsem kasutus ning vanem-laps sugulussideme puudumine ehk vanem põlvkond oli kasuvanem, tädi vms (vt ptk 2.2). Tol hetkel hoidsin ma väga kriitiliselt järke, et tegemist oleks laps-vanem-vanavanem sugulussuhtega, ent nüüd leian, et valimi kriteeriumi lõdvendamise oleks valimi leidmise seisukohalt olnud mõistlik. See oleks kindlasti soosinud suurema lõpp-valimi moodustamist, sest kokkuvõttes oleks esindatud olnud ikkagi kolme erineva vanuseastme ja kasutuspraktikatega põlvkonda. Valimi, mis osutus oodatust väiksemaks, leidsin lõpuks „lumepalli“ meetodil. Kokkuvõttes võin aga ka väiksema valimiga (N=13) rahule jääda. Olgugi, et väikse valimi tõttu ei ole võimalik teha suuri üldistusi, nähtus, et juba nelja perekonna lõikes esines mitmeid sarnasusi uue meedia kasutuspraktikates ehk oli näha tulemuste küllastumist.

Käesoleva töö uurimisviisiks sobis kvalitatiivne uurimus väga hästi. Avatud intervjuuküsimused sobisid vanemate ja vanavanemate põlvkonna esindajatele paremini kui eelteisme eas olevatele noorema põlvkonna esindajatele. Avatud küsimused võimaldasid intervjueeritavatel anda pikki vastuseid ja teemat enda seisukohalt analüüsida. Eelteismeeas olevatel respondentidel näis aga vastamine raskendatud olevat. Noorimad respondendid olid küll väga agarad oma kogemusi jagama, ent tihti kaldus nende jutt perekonda käsitlevast fookusest kõrvale, sõprade konteksti, millest tulenevalt pidi neile just perekonnast lähtuvalt täpsustavaid küsimusi esitama. Intervjuude läbiviimisel oli üheks problemaatiliseks küljeks respondentide ja intervjueri vaheline distant. Sellest tulenevalt kasutasin uuringu läbiviimiseks erinevaid uue meedia keskkondi (vt ptk 2.2).

Tuleb tunnistada, et pelgasin veidi noorema põlvkonna esindajatega uue meedia keskkonnas intervjuud teha, kuna mul puudus kontroll selle üle, kas need vastused tulevad noorelt endilt, või mõjutavad vanemad kuidagi nende meelsust küsimuste suhtes, näiteks vastamise ajal juures seistes või vastuseid ette dikteerides. Leian, et läbiviidud *online*-intervjuude juures on

raske hinnata ka seda, kui süvenenult inimene küsimustele vastab. Võimalikud paralleeltegevused intervjuerimise käigus võisid tagada selle, et vastused ei olnud ehk saajaprotsendiliselt läbimõeldud ega põhjalikud, kui silmast-silma vestluse käigus oleks olnud.

Lõppresultaadina said kõik valimis osalenud küll intervjuudele vastatud, ent leian, et *online*-keskkonnas läbiviidud intervjuu asemel oleks paari respondentiga silmast-silma kontakt sujunud ladiusamalt. Sellest hoolimata arvan, et kvalitatiivne uurimus ning intervjuu kui meetod oli kõige adekvaatsem viis antud teema uurimiseks, kuna ettevalmistused intervjuukava näol ning vestlus respondentiga ei olnud rangelt piiritletud, võimaldades seeläbi avatumalt oma igapäevakogemusest rääkida.

Intervjuude analüüsimisel kombineerisin kvalitatiivse sisuanalüüsi metoodikat põhistatud teooria võtetega. Leian, et nimetatud kombineeritud meetodid sobisid hästi, kuna need on mõeldud käitumise ja sotsiaalsete protsesside uurimiseks (Laherand 2008). Peamiseks miinuseks meetodi juures oli ajamahukus, kuna lisaks rida-realt kodeerimisele pidi koode omavahel võrdlema ning suuremate ühisnimetajate alla liigitama, mis eeldas intervjuude mitmekordset läbitöötamist.

4.2 Edasised uurimisideed

Kolme põlvkonda hõlmavaid uuringuid uue meedia keskkonnas ei ole just palju läbi viidud. See annab võimaluse keskenduda veel mitmele põnevale uurimisteamale.

Lähtuvalt uurimustulemustest, võiks potentsiaalne uurimisteema olla erinevate põlvkondade iseloomulikud jooned uue meedia keskkonnas ning nende mõju suhtluse kujunemisele. Näiteks selgus minu uuringust, et vanavanemad hindavad kõrgelt õigekirjas edastatud sõnumeid, samal ajal kui noorem põlvkond edastab krüpteeritud infot. Mil määral hakkab noorem põlvkond kasutama korrektset õigekirja ning mil määral mõistavad vanemad põlvkonnad noorte lühendeid ja sotsiaalset steganograafiat kandvaid sõnumeid? Leian, et sobilik meetod antud teema uurimiseks oleks fookusgrupp iga põlvkonna esindajaga.

Samuti võiks uurida ka erinevate põlvkondade arusaama sotsiaalvõrgustikest. Näiteks, kui lapsevanem loob (boyd, Hargittai, Schultz, Palfrey 2011) üheskoos oma 7-aastase lapsega uue

meedia keskkonda kasutajaprofiili, siis kuidas tajub seda laps, kas ta mõistab, mis eesmärgil see keskkond loodud on ning kuidas seda kasutada saab. Ja teise vastandina, kuidas tajuvad uue meedia platvorme vanemad põlvkonnad, kes ennekõike pooldavad traditsioonilisi suhtlusmeetodeid. Tulemused näitaksid, kuidas põlvkonnad tegelikult uut meediat tajuvad ning selle vajalikkust enda jaoks mõtestavad.

KOKKUVÕTE

Tänast internetimaastikut vaadates on selge, et sealne kasutajaskond on väga laia vanuselise amplituudiga. Lisaks noorte aktiivsele internetikasutusele on vanemate põlvkondade pealetung uue meedia keskkondades olnud märgatav. Üha sagedamini võib näha just ühe perekonna kontekstis mitme põlvkonna ühist uue meedia platvormi kasutust ning omavahelisi suhtluskontakte. Pereliikmete ühtset virtuaalkeskkonnas eksisteerimist võib võrrelda reaaleluse ühe katuse all elamisega. Sarnaselt koduseinte vahel toimuva kommunikatsiooniga, on pereliikmete seas tõusev trend kasutada ühiseid veebiplatvorme ning seeläbi jagada omavahel virtuaalset ruumi. Neid ruume jagades võime täheldada sarnaseid käitumismustreid: mõlemal juhul soovitakse säilitada privaatsust, jagada õpetussõnu ning on välja kujunenud oma käitumispraktikad ning suhtluseelistused. Uue tehnoloogia kasutuselevõttuga peavad pereliikmed õppima jagama virtuaalset ruumi ning kujundama oma käitumispraktikaid arvestatuna teiste põlvkondadega kohalolekuga.

Tulenevalt üha suurenevast trendist suhelda pereliikmetega uue meedia keskkondades, oligi minu magistritöö eesmärgiks uurida, millist rolli omab uue meedia keskkond põlvkondadevahelises suhtluses. Peamisi uuringu tulemusi kajastab Andra Siibakuga kahasse kirjutatud teadusartikkel „*Who introduced granny to Facebook? Exploration of everyday family interactions on web-based communication environments*“.

Artiklis oleme keskendunud kolme põlvkonna käsitlemisele uue meedia keskkonnas. Lisaks uue meedia keskkondi kasutavate põlvkondade kaardistamisele räägime ajenditest, mis erinevaid põlvkondi on virtuaalkeskkondi kasutama suunanud ning millised on nende peamised eelistused omavahelise kontakti hoidmisel. Laiemas kontekstis vaatame pereliikmete ühiseid uue meedia kasutuspraktikaid ning anname ülevaate, kas Eesti pered tunnevad üht veebikanalit kasutades ka survet oma käitumispraktikate muutmiseks või mitte. Tervikpildis annab töö ülevaate põlvkondadevahelisest suhtluspraktikate muutumisest ning uute tehnoloogiliste võimaluste juurutamisest pereringis.

Uurimisfookus, mis hõlmab kolme põlvkonna kommunikatsiooni uue meedia kanalites, on uudne, ent tulenevalt väiksemahulisest valimist (N=13), ei saa me teha suuri üldistusi antud teemavaldkonnas. Siiski näitavad läbiviidud uuringu tulemused peamiseid suundi põlvkondadevahelise kommunikatsiooni kujunemisel.

Uuringu tulemustest nähtub, et uus meedia omab põlvkondadevahelise suhtluse püsimisel ning soiku jäänud kontaktide üles soojendamisel väga olulist rolli. Soov omada ülevaadet oma lähedaste käekäigust ning tunnetada läbi ühise keskkonnakasutuse ühtekuuluvustunnet, on peamised ajendid, miks erinevad põlvkonnad uue meediaga liitunud on. Põlvkondadevahelist uue meedia kasutust võime täheldada enam distantsil elavate perekondade hulgas. Arvuti ning interneti kasutus muudavad pereliikmete jaoks geograafilised vahemaad väiksemaks ning võimaldavad suhtluskontakte nii verbaalsel, visuaalsel kui kirjalikul teel. Suhtluskontakti hoidmine ning nooremate põlvkondade tegemistega kursisolemine on eriti oluline just vanimale põlvkonnale, kes on reeglina pere kontekstis uue meedia keskkonnaga kõige värskemad liitujad. Vanemate põlvkondade liitumismotivatsioon pärineb ennekõike lastelastelt, kes läbi enda arvutikasutuse kutsuvad ka vanavanemaid nendega üheskoos praktiseerima ning uusi keskkondi õppima. *Online*-keskkondi kasutades annab see põlvkondade esindajatele võimaluse jagada oma väärtusi, hoiakuid ning tugevdada omavahelisi sidemeid.

Ka ühe katuse all elavad pered on võtnud enda igapäevarutiini osaks suhtluse kõrvaltoas oleva pereliikmeka. Taoline käitumine viitab pereliikmete mugavusele ning harjumusele kõike läbi interneti ajada. Uue meedia aktiivne kasutus nii distantsilt kui ühe katuse all viitab suuresti traditsiooniliste suhtluskanalite hajumisele, millest tulenevalt võib näha, et uus meedia omab hetkel pereliikmete seas erinevatest kommunikatsioonitehnoloogiatest kõige suuremat mõju.

Peamised kanalid, mida pereliikmed eelistavad omavahelise suhtluskontakti hoidmiseks kasutada, on Facebook, Skype ning MSN. Vähesel määral kasutatakse ka Twitterit, Rate.ee-d, Flickrit ning Orkutit või jälgitakse üksteise blogipostitusi. Eelistatav suhtlusviis on kirjalik, andes sellega kirjutajale võimaluse oma sõnum läbi mõelda. Verbaalset suhtlust kasutavad ennekõike paarid, abikaasad, kes töömobiilsusest tulenevalt näevad Skype-vestlust kui kiiret ja soodsat alternatiivi mobiilisuhtlusele. Peamised vestlusteemad käsitlevad pereliikmete igapäevatoimetusi, majanduslikku seisukorda, ürituste planeerimist kui suhtlust laste- ja terviseteemadel.

Tulemused näitasid, et noored on vanemate põlvkondade *online* tuleku üle kahetisel arvamusel. Aktsepteerimise kõrvalt võib täheldada pahameelt ning mõistmatust, kuna uue meedia keskkonda peetakse sageli just noorte pärusmaaks. Tulenevalt sellest, et vanemad põlvkonnad on leidnud tee samadesse sotsiaalmeediakanalitesse, peavad noored oma postitustesse kriitlisemalt suhtuma. See on ajendanud neid kasutama nii sotsiaalset steganograafiat kui erinevaid privaatsussätteid, mis võimaldavad konkreetsetele isikutele oma uudisvoogu mitte presenteerida. Vanemad näevad ühises platvormikasutuses aga oma kasu. Läbi nende postituste saavad vanemad enam aru laste mõttemaailmast, mis omakorda annab võimaluse *online*-järelvalveks.

Põlvkondade erinevused uue meedia keskkonnas tulevad esile peamiselt läbi postitusaktiivsuse ning -sisu. Kui nooremad postitavad nii pilte, mõtteid, lugusid, siis vanemad postitavad reeglina pilte ja linke. Näiteks vanavanemate põlvkonna jaoks on kohati ebamugav olla sotsiaalmeedia kanalis liialt aktiivne, kuna see ei ole nende põlvkonna tehnoloogia, millest tulenevalt puudub ka julgus seda praktiseerida. Noorte poolt postitatu ja kasutatav sõnavara aga häirib sageli nii vanemate kui vanavanemate põlvkonda, kuna kasutatav õigekiri ning lausete vormistamine on reeglina keeleliselt ebakorrektned.

Olenemata põlvkondadevahelistest erinevustest uue meedia kasutuses, näevad nii lapsed, vanemad kui vanavanemad selles suurt potentsiaali jätkusuutlikku peresuhtluse tagamisel. Uuringu põhjal võib arvata, et suhtluskontaktid muutuvad üha enam *online*-põhiseks, ent positiivne on vanemate põlvkondade missioonitunne hoida kõrgel ka traditsioonilise suhtluse olemasolu, laskmata seeläbi nooremate põlvkondade tehnoloogiatel suhtluskontakte dikteerida, tasakaalustades seeläbi põlvkondadevahelise kommunikatsiooni kaalukaussi.

SUMMARY

Intergenerational communication in new media environments

The Internet users of today encompass members from various age-groups. In addition to young people, the increase in older generations using new media environments is notable. More often, in the context of a family we can see different generations using the same new media platforms. Family members using the same virtual environments can be compared to a real life situation, where they all live under the same roof. Similarly to communicating in domestic situations, the use of common online environments among various family members is a rising trend. While sharing these spaces, we can observe similar behavioral patterns: in both cases (domestic vs online) maintaining privacy is the first priority, but they also want to share instructions, confirm their behavioral patterns and communication preferences. When making use of new technology, family members need to learn how to share virtual spaces together and thus also how to shape their behavioral practices so that they would suit the others.

The study aimed to find out the reasons and motivations family members from different generations have for making use of new media environments for family communication. The main results are presented in the article *"Who Introduced Granny to Facebook? Exploration of Everyday Family Interactions on Web-Based Communication Environments"* written by Virge Tamme ja Andra Siibak (2012). In the article, we focused on the habits of three generations using the new media environments. We also looked at the causes that have directed different generations to use the new media and what the main preferences while choosing the channels in order to stay in contact with family members are. From a broader perspective, we discussed the shared practices of family members and gave an overview of the pressure and changes of behavioral practices caused by family members going online. The research gave an overview of the changes of intergenerational communication and how new technological possibilities have been introduced and rooted inside the family.

Although the focus of the study is relatively novel, the small size of the study sample (N=13) does not allow us to make any generalizations about the findings. Nevertheless, the results of the study allow to indicate some main trends in the field of intergenerational communication in the new media environments.

Our interviews indicate that the Internet and the new media environments play an enormous role in supporting and partly also re-establishing intergenerational communication. The desire to have an overview of what their loved ones have been up to and to feel the sense of belonging are the main reasons, why different generations have joined the new media environments. Hence, such mechanisms are often used, for instance, by families who live far from each other as the computer and Internet help to reduce the geographical distance and allow family members to communicate verbally, visually and through writing. Maintaining contact and being aware of what the members of younger generations are doing are particularly important for the older family members. The motivation of older generations to join the new environments comes from their grandchildren, who through their own computer use act as role models for their grandparents. Thus, they motivate older generations to practice and study how to use the new environments. Using similar online environments gives family members an opportunity to share their values, attitudes, and strengthen the ties between generations.

This study indicates, however, that even family members living under the same roof use the new media, even for talking with loved ones sitting in the next room. Such behavior shows the excessive comfort and negative habits of family members caused by being accustomed to doing all operations on the Internet. Communication between family members in the new media environments refers to a decrease in traditional communication channels. Through that we can be sure that the new environments have a significant impact on the communication patterns inside the family.

The results suggest that Skype, MSN and Facebook are the most popular for maintaining contact between family members. Rather than taking the opportunity to communicate face to face, our respondents confessed preferring to use text-based communication channels so they would be able to think while compiling the message. Verbal communication through Skype, for instance, is more popular among married couples who see Skype as an alternative to phone conversation because of work mobility. The main topics of conversation are daily interactions of family members, financial health, planning events and health issues.

In addition, the study results showed that younger generations have different opinions about older generations going online. On the one hand, young people accept older generations in the new media environments, but on the other hand, there is resentment and misunderstanding. Due to the fact that older generations have found their way to the same social media channels, young people need to take a critical approach towards their postings. This has prompted them to use social steganography and different privacy settings. Despite that, parents see their own benefits while using the same new media platforms as their children. Through children's postings, parents are able to understand their children's thoughts much better. Using the same environments gives parents an opportunity for online mediation.

Generational differences in the new media environments will come out mainly through the posting activity and content creation. While younger generations post pictures, thoughts, links and music, parents mainly post pictures and links. For example, for the grandparent generation it is uncomfortable to be active in new media, because the Internet is not the technology of their generation and therefore they have no courage to use it. Postings and content creation by younger generations often upset both parent and grandparent generations, since the spelling and phrases are incorrect.

Despite intergenerational differences, all three generations see the huge potential that the new media environments have. We can say that using the new media inside the family is a positive trend, but thanks to the grandparent generations sense of mission to use and maintain a high presence of traditional communication, we can consider the new media environments to be alternative, but not the main communication channels, at least not for older generations.

KASUTATUD KIRJANDUS

- Adler, P. S. (2006) Technological Determinism Draft entry for The *International Encyclopedia of Organization Studies*, edited by Stewart Clegg and James R. Bailey, Sage
- Aiken, L.R. (1993) *Personality. Theories, research and applications* Prentice Hall, Englewood Cliffs, New Jersey
- van Alstyne, M. & Brynjolfsson, E. (1997) *Electronic Communities: Global Village or Cyberbalkans?* MIT Sloan School, Cambridge URL (kasutatud veebruar 2012) <http://web.mit.edu/~marshall/www/papers/CyberBalkans.pdf>
- Aroldi, P. (2011) *Generational Belonging Between Media Audiences and ICT Users* Broadband Society and Generational Change vol 5. Eds. Columbo, F., Fortunati, L. pp 51-67. Peter Lang: Frankfurt am Main
- Bourdieu, P., & Wacquant, L. (1992) *An Invitation to Reflexive Sociology*. Chicago: University of Chicago Press.
- Bryant et al (2007) *A Click in Time: How values shape media choices within generations* ICA Konverents, San Francisco, CA
- Cana, M. (2003) *Critique of McLuhan's Technological determinism viewpoint or lack of one thereof* URL (kasutatud mai 2012) <http://www.kmentor.com/socio-tech-info/2003/10/critique-of-mcluhans-technolog.html>
- Castells, M. (2007) *Communication, Power and Counter-power in the Network Society* International Journal of Communication 1, 238-266
- Chandler, D. (1995) Technological or Media Determinism URL (kasutatud märts 2012) <http://www.waena.org/ktm/week1/TechorMediaDeterminism.pdf>
- Cherry, K. (2012) *Social Learning Theory* URL (kasutatud veebruar 2012) <http://psychology.about.com/od/developmentalpsychology/a/sociallearning.htm>
- Clark, L. S. (2009) *Digital Media and the Generation Gap: Qualitative research on US teens and their parents* Information, Communication & Society Vol. 12, No. 3, pp. 388–407
- Corbin, J., & Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory* (3rd ed.). CA: Sage Publications
- Dickinson, A. and Hill, R.L. (2007) *Keeping in touch: talking to older people about computers and communication* Educational Gerontology, 33 (2007), Taylor and Francis, pp.613-630
- van Dijk, J. & Hacker, K. (2003) *The Digital Divide as a Complex and Dynamic Phenomenon*, The Information Society: An International Journal, 19:4, 315-326
- van Dijk, J. (2006) *Digital divide reasearch, achievements and shortcomings* ScienceDirect, Poetics (34) 221-235
- Ellison, N., Steinfield, C., & Lampe, C. (2007). The Benefits of Facebook "Friends:" Social Capital and College Students' Use of Online Social Network Sites. Journal of Computer-Mediated Communication, 12 (3), artikkel 1. URL (kasutatud mai 2012) <http://jcmc.indiana.edu/vol12/issue4/ellison.html>
- Fontes & O'Mahony (2008) *In-depth interviewing by Instant Messaging* Social Research Update, University of Surrey, Department of Sociology
- Gauntlett, D. (2011) *Making is Connecting: The social meaning of creativity, from DIY and knitting to YouTube and Web 2.0* (Draft version about social capital) URL (kasutatud veebruar 2012) <http://www.makingisconnecting.org/gauntlett2011-extract-sc.pdf>

- Gentzler, A. L., Oberhauser, A. M, Westerman, D. Nadorff, D. K. (2011) „*College Students' Use of Electronic Communication with Parents: Links to Loneliness, Attachment, and Relationship Quality*“ Cyberpsychology, Behavior and Social Networking, Volume 14, Number 1-2
- Gordon *et al* (2003) *Kids Have Access, Enjoy Computers: Libraries Key for Many, Especially the Disadvantaged* A Report to the Bill & Melinda Gates Foundation U.S. Library Program. Public-Access Computing Project Evans School of Public Affairs, University of Washington
- Hasebrink, U., Livingstone, S., Haddon, L. and Ólafsson, K. (2009) *Comparing children's online opportunities and risks across Europe: Cross-national comparisons for EU Kids Online*. LSE, London: EU Kids Online (Deliverable D3.2, 2nd edition)
- Helliwell, J. F., Putnam, R. D. (2004) *The social context of well-being* The Royal Society pp 1435-1446
- Järva, I. (2004) *Põlvkondlikud muutused Eestima vene perekondade kasvatuses: sotsiokultuuriline käsitus* Tallinna Pedagoogikaülikool, Sotsiaalteaduste dissertatsioon. TPÜ Kirjastus, Tallinn
- Kivitis, J. (2005). 'Online interviewing and the Research Relationship' in Hine, C. (ed.) *Virtual Methods: Issues in Social Research on the Internet*. Berg: Oxford. pp 35-50.
- Kalmus (2009) *Meedia ja kommunikatsiooni uurimismeetodid* Käsikirjaline loengukonspekt, Tartu Ülikool. Ajakirjanduse ja kommunikatsioon instituut
- Kvale, S. (1996) *Interviews: An Introduction to Qualitative Research Interviewing* Sage Publication, Thousand Oaks California
- Laherand, M-L. (2008) *Kvalitatiivne uurimisviis* Tallinn: OÜ Infotrükk
- Larson, J.A, Lizardo, O. (2007) *Generations, Identities, and the Collective Memory of Che Guevara* *Sociological Forum* Volume 22, Issue 4, pages 425–451
- Lawson, C. (2004) *Technology, Technological Determinism and the Transformational Model of Technical Activity* URL (kasutatud mai 2012) <http://it.mesce.ac.in/downloads/CriticalPerspectives/Reading%20Material%20CPT-S7/LawsonC.pdf>
- Ledbetter, M. A. (2009) *Family Communication Patterns and Relational Maintenance Behavior: Direct and Mediated Associations with Friendship Closeness* *Human Communication Research* 35, 130–147
- Livingstone, S. (2008) *Taking risky opportunities in youthful content creation: teenagers' use of social networking sites for intimacy, privacy and self-expression* *New Media & Society*, 10(3), 393–411
- Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, A., and Ólafsson, K. (2011). *Risks and safety on the internet: The perspective of European children. Full Findings*. LSE, London: EU Kids Online
- Madden, M. (2010). *Older Adults and Social Media* URL (kasutatud veebruar 2012) <http://pewinternet.org/~media/Files/Reports/2010/Pew%20Internet%20%20Older%20Adults%20and%20Social%20Media.pdf>
- Mangus, H. (2010) *Sotsiaalse kapitali kogumine sotsiaalsete võrgustike veebikeskkonnas* Magistritöö. Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut. Tartu Ülikool
- Mannheim, K. (1952) *Essays on the sociology of knowledge* London: Routledge & Kegan Paul Ltd.

- McLuhan, M. (2010) *Technological Determinism* URL (kasutatud veebruar 2012) <http://masscommunicate.files.wordpress.com/2010/04/technological-determinism-marshall-mcluhan.pdf>
- Mcmillan, S. J. & Morrison, M. (2006) *Coming of age with the internet : A qualitative exploration of how the internet has become an integral part of young people's lives* New Media and Society Vol 8 (1): 73-95 SAGE Publications, London
- Nettan, A. (2005) *Sotsiaalse kapitali mõju majanduse jätkusuutlikule arengule* Dissertatsioon magister artium kraadi taotlemiseks majandusteaduses, Tartu Ülikool
- Ormrod, J.E. (1999). *Human learning* (3rd ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall URL (kasutatud veebruar 2012) http://www.sjsu.edu/counselored/docs/EdCo.248.Social_Learning_Theory.pdf
- Ottebjer, L. (2005) *Bourdieu, Coleman and Putnam on Social Capital Applications in literature and implications for public health policy and practice* Thesis for Master of Science in Public Health. Department of Public Health Sciences Karolinska Institutet
- Paas, T. (2005) *Sotsiaalse võrgustiku piirjooni lähimas tutvusringkonnas Kogumik Põlvkonnad muutuvad ajas* Koostanud: Paul Kenkmann, Jüri Saarniit. Tartu, Tartu Ülikooli Kirjastus lk. 259-279
- Pilcher, J. (1994) *Mannheim's sociology of generations: an undervalued legacy* British Journal of Sociology Volume nr 45, Issue nr 3
- Portes, A. (1998) *Social Capital: Its Origins and Applications in Modern Sociology* Annual Review Sociology 24:1-24
- Prensky, M. (2001) *Digital Natives Digital Immigrants On the Horizon*, MCB University Press, Vol. 9 No. 5, October
- Putnam, R. D. (2008) *Üksi keeglisaalis. Ameerika kogukonnaelu kokkuvarisemine ja taassünd* Tartu: Hermes
- Smith et al (2003) *Managing one's social network: Does age make a difference?* Proceedings of INTERACT 2003, Zurich, pp 551-558
- Socialbakers 2012a *Facebook Statistics by Continents* URL (kasutatud aprill 2012) <http://www.socialbakers.com/countries/continents>
- Socialbakers 2012b *Estonia Facebook Statistics* URL (kasutatud aprill 2012) <http://www.socialbakers.com/facebook-statistics/estonia>
- *Social Learning Theory* (Bandura) (2008) URL (kasutatud veebruar 2012) <http://www.learning-theories.com/social-learning-theory-bandura.html>
- Spitzer, A.B. (1973) *The Historical Problem of Generations* American Historical Review 78. 1353-85
- Tamme, V. (2010) *Eelteismeliste suhtlusportaalide kasutamise praktikad rate.ee näitel* Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut
- Vellar, A. (2011) „Lost“ (And Found) in Transculturation. *The Italian Networked Collectivism of US TV Series and Fansubbing Performances* Broadband Society and Generational Change vol 5. Eds. Columbo, F., Fortunati, L. pp 187-200. Peter Lang: Frankfurt am Main
- Wals, A. E. J. (2009) *Social Learning towards a sustainable world* The Netherlands: Wageningen Academic Publishers
- Wellman, J. S., Dimitrina, D., Garton ,L., Gulia, M. Haythornthwaite, C. (1996) *Computer Networks as Social Networks: Collaborative Work, Telework and Virtual Community* Annual Review Sociology pp 22:213–38
- Wellman, B., Haase, A. Q., Witte, J., Hampton, K. (2001) *Does the Internet Increase, Decrease, or Supplement Social Capital? Social Networks, Participation, and*

Community Commitment American Behavioral Scientist, Vol. 45 No. 3, 436-455 Sage Publications

- Wenger, E. (2000) *Communities of Practice and Social Learning Systems* Organization Volume 7(2). pp 225-246 Sage

ARTIKLI KÄSIKIRI

„Who introduced granny to Facebook?“ Exploration of everyday family interactions on web-based communication environments

Abstract

In the present day information society different technological affordances brought along by the information and communication technologies (ICTs) have a bearing on the processes of socialisation in contemporary society – the ways in which culture is transmitted from one generation to the next (McCron 1976). In fact, recent studies suggest that ICTs have become key elements in bringing different generations together and promoting and strengthening family ties and experiences (Stamoulis 2009) and thus helping to bridge generational gaps (Madden 2010).

This ethnographic study set out to explore the reasons why the representatives of three different “media generations” (Bolin & Westlund 2009) belonging to the same family have started to make use of different web-based communication platforms for everyday family interaction. Semi-structured interviews (N=13) with the representatives of four Estonian families were carried out in summer 2011 to study their motivations for communicating with each other through web-based communication channels. Furthermore, we were interested in finding out who had initiated the online communication and what were their main themes while communicating online.

Our findings indicate that new media plays enormous role in supporting and partly also re-establishing intergenerational communication. Different web-based communication platforms were considered to be the cheapest but also the most convenient mode for family communication for families which members live physically apart, but also by the ones living in the same household. As first contact with a family member is often sought through a rapid communication channel, these platforms have come to serve as the first and sometimes the only places where specific topics or news is distributed and discussed. Nevertheless, the youngest members of the family sometimes do try to escape from the monitoring gaze of their parents and grandparents by engaging in the practices of social steganography (boyd 2010).

Key words: web-based communication, family, generation, intergenerational relations, Estonia

In the present day highly mediated societies, various media (technologies) play an important role in forming common experiences of different age groups leading to the formation of “media generations” (Bolin & Westlund 2009). Furthermore, it has been argued (cf. Shäffer 2003) that every generation grows up with its own specific style of media usage and culture, which helps to differentiate the generation from previous ones. In fact, authors suggest that the “communicative affordances” (Hutchby 2001) experienced by different generations during their formative years actually contribute in co-shaping these generational identities. Hence we believe that the present day information society different technological affordances brought along by the information and communication technologies (ICTs) have a bearing on the process of socialisation in contemporary society – the ways in which culture is transmitted from one generation to the next (cf McCron 1976). Therefore, authors (Kalmus, von Felilitzen, Siibak forthcoming 2012) pose that four agents of socialisation - the family, the school (pre-school), peers and the media - have the most important role to share in this process of socialisation. In the context of this paper we are focusing on studying the possible role of various new media environments as platforms for fostering intergenerational relations between family members.

Our study is set out in Estonia, a country which provides an interesting case-study for several reasons. First of all, there is a remarkably high Internet penetration rate among Estonians with 75 percent of the population using the Internet (Internet World Stats 2010). In fact, almost all persons aged 16-34 are using the Internet in Estonia, and in the recent years we have witnessed a growing interest in the 65-74 age-group to start using the Internet (Three quarters of..., 2010). As on average children start to use the Internet at the age of seven in Estonia (Livingstone, Haddon, Görzig, Ólafsson 2011), the Internet use among the youngest age group is also remarkable high, reaching 99.9 percent among 11-18 year olds (Kalmus et al 2009). Furthermore, the recent findings of EU Kids Online network suggest that 96 percent of Estonian 9-16 year olds use the Internet at home, and slightly more than half (54 percent) of the age-group can access to Internet in the privacy of their own bedrooms (Livingstone et al 2011). If to consider that 38 percent of the children also make use of their mobile phones or other handheld devices to access the Internet (ibid), we can see that the majority of Estonians

from different age-groups have various opportunities to be constantly connected to the Internet and hence, to each other.

Previous studies about intergenerational communication in new media environments have mainly focused on analysing parents' perceptions about children's new media use (Livingstone 2007, Livingstone & Helsper 2007, Haddon 2006 etc), and possible role of parental (Livingstone & Helsper 2008, Kirwil 2009) and sibling mediation (Ponte & Simões 2008) in guiding young people's practices on new media. Several studies (Madden 2010; Weishar 2010; Kids to teach... 2005) have also focused on analysing the engagement of older generations, the so-called silver surfers, in new media. Although a few studies have explored new media usage practices among family members (Gentile & Walsh 2002), for instance child-grandparent relationships involving different media options (Harwood 2000), these studies have not dealt with the questions what motivates family members from different generations to use web-based communication channels for family communication.

To help to fill this gap in literature semi-structured interviews (N=13) with the representatives of three different generations belonging to the same family were carried out. All in all the representatives of four Estonian dissent families formed our sample. The aim of the interviews was to analyze the reasons for making use of different web-based communication platforms for everyday family interaction, as well as to study the main motivations for communicating online. Furthermore, we also aimed to understand to what extent the family members helped to mediate and shape each other's online practices.

The first section of the article sets the subsequent empirical study in the theoretical context. First we will give a brief overview of the different generations currently making use of the Internet and then move on to describe their preferences in terms of family communication practices. We end the theoretical overview by introducing some of the main themes around inter-generational relations occurring on networked publics. The second section of the article explains the methodological framework and the sample of the study. In the third section we introduce and discuss about our findings that are presented as sub-topics which emerged as most prominent from our analysis. The paper ends with our concluding thoughts.

Theoretical framework

Generations on the Internet

We have witnessed a growing interest in the topic of “generations” among the media studies scholars during the last decade (cf. Colombo & Fortunati, 2011). One of the main reasons for such a notable return of the topic of “generations” is explained by the rapid changes brought along by the development of ICTs which “have radically changed the forms of cultural transmission and socialisation, stressing gaps and differences between social groups and between age cohorts” (Arnoldi 2011: 52). A variety of labels like “digital natives” (Prensky 2001) which is used to refer to the present day children and young people in contrast to the “digital immigrants”, i.e. the members of the previous generations (ibid.), have been created to distinguish between the generation brought along by the rapid technological changes in the Western societies from the previous ones. In doing so, numerous authors started to develop technological (-deterministic) approaches (cf. Tapscott 1998, Prensky 2001) to emphasize the impact of new media on forming the new kind of a “generational semantics” (Corsten 1999); that were soon followed by socio (-deterministic) approaches (Buckingham 2006, Herring 2008, Siibak 2009) which rather than attributing too powerful role to technology aimed to reflect the overall changes in the socio-cultural atmosphere. For example, according to Gaylor (2002) the diminishing role of the family and close relationships in the eyes of the present day youth, in contrast to the growing importance of peers, media stars and personal agendas, should also be noted. It is important to point out, that in the context of this work meaning of generation encompass more biological than sociological approach.

Although research indicates that the members of the Generation Y are the ones mainly in admits of the whole “cyberkid discourse” (Holms 2011: 2), the opportunities offered by the new media are actually grasped by the members of three consecutive generations: the Baby Boomers (older than 50 years of age), Generation X (people in their 30s and 40s) and Generation Y (people in their 20s or younger) (Maggiani 2011). Previous research has found that the latter are usually the fastest in adopting various new media technologies, and hence often feel infinitely more comfortable with the new technologies than their parents (Alch 2000). Furthermore, as children usually consider themselves more experts with the new media than their parents, this expert status has also helped them to gain in social status within the family and provided the young with a position of greater authority and control (Livingstone &

Bober 2005; Tapscott 1998). Studies indicate that the members of the Generation Y are often not only the instigators of the family's first foray onto the Internet but also end up teaching other family members how to make use of the new applications. According to Lenhart, Lewis, Rainie (2001), for example, 40 percent of online teens report teaching family members how to use email and the Internet.

In the recent years, however, the previous technology-knowledge gap between the Generation Y and the members of previous generations is diminishing. Adults have become more and more motivated to learn basic know-how of web-based communication (Lenhart et al 2001) and by doing so, have become more aware of the opportunities how to access their children online-worlds and mediate their Internet use (Livingstone and Haddon 2008). Studies indicate that Baby Boomers and members of the Generation X alike have acknowledged that new media technologies may offer them an opportunity to reach out to the members of Generation Y who otherwise seem to be out of reach (Stamoulis 2009). In other words, ICTs have become key elements in bringing different generations together and promoting the strengthening of family ties and experiences (Gonçalves & Patrício 2010).

Getting together on the Internet

One of the main reasons, why the members of different generations gather on the Internet, is connected to the increased geographical distance and thus inability to actively communicate face -to-face (F2F) (Harwood 2000: 62). Even if the members of Generation X and Baby Boomers both believe that F2F interaction is the best way to communicate interpersonally, they understand, that due to everyday activities, having interpersonal conversations F2F is difficult (Taske & Plude 2011). Although the members of Generation Y view the new media technologies as “primary mediators of human-to-human connections” (Palfrey & Gasser 2008), previous studies (cf. Stamoulis 2009) indicate that older generations “continue to rely heavily on traditional, analog forms of interaction” (Palfrey & Gasser 2008). Nevertheless, due to the relatively long distances between the family members and differences in daily schedules have made the F2F or phone contact sometimes difficult to organize. Furthermore, Turkle (2010) argues that although online communication was first conceived as a substitute for F2F contact, it very quickly became the connection of choice. The asynchronous nature of the Internet, in which senders and receivers of messages do not have to be online

simultaneously, supports interactions among people with different temporal rhythms (Boase & Wellman 2004). Turkle (2010) claims that many people are actually afraid to interrupt their close ones by trying to get in contact with them by the phone, or face to face. In order to avoid intrusion, e-mails and messages are sent instead, both of which also help the people feel themselves less alone (ibid).

Studies indicate that while Generation Y prefers to communicate more interactive, making most use of texting and instant messaging (Palfrey & Gasser 2008), Baby Boomers and Generation X consider e-mail as the most essential tool for their daily communications (Dickinson & Hill 2007). Overall, 92% of those ages 50-64 and 89% of those ages 65 and older send or read email and more than half of each group exchanges email messages on a typical day (Madden 2010). However, in the recent years the usage of social networking sites among the “silver surfers” (Bitterman and Shalev 2004) has nearly doubled - 47% of the Internet users between 50-64 years of age, and 26% of the ones who are 65 and older now use social networking sites (Madden 2010). These numbers illustrate the fact that parents and grandparents have started to view social media as one of the most favorite communication platforms for the present day youth and hence, many of them have created a profile on social networking sites in order to re-connect with their children and grandchildren (Simonpietri 2011).

The impact and motivation to use the Internet especially for older people is likely to be very different if it supplements communication with already established friends and family or if, instead, it substitutes for more traditional communication and traditional social ties (Cummings, Butler, Kraut 2002). Making use of different web-based communication platforms has helped to increase the time spent on communicating with one’s family members. Studies (cf. Taske & Plude 2011) indicate that family members admit starting to communicate more with each other with the help of computer-mediated communication. It appears that in addition to sending e-mails to each other, family communication has most profited from voice mails via Skype (Ames, Go, Kaye and Spasojevic 2010; Ramsay, Hair and Saddique 2008). The latter technology is most popular among geographically distanced families, who have started to value the group nature of video chat as it has helped to change the nature of interactions with the remote family (Ames et al 2010). For instance, video chat options, were most often used when grandchildren were involved in the call (ibid). Research indicates that in terms of keeping connected, senior citizens also tend to prefer Skype over

Facebook as it better replicates the social interaction they were used to while growing up (Weishar 2010).

Nevertheless, even if online platforms should help people getting together, it is easy for them to end up unsure if they are closer together or further apart (Turkle 2010). According to Turkle (2010), people are usually engaged in multitasking when communicating in online environments. Even though multitasking is declared to be the crucial skill for successful work and learning in digital culture Turkle (ibid.) takes a more pessimistic viewpoint and asks rhetorically does this kind of communication habits have really brought us together or do they mean that we are still on our own.

Inter-generational relations on networked publics

Active usage of various online environments for family communication also refers to the fact that adults have understood the potential of these platforms as places which would allow them to get access to their children's world (Subrahmanyam & Greenfield 2008). Considering their ambivalent status of young people which regards them as both the pioneers in developing online competencies, yet also vulnerable, potentially at risk, active use of the Internet by adults can often be linked with parental mediation strategies made to shape and guide their children's Internet use.

In order to keep an eye of their children virtual life, parents have started to use different methods. For instance, according to the recent survey by EU Kids Online network, most of the European parents (70 per cent) talk to their children about what they do on the Internet and try to stay nearby (53 per cent) when the child is online (Livingstone et al 2011: 8), and by doing so engage in active mediation of child's Internet use and safety. In comparison to the active mediation practices, the technical mediation and monitoring practices are relatively low among the European parents; referring to the fact that parents are not that frequently making use of technical stools, for instance monitoring or filter software to restrict or monitor child's Internet use (ibid). Restrictive mediation however, is found to be quite often practiced by the parents e.g. limiting access, which involves restrictions on where teens go online, the time they spend online, the electronic forms they use, and how they use those forms (e.g. keeping one's blogs private, not posting provocative pictures (Subrahmanyam & Greenfield 2008, Lenhart et al 2001).

According to Livingstone and Helsper (2008), one of the most useful methods parents have adopted for controlling children's network behavior is going online together. Studies report about the growing interest of parents in creating profiles on social networking sites their children use so as to control their postings and information shared on the site (Sullivan 2005). Furthermore, on the one hand, adults are creating such accounts to control the virtual behavior of their children (Livingstone and Haddon 2005), on the other hand, many of the adults are also helping their children to get access to environments that are forbidden to young people aged below 13 (boyd et al 2011). Even when being aware of the age requirement set by several social networking sites (e.g. Facebook), numerous parents (82 percent) still trespass the Terms of Service set by the service provider (ibid).

However, research suggests that young people are not as willing to interact with their parents via social networking sites, for example, Facebook as their parents are to interact with them (Simonpietri 2011; Siibak & Murumaa 2011). Although some studies suggest that children are quite willing to accept parental Facebook requests (Westermann 2011), other authors (cf. Siibak & Murumaa 2011) argue that parents are usually often perceived as a disturbing factor on such sites, as "nightmare readers" (Marwick & boyd 2010) whose presence on the environment may cause young adults and children to readjust their privacy settings and disclosure practices. For instance, it appears that young people have made use of the privacy tactic named social steganography (boyd 2010), which is essentially a strategy where information is hidden in plain sight. Decoding such posts can be extremely difficult for the audience members without the appropriate „interpretive lens“, and hence such posts are targeted and understood only by the members of the "ideal audience", i.e. their closest friends and online peers (Marwick & boyd 2010).

Method and Sample

Given the objective of the study the following central criteria were followed when compiling the sample: from every family forming the sample at least one child, parent and grandparent had to be accustomed to using different new media platforms e.g. social networking sites, blogs, instant messenger, Skype, in order to communicate with each other.

The study sample involves 13 individuals from four Estonian families. The oldest family members interviewed were between 57 and 69 years of age, their children were in between 27 to 42 years old and their grandchildren 9 or 20 years old. The majority of the participants in the study were women (N=11).

Families belonging to the sample were found employing the "snowball" method. The first contact was located through a student organization list with the University of Tartu; the preceding sample chain developed from that. Forming the sample was complicated due to the fact that several Estonian families considered themselves to be passive internet users with no experience and technological know-how. Therefore, it is important to notice that family members forming the sample are more experienced and more active new media users than many others of their generation.

The qualitative method used for the study was semi-structured interview. The method was selected as it enables concentration on the content of the relevant interviews as well as subsequent interpretation thereof after reviewing the content and structuring, systematizing and coding interview segments (Laherand 2008).

The style for all of the interviews was based on a qualitative interviewing technique (Patton, 2002). A prepared interview schedule with open-ended questions was used for helping to guide the interviews. The interview questions were listed in a three blocks of themes: reasons for taking up web based communication channels as a means for family communication, usage practices of such web-based communication channels among family members, and the role of the online communication practices on intergenerational relationships inside the family. We were interested both in finding out what kind of web based communication channels and why the families prefer for keeping in touch with each other, as well as intrigued why they had started to make use of such new media options after all. Furthermore, we asked our respondents also to reflect upon their own motivation to use these web-based options and to analyze the possible impact such communication platforms have made on the intergenerational relations between family members from different age groups.

Interview questions were the same for all respondents regardless of their age. Interviewing was conducted individually with each family member so that the presence of other members of the family would not distract the respondent and responses would be as honest and adequate as possible. As the sample families were geographically located across Estonia, both face to face interviews as well as online interviews (MSN, Skype, e-mail) were conducted.

The selection of the mode of the interview was dependent on the preferences of the respondent.

Downsides of conducting interviews via channels of the new media included the time consuming and laconic nature of such interviews due to which the respondents needed more direction with additional questions. We also encountered difficulties in trying to motivate the respondents to concentrate on the online-interview, and hence two of the interviews had to be finished via e-mail. When in face to face interview, the relevant information was gained in an approximately hour long conversation, web based interviews took approximately 2.5 hours. The longest interviews were conducted with the oldest interviewees, probably due to the fact that compared to the younger interviewees they were not as proficient in fast typing. While conducting the interviews via e-mail or instant messenger it became evident that by giving written responses to our questions our respondents actually took time to think through their responses and to formulate them more thoroughly than they might have done in the case with a verbal interview. All of the interviews conducted filled their purpose and contributed to the study, giving a good overview of the web based communication habits in the target families.

The interviews were analyzed through combination of qualitative data analysis and procedures of the grounded theory approach, as described by Strauss and Corbin (1998). After the first and second stage of the empirical study – conducting and transcribing interviews – the interviews were coded line by line and analyzed. During open coding - the comparison of each theme group with other theme groups – repetitive thoughts formed dominative and discriminative codes as well as items that rendered comparative in different interviews, thus making it possible to link the interviews in terms of similar questions. The selected approach enabled to identify the major issues that related to the motivation and usage practices of web based communication channels among family members from different age groups.

All the interviews were conducted in Estonian, the mother-tongue of the respondents. Extracts from the interviews were translated by the authors to illustrate the analysis.

Results and Discussion

Reasons for Using Web Based Communication Channels

The results suggest that there are several aspects that motivate families to engage in online communication. Our interviews indicate that one of the most important motivations behind using web-based communication platforms is the feeling of closeness and connectedness these platforms create. All our respondents regardless of their age were motivated to make use of web based communication channels as these allowed them to feel as being part of the group, the community. When the youngest members of the family see web communication as an additional way for staying in touch with friends, older interviewees are mainly motivated by the opportunity to stay in touch with other members of their family.

Similar to the findings of others (cf. Harwood 2000: 62) it appears that the feeling of closeness is crucial to those family members who live in distance and hence do not get to see their loved ones so often. Our interviews indicate that web based communication channels offer an especially important opportunity for those families which members do not live under the same roof; i.e. they have moved out, either due to work related obligations, studies or other life changes. Hence, as suggested by Hughes and Hans (2001) our results also refer to the potential of computer mediated communication for empty-nest families.

Actually, other people can find out through MSN when my husband is home from Finland; when I'm online, Mart's in Finland, when I'm offline, Mart must be home /-- /- It's [MSN] extremely important when it comes to my husband as well. We spend most of our time apart as it is and if we didn't have this opportunity to stay in touch, things would be pretty sad. (W34 G2)

Our interviews illustrate the fact that distance is not the only main reason why families prefer using web-based communication platforms to get in touch with each other. Our findings indicate that web based communication channels are daily in use also in families which members live under the same roof. In the case of the families interviewed, it could even be noted that, via the new media, contacts are not made as actively with family members that live somewhere else as with family members residing in the same household. In the interviewed families, various environments offering chat opportunities (e.g. Facebook chat, Skype chat, instant messenger, etc) are often used for organizing practical daily matters (shopping, household duties) as well as for planning events.

/---/Actually I talk to my mom quite often on Skype, even when we're both at home in different rooms and she wants to tell me something. We're both quietly busy with our laptops and then I get a message from her like: "Hey, go get some food". (W20 G1)

With Tāta [aunt] we sometimes just play around. We sit in the same room, look each other in the eye and joke around as our avatars. But we're just kidding, we get along really well otherwise. (W9 G1)

Our interviews indicate that such an active adoption of the new technologies by all members of the family has resulted in a situation where first contact with family members is sought via the so called rapid communication channels, MSN or Skype. Due to the ability to engage in asynchronous communication families often organize the so called online “family meetings” which allow them to discuss and plan various matters both one-to-one as well as in bigger groups. Such chat-opportunities are also preferred due to their more private and individualized type of communication, rather than posting their messages to be viewed by the whole imagined audience of social media, for example. Furthermore, it appears that such new media applications are also used because of the ability to get almost an immediate response, as many family members are always logged onto these platforms.

In addition to the younger members of the family who are constantly logged on to different web communication channels, web-based communication opportunities are just as equally important to the oldest members of the family who see Internet communication as a substitute for face to face communication. Therefore, similar to the findings of others (cf. Morris, Goodman, Brading 2007; Selwyn, Gorard, Furlong 2003), our oldest respondents confessed that their family and friends were the main motivation behind adopting the ICTs. Although the interviewed grandparents confessed still to prefer telephone communication over online options, they all had discovered the wonders of Facebook, for example, which would enable them to be up to date with their children's and grandchildren's minute to minute activities, concerns and thoughts. Furthermore, being able to interact with others and hold onto their social contacts is essential for maintaining the quality of life of older persons (Kanayama 2003). In this respect, web-based communication platforms offer them the much needed opportunity to share their everyday events and know about the daily happenings of their children and grandchildren. In fact, the grandparents we interviewed confessed feeling much younger when being able to keep in touch with their children and grandchildren through new media.

Previous studies reveal that the main reasons why young people do not want to include older persons, their parents in particular, as their Facebook friends are related to feeling embarrassment and social norms (West et al 2009). It appears that the youngest members of the families we interviewed also had mixed emotions when first encountering their grandparents on social media. Nevertheless, after discussing the matters amongst themselves, their soon got accustomed to having their family members in their online friends' lists.

/---/not half a day passed when my eldest daughter posted "Who showed grandma Facebook?" on Skype [laughs]. This was a truly perplexed and somewhat even an annoyed question. But then I explained the situation and she found that actually it's quite nice that grandma can communicate with other people and welcomed her to the computer environment. (W42 G2)

All in all our interview reveal that for most our respondents, web based communication channels represent the most convenient, affordable and fastest way to share everyday experience with their family members.

It's just so convenient – when I'm at home, I have my computer on all the time and when Skype "squeaks", it's easy to check out what's happening; this is also considerably easier on the wallet /---/. (M57 G3)

Hence, although Livingstone (2003) claimed that technology has had a revolutionary effect in promoting individualization and privatization among young people as far as their family orientation is considered, our findings also refer to the fact that web-based communication platform help to reunite the family members from different generations. Considering the above, we agree with Mesch (2006: 135) who claimed that “rather than serving to blur family boundaries, the Internet contributes to their preservation.”

Choosing Web Based Communication Channels and Forms of Communication

Being constantly logged onto different web communities has created a situation where more preference is given to online communication than to F2F communication. Our interviews indicate that even when all family members are simultaneously under the same roof, families find it easier and more convenient to interact with each other by online means, rather than F2F. Although previous studies (Stamoulis 2009; Smith, Rogers and Brady 2003; Cummings et al 2002) refer to the fact that Baby Boomers and Generation X would generally prefer voice conversation, either F2F or on the phone, the opportunity to use cheaper options offered

by Skype, for example, has also helped to change their preferences. Our respondents named the Internet phone service Skype, instant messenger MSN and the social networking site Facebook as platforms which they most often use in order to keep in contact with each other. Although some of the interviewees were also bloggers, blogs were less often referred to as a platform for family communication.

All these communally used environments have mainly been adopted into use on the initiative of the middle-aged members of the family who were most daring in experimenting with technology and hence viewed upon as the main role models for the youngest and oldest family members alike. Interviews with the family members in their late 20ies-40ies refer to the fact that all of our interviewees have gone through the so-called evolution of social media moving from a national language based SNS Rate to an international SNS Orkut and lately ending out on using Facebook. The preference of Skype or instant messenger as a platform for family communication is dependent on the choice of other family members as well as the place and subject matter of the message.

I would love to prefer Skype as well but because everyone else uses MSN, my preference has grown out of that – since everyone uses it, I have to prefer it as well. (W27 G2)

The interviews indicate that the preference of rapid communication channels for familial conversations derives from the personal nature and privacy of such channels which enables one to send messages to a select group only.

Skype because it has a presentable, attractive and organized appearance and your conversations remain private not public. (W12 G1)

Due to the imagined audience messages posted on Facebook usually contain more acute, substantive subject matters and statements that can be commented by the general public. As the conversations on Skype and through instant messenger are considered more private, the topics under discussion are also said to contain more daily and mundane matters, as well as personal joys and concerns.

On Facebook people exchange ideas and philosophize over an extremely wide variety of subject matters and those ideas and subjects remain posted for a fairly long time so everyone can contribute their two cents. We use Skype to talk about more mundane everyday issues. (M57 G3)

The interviews show that even though a number of web based communication channels facilitate a verbal contact, families still prefer to communicate in writing. In comparison to the

spoken language, our respondents preferred written contact not only because it gave them the opportunity to think through and formulate their messages better but also for being able to send one's messages to a large group of people.

For personal matters with the family, we probably use the group chat function on Skype the most. It's good because everyone receives a question at the same time and everyone can also see the solution. You don't have to call 12 people one by one. (M36 G2)

At times, preferring web based communication channels is related to the desire to replace the intensity of face to face verbal communication with the more subdued and neutral way of expression of a written text. For instance an interviewed mother admitted that it was easier for her to communicate with her teenage daughter via MSN or Skype chat as she could better bare her adolescent daughter's emotional bursts of expression through technological intermediation.

My younger daughter is somehow extremely emotional, a teenager; her audible expressions can sometimes be very angry or depress me or something like that. It's easier to take it through a text that has been typed into MSN or Skype /---/. (W42 G2)

Inter-generational differences in content sharing practices

Our interviews indicate that families tend to use online media to share information related to everyday daily matters: maintenance of the home, renovation work, event planning, wellbeing of family members, finances, subjects related to what is currently happening etc.

Family members from different age groups are hence quite used to following each others' postings on Facebook. Although the oldest family members are not that frequent in sharing interesting content with others, commenting the posts or clicking the "like" button, the two younger age groups are active in keeping the flow of information running also through this channel. In comparison to the parents and grandparents who viewed the postings by youth mainly in a positive light, our youngest interviewees did not feel particularly interested in the links and posts uploaded by their parents. This slightly negative attitude was caused by the fact that the young claimed to be usually already familiar with the content - either the topic of the post or the content of the link shared by the adults and hence, did not consider the received information bits that extremely important.

Although parents and grandparents claimed that they had often felt a surge of positive emotions when reading through the Facebook posts of the youngest family members, they also admitted being sometimes concerned and irritated by their children's apparently superficial and simple postings.

/---/ Sometimes it seems that I would like my younger daughter not to be such a typical adolescent or I find her postings and reactions there uninteresting or stupid, empty, trivial. /---/ That is what irritates me – these are my kids and I feel annoyed, wondering why this is happening to me, why is my child so trivial. Their environment is not like that, it shouldn't facilitate it. (W42 G2)

Grandparents in particular find it difficult to understand young people's eager wish to create content in social media; they feel it is impossible to convey emotions that come from the heart through postings in a web environment.

One person has to talk to another person, looking them in the eyes, enjoying their body language, listening to their tone of voice not type into a machine with errors and without emotion. (W57 G3)

A fully developed sense of criticism and the desire not to clutter the environment with substanceless postings are some of the main reasons why the oldest respondents see themselves in the new media environment as observers rather than active content creators. Our oldest respondents were also most critical in analyzing their own content creation practices and confessed that they would like to see similar sense of criticism and substantive content production also in their grandchildren.

I'm very critical of myself and therefore follow the rule that if you have nothing meaningful to say, don't clutter the environment. (M57 G3)

In this context, however, it is also important to note that less active content creation of grandparents we interviewed might also be connected to the possible technology-knowledge gap between the members of their generations and that of the youth. Hence, not all of them felt relaxed and at ease with the technology they used. Similar to the findings of previous studies (Stamoulis 2009, Prensky 2001, Alch 2000) our research suggests that adults often turn to their children when they need assistance on the Internet. The research of Tsai, Ho & Tseng (2011) reveals that young people are eager to teach the elderly to use the Internet, so as to have a new way to communicate and to enhance family cohesion. Our interviews also indicate that as getting accustomed to the new environment was a stressful experience for the grandparents, children and grandchildren were often given a role of a mentor and teacher.

With the support from their children and grandchildren, the oldest members of the family gradually adapted to the peculiarities of new media.

/---/ And I didn't really learn or use it [the computer] even though I was stressed. Until the little ones, my grandchildren, grew – one was two years old and the other five or six – and for them it's something self-evident /---/ They told me to click this and click that and showed me how to switch it on and so forth. I wasn't familiar with any keys – they showed me what to click. Then I found my courage and found myself having to start writing as well /---/ Sometimes I'd call my daughter and ask whether or not and how I could do something, upload pictures, and she knew exactly how to do things. /---/ When I didn't know how to do something and it wouldn't work, I hung up the phone and would call back later when I had calmed down. (W69 G3)

At the same time, interviews with youngest family members indicate that children have often perceived faults in the content creation practices of adults in their family. For example, children referred to the fact that their parents sometimes post private family photos on social media without the relevant child's consent. In such cases, representatives of older generations themselves lack the required sense of criticism and foresight as, evidently, they have not been able to foresee clearly enough the possible consequences of the practices described.

/---/the boys in my class have taken to following my mom's Flickr and then making fun of me at school. I once wrote an essay in school that we had to post in a blog; I added a picture to the essay and when you clicked on it, it took you to my mom's Flickr. Yes... and then they so to speak modify my pictures and post them. (W12 G1)

The study reveals that adults often make use of social media environments like Facebook, so as to portray their family life as ideal. The interviews indicate that posts and photos uploaded on Facebook often can be viewed as representations of this ideal family and bespeak about their own as well as other family members' developments and accomplishments.

We all want our families to be happy from the inside as well as out. And when the inside is not always good, we at least want it to look ideal. (W27 G2)

The parents' online content creation practices, however, play an important role in shaping the youngest family members' web usage, including self-presentation and communication with peers. The conducted interviews expressively illustrate the fact that parents are aware of the responsibility that accompanies being a role model.

Parental Mediation of Children's Web Communication

Interviews reveal that parents are very clearly aware of the importance of parental mediation of children's Internet usage. Within families, various agreements have been made between children and grown-ups so as to monitor, control or restrict web behavior of the youngest family members.

For example, they have to have our permission before creating an account on a web site. Also, we limit the time spent online. From time to time we look at what they have been up to, which web sites have been visited etc. They know we do that. In principle, I have access to their e-mail... Although I don't use it very often. (W34 G2)

Well, my 12-year old has been using it for a couple of years. In the beginning, everything was under my supervision, I knew all of the passwords and codes. They knew I was monitoring them, that was our agreement. (W35 G2)

The above described parental supervision is mainly applied when monitoring the child's profile in rapid communication channels and SNS. The parents we interviewed admitted keeping a close eye on with whom and on what level their children communicate in online environments. Although the practice of monitoring is said to be quite rare (cf. Livingstone et al 2011) our interviews with parents reveal that in case of need, child's SNS passwords are used for logging in and monitoring the child's activities in more detail. In such cases, a trusting parent-child relationship is of utmost importance as the passwords need to be entrusted to the adult by the child. Our interviews indicate that knowing the child's passwords has helped parents prevent unpleasant and, possibly, dangerous contacts harming the mental and physical well-being of their child.

I keep a close eye on with whom and how she communicates. I also have her Rate passwords. I looked at it once out of interest. It's a good thing I did – there was an older message from a considerably older man. /---/ Fortunately, my daughter had enough sense not to respond, I checked. Yet, it's important to keep an eye out. Better safe than sorry. (W27 G2)

Someone with a very suspicious name had sent her a message on Rate; I don't remember the name but it was somehow related to reproductive organs and the message was connected to sex. I blocked the sender and, fortunately, my daughter never saw it – I discovered the letter when I checked her profile and have never told her about it. (W34 G2)

It appears that parents may also have an impact on children's content creation practices even just by frequently logging onto social media. For instance due to the possible supervision by

the parents children are often, afraid of posting certain messages targeted for their peers and try to behave and post on the site in more responsible manner.

It definitely affects the quantity of my messages because I can't write just any stupid thing that comes to mind when parents can see it. I do pay attention to how I write and formulate something because this leaves a better impression on my parents. (W12 G1)

Parents have perceived that some of the young have also tried to avoid their active on site supervision by engaging in the practices of social steganography (boyd 2010) i.e. sending secret encrypted messages to their peers. The parents in our sample however, admitted that they rarely read much into the cryptic messages of the kind as they consider it an ordinary pattern of behavior for the young.

/---/ I know she sits in front of her computer half the night and communicates there. But she also knows very well that I don't like it and that's why she has filtered me out so that I wouldn't be able to see how much time she spends online. /---/ There are things that make me a bit nervous or certain insinuation games between girlfriends. Along the lines of "this lies buried in history and we shall not talk about it". But I don't make that out to be a problem for me; if they want to keep quiet about something and be secretive, so be it. (W42 G2)

Parents consider it to be important to supervise their children's online behavior until they can be certain of the children's correct and responsible web behavior. The interviews indicate that such mutual acceptance of each other's behavior is reached mostly when the child has outgrown puberty. However, when in their teenage years, children try harder to hide away from their parents' all seeing eye and are less than enthusiastic about their parents' and grandparents' Internet use, in a more advanced aged, family members as social media users are positioned on the same level as friends.

Sometimes it's' funny how my mom lists my friends on Facebook as hers. But, well, it doesn't bother my friends either that she does it. I think I've grown up enough for it not to bother me. I might be more accepting of my parents. (W20 G1)

In this respect, similar to the findings of Karl and Peluchette (2011) young adults in our sample did not have any negative reactions about their parents and grandparents being on Facebook and were happy to accept their friend's requests.

Conclusion

The study aimed at finding out the reasons and motivations family members from different generations have for making use of new media environments for family communication. The

article focused on studying the experiences of four Estonian families whose members make daily use of different web-based communication platforms for family interactions. We also aimed to understand what could be the role of such online interactions on the intergenerational relations between family members.

Based on our interviews we claim that Internet and new media plays enormous role in supporting and partly also re-establishing intergenerational communication. The presence of digital natives on the Internet has motivated the Baby Boomers and members of Generation X also to adapt patterns needed to integrate in the new environment. Although the older members of the family would rather prefer more traditional forms of communication, by moving onto online environments adults have aimed to diminish the supposed distance between the digital natives and digital immigrants. Despite the technology-knowledge gap that is mainly perceived by the grandparents, family members from different age groups are motivated to learn and actively engage in using the same online platforms. Hence, our findings support the idea of Madden (2010) who has claimed that engagement on new media platforms, especially on social media bridges generational gaps, pooling together users from very different parts of people's lives and provide the opportunity to share skills across generational divides.

Our results suggest that Skype, instant messenger and Facebook are most popular for maintaining contacts between one's family members. Abovementioned platforms are particularly valued because of the relative intimacy they offer due to the privacy settings that can be modified by the users. Furthermore, our respondents valued the opportunity to be able to choose between synchronous or asynchronous communication, and hence, to think through their message before posting it online. Our findings suggest that web-based communication platforms are used not only by the families who are physically apart, but also by family members living under the same roof. Therefore, rather than taking the opportunity to communicate F2F our respondents confessed preferring to use text-based web-based communication channels.

Although the present study has provided some interesting findings about the reasons behind using web-based communication channels for family communication and the intra-generational relations on these platforms, the study has a number of limitations. The smallness of the study sample does not allow us to make any generalizations about the findings. As the target group of our study included three generations from one family, finding the families

from where all three members from different age groups would be willing to participate, proved to be a more difficult task than hoped for. Therefore the sample was formed of families with more active new media usage and with greater technological know-how. The latter is also the reason why we were unable to conduct face-to-face interviews with the respondents but had to rely on the preferred mode of communication suggested by the interviewee. Although by using a mixture of different data collection tools - Skype, instant messenger and e-mail - illustrates the overall communication habits of the respondents, we were unable to provide similar conditions for interviews for all our participants.

Despite these limitations, we believe that the study enhances our knowledge of the present day forms for family communication. In fact, our results give us a reason to believe that traditional forms of family interaction are going through an evident change. Although some authors (Turkle 2010) have taken a very critical stance against preferring web-based communication platforms, others evaluate the undergoing changes in a more positive light, referring to the fact that Internet helps to facilitate the family boundaries (Mesch 2006). Nevertheless, in this context additional studies are needed. Not only are we in need of studies that would analyze where the traditional forms of communication are heading; but we also need to gain a more thorough understanding of the possible impact the ICTs have made onto the inter-generational relations. For instance, future researchers should consider studying how the phenomenon of “context collapse” (Marwick and boyd 2010) occurring on social media platforms has affected the inter-generational relations between family members.

Acknowledgement

The writing of this article was supported by the grants from the Estonian Ministry of Education and Research (SF0180017s07) and the Estonian Science Foundation (No. 8527).

References

- Alch, M. L.** (2000) *The echo-boom generation: a growing force in America society* The Futurist 34(5), 42-46.
- Ames, M., Go, J., Kaye, K., Spasojevic, M.** (2011) *Understanding Technology Choices and Values through Social Class* Proceedings of CSCW 2011, ACM Conference on Computer-Supported Cooperative Work. ACM Press, March 2011

- Aroldi, P.** (2011). General belonging between media audiences and ICT users. In F.Colombo & L. Fortunati (eds) *Broadband society and generational changes*, Berlin, Peter Lang pp. 51-69
- Bitterman, N., Shalev, I.** (2004). The silver surfer: making the Internet usable for seniors. *Ergonomics in Design: The Quarterly of Human Factors Applications*, 12(1), 24-28.
- Boase, J. and B. Wellman** (2004) *Personal Relationships On and Off the Internet Handbook for Personal Relationships*. Eds D. Perlman and A. L. Vangelisti. Cambridge Books.
- Bolin, G., Westlund, O.** (2009). Mobile Generations: The Role of Mobile Technology in the Shaping of Swedish Media Generations. *International Journal of Communication* 3, 108-124.
- boyd, d.** (2010) *Social Steganography: Learning to Hide in Plain Sight*. Retrieved from <http://www.zephoria.org/thoughts/archives/2010/08/23/social-steganography-learning-to-hide-in-plain-sight.html>
- boyd, d., Hargittai, E., Schultz, J., Palfrey, J.** (2011) *Why Parents Help Their Children Lie to Facebook About Age: Unintended Consequences of the 'Children's Online Privacy Protection Act'* First Monday, Volume 16, Number 11.
- Buckingham, D.** (2006). Is There a Digital Generation? In Buckingham, D. & Willett, R. (Eds.). *Digital Generations. Children, Young People, and New Media* (pp.1-13). NY, London: Lawrence Erlbaum Associates.
- Colombo, F., Fortunati, L.** (eds.) (2011). *Broadband Society and Generational Changes*. Berlin: Peter Lang
- Corsten, M.** (1999). The times if generations. *Time & Society*, 8(2), 249-272.
- Cummings J. N., Butler, B., Kraut, R.** (2002) *The quality of online social relationships* Communications of the ACM, 45(7), 103-108.
- Dickinson, A. and Hill, R.L.** (2007) *Keeping in touch: talking to older people about computers and communication* Educational Gerontology, 33 (2007), Taylor and Francis, pp.613-630
- Fromme, J.** (2006). *Socialisation in the age of new media*. Retrieved from <http://www.medienpaed.com/05-1/fromme05-1.pdf>
- Gaylor, D.** (2002). *Generational differences*. Retrieved from http://www.agts.edu/faculty/faculty_publications/articles/creps_generations_chart.pdf
- Gentile D.A., Walsh, D.A.** (2002) *A normative study of family media habits* Applied Developmental Psychology 23 pp: 157–178
- Gonçalves, V. Patrício, M.** (2010) *Information technology for grandparents and grandchildren* Proceedings of ICERI2010 Conference. 15th-17th Nov. 2010, Madrid, Spain.
- Harwood, J.** (2000) *Communication media use in the grandparent-grandchild relationship* Journal of Communication, 50 (4), 56-78.
- Herring, S. C.** (2008). *Questioning the generational divide: Technological exoticism and adult construction of online youth identity*. In D. Buckingham (Ed.), *Youth, identity, and digital media* (pp. 71-94). Cambridge, MA: MIT Press.
- Holmes, J.** (2011). Cyberkids or dividend generations? Characterising young people's internet use in the UK with generic continuum or typological models. *New Media & Society*, 13(7), 1-19. DOI: 10.1177/1461444810397649
- Hutchby, I.** (2001) *Conversation and Technology: From the Telephone to the Internet*. Cambridge: Polity.
- Kids to teach elderly net skills** (2005) BBC News, 24. September. Retrieved from <http://news.bbc.co.uk/2/hi/technology/4276068.stm>
- Kalmus, V., von Feilitzen, C., Siibak, A.** (forthcoming 2012). Evaluating the effectiveness of teachers' and peer mediation in supporting opportunities and reducing risks online. In Livingstone, S., Haddon, L. & Görzig, A. (Eds.). *Children, risk and safety online: Research and policy challenges in comparative perspective*. London: Polity Press, x-x.

- Kalmus, V.; Pruulmann-Vengerfeldt, P.; Runnel, P.; Siibak, A.** (2009) Mapping the terrain of “Generation C”: Places and practices of online content creation among Estonian teenagers. *Journal of Computer-Mediated Communication*, Special Issue on *Young People, Mediated Discourse and Communication Technologies*, 14(4), 1257-1282.
- Kanayama, T.** (2003). Ethnographic research on the experience of Japanese elderly people online. *New Media & Society* 5 (2), 267–288.
- Karl, K. A., Peluchette, J. V.** (2011). „Friending“ professors, parents, and bosses: a Facebook connection conundrum. *Journal of Education for Business*, 86(4), 214-222. <http://dx.doi.org/10.1080/08832323.2010.507638>
- Kirwil, L.** (2009) *Parental Mediation of Children’s Internet Use in Different European Countries* *Journal of Children and Media* 3 (4), 394-409.
- Kährik, A.** (2007) *LÜKKA ÕKA Õppekavade toimimise uuring* Tartu Ülikool, Avatud Ülikooli Keskus
- Laherand, M-L.** (2008) *Kvalitatiivne uurimisviis* Tallinn: OÜ Infotrükk
- Lenhart, A., Rainie, L., & Lewis, O.** (2001) *Teenage life online: The rise of the instant-message generation and the internet’s impact on friendships and family relationships*. Washington, DC: Pew Internet and American Life Project.
- Livingstone, S.** (2003). Children’s Use of the Internet: Reflections on the Emerging Research Agenda’, *New Media and Society* 5(2), 147–66.
- Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, A., and Ólafsson, K.** (2011). *Risks and safety on the internet: The perspective of European children. Full Findings*. LSE, London: EU Kids Online.
- Livingstone, S., Haddon, L.** (2009) *EU Kids Online: Final report*, London, London School of Economics and Political Science
- Livingstone, S., Helsper, E.J.** (2008) *Parental Mediation of Children’s Internet Use* *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 52 (4), 581-599
- Livingstone, S., & Bober, M.** (2005). *UK children go online: Emerging opportunities and dangers*. London: London School of Economics and Political Science.
- Maggiani, R.** (2011) *Social Media and Its Effect on Communication*. Retrieved from <http://www.solari.net/documents/position-papers/Solari-Social-Media-and-Communication.pdf>
- Marwick A. E., Boyd, D. M.** (2010). „I tweet honestly, I tweet passionately: Twitter users, context collapse, and the imagined audience,“ *New Media & Society*, 13 (1) Retrieved from: <http://nms.sagepub.com/content/early/2010/06/22/1461444810365313>
- Mesch, G. S.** (2006). Family Relations and the Internet: Exploring a Family Boundaries Approach. *The Journal of Family Communication* 6(2), 119-138.
- Morris, A., Goodman, J., Brading, H.** (2007). Internet use and non-use: views of older users. *Universal Access in the Information Society*, 6(1), 43-57. DOI: 10.1007/s10209-006-0057-5
- Palfrey, J., & Gasser, U.** (2008). *Born digital: understanding the first generation of digital natives*, New York: Basic Books
- Patton, M.Q.** (2002). *Qualitative Research and Evaluation Methods*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Prensky, M.** (2001). *Digital Natives, digital immigrants, part II: Do they really think differently?* *On the Horizon*, 9(5), 1-6
- Ponte, C. & J.A. Simões** [2008] *Asking parents about children's internet use: comparing findings about parental mediation in Portugal and other European countries*. Retrieved from <http://www.lse.ac.uk/collections/EUKidsOnline/EU%20Kids%20I/Conference%20Paper%20and%20abstracts/Victims%20and%20Perpetrators/Ponte.pdf>

- Ramsay, J., Hair, M., Saddique, S.** (2008) *Having it all: Students Combine Traditional and Digitally Mediated Communication*. IADIS International Conference on Web Based Communities 2008
- Schäffer, B.** (2003). *Generationen – Medien – Bildung. Medienpraxiskulturen im Generationenvergleich*. Opladen: Leske + Budrich.
- Siibak, A., Murumaa, M.** (2011). Exploring the “nothing to hide” paradox: Estonian Teens’ Experiences and Perceptions about Privacy Online. Paper presented at the Oxford Internet Institute’s “A Decade in Internet Time: Symposium on the Dynamics of the Internet and Society”. Retrieved from:
- Siibak, A.** (2009). *Self-presentation of the “digital generation” in Estonia*. Tartu: Tartu University Press.
- Simonpietri, S.** (2011) *Social Media: Current Trends Among Children and Their Parents and Implications Regarding Interpersonal Communication* Magna Cum Laude, Communication Studies. College of Liberal Arts
- Smith, Rogers, Brady** (2003) *Managing one’s social network: Does age make a difference?* Proceedings of INTERACT 2003, Zurich, pp 551-558
- Strauss, A. and Corbin, J.** (1998) *Basics of Qualitative Research — Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory* 2nd edition. Sage Publications, Thousand Oaks
- Subrahmanyam, K. & Greenfield, P.** (2008) *Online Communication and Adolescent Relationships The Future of Children*, [Volume 18, Number 1, Spring 2008](#), pp. 119-146
- Sullivan, B.** (2005) *Kids, blogs and too much information*. Retrieved from <http://www.msnbc.msn.com/id/7668788/print/1/displaymode/1098/>
- Tapscott, D.** (1998). *Growing up digital: The rise of the Net Generation*. New York: McGraw-Hill.
- Taske, C., & Plude, F. F.** (2011) *Experiencing social media across generations* Media Development, 58 (1), 38-41.
- Tsai, T.-H., Ho, Y.-L., Tseng, K.C.** (2011) *Online Communities and Social Computing* 4th International Conference, Zaphiris 2011, pp 277-284
- Turkle, S.** (2011) *Alone Together: Why We Expect More from Technology and Less from Each Other* Basic Books, New York
- Weishar, L.** (2010) *Facebook: Privacy and Popularity A with Honors Projects*. Paper 10. Retrieved from <http://spark.parkland.edu/ah/10>
- West, A., Lewis, J., & Currie, P.** (2009). Students’ facebook ‘Friends’: Public and private spheres. *Journal of Youth Studies*, 12(6), 615–627.
- Westermann, D-A.** (2011) *Mom, Dad, Let’s Be (Facebook) Friends: Exploring Parent/Child Facebook Interaction from a Communication Privacy Management Perspective*. Degree of Master of Arts. College of Communication and Information of Kent State. Retrieved from: <http://etd.ohiolink.edu/sendpdf.cgi/Westermann%20David%20A.pdf?kent1302211202>

TALVEAKADEEMIA 2012 KONKURSIARTIKKEL

Pereliikmetevaheline suhtlus kui jätkusuutliku ühiskonna alustala

Sisukokkuvõte

Eesmärgiga uurida pereliikmete *online*-kasutuspraktikaid ja motivatsiooni omavahelise veebisuhtluse hoidmisel, on ühte perekonda kuuluvate kolme eri põlvkonna esindajaga viidud läbi semi-struktureeritud intervjuud (N=13). Intervjuude põhjal vaadeldi ka pereliikmete rolli üksteise *online*-käitumise kujunemisel. Uuringu tulemustest nähtub, et uus meedia omab põlvkondadevahelise suhtluse ja pere kokkukuuluvuse kui grupitunde säilimisel suurt rolli. Veebipõhiseid suhtluskanaleid nagu MSN, Skype ja Facebook kasutavad lisaks distantstilt elavatele pereliikmetele sõnumite edastamiseks ka need, kes elavad ühe katuse all. Tänu tasuta toimivatele suhtlusportaalidele ja vahetut suhtlust võimaldavatele kiirsuhtluskanalitele, peavad pereliikmed neid parimaks lahenduseks omavahelise kontakti hoidmisel nii üksteisele lähedal olles kui vahemaa tagant.

Sissejuhatus

Aastal 2011 omas Eestis internetiühendust 405 400 leibkonda (Statistikaamet 2011). Arenevas infoühiskonnas kasutatakse üha enam uusi võimalusi, mille kaudu hoida kontakti lähedastega ja viimast mitte ainult sõpruskonna tasandil (Tamme 2010) vaid ka perekonda ja erinevaid põlvkondi silmas pidades. Informatsiooni üleküllust ja inimeste kiiret elutempot arvestades võib oletada, et üha enam on vähenemas perekonnaliikmetevaheline otsesuhtlus. Tulenevalt otsesuhtluse vähenemisest, kasutatakse üksteisega sidepidamise eesmärgil alternatiivselt telefonile ka uut meediat, mis lisaks oma ulatuslikele võimalustele on üldjuhul tasuta.

Käesoleva artikli eesmärgiks ongi analüüsida uue meedia keskkonna rolli perekonna igapäevases omavahelises suhtluses ning vaadelda, kuidas interneti poolt pakutavad suhtluskanalid toetavad peresuhete tugevdamist ja säilimist. Toetudes läbiviidud uuringu tulemustele, loob artikkel vundamendi peresuhete käsitlemisele läbi võrguühiskonna ja uue meedia võimaluste. Nelja Eesti perekonna eri põlvkondade esindajatega läbi viidud intervjuude (N=13) abil otsiti vastust uurimisküsimustele „Mis ajendab pereliikmeid omavahel *online* keskkonnas suhtlema?“ ning „Kuidas erinevate põlvkondade esindajad

mõjutavad üksteise *online* kasutuspraktikaid?“ Uuringu tulemustele toetuvalt vaagitakse artiklis uue meedia rolli perekonnaliikmete vahelise suhtluse säilimisel ja järjepidevuse tagamisel ning vaadeldakse, kuidas pereliikmete poolt sotsiaalmeedia keskkondadesse loodud ühine „veebikodu“ üleüldisi suhtluspraktikaid mõjutada võib. Artikkel on üles ehitatud eeldusele, et perekonnaliikmetel on vajadus hoida pidevalt omavahelist kontakti, vahetada infot, kogemusi ja õpetussõnu ning tunnetada end seeläbi ühtse perena. Artiklis lähtun ka eeldusest, et pereliikmete omavaheline suhtlus erinevates veebikeskkondades aitab pärssida võõrandumist ning seeläbi tagada perekonna kui ühe ühiskonna põhialuse jätkusuutliku funktsioneerimise.

Seos jätkusuutliku arenguga

Jätkusuutlikkuse mõiste hõlmab endas tihtipeale erinevate keskkonnaaspektide käsitlusi ning säästmise põhimõtteid, keskendudes tulevaste põlvkondade elukvaliteedile ja elukeskkonna säilimisele. Jätkusuutliku arengu kontekstis on kesksel kohal ka põlvkonna mõiste, sest Brundtlandi komisjoni raporti kohaselt on jätkusuutliku arengu näol tegemist arenguteega, mis rahuldab praeguse põlvkonna vajadused ja püüdlused, tulevaste põlvkondade huve ohustamata (Tafel&Terk 2003). Seega võib ühiskonna jätkusuutliku arengu ühe instantsina vaadelda ka perekonda, kus eri põlvkondadesse kuuluvaid liikmeid hoiavad koos ühised väärtused, tavad, normid ja reeglid. Üksteiselt õppimine kuulub perekonna igapäevaste praktikate juurde - nooremad pereliikmed õpivad ja ammutavad kogemusi vanematelt, vanemad omakorda saavad noorte eestvedamisel võimaluse õppida uusi (tehnoloogilisi) praktikaid.

Nii võib jätkusuutlikku arengut vaadelda muuhulgas läbi kommunikatiivse prisma, just pere kontekstis, kuna perekond hõlmab endas ennekõike sotsialiseerimise funktsiooni (Hansson 2009). Enne infoühiskonna kiiret pealetulekut soodustas pereliikmetevahelist sotsialiseerumist igapäevane aktiivne silmast-silma suhtlus ja diskussioon. Tänapäevases 21. sajandi ühiskonnas pakub silmast-silma suhtlusele alternatiivi ka suhtlus läbi erinevate internetikanalite, mis omakorda võib kaasa tuua muutusi põlvkondadevahelises suhtluses tervikuna. Kui pikka aega seostati aktiivset internetikasutust eelkõige noortega ja räägiti peale kasvavast põlvkonnast kui digitaalsetest pärismaalastest (Prensky 2001), siis nüüdseks oleme jõudnud aega, mil enam pole põhjust rääkida digitaalsest lõhest noorte ja nende vanemate vahel. Enamgi veel, erinevate koolitusprogrammide toel (nt. Tiigrihüppe tasuta internetikoolitused 2009-2010) on paljud kesk- ja vanemaealised leidnud tee internetti ja sotsiaalmeedia kanalite juurde,

soodustades seeläbi elukestvat õpet. Teisisõnu oleme jõudnud olukorda, kus uue meedia poolt pakutavad võimalused aitavad vähendada nii erinevate pereliikmete vahel laiuvat geograafilist-, kuid miks mitte ka psühholoogilist distantssi. Nii pakub samade suhtluskanalite ja veebilehtede kasutamine vanematele põlvkondadele hea võimaluse heita pilk noorte igapäevaellu ja saada enam aimu nende huvidest, hobidest ja unistustest, andes vanemate generatsioonide esindajatele võimalus tunda end seotult. Vähemoluline ei ole siinjuures aspekt, et üheskoos samadel platvormidel tegutsemine võimaldab vanematel, ennist justkui omapäi netidžunglis tegutsenud noortel, silma peal hoida ja vajadusel nende netikäitumist kujundada.

Teoreetiline taust

Internet kui põlvkondade ühendaja

Üha aktiivsem interneti ja suhtlusportaalide kasutuselevõtt on kujunenud inimeste jaoks oluliseks igapäevarutiiniks, mille juures võib info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaid vaadelda kui võtmeelemente, mis toovad erinevate generatsioonide esindajad kokku ning tugevdavad perekondlikke sidemeid (Gonçalves, Patrício 2010). On leitud, et mitmekülgseid kommunikatsioonivõimalusi pakkuv veebikeskkond on eri põlvkondade esindajate seas muutunud aina olulisemaks, mõjutades muuhulgas nende internetisuhtluse praktikaid (Harwood 2000). Mitmete autorite (nt. Tapscott 1998, Prensky 2001) arvates on tänapäeva noortel loomupärane ja nn sünniga kaasa antud oskus internetis tegutseda, seevastu kui vanemate põlvkondade esindajatele omistatakse pigem digitaalse immigrandi staatus (Prensky 2001). Samas nähtub uuringutest, et just noorte aktiivne internetikasutus ja erinevad interneti poolt pakutavad võimalused motiveerivad vanemaid põlvkondi uusi tehnoloogilisi oskusi ja teadmisi omandama (Lenhart, Lewis, Rainie 2001).

Vaatleme siinkohal näiteks internetitelefon Skype kasutust. Statistikaameti andmetel kasutab kolmveerand Eesti elanikest internetti, kellest 445 500 inimest, vanusevahemikus 16-74 aastat, kasutab suhtlemaks oma tuttavate/lähedastega internetitelefoni (Statistikaamet 2010). Skype on mõne aastaga väljatoodud vanusevahemikus populariseerunud, mida näitab ka statistika: võrreldes 2010 aasta andmetega, kasutas aastal 2007 Skype'i 150 000 inimest vähem, 294 000 16-74 aastast inimest (Statistikaamet 2010). Antud fakt näitab meile erinevas vanuses inimeste üha suurenevat huvi uue meedia poolt pakutavate kommunikatsioonilahenduste vastu. Olenemata sellest, et Eestis arvuti- ja internetikasutajate osatähtsus vanuse kasvades väheneb: 16–34-aastastest kasutavad arvutit ja internetti peaaegu

kõik, 55–64-aastastest pooled ja 65–74-aastastest veerand (Statistikaamet 2011), on vanavanemate põlvkond üks suurema potentsiaaliga internetikasutajaid üldse (Carracher 2011).

Kokkuvõtvalt võime tänasel päeval täheldada veebikeskkondades toimimas kolme aktiivset generatsiooni: üle 50-aastased nn *Baby Boomer*'id, 30-40ndatesse kuuluvad Generatsioon X esindajad ning Generatsioon Y hulka arvatud 20ndates ja nooremad (Maggiani 2011) ehk nii-öelda tõelised digitaalsed pärismaallased (Prensky 2001).

Veebisuhtluskanalid perekonna jätkusuutliku funktsioneerimise tagajatena

Veebisuhtluse teket mõjutavad kaks aspekti - motivatsioon ja eeskujud. Motivatsiooni võime vaadelda kahes suunas: vanem generatsioon on eeskujuks noorematele (Tamme 2010) ning vastupidi, noorem generatsioon julgustab vanemaid liituma internetikeskkonna ja selle võimalustega (Kids to teach... 2005). Paljuski on just Generatsioon Y esindajad need, kes soovivad jagada oma ekspertteadmisi ning õpetada vanematele, kuidas kasutada internetti ning sealseid erinevaid suhtlusvõimalusi.

Nii nähtub, et just noorima põlvkonna esindajad on reeglina pere internetti tuleku õhutajateks. Laste tegemisi kõrvalt vaadates tekib aga ka paljudel vanematel ja vanavanematel huvi veebiavarusi avastama hakata. Lisaks ajendab vanemaid tavaliselt soov saada enam osa laste mõttemaailmast (Subrahmanyam & Greenfield 2008). Vanemad teadvustavad endale sotsiaalmeedia olulisust ja noorte eelistusi kommunikatiivseteks lähenemisteks, mistõttu on nad uut meediat hakanud kasutama eesmärgiga olla kontaktis oma lastega (Simonpietri 2011). Kontakti läbi soovitakse tagada suurem perekonna ühtekuuluvustunne (Tsai, Ho & Tseng 2011). Nii võimaldab vanemate uue meedia kanalite aktiivne kasutuselevõtt anda lastele edasi omapoolseid soovitud väärtusi, hoiakuid ja suunata laste internetikäitumist. Üheskoos uue meedia kasutamisega toetatakse ka perekondlikku ühistegevust (Warren 2005, Livingstone & Helsper 2008 kaudu) ning välditakse üksteisest eemaldumist.

Vanavanemate põlvkonna esindajaid motiveerib internetikasutuse juures enim fakt, et uus meedia pakub neile võimalust suhelda ning tugevdada sotsiaalseid sidemeid, mida sageli kasvõi geograafilise distantsi tõttu niivõrd hõlpsasti teha ei saaks (Cummings, Butler, Kraut 2002). Isegi kui Generatsioon X-i ja *Baby Boomer*'ite esindajad tunnetavad näost-näkku suhtlust parima kommunikatiivse lahendusena, mõistavad nad, et erinevatest teguritest ja

päevarutiinidest tulenevalt on isegi pereliikmete vaheline silmast-silma suhtlus tihtipeale raskendatud (Taske & Plude 2011).

Eelpooltoodut arvestades pole imestada, et nii vanemate kui vanavanemate põlvkonna jaoks on sotsiaalsed võrgustikud muutumas aina populaarsemaks. Nii on näiteks Ameerikas läbi viidud uuringu põhjal põhjust väita, et 50-aastaste ja vanemate sotsiaalmeedia kasutajate arv on viimastel aastatel pea kahekordistunud. Kui veel eelmisel aastal oli nimetatud eärühmas sotsiaalmeedia kasutajaid 22%, siis nüüdseks on sotsiaalsuhtlusvõrgustikega liitunud juba 42% mainitud eagrupperi kuulunud uuritavatest (Madden 2010).

Tolereeritud kohalolu?

Olgugi, et paljudel puhkudel on just lapsed ja lapselapsed need, kelle eeskuju järgides vanemad veebisuhtluskanaleid kasutama on hakanud, nähtub uuringutest, et noored ei poolda just alati oma pereliikmete sotsiaalmeedia kanalitega liitumist. Näiteks Simonpietri (2011) on oma uuringus täheldanud noorte tahtmatust vanematega sotsiaalmeedia kanalite kaudu suhelda (Simonpietri 2011). Samale tendentsile on viidanud ka Maria Murumaa (2010), kelle uuringust nähtub, et paljud Eesti noored ei tolereeri vanemate suhtlusportaalide kasutust, kuna pelgavad võimalikke piinlikke seiku, mida lapsevanemad suhtlusportaalide sõprade silme all korda võivad saata. Vanemate üleliigsete kommentaaride ja sekkumise vältimiseks on paljud noored hakanud omavahel vahetama salasõnumeid, st. praktiseerima sotsiaalset steganograafiat (boyd 2010), kus väljasaadetavad sõnumid on mõistetavad vaid väga spetsiifilisele sõprade grupile. Siiski võib sellist käitumist ja vanemate mitteaktsepteerimist pidada eelkõige ealiseks iseärasuseks. Westermann'i (2011) tulemused viitavad, et juba noore täiskasvanueas aktsepteeritakse vanemaid kui võrdseid ega peljata nendega veebikeskkonnas suhelda.

Kokkuvõtvalt võib öelda, veebisuhtluskanalid aitavad kaasa perekonnasisese suhtluse ja seeläbi perekonna kui instantsi jätkusuutlikkuse säilitamisele.

Internet kui ühismaa

EU Kids Online (2009) uuringu kohaselt võib öelda, et Eestis on kõrge internetikasutajate hulk, kus kasutab interneti ligi 92% lastest ning 93% vanematest. Pannes Eesti praktikad Euroopa konteksti, tuleb tõdeda, et laste internetikasutus on tõusuteel ning sarnaselt lastele, on

ka vanemad hakanud enam interneti võimalusi ära kasutama. EU Kids Online (2009) aruandest nähtub, et ligi 75% Euroopa lastest kasutavad internetivõimalusi aktiivselt. Tõusutendents on ilmselge, 2005. aastal kasutas Internetti vaid 68% lastest. Kuid kuidas on *online* keskkonnas piiritletud lapse ja vanema suhe? Olenemata laste suutlikkusest aktsepteerida vanemaid endaga võrdsetena, jäävad vanematele lapsed ikka lasteks. Vanemale loomuomaselt tunnetavad nad soovi omada laste üle kontrolli ning tahavad omada võimalust last virtuaalses keskkonnas kasvatada. Lisaks võimalusele olla läbi uue meedia kanalite kontaktis oma lähedastega, tajuvad vanemad ka ohtude ja riskide poleemikat, mis ajendab neid läbi oma kohaloleku laste postitustel ning nende internetikäitumisel silma peal hoidma (Livingstone & Helsper 2008). Üheks levinumaks lahenduseks laste *online*-tegevust kontrollida, on profiili loomine üheskoos lapsega ning läbi aktiivse osaluse lapsele korrektse veebikäitumise õpetamine (Livingstone & Haddon 2005). Seik, kus vanemad loovad lapsele suhtlusportaalis konto, on tihti viinud välja asjaoluni, kus konto on loodud keskkonda, mis kasutuseeskirjade kohaselt ei ole mõeldud alaealistele lastele (boyd et al 2011). Kui vanematel puudub võimalus üheskoos lapsega *online* keskkonnas tegutseda, kasutatakse võimalust piirangute sätestamiseks või monitooritakse laste tegevust tagantjärgi (Ponte & Simões 2008).

Võib öelda, et kuigi lapsed ja vanemad tulevad *online* ja suhtlevad omavahel ennekõike peresideme säilumise eesmärgil, rakendavad lapsevanemad suuresti vanemlikku kontrolli oma laste *online* käitumise üle, tuues sellega reaalelu praktikad üle *online*-keskkonda.

Meetod ja valim

Tulenevalt uurimuse eesmärgist, selgitada välja uue meedia roll pereliikmete vahelise suhtluse säilimisel, hõlmab uuringu valim nelja Eesti päritolu perekonna eri põlvkondade esindajaid. Kõige noorem respondent oli 9 aastane ja vanim 69 aastat vana. Noorima intervjuueeritud põlvkonna esindajate vanusevahemik jäi 9-24, teisel 27-42 aastat ning kolmandal 57-69 eluaasta vahele. Kokku on valimisse kaasatud 13 inimest, kellest kaks olid mehed ja 11 naised. Intervjuueeritud püüdsin esialgselt värvata läbi otsekontakti, pöördudes ennekõike *online*-keskkondades, nagu Rate.ee, Orkut.com ja Facebook.com tegutsevate vanavanemate põlvkonna poole. Teostanud otsingu inimestele vanuses 55+ ning saatnud laiali pea 80 personaalset kirja, selgus kiirelt, et antud taktika ei too tulemusi. Ligi pooled kirja saanutest ei vastanud ning teine osa pooltest leidsid vabanduse, miks mitte uuringus osaleda. Levinuimaks vabanduseks kujunes liiga passiivne suhtlusportaalide kasutus ning sellest tulenev ebapädevus kogemuse jagamisel, liigne emotsionaalne distants noorema põlvkonnaga ning nii vanemate

kui nooremate põlvkondade ajapuudus. Lõpuks leidsin respondendid lumepalli meetodil Tartu Ülikooli tudengilisti kaudu. Lõppvalim osutus väikseks, kuna keeruline oli leida perekondi, kus kõik kolm põlvkonda oleksid nõus oma kogemust jagama.

Valimisse kuulunud respondentidega viisin läbi semi-struktureeritud intervjuud, sest see meetod võimaldas uuringu läbiviimisel jääda piisavalt paindlikuks (Laherand 2008). Intervjuuküsimused olid kõigile intervjuueeritutele olenemata nende vanusest samad.

Kuna valimisse kuuluvad perekonnad asetsesid geograafiliselt üle Eesti, viisin läbi nii silmast-silma intervjuusid, kuid intervjuueerisin peresid ka interneti vahendusel MSNi, Skype'i või e-kirja teel. Intervjuueerimise kanali valik sõltus paljuski intervjuueeritava eelistustest ja võimalustest. Veebikeskkonnas läbiviidud intervjuud kujunesid väga ajamahukaks, eriti vanemate inimestega, kellel puudub oskus kiirelt klaviatuuril trükkida. *Online*-intervjuude miinuseks oli ka see, et respondendid vastasid tihtipeale väga lühidalt, millest tulenevalt pidin mitmeid kordi küsimusi-vastuseid edasi-tagasi saatma, kuni sisu oli uuringu kontekstis arvestatav.

Intervjuude analüüsil kasutasin põhistatud teooria meetodit (i.k. *grounded theory*), kuna antud meetod võimaldab süstemaatilise andmete kogumise ja kvalitatiivse sisuanalüüsi abil luua teoreetilise mudeli sotsiaalse nähtuse selgitamiseks (Kährik 2007). Põhistatud teooria on eriti sobivaks uurimismeetodiks siis, kui teooria protsessi selgitamiseks puudub (Cresswell 2007, viidatud Jürisoo [2007] kaudu). Antud uurimuse puhul tuleneski otsus kasutada põhistatud teooriat, kuna Eesti kontekstis ei ole konkreetset uurimisteemat varem käsitletud. Pärast intervjuude läbiviimist ning transkribeerimist leidis aset intervjuude kodeerimine ja analüüsimine. Tekkinud koodidest sai loodud kategooriad ja alamkategooriad, mis on pereliikmete vahelise veebisuhtluse aspektist uue teoreetilise teadmise loomise aluseks.

Tulemused ja analüüs

Veebisuhtluskanalite kasutamise põhjused

Kõiki valimisse kuulunud erinevas vanuses pereliikmeid ajendas veebisuhtluskanaleid kasutama kuulumisvajadus. Kui kõige nooremad pereliikmed näevad veebisuhtluses täiendavat võimalust sõpradega suhtlemiseks, nagu kinnitavad varasemad uuringud (boyd 2008, Subrahmanyam *et al* 2008 ja Lenhart *et al* 2007, Tamme 2010), siis vanemad intervjuueeritud pereliikmed on veebisuhtlust võimaldavad kanalid enda jaoks leidnud just

ajendatuna soovist pereliikmetega ühenduses olla. Samad põhjused on motiveerivaks faktoriks olnud näiteks ka Simonpietri (2011) uuringus osalenutel. Lisaks pakuvad veebisuhtluskanalid enamike intervjuueeritavate jaoks mugavaimat, soodsaimat ja kiiremat võimalust oma pereliikmetega igapäevakogemuste vahetamiseks.

Eriti olulist rolli omavad veebisuhtluskanalid nendes perekondades, kus pereliikmed ühe katuse all ei ela, vaid on töökohustuste, õpingute või muude elumuutuste tõttu elukohta vahetanud. Erinevad veebilahendused aitavad peredel tunda sidet ka distantsti tagant ning hoida üleval pereväärtusi.

Ja tegelikult on nii, et teised saavad MSN-i kaudu teada, millal mul mees Soomest kodus on, kui mina olen netis, siis Mart Soomes, kui mina kadunud netist, siis Mart kodus /---/ Mehega on see ülioluline minu jaoks. Me oleme nagunii suures osas lahus ja kui seda kontakti ka ei oleks, oleks ikka väga nukker seis. (N34 G2)

Ühiste veebisuhtluskanalite kasutamine on äärmiselt oluline ka kõige vanemate pereliikmete jaoks, kes näevad internetisuhtluses silmast-silma suhtluse aseainet, mis võimaldab neil vajadusel minutilise täpsusega oma laste ja lastelaste tegevuste, murede ja mõtetega kursis olla. Uuringust nähtub, et vanemad, omades ülevaadet noorte tegemistest, tunnevad end jõulisemalt ning nooremalt, mis omakorda aitab kaasa nende heaolu suurenemisele. Aseaine võimalust ja olulisust perekonna rolli tähtsustamise juures toovad teiste hulgas välja Cummings, Butler ja Kraut (2002), kes leiavad, et suhtlusalternatiivide leidmine on oluline ja vajalik kontakti püsimisel ja pereväärtuste alalhoidmisel.

Sotsiaalmeedia kanalite kasutuselevõtt vanavanemate poolt võis küll kõige nooremates pereliikmetes esialgu tekitada hämmastunud ja isegi veidi pahaseid emotsioone, kuid peatselt võeti vanavanemate suhtlusportaalide, kasvõi Facebooki, kasutamist juba täitsa loomuliku nähtusena. Taolised esmased negatiivsed emotsioonid võisid olla ajendatud põhjusest, et noored peavad uue meedia keskkondi pigem enda pärusmaaks ja virtuaalseks territooriumiks, kus nad end vabalt saavad tunda (Livingstone & Helsper 2008).

/---/ei läinud poolt päevagi kui vanemalt tütrelt ilmus Skype'ist küsimus, et „Kes näitas vanaemale Facebooki?“ [naerab] see oli tõeliselt väga hämmastunud ja mõneti isegi natuke pahane küsimus. Aga siis ma seletasin asja ära ja siis nad leidsid iseenesest, et see on tore, et vanaema saab suhelda inimestega ja teretulemast arvuti keskkonda. (N42 G2)

Olgugi et vanimad intervjuueeritud eelistaksid ise võimalusel pigem telefoni teel suhtlust, motiveeris neid interneti poolt pakutav võimalus lähedastega distanttsilt kontakti hoida. Siiski nähtub intervjuudest, et esmane kontakt uue meediaga oli vanima põlvkonna esindajate jaoks

pigem stressirohke kui rõõmu pakkuv, kuid laste ja lastelaste toel ning juhendamisel kohanesid vanavanemad ajapikku uue meedia poolt pakutavaga. Lastelaste roll vanema põlvkonna veebi tulekul on toetada õpiprotsessi ning seeläbi luua vanemas põlvkonnas soovi olla seotud nii pere kui ka lähedaste sõpradega, kes aastatega distantse tõttu ehk kaugeks jäänud.

/---/Ja ega ma ei õppinudki seda ega kasutanud ka seda vaatamata sellele, et ma stressis olin. Kuni lihtsalt väiksed, need, nüüd juba lapse-lapsed, kasvasid, et üks oli kahene ja teine viiene-kuuene – ja nende jaoks on see nii iseenesest mõistetav /---/ Siis hakkaski, et nemad ütlesid, et vajuta siia ja vajuta sinna, et kuidas lahti käib jne. Mina ei teadnud ühtegi nuppu – nad näitasid mulle, kuhu ma pean vajutama. Ja siis sain oma julguse kätte ja siis ma pidin ju juba kirjutama ka hakkama /---/Mõnikord helistasin ka tütrele, küsisin, kas ja kuidas ma saaksin seda teha, pilte üles laadida siis ja ta teadis täpselt, kuidas seda teha. /---/ Kui ma ei osanud ja ei tulnud vahepeal välja, siis ma viskasin telefonitoru vahepeal ära ja siis helistasin tagasi kui olin rahunenud. (N69 G3)

Intervjuudest nähtus, et veebisuhtluskanaleid kasutatakse peresisese suhtluse eesmärgil ka nendes peredes, kus pereliikmed elavad ühe katuse all. Intervjueeritud perekondade puhul võis isegi täheldada, et uue meedia vahendusel ei suhelda niivõrd aktiivselt nende pereliikmetega, kes elavad geograafiliselt lahus, kui nendega, kellega on igapäevaselt võimalik ka silmast-silma suhelda. Sellist suhtluspraktikat võib seletada pereliikmete mugavusega ning sissejuurdunud harjumusega pea kõike interneti kaudu ajada. Intervjueeritud peredes olid näiteks välja kujunenud käitumismustrid, kus kõrvaltoas viibivale pereliikmele saadeti koduste toimetustega seotud sõnumeid Skype'i, MSNi või Facebooki kaudu, selle asemel, et teated silmast-silma edasi anda.

/---/Tegelikult ma suhtlen emaga väga tihti Skype'is, isegi siis kui me oleme kodus, et üks on ühest toas ja teine on teises toas ja siis ta tahab mulle midagi öelda. Me mõlemad istume vaikselt oma läpakate taga ja siis ta umbes, et „Kuule, mine too puid“. (N20 G1)

Vanemate roll noorte veebisuhtluse vahendajatena

Intervjuudest nähtub, et lapsevanemad tajuvad enda rolli laste internetikasutuse vahendajatena vägagi selgelt. Periseselt on lastega sõlmitud erinevaid omavahelisi kokkuleppeid, mille abil noorimate pereliikmete veebikäitumist monitoorida, kontrollida või piirata.

Peamiselt kohaldatakse sellist vanemlikku järelevalvet lapse kiirsuhtluskanalite ja suhtlusportaalide profiile monitoorides. Samu tendentse on täheldatud näiteks ka Subrahmanyam & Greenfield (2008), Lenhart *et al* (2001) poolt läbi viidud uuringutes. Monitooring ja piiramine võimaldab vanemal juurutada lapses just selliseid käitumismustreid ja väärtusi nagu ta eeskujuliku netikäitumise osaks peab. Nii näiteks jälgivad paljud intervjueeritud vanemad tähelepanelikult, kellega ja mis tasandil nende lapsed veebi suhtluskeskkondades suhtlevad. Vajadusel kasutatakse täpsema monitooringu tegemiseks vanematele usaldatud lapse suhtlusportaali parooli. Lapse ja vanema vaheline usaldav suhe on sellistel puhkudel äärmiselt oluline, kuna intervjuudestki nähtub, et lapse suhtlusportaali paroolide teadmine on aidanud vanematel ära hoida ebameeldivaid ja võimalik, et ka ohtlikke kontakte. Teisisõnu on sedamoodi toimides lapse teadmata püütud ära hoida tema heaolu vähenemist.

Keegi, kellel oli väga kahtlane nimi oli rates kirja saatnud, nime ma enam ei mäleta, aga see oli kuidagi suguorganiga seotud ja kiri oli seksiteemaline. Blokeerisin ja õnneks tüdruk ise seda ei näinudki, avastasin nii, kui ise kontrollimas käisin ja ma ei ole sellest temale rääkinud ka. (N34 G2)

Juba ainuüksi vanemate aktiivne suhtlusportaalide kasutamine on noortele märgiks, et enda netikäitumise osas tuleks olla tähelepanelikum. Nii nähtus intervjuudest, et tihtipeale ei juleta vanemate halvakspanu kartuses paljusid eakaaslastele mõeldud sõnumeid postitada. Jäädes pigem jälgija kui sisulooja positsioonile, püüdavad lapsed seega näidata ennast kui igati eeskujulikke veebikasutajaid.

Vanemate ebameeldivast järelevalvest hoidumiseks kasutatakse peamiselt kahte viisi. Näiteks ilmnes intervjuudest, et vahel proovivad pere noorimad netikasutajad vanemaid privaatsussätteid kasutades enda kontaktide nimekirjast eemal hoida. Mõnel teisel korral, seevastu, püütakse oma sõpradele edastada salasõnumeid, mille lahtimõtestamiseks vanematel vajalikke „koode“ ei ole, ehk praktiseeritakse sotsiaalset steganograafiat (boyd 2010). Viimast praktikat olid märganud mitmed intervjueeritud lapsevanemad, kes tõdesid siiski, et nad ei pööra sellistele saladuslikele postitustele tavaliselt erilist tähelepanu, kuna peavad seda tavapäraseks ja noortele omaseks käitumismalliks, mida nähakse ajaga mööduvat.

/---/ ma tean küll, et ta istub poole ööni arvutis ja suhtleb seal. Aga tema teab täpselt sama hästi seda, kuidas see mulle ei meeldi ja siis seepärast on ta ilmselt, noh, ära filtreerinud mind, et ma ei saaks näha seda, kui kaua ta internetis on. /---/ Sellist, mis natuke ärevaks teeks või sellist vihjemänge käib seal küll sõbrannade omavahel. Et noh umbes, et sellest ajalugu vaikib, et sellest me ei räägi. Aga ma ei tee endale sellest

mingit probleemi, et kui nad tahavad vaikida ja salapäratseda, siis enamasti nii ongi.
(W42 G2)

Kuna vanemad peavad oluliseks jälgida oma laste kontosid senikaua, kuni saavad olla kindlad laste korrektses ja vastutustundlikus veebikäitumises, näitavad intervjuud, et üksteise tegevuse vastastikkuse aktsepteerimiseni jõutakse enamasti siis, kui laps on teismeeast väljas. Kui teismeeas püüavad lapsed enam oma vanemate pilkude alt kõrvale hiilida ning vanemate ja vanavanemate netikasutamisse ei suhtuta erilise vaimustusega, siis vanemas eas positioneeritakse enda pereliikmeid sotsiaalmeedia kasutajatena juba sõpradega ühe pulga peale, avaldades seeläbi toetust väljakujunenud pereväärtustele ka väljapool koduseinu.

Uuringu tulemusi kokku võttes võib öelda, et kolme erineva põlvkonna kogemust arvestades on uuel meedial väga oluline roll perekondliku ühtekuuluvustunde hoidmisel ja säilitamisel. Pereliikmete värbamine uue meedia kanaleid kasutama toimub peamiselt kahel erineval trajektoorigil – vanemad loovad õpetlikel eesmärkidel üheskoos lastega suhtlusportaali kontod või on just lapsed oma kasutuspädevusega eeskujuks ja motivaatoriks vanematele põlvkondadele. Uus meedia oma suhtlusvõimalustega on kujunenud nii distantsil kui ka ühe katuse all elavate perekondade peamiseks suhtlusvahendiks. Veebikanalid on pereliikmete seas suhtluseks valitud tänu mitmekülgsel ja kiirele info edastamise võimalusele. Peamised suhtlusteed, mida uue meedia kanalites käsitletakse puudutavad igapäevategemisi, perekonna üldist olukorda ning tulevikuplaane.

Summary

New media is considered to be a natural environment for the present day youth. Different web platforms allow the young to keep in touch with their peers especially through different social media platforms. Compared to the youth, however, the members of older generations, the ones who have not had a chance to grow up in a society full of technological innovations, are often not as skilled and enthusiastic new media users. Nevertheless, in order to understand the mindset of the young, to stay in touch with each other across the distance, and by doing so diminish this growing generational gap, more and more parents and grandparents have started to engage in new media environments.

The findings of the present study indicate that families make daily use of various social media platforms in order to communicate with each other. Furthermore, one of the main reasons why the respondents of this study had started making use of the new media was the growing need to feel part of the community. The importance of the aspect of belonging was especially

evident in case of the older members of the family who were motivated to use social media in order to keep in touch with the everyday lives of their children and grandchildren. The youngest members of the family were usually the ones who had introduced the idea of communicating through social media to their family as well as taught the older members of the family how to adjust on these environments. Although some of my young interviewees did not mind sharing the same platforms with their parents and grandparents, others were not so reluctant in accepting one's parents as online friends.

The findings of the study suggest that communication through various new media environments has become a standard procedure in the everyday communication habits of the families in the sample. These online environments help to unite the family members from different generations and hence have become a crucial place for sharing universal values and beliefs all of which in the name of maintaining the sustainable society.

Kasutatud kirjandus

boyd, d. (2008) *Why Youth Love Social Network Sites: The Role of Networked Publics in Teenage Social Life* Buckingham, D. et al (toim.) Youth, Identity, and Digital Media. MacArthur Foundation Series on Digital Media and Learning. Cambridge, The MIT Press, 119–142

boyd, d. (2009) *Living and Learning with Social Media* Penn State Symposium for Teaching and Learning with Technology. State College, PA: April 18

boyd, d., Hargittai, E., Schultz, J., Palfrey, J. (2011) *Why Parents Help Their Children Lie to Facebook About Age: Unintended Consequences of the 'Children's Online Privacy Protection Act'* First Monday, Volume 16, Number 11.

Carracher; J. (2011) How Baby Boomers Are Embracing Digital Media <http://mashable.com/2011/04/06/baby-boomers-digital-media/#comments> (13.01.2012)

Cummings J. N., Butler, B., Kraut, R. (2002) *The quality of online social relationships* Communications of the ACM, 45(7), 103-108.

Gonçalves, V. Patrício, M. (2010) *Information technology for grandparents and grandchildren* Proceedings of ICERI2010 Conference. 15th-17th Nov. 2010, Madrid, Spain.

Hansson, L. (2009) *Sissejuhatus perekonnasotsioloogiasse* www.tlu.ee/files/arts/4585/famsol1d4d94aa2aac3287c0b8b01f148fe1c.ppt (12.06.2011)

Harwood, J. (2000) *Communication media use in the grandparent-grandchild relationship* Journal of Communication, 50 (4), 56-78.

Jürisoo, K. (2007) *Kooselupaaride nägemus abielust* <http://www.sotsioloogia.ee/esso4/20603.pdf> (6.12.2010)

Kids to teach elderly net skills (2005) BBC News, 24. september
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/technology/4276068.stm> (5.06.2011)

Kährrik, A. (2007) *LÜKKA ÕKA Õppekavade toimimise uuring* TÜ, Avatud Ülikooli Keskus

Laherand, M-L. (2008) *Kvalitatiivne uurimisviis* Tallinn: OÜ Infotrükk

Lenhart, A., Rainie, L., & Lewis, O. (2001) *Teenage life online: The rise of the instant-message generation and the internet's impact on friendships and family relationships*. Washington, DC: Pew Internet and American Life Project.

Lenhart, A., M. Madden, A. Rankin Macgill & A. Smith (2007) *The use of social media gains a greater foothold in teen life as they embrace the conversational nature of interactive online media*. Pew Internet & American Life Project: Teens and Social Media

Livingstone, S., Helsper, E.J. (2008) *Parental Mediation of Children's Internet Use* Journal of Broadcasting & Electronic Media, 52: 4, 581-599

Livingstone, S., Haddon, L. (2009) *EU Kids Online: Final report*, London, London School of Economics and Political Science

Maggiani, R. (2011) *Social Media and Its Effect on Communication*
<http://www.solari.net/documents/position-papers/Solari-Social-Media-and-Communication.pdf> (11.10.2011)

Murumaa, M. (2010) *Auditooriumi tähtsus ja roll uue meedia keskkonnas sotsiaalvõrgustikes saadetavate sõnumite näitel* Magistritöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut

Ponte, C. & J.A. Simões [2008] *Asking parents about children's internet use: comparing findings about parental mediation in Portugal and other European countries*
<http://www.lse.ac.uk/collections/EUKidsOnline/EU%20Kids%20I/Conference%20Papers%20and%20abstracts/Victims%20and%20Perpetrators/Ponte.pdf> (10.10.2011)

Premsky, M. (2001) *Digital natives, digital immigrants* On the Horizon 9(5), 1-2.

Simonpietri, S. (2011) *Social Media: Current Trends Among Children and Their Parents and Implications Regarding Interpersonal Communication* Magna Cum Laude, Communication Studies. College of Liberal Arts

Statistikaamet (2010) *Kolmveerand Eesti elanikest kasutab internetti*
<http://www.stat.ee/index.php?id=38009&highlight=internetikasutaja> (09.12.2011)

Statistikaamet (2011) *Kahel kolmandikul leibkondadest on interneti püsiühendus*
<http://www.stat.ee/49523> (14.01.2012)

Subrahmanyam, K., Reich S. M., Waechter, N., Espinoza, G. (2008) *Online and offline social networks: Use of social networking sites by emerging adults* Journal of Applied Developmental Psychology 29: pp 420-433

Subrahmanyam, K. & Greenfield, P. (2008) *Online Communication and Adolescent Relationships* The Future of Children, Volume 18, Number 1, Spring 2008, pp. 119-146

Tamme, V. (2010) *Eelteismeliste suhtlusportaalide kasutamise praktikad Rate.ee näitel* Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut

Taske, C., & Plude, F. F. (2011) *Experiencing social media across generations* Media Development, 58 (1), 38-41.

Terk, E. & Tafel, K. (2003) *Jätksuutlik areng. Teoreetilised ja praktilised dilemmad* Strateegia Säästev Eesti 21. Taustmaterjalid 1, Eesti Tuleviku-uuringute instituut

Tsai, T.-H., Ho, Y.-L., Tseng, K.C. (2011) *Online Communities and Social Computing* 4th International Conference, Zaphiris 2011, pp 277-284

Westermann, D-A. (2011) *Mom, Dad, Let's Be (Facebook) Friends: Exploring Parent/Child Facebook Interaction from a Communication Privacy Management Perspective.* Degree of Master of Arts. College of Communication and Information of Kent State

POPULAARTEADUSLIK ARTIKKEL BLOGIS VÄRSKE AJU

Uus meedia kui põlvkondade kohtumiskoht ... ehk miks mu vanaema Facebookis on?

Uus meedia omab meie igapäevasuhtluses väga suurt rolli. Me kommunikime üha enam läbi erinevate suhtlusportaalide, kiirsuhtluskanalite, blogipostituste, seljatades traditsioonilise kokkusaamise ja silmast-silma vestluse. Internet on muutnud meie elud niivõrd mugavaks, et enam ei ole vajadust saada omavahel kokku, et vaadata üle sõbranna uus juukselõik, piisab vaid ühe pildi Facebooki üleslaadimisest, et anda aimu toimunud stiilimuutusest. Ka pereliikmetevahelist suhtlust, nii nagu igapäevasuhtlust oma tuttavatega, on koondunud üha enam internetiavarustesse.

Nägemaks lähemalt pereliikmetevahelist kommunikatsiooni uue meedia kanalites, viisin läbi uuringu, mis hõlmab nelja Eesti peret. Igast perekonnast oli esindatud vähemalt kolm erinevat põlvkonda liiget. Läbi intervjuude püüdsin leida, mis ajendab pereliikmeid läbi mitme põlvkonna internetimaastikul toimetama ning kuidas pereliikmete online tulek mõjutab indiviidi online-kasutuspraktikaid?

Kolme põlvkonna pärusmaa

Iga põlvkond toob endaga kaasa nii uusi käitumismustreid kui kommunikatiivseid lahendusi omavahelise suhtluse hoidmiseks. Kui vanavanemate põlvkonna jaoks on tähtsal kohal võimalus saata posti teel kirju, suhelda silmast-silma, siis noorim põlvkond väärtustab sõnumite vahetamist digitaalselt, sageli läbi sotsiaalmeedia kanalite. Pärssimaks üha suurenevat põlvkondadevahelist kommunikatiivset lõhet, on vanem generatsioon leidnud tee noorte digitaalsesse online-maailma. Nad püüavad digitaalsete immigrantidena (Prensky 2001) kuuluda noorema põlvkonna, digitaalsete pärismaalaste (Prensky 2001) igapäevaellu, mõjutada nende virtuaalseid käitumismustreid ja hoida üleval perekonna ühisväärtusi. Uue meedia võimalused on perekonna kontekstis omistanud põlvkondade ühendaja tiitli, andes oma mitmekülgsel sotsiaalmeedia platvormidega pereliikmetele võimaluse valida enda suhtlusstiililt sobiv keskkond informatsiooni ja sõnumite jagamiseks, ühtekuuluvustunde ülalhoidmiseks ning vanemlikuks järelvalveks.

Üha suurenevat vanemate põlvkondade „sisserännet“ uue meedia keskkonnadesse soodustab kindlasti elukestev õpe, koolitusprogrammid ja mitmekülgsel tehnoloogiliste võimaluste

kasutamine. Uue meedia kasutamine ei ole enam vaid noorima põlvkonna, netigeneratiooni (Tabscott 1998) pärusmaa. Olgugi, et statistika viitab Eestis arvuti- ja internetikasutajate osatähtsuse vähenemisele vanuse kasvades: 16-34-aastastest kasutavad arvutit ja interneti peaaegu kõik, 55-64-aastastest pooled ja 65-74-aastastest veerand (Statistikaamet 2011), on vanavanemate põlvkond üks suurema potentsiaali ja huviga internetikasutajaid üldse (Madden 2010). Kokkuvõtvalt võime tänasel päeval näha veebikeskkondades toimimas kolme aktiivset generatsiooni: üle 50-aastased nn Baby Boomer'id, 30-40ndatesse kuuluvad Generatsioon X esindajad ning Generatsioon Y hulka arvatud 20ndates ja nooremad (Maggiani 2011) ehk nii-öelda tõelised digitaalsed pärismaalased (Prensky 2001).

Peamised kanalid, mida põlvkondade esindajad ühiselt kasutavad on Skype ja MSN, mida hinnatakse just privaatsuse aspektist ja grupivestluse loomise seisukohalt. Facebooki eeliseks peetakse võimalust läbi postituste ja piltide jälgida pereliikme mõtteid, huvisid, toimetusi. Antud kanalite juures kasutatakse sõnumite edastamiseks ennekõike kirjutamise funktsiooni, tänu millele (eriti just laps-lapsevanem suhtlusliinil) kasutavad noored võimalust esmane sõnum kustutada ning ümber sõnastada – seda nähakse eelisena silmast-silma suhtluse ees, kus väljasaadetud sõnumit enam muuta ei saa.

***Online*-keskkondade kasutusmotivatsioon**

Vanemate põlvkondade *online* tulekut mõjutavad peamiselt kaks tegurit – vanem generatsioon on ühelt poolt eeskujuks noorematele ning vastupidi, noorem generatsioon julgustab vanemaid liituma internetikeskkonna ning selle võimalustega. Näiteks vanemad, kes eesmärgiga olla veebikeskkonnas oma võsukesele mentoriks ning jälgida nende online-käitumist, loovad tihtipeale lapsele uue meedia keskkonda profiili, arvestamata veebiplatvormi kasutuseeskirju soovitatava vanuse osas (boyd et al 2011) ning astuvad sellega vastu veebikeskkonna heale tavale. Üheskoos lastega uue meedia keskkondade tundmaõppimine annab lapsevanemate võimaluse edastada nooremale põlvkonnale omapoolseid soovitud väärtusi, hoiakuid ja suunata laste internetikäitumist.

Uuringu tulemused näitasid aga enam tendentsi, kus paljuski just noored, Generatsioon Y esindajad soovivad õpetada vanematele, kuidas kasutada interneti ning sealseid erinevaid suhtlusvõimalusi. Laste tegemisi kõrvalt vaadates tekib paljudel vanematel ja vanavanematel huvi veebiavarusi avastama hakata. Oluline on ka asjaolu, et lapsed on tihti internetimaailma niivõrd süüvinud, et unustavad reaalse suhtluse vajaduse, sh ka oma vanematega, mis omakorda õhutab paratamatult ka vanemaid ja vanavanemaid internetiga liituma, võimaldades

neil seeläbi saada enam aimu laste tegemistest ja mõttemaailmast ning hoida silm peal noore online-käitumisel.

Vanavanemate põlvkonnale ei ole interneti kasutamine aga sugugi lihtne. Paljude jaoks on esmakontakt, arvuti tundmaõppimine ja suhtlusportaalide funktsioonide ja võimaluste mõistmine aeganõudev ning stressirohke kogemus. Läbiviidud uuringust selgus, et vanemad inimesed, kellel puudub kogemus veebimaastikul tegutseda, kasutab interneti vaid lastelaste või laste juhendamisel, kuna vaid siis saavad nad oma tegemistes kindlad olla. Julgen väita, et läbi praktika ja oma kogemustepagasi suurendamise vähendab vanavanemate põlvkond digitaalset lõhet, mis aastatega tekkinud on. Siiski kardan, et digilõhe erinevate põlvkondade vahel veel lähiajal ei kao, kuna uute suundadega liiguvad ennekõike kaasa digitaalsed pärismaalased, jättes immigrandid vanadesse keskkondadesse, kus alles aja möödudes näidatakse neile uusi ja arenenumaid võimalusi.

Internetikontakt sõltumata vahemaast

Pereliikmeid ajendab omavahel suhtlema ennekõike distantist tulenev soov hoida ülal pereväärtusi ning tunda ühtekuuluvustunnet, soov olla kursis oma lähedaste käekäigu ning mõtetega. Levinumad põhjused, miks eelistatakse suhelda sotsiaalmeedia ja kiirsuhtluskanalite vahendusel, on võimalus saata ühe postitusena sõnum laiadele mitmele pereliikmele ning võimalus suhelda tasuta. Peamised sõnumid, mida pereliikmed omavahel jagavad on seotud igapäevaelust tulenevate vajaduste rahuldamisega: kodu korrashoid, remonditööd, ürituste planeerimine, pereliikmete käekäik, logistika, raha jm.

Lisaks geograafiliselt lahus elavate pereliikmetevahelisele suhtlusele, on välja kujunenud käitumismuster, kus ühe katuse all elavad eri põlvkondade esindajad suhtlevad omavahel läbi kiirsuhtluskanalite või kommenteerivad samas ruumis viibides üksteise pilte, püüdes seeläbi luua diskussiooni ja äratada portaalis viibijate tähelepanu. Võiks oletada, et selline suhtlusviis tuleneb pereliikmete võõrandumisest, kuid tegemist on siiski pigem läbi praktika sissejuurutatud käitumisharjumusega, kus lähtutakse oma mugavusest teha kõiki toiminguid interneti teel.

Pilt 1. Lapsevanemad aktiivses suhtluses oma järeltulijatega

Online-peitus

Olenemata sellest, et netigeneratsioon on oma oskuste poolest digitaalsetest immigrantidest peajagu üle, tunnetavad nad pereliikmete online tulekuga privaatsuse vähenemist ning ebamugavustunnet, mis ajendab neid kasutama erinevaid meetodeid, hoidmaks distantssi ning kaitsmaks oma privaatsust. Lihtsaim võimalus on privaatsussätete seadistamine, mis võimaldavad inimesi kategoriseerida ning seeläbi blokeerida sõnumite kohalejõudmine, mille tulemusena nähakse noort offline olevat. Kui võimalused oma mõtteid sõpradele edastada on

piiratud, edastavad noored vaid selliseid sõnumeid (laulusõnu, luuleridu, kontekstist väljarebitud lauseid jm), mida mõistavad vaid need, kellele sõnum suunatud on.

Digitaalsete pärismaalaste (Prensky 2001) „peitusemäng“ vanemate eest tuleneb tihti ka sellest, et vanemad kui sotsiaalsed immigrandid, on internetimaailmas „kirjaoskamatud“ või „räägivad diktsiooniga“ ehk nad ei tunne reegleid, mis sotsiaalvõrgustikke kasutavad noored nn ühisel kokkuleppel kasutajaskonnale seadnud on ning võivad oma käitumisega noortes piinlikust tekitada. Vanemate blogi- ja suhtlusportaalide postitused oma lastest võivad õõnestada noore enesekindlust, kui vanemal puuduvad privaatsussätted ning pildid võivad sattuda eakaaslaste huviorbiiti. Noorte põlvkonna ärritust ja pahameelt tõrjudes on ka vanemaid, kes eelistavad oma järeltulijate enda initsiatiivi suhtluse alustamiseks. Läbi sellise käitumismalli püütakse tagada põlvkondadevaheline kokkulepe üksteise privaatsustsooni sisenemisel, sest suhtlus interneti vahendusel leevendavat tihtipeale noorte puberteedist tulenevaid emotsionaalseid väljendushooge, mis läbi „internetifiltri“ teevad need vanemale enam talutavamaks.

Kolme erineva põlvkonna kogemust arvestades on uuel meedial väga oluline roll perekondliku ühtekuuluvustunde hoidmisel ja säilitamisel – see on ka põhjus, miks üha enam erineva generatsiooni esindajaid online tulevad; läbi veebikontakti püütakse hoida sidet oma lähedastega ning säilitada seeläbi põlvkondi siduvaid väärtusi, hoiakuid, käitumismustreid.

Viited

- Boyd, D. (2010) Social Steganography: Learning to Hide in Plain Sight. <http://www.zephorias.org/thoughts/archives/2010/08/23/social-steganography-learning-to-hide-in-plain-sight.html> (03.12.2011)
- Boyd, D., Hargittai, E., Schultz, J., Palfrey, J. (2011) Why Parents Help Their Children Lie to Facebook About Age: Unintended Consequences of the ‘Children’s Online Privacy Protection Act’ First Monday, Volume 16, Number 11.
- Maggiani, R. (2011) Social Media and Its Effect on Communication <http://www.solari.net/documents/position-papers/Solari-Social-Media-and-Communication.pdf> (11.10.2011)
- Prensky, M. (2001) Digital natives, digital immigrants On the Horizon 9(5), 1-2.

- Statistikaamet (2011) Kahel kolmandikul leibkondadest on interneti püsiühendus <http://www.stat.ee/49523> (14.01.2012)
- Tapscott, D. (1998). Growing up digital: The rise of the Net Generation. New York: McGraw-Hill.

LISA 1: Intervjuu kava

Soojendusküsimused:

1. Kui vana Sa oled?
2. Millega Sa vabal ajal tegeled?
3. Kui kaua oled olnud internetikasutaja?
4. Mis motiveerib sind internetti kasutama?
5. Milliseid interneti poolt pakutavaid võimalusi peamiselt kasutad?
 - a. Milliseid kiirsuhtluskanaleid kasutad?
 - b. Milliseid sotsiaalvõrgustikke kasutad?
6. Millist rolli omab internet ja uus meedia sinu jaoks?
7. Tartu Ülikoolis on ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudis viidud aastatel 2002/2003 ja 2005 (Pruulman-Vengerfeldt 2008) läbi uuringuid, kus selgitati inimeste interneti kasutusharjumusi ning lähtuvalt välja toodud tunnustest esitati kuus peamist internetikasutaja tüüpi. Paberil on välja toodud kuue tüübi kirjeldused, mis sa arvad, millisesse tüüpi kuulud sina, lähtuvalt kireldustest? Mille põhjal sa otsustasid, et kuulud just sinna rühma?
 - a. **Mitmekülgne, tarbimisele orienteeritud kasutaja** (Iseloomulik väga paljude erinevate tegevuste olemasolu);
 - b. **Suhtlemisele ja meelelahutusele orienteeritud kasutaja** (Iseloomulik jututubade, MSN-i, Skype-i, internetimängude, foorumite kasutamine ja teiste kommenteerimine);
 - c. **Pragmaatiline töö- ja infokeskne kasutaja** (Iseloomulik mitmekülgsus aga vähene aktiivsus, kasutad vähe meelelahutusele orienteeritud teenuseid. Oled pigem aktiivne e-kirjade kirjutaja ja otsid internetist praktilist kasutust leidvat infot);
 - d. **Meelelahutusliku ja pereinfo kasutaja** (Iseloomulik võrdlemisi aktiivne avaliku info kasutaja, aktiivsed muusika ja filmide allalaadimisel, naljade- ja koomiksitate lugemisel, internetiteleviseiooni ja raadio ning perega seotud info kasutajad);
 - e. **Avaliku ja praktilise info kasutaja** (Vaatab internetti kui suurt raamatukogu. Oled pigem info vastuvõtja kui osaleja. Võrdlemisi aktiivne e-maili kasutaja);
 - f. **Vähekasutaja** (Iseloomulik passiivsus. Natukenegi rohkem kasutavad teistest tegevustest ajalehtede lugemist, ilmamate vaatamist, pangatehingute tegemist ning vähesel määral ka e-maili kasutamist).
8. Kes su perekonnaliikmetest veel internetti kasutavad?

Uurimisküsimus: Millistel põhjustel suhtlevad erinevate põlvkondade esindajad perekonnasiseselt lisaks *offline*-keskkonnale ka *online*-maailmas?

9. Mis põhjustel sa perekonnaliikmetega interneti vahendusel suhtled?
10. Milliseid interneti poolt pakutavaid suhtlusvõimalusi te perekonnasiseselt kasutate?
 - a. Kelle initsiatiivil on kasutatavad kanalid leitud?
 - b. Mil viisil on nendes kanalites võimalik suhelda?
 - c. Milliseid kanaleid sa enam pooldad, olemaks kontaktis perekonnaliikmetega?
 - i. Miks just nimetatud kanal(id)?
11. Millistel teemadel Sa pereliikmetega uue meedia kanalites suhtled?
 - a. Millist infot jagad sa ennekõike visuaalsel teel ehk mis sõnumit sa soovid oma piltidega/ videotega pereliikmetele edasi anda?

- b. Millist infot jagad sa ennekõike verbaalsel teel?
 - c. Millist teavet jagad sa ennekõike kirjalikul teel?
 - i. Kellega perekonnaliikmetest sa kõige enam infot vahetad? Miks?
 - ii. Millist infojagamise võimalust uue meedia kanalites pooldad sa kõige enam? Miks?
12. Millist esmast infot oled sa perekonnaliikmete kohta *online*-keskkonnast saanud enne, kui kuulnud seda perekonnaliikmelt endilt silmast-silma vestluse kaudu?
- a. Mis sa arvad, miks jõudis *online*-keskkonna vahendusel info sinuni enne kui näost-näku suhtlusele?
13. Milliseid eeliseid näed sa uue meedia kasutamisel silmast-silma suhtluse ees oma pereliikmetega?
- a. Mis sa arvad, kas on ka teemasid, mida internetis on perekeskselt lihtsam/kiirem/ mugavam arutada?
 - i. Millised teemad need on?
14. Milliseid puudusi näed uuel meedial olevat perekonnaliikmetega silmast-silma suhtluse ees?
15. Hinnates suhtluse efektiivsust uue meedia vahendusel viie palli süsteemis, siis kui efektiivseks te seda peate, arvestades, et 1 sümboliseerib kõige madalamat efektiivsust ja 5 kõige kõrgemat efektiivsust?
- a. Millest selline hinnang tuleneb?

Uurimisküsimus: Millised on perekonnaliikmete sotsiaalmeedia kasutamisharjumused?

16. Kui sagedasti sa erinevaid sotsiaalmeedia-/ kiirsuhtluskanaleid kasutad?
17. Kui sageli sa perekonnaliikmetega *online*-keskkonnas suhtled?
- a. Millest suhtlussagedus tuleneb?
 - b. Kelle initsiatiivil suhtlust alustatakse?
 - i. Miks just selle inimese/ sinu initsiatiivil?
18. Milliseid võimalusi (verbaalne, kirjalik, visuaalne) kasutades kõige enam pereliikmetega suhtled? Miks just need võimalused?
19. Kui pikalt sa veedad aega oma lähedaste suhtlusportaali kontrol või nendega erinevates veebikeskkondades suheldes?
- a. Millist infot sa nende sotsiaalvõrgustikest leida soovid?
20. Millist infot sa oma kasutajakontrol kajastad?
- a. Mil määral tood kontodel välja sidemed perekonnaliikmetega?
21. Kui aktiivne sisulooja sa sotsiaalvõrgustikes oled?
- a. Millist infot sa jagad, teades, et seda loevad ka teised perekonnaliikmed?
22. Kui kaua Sa oled perekonnaliikmetega samasid sotsiaalmeedia kanaleid kasutanud?
- a. Vastab vanem generatsioon: Kuidas Sa oled kohanenud interneti poolt pakutavate võimalustega?
 - i. Kaua kohanemisprotsess aega võttis/ võtab?
 - b. Mis/kes on kohanemisprotsessi soodustanud/ takistanud?

Uurimisküsimus: Kuidas mõjutavad laste/vanemate/vanavanemate igapäevaseid sotsiaalmeedia keskkondade kasutuspraktikaid kasutajakontrolle ligipääsu omavad perekonnaliikmed?

23. Kas ja mil määral tunned, et vanemate *online* olek mõjutab sinu poolt väljasaadetavate a) sõnumite hulka ja b) sisuloomet sotsiaalmeedias?
- a. Kuidas sa suhtud sellesse, et vanemad kasutavad sinuga ühte sotsiaalmeedia kanalit?

- b. Milliseid piiranguid sa oled pidanud endale seadma, teades, et vanemad loevad su postitusi?
 - i. Kas on teemasid, mida sa ei tahaks, et su vanemad sinu postitustest loeksid, teades, et nad võivad valesti reageerida?
 - a. Millise sisuga need postitused on?
 - ii. Kas sul on olnud juhtumeid, kus sa väga tahaksid sõpradele infot jagada ja parema meelega seda vanematele ei näitaks?
 - a. Kuidas otsustasid siiski oma sõpradele infot edastada? (sisenaljad, fraasid, Youtube videod, mida mõistavad vaid kindlad sõbrad, laulusõnad, lingid, pildid vms)
 - i. Kas vanemad märkasid postituse tegelikku sisu ja said aru, mida sa sõpradele öelda soovisid?
 - 1. Mil viisil see välja tuli?
24. Kui suurel määral jälgid oma (vana)vanemate kasutajaprofiile?
- a. Miks sa pead/ ei pea oluliseks vanemate kasutajaprofiili jälgida?
25. Vastab vanem generatsioon: Kui oluliseks peate oma teiste *online*-tegevuste kõrvalt jälgida laste *online*-postitusi?
- a. Mis teemadel noore poolt väljasaadetavad sõnumid tavaliselt räägivad?
 - i. Milliseid emotsioone noore poolt väljasaadetavad sõnumid teie tekitavad?
 - ii. Millist infot te lapse postitustest tavaliselt teada saate?
 - a. Millist lapse poolt postitatud infot peate oluliseks jälgida (staatuseuuendused, fotod, kus laps peal, artiklid, kommentaarid, Youtube videod vms)?
 - i. Mil määral olete postitustest leidnud midagi, mida te poleks oodanud?
 - iii. Kuivõrd võtate ise oma lapse profiilil sõna kas kommenteerides või andes muul moel märku oma arvamusest?
 - b. Miks te peate oluliseks hoida end kursis noorema põlvkonna postitustega?
26. Olles ise sisulooja, kuivõrd jälgite sotsiaalmeedias väljasaadetavaid sõnumeid, teades, et teie laps võib neid lugeda?

LISA 2: Potentsiaalsetele respondentidele saadetud kiri ja saadud tagasiside

Tere!

Olen Virge Tamme ja õpin Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudis magistriõppes kommunikatsioonijuhtimist.

Leidsin Teid rate.ee keskkonnast ja kirjutan Teile seoses oma läbiviidava magistritööga.

Nimelt uurin magistritöös perekonnaliikmete vahelist suhtlust uue meedia kanalites, sh suhtlusportaalides nagu rate.ee, facebook.com, orkut.com, Skype, MSN jne.

Töö eesmärgiks on uurida perekonnaliikmete ajendeid, harjumusi ja käitumismustrite kujunemist online keskkonnas omavahelise suhtluse tagajärjel.

Sellega seoses otsin oma magistritöösse perekondi, kus kolm generatsiooni (laps, vanem, vanavanem) kasutavad ühte kanalit ja ka suhtlevad seal omavahel.

Pöördungi Teie poole küsimusega, et kas ka Teie laps(ed) ja lapselaps(ed) on rate.ee-s või kasutate üheskoos ehk ka Facebooki? Ja kas te oleksite nõus minu magistritöös osalema? Ma viiksin iga generatsiooni esindajaga läbi individuaalsed intervjuud (vastavalt siis kas läbi MSN-i, Skype-is või näost-näkku).

Ma tean paljusid perekondi, kus suhtlusportaalet kasutavad lapsed-vanemad, aga vanavanemate põlvkonna esindajate seas mul kahjuks kontakt puudub. Et kui te saate mind aidata ja panustada minu töösse, mis on oma uurimiskontekstis üks esimesi, siis ma oleksin Teile väga tänulik. Loomulikult oleks nõusolek vaja saavutada ka Teie lapse ja lapselapse intervjuerimise osas, et saaksin Teid intervjuerida kui perekonda.

Või kui leiate, et ise ei kuulu minu valimi hulka ja oskate mulle kedagi teist soovitada, siis oleksin ka selle info eest väga tänulik.

Küsimuste ja täiendava info korral võite julgelt pöörduda.

Jään Teie tagasisidet ootama!

Tervitustega,
Virge Tamme
Tartu Ülikooli magistrant

Reageering kirjale

- Tere! Kahjuks ei saa teid aidata, sest ma ei ole rates väga aktiivne. Lastelastega ja nende sõpradega pean ühendust, hindan nende pilte ja kommenteerin. Soovin Teile vastupidamist ja edu õppimises!
- Kahjuks pean teid kurvastama, kuna suhtlen SKYPE teel ainult pojaga, kes töötab Soomes, lastega ta suhtleb tel. teel, mul on üks rate tuttav „haur59,, tean, et ta on kõva suhtleja int.teel - ehk pöörduke tema poole. MSN-is suhtlen ma ka, kuid tuttavatega, kes on läinud laia ilma elama ja töötama. Edu teile magistritöös.

- Tere! Mul on lapselaps ka Rates, kuid me siin suhtleme väga vähe, kuna nad koos emaga käivad tihti minu juures. Tütrega suhtleme rohkem telefoni teel. Skyp-is palju suhtlen pojaga, kes elab Venemaal. Mulle tundub, et minu kogemus ei ole teile huvitav.
- Mul on 3 last 42, 40 ja 30. Tütrel, 42 on 3 last poeg 22, tütar 20, ja teine 19. Pojal 40, on 2 tütart 17 ja 12 ning nooremal pojalt on poeg, saab kohe 5 ning tütar 3. Facebookis on nad kõik peale väikeste. Nimed on Annely, Kaimo, Rünno. Lapselapsed Rauno, Annika, Birgit, Liivika ja Merili. Vaadake Genist seal on kõik andmed, pildid. Kõike ilusat!
- Tere. Kahjuks ei saa ma teid aidata, sest ma ei suhtle lastelastega neid kanaleid mööda, kui siis ainult telefoni teel. Lastega küll suhtlen aga nemad ei olnud nõus selles projektis osalema. Ei oska ka Teile kedagi soovitada oma tutvusringkonnast. Kahju, kuid pole parata. Soovin Teile edu oma ülesande täitmisel ja loodan, et leiate vajaliku materjali.
- Elan ju Tallinnas ja kasvatan hoolduslast, kellel juba 5. kodu! Seega pole aega pikalt siin istuda. Edukaid õpinguid Taaralinnas!
- Kahju, et ma ei saa Teid aidata. Olen lesk ja pole olnud lapsi, seega pole ka lapselapsi. Õdedel on aga nemad ei tegele arvutiga. Naabriproua on nii Rates kui ka Facebookis. Tema lapselapsed ka. Ühist suhtlust neil omavahel pole. Rates on mul hea sõbranna. Temal on suur pere ja kolm põlvkonda. Konto rates "maryte". Facebookis õige nimega Danute (perekonnanimi eemaldatud - autor). Pole küll ilus teiste andmeid levitada. Teil on õilsad eesmärgid ja siis vast pole see nii suur patt. Edu Teile!
- Täna, et valisite minu, aga ma ei osale sest mina kasutan ainult MSN ja minu suhtlus oma perega on silmast silma. Olge tubli ja leidke keegi teine. Jõudu Teile. Ilusat talve jätku!
- Olen 58 aastane vanaema ja suhtlen lastega kui ka lastelastega netis iga päev. Mul on viis last ja 14 lapselast ja kõige noorem on kolme aastane, kes ka püüab vanaemaga suhelda MSN-is. Elan ise Helsingis, aitan teid rõõmuga, kuidas oskan.
 - (Uuri) Rõõm kuulda, et olete nõus panustama :) Küsin veel lisaks ega Teil ka Facebookis kontot ei ole või omavad Teie lapsed, lapse-lapsed samuti rate.ee-s kontot? Kas lisaks MSN-ile kasutate ka suhtlusportaale omavahel suhtlemiseks? Näiteks jätate kirju või kommenteerite, jälgite laste, laste-laste profile vms?
 - Jah Facebooki konto ja ka reitid on jah nii kirju kui ka kommentaare jätame. Ikka suhtlemine käib kogu aja.
 - (Uuri) Seda on väga rõõm kuulda. Mis te arvate, kas keegi teie lastest ja ka lastelastest oleksid samuti mulle nõus intervjuud andma? Viiksin intervjuu läbi interneti vahendusel, kas Skype-is või MSN-is siis, vastavalt teie ja teiste pereliikmete võimalustele, sest nagu ma aru saan, on meil vahemaa päris pikk, et silmas-silma kohtuda :)
 - MSN võib suhelda minu tütrega ja ka lastelastega kui soovite.
 - (Uuri) Jah. Kui nad on nõus, siis ma viiksin nii teie tütrega kui ka lastelastega intervjuud läbi. Muidugi ka teiega. Ja nagu ma aru saan, kasutavad nii

tütar kui ka lapse-lapsed samuti Facebooki ja Ratet, et see on üks ühiseid kanaleid teil lisaks MSNile. Aga kui tütar ja lapselapsed nõus, siis äkki saate mulle edastada nende msnid ja samuti teie omad. Siis saame aja kokku leppida ja intervjuu läbi viia. Kui noored lapse-lapsed on? Kas nii sobib nii teile kui ka teistele?

- (Uuri ja, 3 päeva hiljem) Kas olete jõudnud oma pereliikmetega arutada nende nõusoleku üle mulle intervjuud anda?
- Tervist! Vastuseks Teie kirjale teatan, et minu pere liikmed tutvusportaale ei kasuta ja seetõttu ei saa ma kaasa rääkida sellel teemal! Edu Teile.
- Aitaksin kui saaksin, kuid vaevalt mu lapsed teile intervjuud annavad, ei usu. Poeg pidevalt kaugsõidus, tütre väike laps. Kahju, aga nii see on. Teile aga soovin edu selles uurimistöös.
- Tere õhtust. Ma ei tea, kas saan Teile kasulik olla. Olen 62.aastane, kahe lapselapse hooldaja. Mina kasutan ainult ratet, aga lapsed suhtlevad ka teistes portaalides. Ilusat õhtut.
- Tere. Kahjuks ei saa ma teid aidata. Ei kuulu teie valimi hulka.
- Kahjuks mina ei sobi Teile, sest minu lapselapse ema ei luba ei minuga ega ka minu pojaga (lapselapse isaga) suhelda, on täiesti blokeerinud meie suhtluse. Edu Teile!
- Ma suhtlen neid kanaleid pidi küll, aga mul on parasjagu pingeline töö, et ei suuda teistele lainetele ennast häälestada, ei ole just aktiivne, olen arvude maailmas. Kõike head Teile!
- Jah meie kolm põlvkonda kasutavad küll rate.ee, kuid omavahel me selle kaudu ei suhtle. Mina ei ole MSN-i kasutanud, kuid lapsed ja lapselapsed suhtlevad MSN-i kaudu. Mina lastega ei suhtle arvuti kaudu. Mina peamiselt mängin ja mõnega ka kirjutan.

LISA 2: Intervjuude transkriptsioonid

1. Perekond 1

Respondent noorima põlvkonna esindaja, 20-aastane tüdruk.

I: Tere! Küsiks sult alustuseks seda, kui vana sa oled ja millega tegeled?

N(20)(I.I) Olen 20. Tegelen ajakirjanduse ja suhtekorralduse õppimisega Tartu Ülikoolis, teisel aastal. Tegelen veel muusika tegemisega ja...jaa, no jah, ega mul suurt rohkem aega ei olegi.

I: Kaua sa muidu interneti kasutaja oled olnud?

N(20)(I.I) Interneti kasutaja? Hmm, ma ei tea, mis ajast interneti ühendused jõudsid Eestisse.

I: Peaks olema 1990ndate alguses millalgi.

N(20)(I.I) No, päris 90ndate alguses...ma ei mäleta isegi. Ma mäletan, et esimese meili-aadressi ma sain siis, kui ma olin üheksa aastane umbes. Aga...kas ma olin üheksa... ja, ja, ma arvan, et üheksa ikka. Võibolla sedasi saabki siis lugeda interneti kasutamist, onju, kui ma sain oma esimese meili-aadressi.

I: Selge. Mis sind muidu just tänases hetkes motiveerib internetti kasutama?

N(20)(I.I) Noh, Internetist võib ju kõike leida, selle mõttes. Et, noh, kuna internetis toimub nii palju asju, kasvõi justnimelt Facebookis, siis ma olenki koguaeg põhimõtteliselt „juhe seinas“. Et noh, muidu tuleb küll selline äralõigatuse tunne, et ma ei teaks midagi, kui ma internetis ei ole.

I: Põhimõtteliselt sa arvad siis, et tänapäeval ilma internetita hakkama ei saa?

N(20)(I.I) Täiesti ilma kindlasti mitte jah. No, kui sa oled kuskil mingis olukorras, kus sul näiteks ei ole lihtsalt võimalust internetti kasutada, siis nagu otseselt puudust sellest ei tunne. No kui sul ei ole tõesti näiteks põhjust... Näiteks kui ma käisin Egiptuses, siis ma ei viitsinud iga päev hakata kuskile arvutisse ronima, selles mõttes.

I: Põhimõtteliselt sind motiveerib siis see, et sa oled koguaeg ühenduses teistega. Kas on veel miskit?

N(20)(I.I) Mm... no sellise üldise kasutamise kohta... ma arvan, et see on ikkagi infoallikas ju. Ma ei lähe ju enamasti üritusele niimoodi, et ma ei näeks selle kohta mingisugust, ma ei tea, tutvustust, kasvõi internetist just. Sealt saab lihtsalt nii palju asju teada.

I: Milliseid interneti poolt pakutavaid võimalusi sa ise muidu aktiivselt kasutad? Facebooki sa juba nimetasid.

N(20)(I.I) Jah, siis ma kasutan Skype'i, MSN-i ma enam ei kasuta, sest minu meelest see on ääri [naerab], sest et minu meelest natuke alla käinud. Et jah, ma kasutan Skype'i väga tihedalt, nii video kui tava chat'is. Ja siis meelelahutus põhiliselt, natuke ka õppetöö, otsin uudiseid netist näiteks. Siis...mis võimalusi seal veel on, mida saaks kasutada...

I: Kas sotsiaalvõrgustikest kasutad sa vaid Facebooki?

N(20)(I.I) Ja, no mul on Orkut ja isegi Rate konto veel alles [naerab], aga neid ma ei kasuta, jah.

I: Kasvasid välja.

N(20)(I.I) Kasvasin välja jah, see vist nagu on selline tavaline areng, et Rate, Orkut ja Facebook. Kuigi jah, ma arvan, et need, kes praegu alles hakkavad kasutama, need alustavad kohe Facebook'iga.

I: Ja kiirsuhtluskanalitest on siis nagu MSN ja Skype. Aga MSN on ...

N(20)(I.I) MSN on jah siuke veidi jama. Et, muidugi asi on ka selles, et minu arvuti jookseb näiteks kokku MSN'i peale tihti, aga Skype töötab hästi. Ja just need video võimalused on ka nagu paremad.

I: Mhmh. Millist rolli muidu internet ja uus meedia sinu jaoks omab?

N(20)(I.I) [naerab] Millist rolli? No, väga tähtsat rolli. No selles mõttes tõesti, et kui ma olen nagu tavaolukorras, sellises igapäeva rutiinis, siis ma olen ju jah, ikkagi suurema osa ajast ju internetis olemas, kättesaadav ja loodan, et ka teised on minu jaoks kättesaadavad. Mis see roll niimoodi ühe sõnaga oleks, seda ma ei oska öelda. Roll on väga suur ja tähtis.

I: No kas siuke meelelahutuslik, informatiivne...

N(20)(I.I) Suhteliselt on tasakaalustatud minu meelest. Et nii informatiivne kui ka meelelahutuslik. Et noh, kui ma satun mingisuguse asja peale, mis on väga meelelahutuslik ... mõningad mängud, näiteks, mõnikord satun väga sõltuvusse, eee... aga samas on ka väga palju info asju, et õppetööst on ka ikkagi, on palju netipõhine, et see

on ka nagu paratamatu selline.

I: Aga siis mul siin mõningad lipikud. Tartu Ülikoolis viidi Pille Pruulman-Vengerfeldti juhtimisel läbi selline uuring 2002-2003 ja 2005, mis kaardistasid tulemusena siis koos sellist peamist internetikasutaja tüüpi. Et kui sa oled neid kirjeldusi, siis kuhu sa neist end kategoriseeriksid. Milline tüüp oled sina?

N(20)(I.I) Hmm... [loeb silte ja mõtleb pikalt] hmmm... No ma arvan, et ma saaksin midagi neist kahest, et siis kas väga paljude erinevate tegevuste olemasolu või siis aktiivne avaliku info kasutaja ja aktiivne muusika ja filmide alla laadimine. Jah, see ongi. See ongi see, et see on nii tavaline igapäeva elu osa, et sa ei kujuta ettegi tegelikult, et mis asja sa kõike teed internetis. Mul ju tuli ka praegu meelde, et ma vahin mingeid sarju näiteks koguaeg netist ja just ka see, et ma tõmban mõne filmi või mingisuguse albumi alla. Raadiot isegi niipalju ei kuula, aga jah, ma arvan, et võibolla siis see paljude erinevate tegevuste tegija.

I: Okei ja ütled seda siis selle põhjal, et sa teedki reaalselt siis hästi palju asju internetis...

N(20)(I.I) Jah, just, no näiteks see ka veel, et ma pangakontoris ei tee näiteks ülekandeid. Et teen ikka netis. Ja igasugused mingid registreerimised ... ma ei tea, no kasvõi kui olid riigieksamid, siis neile registreerisin ka ikkagi netis. Ma tegin näiteks uuesti kirjandit ja siis pidi sellega jamama seal.

I: Sa oled siis mitmekülgne ja tarbimisele orienteeritud kasutaja.

N(20)(I.I) Jah, ütleme siis nii.

I: Kes su perekonnaliikmetest veel muidu internetti kasutavad?

N(20)(I.I) Mmm... no kõik kasutavad. Selles mõttes, et isa poolsed vanavanemad vist nii väga ei kasuta, aga isa õde ja ema poolsed vanavanemad küll kasutavad.

I: Et üldiselt on see perekonna sees kasutamine populaarne.

N(20)(I.I) Jaaaa...

I: Nad kasutavad küll internetti üldiselt, aga oskad sa ka kanaleid välja tuua, mida nad kasutavad.

N(20)(I.I) Mu ema kasutab seda päris kõvast tööalaselt. Ta just tegeles mingisuguste taotlustega, mis tulid interneti kaudu ja siis ta pidi neid kinnitama ja nii. Isa üldiselt, no ta ongi nagu IT-mehe ehk siis ta tegutseb internetis ka kindlasti päris kõvasti, just nagu tööalaste asjadega ja lisaks ka muidugi Facebook'id ja meelelahutus või selline. No, õde on selline tüüpiline teismeline. Ma ei usu, et ta Rate'i enam kasutab, aga sõpradega kontakteerumiseks pigem. Ma ei tea, kas ta Postimees online'i näiteks loeb. Vanavanemad on siis jah pigem e-kirjade peal, natuke ka Picasa Web'i ja muid asju.

I: Mis põhjustel sa muidu ise perekonnaliikmetega internetivahendusel suhtled?

N(20)(I.I) No näiteks hetkel oligi selline olukord, kus mu emal sai telefon tühjaks ja siis ta tahtiski nagu Skype'is suhelda. Aga ma ei olnud Skype'is. Tegelikult ma suhtlen emaga väga tihti Skype'is, isegi siis kui me oleme kodus, et üks on ühest toas ja teine on teisest toas ja siis ta tahab mulle midagi öelda. Me mõlemad istume vaikselt oma läpakate taga ja siis ta umbes, et „Kuule, mine too puid.“

I: Kas kodus on siis suhtlus vähenenud selle võrra, et te olete kolinud online-keskkonda.

N(20)(I.I) Eks me suhtleme ikka niisama ka, et me ainult Skype'is ei räägi. Aga on tihti selliseid asju ja päeva jooksul me ka suhtleme päris tihti Skype'i teel pigem siis kui telefoni teel.

I: Oskad sa veel mingeid põhjuseid välja tuua, et mis põhjustel sa suhtled pereliikmetega.

N(20)(I.I) No, okei, jah, siis on muidugi isa ja õde, kes elavad eksju Tallinnas ja nendega ma suhtlen ka ikka internetis põhiliselt. Kuna mu õde vist Skype'i ei kasuta ja on MSN'i, siis selle võrra on olnud vähem suhtlust. Aaa, ei nüüd ta ikkagi tuli Skype'i ka jah. Ja isaga ma suhtlen, noh, ka mingisuguste chattide kaudu. Et kuna tal töö juures ei ole MSN'i või Skype'i võimalust, siis just nagu Facebook chat'is või gmaili selles variandis.

I: Et põhimõtteliselt on sul isa ja õega nagu distants-suhe. Okei, et töid siin välja ka pereliikmetega kasutatavaid suhtluskanaleid, et peamised olid siis Skype ja chat – gmail, Facebook. Sa vanavanematega ka muidu neti teel suhtled?

N(20)(I.I) Neti teel ei suhtle ikka jah. Vanaema on üks väheseid inimesi, kes helistab meile kodu telefonile. Ta netis otseselt niimoodi ei suhtle jah. Võib-olla siis kirja teel, et ta mingisuguseid pilte paneb üles Picasa'sse, siis ta ikka saadab, et jah, vaadake. Mõnikord tulevad ka sellised täiesti jaburad kiisu pildid ja mis ta sõbrannad on talle saatnud.

I: Aga vanaema Facebookis?

N(20)(I.I) Vanaema Facebookis... see oligi, et ta, ta... pani ennast sinna kirja mingil hetkel, aga siis ta ikkagi mingil hetkel läks natuke paanikasse, et kust need sõbrakutsed talle ikkagi kõik tulevad ja kes teda ikka näeb, et ta seal on ja mis asju tema kohta sealt küll teada saadakse. No, muidugi ma üritasin talle seletada, et keegi ei saa rohkem teada, kui ta lubab, et ta ei pea kedagi endale sõbraks võtma, et sellest ei ole mingisugust asja. Aga ta

ikkagi arvas, et see on tema jaoks natuke liig. Aga ta on seal olemas ja mingisugused algsed kogemused on tal olemas, et kasvõi sellest, et ta läks paanikasse nende sõbrakutsete pärast või et „Kuidas ikkagi see inimene saab mulle soovitada tuttavaid?“ ja „Kust ta kõike seda teab?“ ja et „Kuidas Facebook saab ise midagi soovitada?“ Ta arvab, et metsik info on tema kohta kohe levinud.

I: Põnev. Aga kui te nagu suhtlete internetis, siis kelle initsiatiivil need peamised suhtluskanalid on valitud?

N(20)(I:I) Mmmm... ma arvan, et need on lihtsalt nagu tulnud sellest, et kus kohas me käime netis. Kui me oleme samas kohas näiteks, g-maili caht'is või siis seal Facebook'is, siis nagu et selle kaudu. Ma arvan, et see ongi nagu sarnasusest nagu, lehekülgede kasutamise omast.

I: Et on siis lihtsalt kujunenud niimoodi? Et keegi ei ole nagu selline eeskuju olnud, et hakkame nüüd kõik näiteks g-mail chat'is rääkima...

N(20)(I:I) Ei ole küll niimoodi jah.

I: Mil viisil nendes kanalites on muidu võimalik suhelda, kus te nagu suhtlete?

N(20)(I:I) No, ütleme, et Facebook'i chat on viimasel ajal üks kõige jaburam asi, sest et see lihtsalt jookseb kokku kogu aeg ja näitab, et kõik on offline ja ... aga, noh, mis võimalusi need pakuvad ongi ju põhimõtteliselt et kirjalik suhtlus. Et ainult Skype pakub ju sellist video ja heli võimalust.

I: Kuidas teil suhestub muidu see, kui palju räägite videoga ja kui palju kirjutate?

N(20)(I:I) Perekonnaga ma enamasti heli asjaga ei suhtle, et pigem sõpradega. Et selles mõttes neid võimalusi ei ole ära kasutanud – võibolla peaks.

I: Aga milliseid kanaleid sa ise pooldad, et olla kontaktis oma perega?

N(20)(I:I) Mulle meeldib ikkagi jah Skype, sest et see töötab, päriselt [naerab]. See nagu ei vea niiviisi alt et nagu teeb Facebooki chat või MSN. Muidugi e-mailidega ei saa ka väga viltu minna, aga need võtavad veidi enam aega ega ole nii vahetud.

I: Aga millised on need peamised teemad, millest räägitakse, kui sa perekonnaliikmetega suhtled?

N(20)(I:I) Amm... no õega ma suhtlen väga erinevatel teemadel, mis ta parajasti peas on, või siis kui mul on talle tõesti midagi tähtsat öelda. Mõnikord ka see, et kui ta tuleb Tartusse näiteks, siis me plaanime mingeid asju. Aga isaga on jah enamasti kujunenud nii, et kui mul on raha vaja [naerab], siis ma võtan temaga rohkem ühendust. Mõnikord ka kodus... kui ta teab, et meil on kodus mingisugused asjad, et näiteks mul sajab tuppa sisse, siis on ka neil teemadel jah. Aga päris sellist igapäevast „kuidas sul läheb“ suhtlust ei ole jah.

I: Aga emaga?

N(20)(I:I) No emaga on jah, et kui tal on päeva jooksul vaja kiiresti midagi öelda, et ta näeb, et ma olen Skype'is, et siis ta ütleb umbes, et „Ma jätsin ahju küdema, pane kinni“ või „Too poest piima.“ Et seda on lihtne öelda Skype'is, kui me mõlemad seal oleme.

I: Et põhimõtteliselt siis siuksed olmeprobleemid, -teemad.

N(20)(I:I) Jah, no mõnikord ema peab näiteks vajalikuks tuletada mulle meelde mõnda lehekülge, mille ta on leidnud, et midagi sellist ka. Et seda nagu telefoni teel ei aja.

I: Millist infot sa ise muidu ennekõike visuaalsel teel jagad, et kui sa paned kuhugi mingi pildi üles, et mis sõnumit sa sellega oma pereliikmetele tahad saata?

N(20)(I:I) [Naerab] No, enamasti ma pereliikmete jaoks panen vähe asju üles, pildilises mõttes. Et see on nagu pigem sõpradele. Et muidugi jah, et kui mul on mingisugused tähtsad sündmused... võibolla ongi kõige rohkem mingitest esinemistest või saavutustest. Et ma ei tea kas mu ... no mingisugused peod ja sellised asjad ei paku neile ikkagist huvi. Võibolla mu õele pakuks, aga jah, ma väga tihti isegi ei pane pilte üles. Ma ei viitsi lihtsalt. Ja kui mul on olemas kuskil netis need kellegi albumis, siis ma lihtsalt käin neid mõnikord vaatamas, aga ma enamasti ei viitsi neid kuskile edasi panna, kuskile Facebooki või nii, aga seal on mul küll päris palju pilte. Näiteks, käisin Egiptuses jaanuaris ja sellest ma ei ole siiani viitsinud midagi panna. Näiteks kui netis kuskil on olemas mingisugusedki pildid, siis hakata dubleerima neid mingisse teise kohta, noh...muidugi on see, et saad nagu näidata teistele ja kõik saavad kommenteerida ja „like“-ida ja ... aga mingil hetkel see enam ei ole nii tähtis, et sa ise nagu vaatad mõnikord. Et vähe on selliseid asju, mida sa tõesti tahad teistele ka pildi pealt näidata.

I: Et verbaalsel teel te räägite üldiselt vähe, aga kui te peaksitegi rääkima, siis mis sa arvad, et millist infot verbaalsel teel ennekõike jagada perekonnaga?

N(20)(I:I) Amm... no kui... noh, ma ei tea, pigem midagi sellist asju, kui on midagi uut. Mingisugused uudised, midagi on muutunud, no jah, midagi uut... tõesti siis kui midagi on nagu uudisväärtuslikku. Et nagu niisama lehvutama ei hakka.

I: Aga arvad sa, et on ka selliseid sõnumeid, mida ennekõike pooldada jagada verbaalselt kui kirjalikult näiteks.

N(20)(I.I) No jah, tegelikult mulle isa käest raha küsida ei meeldi ainult kirjalikult. Mõnikord jah, kui me satume rääkima, siis ta küsib, et kas mul on midagi vaja või... siis ma võin talle öelda, aga muidu jah, ma ikkagi nagu helistaks, et ükskõik kas siis Skype'is või telefoniga.

I: Ja siis kirjalikul teel info jagamise kohta on sama küsimus. Et sa töid siin juba välja, et kirjalikul teel on sellised igapäeva teemad.

N(20)(I.I) Jah, tõesti, et kui ... [mõttepaus] et pigem ma arvan jah, et need verbaalsed asjad on jah nagu väga erilist, et sellised igapäevateemad lähevad pigem kirjalikult ja ma ei tea, mul ei ole viimasel ajal olnud väga halbu uudiseid. Ma ei oskagi nagu öelda, ma praegu mõtlen, et kas ma tahaksin neid pigem edastada kirjalikult või ... mõlematpidi – halvad uudised on niikuinii halvad. Oleks viisakas võibolla enam verbaalselt.

I: Kellega sa muidu pereliikmetega kõige enam internetis infot vahetad? Kes on kujunenud selliseks peamiseks?

N(20)(I.I) Ma arvan, et siiski emaga, jah.

I: Miks nii?

N(20)(I.I) Noo, tal on mulle enamasti rohkem infot jagada kui teistel pereliikmetel internetis. Just tulevad siin niisugused lingid, mida ma tema meelest võiksin vaadata või siis mingid sündmused, mis on nagu tulemas – et neid ta reklaamib mulle jah. Et ma arvan jah, et emaga ma suhtlen kõige rohkem, mis on tegelikult natuke jah imelik, sest et ta ju elab samas kohas kus mina.

I: Kui kasulikuks sa ema saadetud informatsiooni pead?

N(20)(I.I) No enamasti ma olen seda juba varem näinud. Ma leian ise selle info enne üles, mis mind huvitab. Ta väga harva suudab mind sellest mõttes nagu üllatada.

I: Millist esmast infot oled sa enda perekonnaliikmete kohta enne näiteks Facebookis näinud, kui reaalelus seda kuulnud? Kas on olnud selliseid juhuseid?

N(20)(I.I) Üks juhuseid oli küll just hiljuti. Mu õde otsustas, et ta hakkab, mis asjaks... eee... baptistiks ja siis ta igatahes kirjutas Facebookis, et homme ristimine. Ma varem ei teadnud sellest ikkagi midagi nagu, selles mõttes. Siis ma helistasin talle ja küsisi, et mis see nüüd tähendab. Aga jah, see oli küll siuke asi, et ma vaatasid, et mis see nüüd on.

I: Aga mis sa arvad, miks see info jõudis sinuni enne online kui reaalelus?

N(20)(I.I) Ma arvan, et see oli ise ta enda mingi tahtlik infojagamine. Ma ei tea, kas ta tahtis, et ma otseselt sellest Facebookis teada saaks, aga ta kindlasti ei tahtnud mulle sellest ise midagi rääkida. Pigem oli see, et ma sattusin nägema seda. See ei olnud otseselt mulle suunatud.

I: Aga vanemad teadsid sul sellest enne?

N(20)(I.I) Amm... isa vist teadis [naerab] ja siis oligi et esimese asjana ma helistasin talle küsisin, et amm „Kas sa siis ei tahtnud meile rääkida sellest või?“ Ja siis ta on jah sellised kujuteldavad probleemid.

I: Muidu, milliseid eeliseid sa näed uue meedia kasutusel silmast-silma suhtluse ees?

N(20)(I.I) Palju rohkem infot saab tegelikult. Ütleme, et mul on Facebookis mingi 600+ sõpra ja ma muidu ei teaks ju midagi, mis nad toimub. Äkki kellelgi on tõesti midagi huvitavat. Samas ma just avastas, et näiteks üks mu sõbralistis olev inimene, ta laps sai aastaseks, aga ma isegi ei teadnud, et ta rase oli [naerab] sellest mõttes jah, et seda infot on nagu palju rohkem kui ma saaksin muidu lihtsalt igapäevases suhtluses. Ma ju ei helista oma 600-le sõbrale iga päev.

I: Aga pereliikmete tasandil?

N(20)(I.I) Pereliikmete tasandil...mmmh, nooh, jah, selles mõttes, et silmast silma ma ei saa näiteks suhelda oma õe ja isaga niisama nagu iga päev. Muidu nagu ...mmm... ma otseselt ei oska öelda, et kas on eeliseid. Noh jah, on ka see, et kui mu õde viitsib üles panna mingisuguseid fotosid, siis... no jah, et kui ma läheks talle külla, et võibolla ta näitaks mulle ka Facebookist, et vaata, mis ma siin panin üles... mitte et ta näitab mulle albumist, et näed, selline pilt. Aga noh siuke suhtlus... ohh, ma ei teagi. Eeliseid ma ei oskagi nagu öelda, selliseid kindlaid, et mis nagu paremini on kui siis, kui me suhtleksime silmast-silma.

I: Aga, mis sa arvad, et kas on ka teemasid, millest on pereliikmetega internetivahendusel kergem rääkida kui näiteks silmast-silma. Või mugavam arutada või nii...

N(20)(I.I) Ma ise arvatavasti neid teemasid väga ei ... ei kasuta või mul neid teemasid ei ole. Aga ma kujutan ette, et kui üks perekond planeerib näiteks mingit reisi, siis seda on just internetis väga lihtne teha. Ja muidugi just nende halbade uudistega, et kindlasti on kirjalikult ja niimoodi netis lihtsam seda teha, aga kindlasti ei ole

see parem variant... ja kasvõi see õe teema, ma oleksin ju niikuinii teada saanud. Aga võibolla see oligi tema jaoks lihtsam Facebooki üles riputada kui see, et hakata ükshaaval kõigile ütlema, et mind ristitakse. Et noh...

I: Sa konkreetseid eeliseid ei osanud välja tuua, aga milliseid puudusi näed sa muidu uue meedia kasutusel silmast-silma suhtluse ees, pereliikmete tasandil just.

N(20)(I:I) Ei no see on ikka siuke lähedus noh. Et ei ole ju jah lähedust, kui sa suhtled netis. Mmm... jah, see ongi nagu põhiline puudus, ma arvan. Jah, et netiajastul on see läheduse teema aktuaalne ju, et see on selline... olematu tegelikult, ütleme nii, et seda ei ole lihtsalt.

I: On veel miskit?

N(20)(I:I) Ammm... perekonnaga suhtlemise mõttes ei oskagi öelda jah.

I: Aga kui sa mõtled üldisemalt, et mis on need puudused nagu...

N(20)(I:I) No, siis kui netis pidevalt istumine, see võta üldse nii palju aega või nii. Et kui seda ei oleks üldse olemas, siis ma kindlasti ei suhtleks rohkemate inimestega. Aga see oleks nagu, ma ei tea, tundub, et võtaks nagu vähem aega... ma ei üritaks nii paljudega suhestuda.

I: Kui sa nüüd mõtled ja hindad suhtluse efektiivsust uue meedia vahendusel viie palli süsteemis, et kui efektiivseks sa suhtlust pead? Et üks on siis nagu kõige madalam ja viis kõige efektiivsem.

N(20)(I:I) Mm... no, ma arvan, et küllaltki efektiivne. Ma paneks nelja. Viite ei paneks.

I: Mis viiest puudu jääb?

N(20)(I:I) No justnimelt see läheduse teema. Et info sa saad kätte, aga emotsioonist võib puudu jääda. Jah, neli.

I: Nüüd on mul küsimused selliste kasutusharjumuste kohta. Et varem tuli juba välja, aga küsiks veel üle, et kui sagedasti sa oma pereliikmetega uue meedia kanalites suhtled?

N(20)(I:I) Noo, mm.. emaga ma suhtlen igapäevaselt. Ja isa ja õega pigem nagu ...mmm... pigem nädalas näiteks paar korda. Ja siis... ma ei teagi, see ei ole nagu nii tihe. Võibolla nädalas korra.

I: Millest see suhtlussagedus sõltub?

N(20)(I:I) Nooo, mõnikord sõltub sellest, et kui tihti mul on raha vaja ja kas on midagi huvitavat nende või minu elus toimumas või ei ole. Lihtsalt kui tõesti on väga rutiinselt mitu nädalat, võibolla siis ei olegi nagu põhjust. Et seda hakata ette võtma, et suhtlemist alustada.

I: Aga kelle initsiatiivil tavaliselt suhtlust alustatakse?

N(20)(I:I) Ma arvan, et see on suhteliselt võrdselt nii minu kui teise poole poolt. Mmm... mõnikord. Jah, see oleneb ikkagi sellest, kellel sis uudist on, aga ma arvan, et see on siiski suhteliselt võrdsel.. Et... mu õde viimati teatas, et ta pani end keskkooli katsetele kirja ja ta oli väga õhinas selle pärast.

I: Mmmm... nii ja siis pereliikmetega suheldes kasutate te kõige enam just kirjalikke võimalusi, jah.

N(20)(I:I)Jah.

I: Okei, kui pikalt sa muidu veeda aega oma pereliikmetega suheldes? Kui sa astud suhtluskontakti, siis kaua suhtlus kesta võiks?

N(20)(I:I) No ütleme kuskil veerand tundi.

I: On seejärjepidev suhtlus või katkendlik?

N(20)(I:I) Veerand tundi tihedat suhtlust, kui on midagi arutada ja rääkida. Enamasti jah pikem ei ole. Kui juba läheb selliseks kõõgis käimiseks, siis ta võib tõesti venida tundideks. Et noh vahepeal käid ja siis ütled jälle paar sõna. Aga ma arvan, et see tuleb ka ikkagi veerand tunni peale kokku. Kui need vahed ära võtta.

I: Aga kui pikalt sa veedad aega perekonnaliikmete Facebooki kontodel, neid sirvides?

N(20)(I:I) Mm.. kui ma satun kellegi Facebooki kontole enda perekonnast, siis no jah, oleneb sellest, kui palju nad enda kohta seal jagavad igast asju. Õe kontole sattudes ma veedan seal kauem aega, sest tal on enamasti seal mingid pildid ja asjad. Ma arvan, et õe kontol võibolla ka mingi võibolla veerand tundi ja isa-ema omal võibolla mingi 5 minutit.

I: Et see siis sõltub sellest, palju neil on uut infot, mida vaadata. Kui sa lähed pereliikmete kontole, siis millist infot sa leida tahaksid nende sotsiaalvõrgustikest?

N(20)(I:I): Leida tahaks... asjad, mis nagu mind huvitavad. Kasvõi mingid huvitavad lingid või midagi. Siis kui nad on midagi teinud, kuskil käinud, siis ootaks seda, et sealt mingeid pilte näha näiteks või kommentaare või jahh... ka mingit sellega seonduvat infot. Aga samas on ka see, et enamasti on pildid Picasas, võibolla siis on samas ka link Picasa albumile, mitte otseselt Facebookis. Kui nad on millegagi nagu hakkama saanud, seda ootan teada.

I: Okei. Aga enda kasutajakontost rääkides, mis infot sa enda kasutajakontol kajastad enda kohta?

N(20)(I:I) Ma viimasel ajal avastan, et ma olen teinud küll igasuguseid huvitavaid asju, aga ma ei ole jälle

viitisinud panna asju sinna üles. Enamasti ma kajastangi ...mmm... kui mingi reisil käin ja huvitavaid pilte. Mitte lihtsalt „mina ja kuju“ vaid olustiku pilte pigem.

I: Aga isikuandmetest?

N(20)(I.I) Isikuandmetest, no sõpradele on telefoninumber näiteks näha. Ammm... üldiselt mingid huvid, siis kui mingi lehekül on, eksju, mingi saria või filmi või artisti või mingi ... siis ma ikka *like*-in seda ikka küll, kui mulle meeldib, siis see on näha. See on ka see, et ma ise ei otsi enamasti. Ma vaatan, et näiteks kui mõni mu sõber on *like*'nud mingisugust filmi või festivali, siis ma vaatan, et „aaa, jaaa, mulle ka ju meeldib see“. Selle järgi. Väga harva ma otsin ise enda huvi asju, mida ma võiksin sinna juurde panna.

I: Kaua sa muid Facebookis oled olnud?

N(20)(I.I) Ma vaatasin just mingisugune hetk, see oli vist 2008ndast aastast.

I: Kas sinu jaoks on siis nagu et ammendunud see, et sa paned nii vähe infot sinna ülesse?

N(20)(I.I) Natuke hetkel küll. Tõusude ja mõõnadega käib see asi. Ma tegin Twitteri ka endale ja isegi sinna kirjutasin midagi ja ühendasin selle oma Facebooki staatusega. Aga nüüd ma sinna ei viitsi üldse enam minna. See on kuidagi liiga selline.... seal tuleb veel rohkem, mitte nagu mõttetut, aga tõesti, no, sellist „säutsumist“, ma ei viitsi lugeda neid asju.

I: Kas sul on konto veel alles või kustutanud?

N(20)(I.I) Ta on mul alles ja põhimõtteliselt ma võiksin seal ka ju käia. Aga noh, kuna on see, et paljude mu sõprade Twitterid on ka ühendatud nende Facebooki staatustega, siis mul ei ole mõtet lugeda kahest kohast sama asja. Saab ühest kohast kõik kätte.

I: Aga kas sa muidu blogi ka pead?

N(20)(I.I) Ma olen pidanud. Ma olen pidanud päris mitmeid aastaid, aga mitte väga järjepidevalt. Ja siis eelmise suve alguses, siis kui ma hakkasin uuesti sisse astuma, et saada tasuta kohale, siis ma panin kinni kõik asjad, mida võiks vähegi minu kohta internetis vaadata.

I: Arvad, et komisjon uurib?

N(20)(I.I) Ei, komisjon uurib kindlasti, selles mõttes. Seda ma tean. Aga lihtsalt, et ... no see blogi oli ka natuke selline liialt halamist täis nagu. Seal ei olnud midagi asjalikku, mis võiks nagu kasuks tulla. Siis ma panin selle kinni ja siiani ei ole ma seda ka uuesti lahti teinud. Kuigi ma olen mõelnud küll, et jaja, sellest peaks kirjutama mingi pikema asja, et võiks blogisse panna... aga siia maani ei ole ma seda teinud.

I: Mis mõtteid sa seal siis avaldaksid/avaldasid?

N(20)(I.I) No, muidu ma avaldasin enamasti asju siis, kui mul oli kas asju väga hästi või väga halvasti. Pigem siis kui midagi oli väga halvasti. Ja muidugi palju asju jäi lihtsalt veel avaldamata kuskile sinna kasti niisama. Seal tõesti midagi sellist väga informatiivset ei olnud. Ma üritasin uuesti eelmise aasta algusest, siis hakata blogi pidama, et nüüd siis kirjutama ikka rohkem ja... siis ma muidugi suutsin sinna paar mingisugust normaalsemat postitust tekitada. Aga muidu jah pärast seda kui ma selle sinna kinni panin, siis ei ole seda muidugi täiendanud.

I: Kas su perekonnaliikmed ka seda blogi muidu lugesid?

N(20)(I.I) Ma tean, et ema luges kindlasti suure põnevusega, et ta oli seda vist isegi jälgima ka hakanud. Tal endal on ka blogi ja sinna ei ole ta ka viimasel ajal midagi kirjutanud. Et on mingid uue aasta soovid vist umbes.

I: Tekitasid siis sinu blogipostitused ka mingit diskussiooni siis kodus muidu?

N(20)(I.I) Aam, no jah, mõnikord küll... aga mõnikord ta lihtsalt kommenteeris sinna midagi väga filosoofilist.

I: Siis sa kommenteerisid vastu ja tekkis diskussioon või juba päriselus...

N(20)(I.I) Pigem jah siis ta läks nagu edasi. Et jah, diskussioon oli põhimõtteliselt live's.

I: Oskad sa öelda ka ehk paari teemat näiteks, mida sa seal kajastasid ja mis tekitasid diskussiooni?

N(20)(I.I) Mmm... mingid suhte teemad. Need sellised asjad jah.

I: Aa, tagasi minna sinu Facebooki juurde. Et kas sa tood ka välja oma neid suhteid pereliikmetega, nagu seal saab tuua.

N(20)(I.I) Ja, Facebookis on see mul näha. Ma ei tea isegi et kellele see näha on tegelt. Võimalik, et on kõigile näha. Õde ja ema ja isa. Ma ei tea, vanaema vist ei ole jõudnud veel selleni, et ta oleks mu vanaemaks tunnistanud. Aga jah. Muidu on küll. Võibolla ta isegi ei tahtnud, et ta hakkas kohe kartma, et kõik teavad tema kohta kõike.

I: Mhmm. Kui aktiivseks sisuloojaks sa ennast muidu sotsiaalvõrgustikes pead?

N(20)(I.I) Viimasel ajal üha passiivsemaks. Ma vaatan pigem, mis teised teevad.

I: Millest see tuleneb siis?

N(20)(I.I) Ma ei tea. See on mingis mõttes end natuke ammendanud. Ma ei viitsi tõesti öelda, et tegin endale

võileiba ja jube hea võileib oli. Selles mõttes, et kuna ongi nii palju sellist mõttetut infot, siis ma ei tahaks ka seda juurde hakata tekitama. Ma enamasti olen viimasel ajal tõstatanud erinevaid küsimusi, kui mul on midagi küsida inimeste käest. Siis ma kirjutan endale uue mingi staatuse. Ja viimati oli üldse see, kui mu kass kinkis mulle sõbrapäevaks surnud hiire [naerab], siis ma pidin seda lihtsalt jagama kõigiga. See oli, ma tulin sõbrapäeva koju ja suht keset õhtut ja siis vaatasin, et keset voodit oli surnud hiir mul. See on nagu selline asi midagi nagu peab jagama, et ei juhtu iga päev. Et kui on tõesti midagi nii erilist ja naljakat, siis nagu peab jagama. Aga muidu siis näiteks veel küsimused nagu „Kes läheb veel Tallinnasse?“, ma peaksingi tegelt seda küsima praegu, et kes läheb. Või siis et kui ma otsisin trükimeedia osa jaoks uudiseid, siis panin, et „Noo, tartlased, kurtke oma muresid“, hahahaha, et selles mõttes on hea, et kui sul on oma 600 sõpra näiteks. Siis keegi ikka viitsib midagi öelda.

I: Millist infot sa muidu ei jaga, teades, et seda loevad sinu pereliikmed? Kas sa tunned ennast piiratud kuidagi?

N(20)(I.I) No, tegelikult ei tunne. Selles mõttes et ma ei tahaks ka, et suurem avalikkus loeks mingeid asju, mida ma ei tahaks et mu pereliikmed loevad. Näiteks, et kui hull pidu oli eile või ma ei kujuta ette. Mingeid siukseid väga valgust kartvaid asju.

I: Et sa siis pigem neid üldse ei kajasta.

N(20)(I.I) Ma ei kajasta jah. Üritan endast muljet jätta kui korralikust inimesest.

I: Kua sa muidu pereliikmetega ühiselt oled sotsiaalvõrgustikke ja teisi kanaleid kasutanud?

N(20)(I.I) Mu õde näiteks tegi eelmisel aastal või nii Skype'i, et temaga siis aasta-poolteist. Isa kohta ma ei mäleta üldse. Tema pooltel on see, et kui ta mingi konto teeb, siis tal hakkavad väga aeglaselt sinna mingid asjad ilmuma. Ta nagu alguses ei pane kõiki sõbraks ja ei tee kõiki asju kohe. Ma ei kujuta ette, äkki tal on ka umbes sellest ajast kui mulgi, et 2008 või midagi. Aga ema vist oli juba enne mind Facebookis. Ma ei teagi mis aastast, võibolla 2006-2007.

I: Kuidas sa muidu tunned, kas ja mil määral vanemate online oleks mõjutab sinu sisuloomet ja sõnumite hulka, mis sa välja saadad?

N(20)(I.I) Ma siiski arvan, et hetkel see mind enam küll ei häiri. Võibolla kunagi, kui ma olin noorem, et siis tundus, et ... ma ei teagi mis teemad. Aga siis ma tundsin näiteks et kui mu ema luges mu blogi või midagi, siis ma nagu tundsin natuke, et „kas ta ikka peab seda lugema“, aga nüüd on tõesti see, et need teemad, mida ma vanematele ei tahaks näidata, on samad, mida ma üldiselt ei kajastaks. Praegu see mind nagu ei häiri üldse.

I: Kuidas sa muidu suhtud sellesse, et vanemad kasutavad sinuga ühtesid sotsiaalmeedia kanaleid?

N(20)(I.I) Noh, jah, see mind enam ei häiri. Mõnikord on naljakas see, et mu ema paneb mu sõpru Facebookis sõbraks. Aga noh, see ei häiri ka mu sõpru, et ta seda teeb. Et jah, ma arvan, et ma olen piisavalt suureks saanud, et see ei häiriks mind. Et aktsepteerin võibolla vanemaid rohkem.

I: Et need teemad, mida sa ei tahaks, et vanemad ja teised loeksid, kas need ongi siuksed a la käisin peol teemad?

N(20)(I.I) Jah, noh, eks ema ju näeb ise ka, et kui ma peol käin. Aga jah, pigem sellised.

I: On veel mingeid teemasid, mida sa ei tahaks kajastada, kuna tead, et vanemad võivad lugeda ja valesti reageerida?

N(20)(I.I) Sellest mõttes, et mul ei ole nagu nii ranged vanemad või nii mõistmatud. Mul on nagu suhteliselt vabad käed. Ma arvan, et mul nagu väga... jah, ma arvan, et neid see ei häiriks ja üldse mingid minu postitused. Võibolla kui mu ema avastab, et ma olen mingeid faktivigu teinud ja tahab oma suurepärasest tarkust näidata, siis võibolla arvatavasti tekib mingi vaidlus, et ma olen valesti aru saanud millestki. Mingid maailmavaatelised vaidlused.

I: Aga on sul olnud mingeid selliseid juhtumisi, et sa tahaksid väga oma sõpradele midagi jagada, aga sinu vanemad on online ja sa ei jaga?

N(20)(I.I) Mmm... hiljuti kindlasti mitte. Aga varasemaid ma ka ei mäleta täpselt. Mida ma tahaksin jagada... ma ei oska jah öelda, et nagu oleks selliseid asju. Pigem mitte.

I: Mil määral sa üldse lähed vaatama ja jälgida oma vanemate, vanavanema kontot?

N(20)(I.I) Ma arvan, et pigem siis, kui nad ise endast märku annavad. Kui sinna uudistevoogu satub midagi. Ma ei teagi mille puhul ma võiksin otseselt nende kontole minna... pigem jah see, kui nad ise teevad midagi.

I: Miks sa muidu pead oluliseks jälgida nende kontot?

N(20)(I.I) Võibolla, et nende suhetest teada saada asju [naerab]. Veider on see, et ma tihti ei tea, kui näiteks ema läheb välismaale. Ma ei tea, kas ta sellest Facebookis väga kirjutab, võibolla... aga selliste asjade kohta, kui

kuskile minnakse, siis sellist infot on hea saada või siis ka näiteks, kui nad korraldavad üritust, mitte ainult perele, aga suuremat. Siis sellisest asjast saab teada. Et pigem selline informatiivne.

I: Aga kuivõrd sa ise nagu ema, isa, õe profiilil sõna võtad ja kommenteerid näiteks?

N(20)(I.I) Eks ma kommenteerin ikka. Et kui neid asju ei ole väga palju, siis ma jõuan ka mõnikord öelda midagi nende asjade suhtes. Ja kui on tõesti mingid asjad, mis mind ennast võiksid ka huvitada, siis ma ütlen.

Kommentaariga. Et kui võibolla on tekkinud ka juba mingi diskussioon selleks hetkeks, siis ma ka lisan sinna juurde midagi. Et pigem kommenteerin kui like panen.

I: Soovid sa veel ise äkki midagi lisada pereliikmetega suhtluse aspektist?

N(20)(I.I) Ei ole vist. Suhteliselt keeruline on analüüsida suhteid, mis on... ma ei ütle, et nagu vähesed, sest nad on olemas, aga jah, ma ei tea, see on nii tavapärane osa elust või igapäevasest olekust, et ma ei pane neid asju tähele, et selles mõttes on keeruline.

I: Okei, aga seda ka, et kui mõelda telefonisuhtlus vs internet, mil määral see on asendunud?

N(20)(I.I) Kindlasti on. Näiteks kodutelefonile ... helistab ainult vanaema. Ema helistab ainult siis, kui ta on poes ja ei saa Skype's olla ja öelda, siis helistab ja küsib mida vaja on. Et pigem on otsene chat. Et kindlasti on vähenenud. See on loogilisem, et sa ei helista enam kodutelefonile ega mobiilile, vaid pigem ütled edasi netis, see on nii normaalne.

I: Selge, aga minul on küsimused otsas ja suured tänud sulle vastamast.

N(20)(I.I) Suurepärane. Ma loodan, et vastasin enam-vähem sulle ära. [Naerab]

Respondent vanemate põlvkonna esindaja, 42-aastane naine.

I: Tere! Aitäh, et panustad. Et teemaks on siis perekonnaliikmete vaheline suhtlus uue meedia kanalites. Et mul on mitu küsimuste blokki. Alustaks siis soojendusküsimustega. Millega sa muidu tegeled, kui vanad oled jne?

(N42)(I.II) Kadri. 42. Tegelen riigiametnikuna igapäevaselt. Perekond on selles mõttes natukene aam huvitav, et aaam, et vanem tütar on ülikoolis juba omadega ja teisel kursusel. Aga elab minu juures. Aga samas see noorem tütar lõpetab põhikooli aga elab isa juures Tallinnas. Nii et me oleme geograafiliselt kaugel.

I: See oli hästi huvitav, ma mõtlesin, et te elate kõik koos. Kaua sa muidu oled olnud interneti kasutaja?

(N42)(I.II) Ooo, ma arvan, et interneti algusaegadest peale.

I: 1991-92 kui tuli Eestisse.

(N42)(I.II) Jaa, kindlasti.

I: Mis sind muidu motiveerib internetti kasutama?

(N42)(I.II) Mmmm... no ongi, sotsiaalne suhtlusvahend ja info otsimise vahend. Või info otsimise koht.

I: Mhnh. Et olla siis kontaktis ja muud sellist. Milliseid interneti poolt pakutavaid võimalusi sa muidu ennekõike kasutad?

(N42)(I.II) Juba ammustest aegadest meilisuhthust, siis amm, ka uuematest ... jututubade periood jäi minul kuidagi vahele. Aaam, aga siis kui tuli MSN, ei, enne MSN-i olid ka tegelikult olemas siuksed väiksed vidinad ja vahendid erinevates keskkondadest. Mitte just konkreetselt arvutitl arvutile, mitte suure liidesega või noh, selle app-iga. Aga jah, MSN-i ma hakkasin kohe alguses kasutama. Ja sealt edasi siis aam, Skype-i siiski üllatuslikult hilja. Pfff, näiteks 2007, alles. Et muidu olin üldiselt MSN-i peal. Ja siis vastavalt nii nagu need muude keskkondade noh, otse suhtlusvahendid tulid, eks. Et kui ma G-maili hakkasin ka kasutama üsna kohe siis kui ta tekkis ja üsna siis kui see tekkis, siis ma ka g-talki hakkasin kasutama. Aga Orkutis ma vist sellise ... Orkut on mul soiku jäänud. Aga siis kui ta tekkis, hakkasin ma selle võimalusi kasutama. Rates ei ole ma kunagi olnud. Aga Orkuti, noh, ütleme siis, mingil määral nagu suhtlusvahendit, lihtsalt, et sõprade nõ need asjased piiksatused või mis iganes need on, need muudatused on kõik näha, et seda ma kasutasin ka üsna intensiivselt. Ja siis kui Facebook tekkis, siis algul ma oli nagu pika hambaga. Ma olin seal nagu üsna algusest peale, aga ma ei kasutanud ja siis kuidagi plahvatuslikult hakkasin kasutama ja nüüd on Orkut päris soiku jäänud.

I: Mm... eks see kasvab välja vist lõpuks, jah. Niimoodi täpselt, et Rates, siis Orkutis ja lõpuks jõud Facebooki. Okei. Mul on siin sildid, et Tartu Ülikoolis viidi 2002-2003 ja 2005 läbi internetikasutajate uuring ja kategoriseeriti kuus interneti kasutaja tüüpi. Et kui sa neid loed, siis millisesse tüüpi sa ise ennast rühmitaksid? Et siin on need kirjeldused.

(N42)(I.II) Mmmh, ma tean seda... ma tean seda uuringut [loeb kirjeldusi]. Ma tegelikult tean, kuhu ma ennast ... ma kuulasin seda Pille Pruulmann-Vengerfeldti ettekannet, noh, kus ta võttis kokku eksole, selle uuringu

tulemusi. Et ma seal no, ütleme, sellel graafikul paigutasin ennast ära, aga ma vist päris täpselt niimoodi, mingi Eesti põhjal ei teinud seda. [Loeb silte] Aaam, see, iseloomulik väga paljude erinevate tegevuste olemasolu – see on väga üldsõnaline, et ühest küljest see kehtib minu kohta ka, aga kui nüüd spetsiifilisem olla... mmm...no siit MSN, Skype... aga, aga jututoad, internetimängud, foorumid ja kommimine jääb ära minust. Võrdlemisi aktiivne avaliku info kasutaja – sellega ma olen nõus, et kõik nagu e-rakendused, mis saada on, et neid kasutaks. Noh, et vähendada jalavaeva, asjaajamise vaeva ja kõik. Aga muusika ja filmide allalaadimisega ma ei viitsi vist väga tegeleda. Nalja ja koomiksid... interneti televisiooni jaoks ma ei ole viitsinud süveneda tehnilistesse üksikasjadesse. Raadio jaoks ma kuulan ... a ei teagi, moblast kuulan raadiot või siis köögis. Ning perega seotud info kasutajate ... vot seda ma ei ole täpselt aru saanud, mis täpselt tähendab perega seotud info. Mmmm...nii et noh, tegelikult on noh, ma tean küll, et selles graafikus positsioneerisin ennast „iseloomulik mitmekülgne aga vähene aktiivsus“. Tähendab, et sellega ma olen nõus. Ma arvan, et ma ise olen küllalt aktiivne ka panustama. Aga see on kindel, et ma kasutan vähe meelelahutusele orienteeritud teenuseid ja olen pigem aktiivne e-kirjade kirjutaja ja otsin internetist pigem praktilist kasutust leidvat infot. Aga ma, see, noh, eneseaktiivsus, panustamine ei piirdu vaid e-kirjadega vaid siiski ka omade keskkondadega, noh, ma panen oma, kasutan pildialbumeid ja neid rakendusi ja siis amm, blogi ja aeg-ajalt kui sellele ei ole aega olnud. Ja-ja et on päris palju asju. Viimasel ajal just seda Google Docsi ja niukseid pff, ühistöö vahendeid ja selles mõttes. Et, et selles mõttes ei ole päris täpne profiil, aga suhteliselt sarnane.

I: Hästi. Sa oled siis pragmaatiline töö ja infokeskne kasutaja.

(N42)(I.II) Jah, seda kindlasti. Et kui ma tahan meelelahutust, siis ma ei tea, no siis ma vaatan päris telekat või lähen päris kinno või aaam, kuulan oma plaadikogust nagu, no ei saa öelda, et päris muusikat või lähen päris kontserdile. Kuigi teinekord tuleb igatsus teinekord üksiku pala järgi ja ma tean, et seda kodus ei ole. Suure tõenäosusega võin ma seda Youtube-ist leida, siis küll.

I: Kes su pereliikmetest veel muidu internetti kasutavad?

(N42)(I.II) Noo, kõik. Meil on natukene, või noh, praegu enam ei ole. Aga ikka üksvahe oli väga suur infotehnoloogia hulk ühe ruutmeetri kohta. Siis kui mees oli ka Tartus, siis oli seal, noh, ma ei tea, mehe mitu arvutit. Töö arvutid, muidu arvutid. Tütrel on nagunii suur arvuti nurgas, läpakas kaasas. Teine tütar kasutas siis oma suurt arvutit, mille ta viis Tallinnasse, aga siis minu läpakat ja siis noh, mina käin koguaeg nagu kass oma poegade, läpakas seljas.

I: Mis põhjustel sa muidu pereliikmetega online-s suhtled?

(N42)(I.II) Aaaam, number 1 on odavus, sest et meil ei ole mingit siukseid perepakette moblade jaoks. Esimene asi, kui ma tahan kellegagi midagi rääkida, suhelda, pereliikmetest, siis ma vaatan kohe, et kas ta on Skype-s või kuskil internetipõhistes suhtlusvahendites leidub.

I: Et see on siis peamine.

(N42)(I.II) Jah, ma arvan küll. Mõnikord on ka see, et noh, neid kirjutatavad suhtlusvahendid on eelistatud mingites olukordades, kus sa nagu ei saa rääkida.

I: Jamh, näiteks tudengit loengus.

(N42)(I.II) Noh, jah. Kuigi ma õppejõuna seda kindlasti ei poolda. Ma küll ei tea, kuidas seda nagu, noh, välja lülitada, et nad ei suhtleks.

I: See on vist võimatu.

(N42)(I.II) Kuigi ma soosin väga seda, et kui internetist vajalikke lisamaterjale kohe vaadatakse või praktilisi töid ja... tema demosid kasutatakse.

I: Siis, et aamm, nagu pereliikmetega üheskoos milliseid internetivõimalusi te kasutate?

(N42)(I.II) Mmm... me oleme vist kunagi mingisuguseid interaktiivseid mitmeosalejaga mängu mänginud. Mingeid Sims City või midagi sellist. Kui tütreid veel väiksed olid, siis ... see ei olnud internetis. Et, mis internetis veel ühiseid ... seda, et inimesed on ühe koha peal, füüsiliselt ühe koha peal ja kasutavad koos...

I: Ma mõtlen nagu selles mõttes ühiseid kanaleid, nagu Facebook, G-talk...

(N42)(I.II) Aaa, et ikkagi distantsi tõttu suhtleme ... aaa, et milliseid veel... muid ei olegi. Noh, ongi, G-talk, Facebooki see reaajas rääkimise võimalus, või noh, tippimise võimalus ja Skype ja MSN. Minul nüüd MSNi ei ole. Nooremal tütre Skype-i enim ei olnud.

I: Miks sa MSN-is ei ole?

(N42)(I.II) Ma tõenäoliselt olen seal kuskil olemas, aga ma ei vinni seda veebirakendust kasutada. Ja MSNi arvutis töötavat rakendust mul uue tööarvutiga ei ole ja ei lubata tellida ka. Seal on soovitud vaid Skype kasutamine. Ilmselt turvalisuspõhjustel vms.

I: Kelle initsiatiivil need kasutatavad kanalid on muidu leitud, kui ükshaaval võtta?

(N42)(I.II) Ma arvan, et eks nad minu ja mehe poolt üles ärgitatud, või noh, tutvustatud lastele. Ja siis see nii on läinud, lihtsalt. Ilmselt mingi, ma küll ei mäleta sellist juhtumit, et tüdrukud oleksid ennem teadnud mingist võimalusest ja kutsunud meid kasutama... sellist asja ei tule ette.

I: Et pigem siis vanemate initsiatiivil. Mil viisil nendes kanalites muidu on võimalik suhelda?

(N42)(I.II) Mil viisil... ma täpselt ei saa aru. Ma saan aru, et tipid või räägid. Ja siis on noh, Skype-is veel video võimalus. Eem, ei noh, see sõltub kõik tehnilistest vahenditest. Kõige lihtsam on ikkagi tippida, et kui nüüd otse rääkima hakata, siis noh, me oleme ... meil on mikritega kehvasti olnud, kuni senimaani, mil läpakatesse olid mikrid sisse ehitatud. Et kõllid on koguaeg sisse ehitatud olnud, aga just see mikrite puudus on takistanud seda audio kanaleid kasutamast.

I: Ega varasematel arvutitel vist väga neid mikreid sisse ei topitud ka. Milliseid kanaleid sa ise pooldad muidu kõge rohkem nagu pereliikmetega suhtlemisel?

(N42)(I.II) Ma ei tea, mul viimasel ajal on täitsa meeldima hakanud Skype-is suhtlemine. Aammm, et ma pfff, tead, see oleneb inimestevahelisest, kuidagi kuidas kus on kellegagi lihtsam suhelda ja seal on oluliseks määrajaks vist see mingisugune emotsionaalne komponent – kellest sa saad näiteks kirjalikult, eem, ka ilma ... kellest sa saad kirjalikult täpselt sama selgelt aru kui kuulates. Et noorema tütre puhul, ta on kuidagi üliemotsionaalne, teismeline, et tema, tema niuksed kuuldavavad väljendused võivad vahete-vahel olla väga niuksed vihased või mind nagu depressioneerivad või midagi sellist. Et MSN-i ja Skype-i trükitud teksti kaudu on seda lihtsam taluda. Võibolla selle pärast. Samas, noh, need kirjutatavad kanalid, nendel on see hea asi, et neist jääb jälg, sest et seda auditiivset ei salvesta. Jääb jälg ja saad samas paremini ka läbi mõelda oma väljenduse. Et aam, harjutab ennast ikkagi noh, kas siis ühest küljest taltsutama, või teisalt ohjama.

I: Mis on peamised teemad muidu, millest te nagu räägite või mis üles võtate online-is?

(N42)(I.II) Aaam, selle koha pealt on nagu mälu lühike. Et kuigi tüdrukutel on 5 aastat vahet ja tegelikult nad on väga erinevas vanuses, et aam, et, et vanema tütreaga jagame igasugust, noh, lahedat. Kus mina olen midagi lahedat märganud, kohe viskan lingi talle või räägin, mis kipa asi juhtus või mingid sõnamängud, mida kuulsin või midagi sellist. Et sedasorti infot ja siis on teine asi see, et kuna me noh, koos elame, eks ole, et siukest igapäevaelu reguleerivat infot, et kuule, kas sa oled juba loomadele süüa andnud jne. Et midagi sellist. Oled sa juba ärganud, mis kellaks ... õhtune dialoog on jah, et mis kell sa ärgata tahad? Või et ole hea ja aja mind ikka üles, kuigi me oleme kõrvaltubades. Aga noorema tütreaga on pigem see, et noh, tema on siuke nii keerulises teismeeas, et tema võtab alati minuga ise ühendust. Ma olen, ma nagu ei üritagi temaga ühendust võtta. Ja siis kui ta ühendust võtab, siis ta ikkagi tahab emotsioneerida, siis ta räägib kõigest sellest, mis parasjagu, mis teda nagu väga ärritab või hästi vihale ajab ja ja, või sellest, mis on väga lahe olnud ja väga lahedasti läinud jah. Et aam, need on üsna erinevat tüüpi infod, mis me jagame.

I: Aga mehega?

(N42)(I.II) Mehega, no, need on hästi praktilised asjad. Et mis on vaja mingeid asju ühiselt ajada.

I: Kas sa laed pilte ka endast ülesse?

(N42)(I.II) Mhmh. Mul on Picasawebis muidu rohkem pilte kui Facebookis. Seal on üks konto juba täis saanud (naerab).

I: Seal on vist jah, et päris suur maht, mida täis saada.

(N42)(I.II) Jah, et üks giga on seal. See täis saanud konto, on mingi 80 millegagi albumit. Et Orkutisse ma mingil ajal panna pilte, aga sinna nad jäidki omadega. Ja samas ongi küllalt selged etapid, et mingil hetkel hakkasin Facebooki rohkem pilte üles panema ja siis ma ei ole enam viitsinud ka Facebooki panna.

I: Aga mis infot sa oma piltidega edasi tahad anda, kui sa need üles laed?

(N42)(I.II) Enamasti ma ikkagist tahan seda, noh, visuaalset ilu või lahedust või ootamatust või noh, kõiki selliseid asju – ei ole oluline näidata, et ooo, mina olen pildi peal. Enamasti ma ei ole piltide peal, sest ma olen teisel pool aparati. Aga just pigem see näidata tahtmine on sellel põhinev, et kui laheda pildi ma tegin, kui lahedat asja ma nägin, kui lahedat asja ma kogesin.

I: Aga millist infot sa pooldad jagada ennekõike just verbaalsel teel, kui sa suhtled pereliikmetega?

(N42)(I.II) Mmmm... jah, ei huvitav on see, et kui ma, et on väga selliseid eem, intiimseid või lähedasi jutuajamisi Skype või nende vahendite kaudu küll sõpradega olnud, aga pereliikmetega, ma seda kanalit ei eelista – see tundub kuidagi veider. Et kui on midagi väga lähedast ja noh, see kuidagi nagu on, vajab ka füüsilist kontakti, noh, et kalli või ümbert hoidmist või lähedust, siis ei tule nagu mõttesegi kasutada selliseid vahendeid.

I: Aga kirjalikult?

(N42)(I.II) Kirjalikult võib kõike, aga noh, mina võin küll seda teha, aga ma olen päris kindel, et noorem tütar päris kindlasti ei, või noh, et ei kujune sellist dialoogi. Et on pursket, mis ta nagu võib välja lasta. Jah. Vanema tütreaga on, sellist infot või mõtteid, neid saab blogist, näiteks. Meil on mõlemal blogi, et kui on. Hommikusöögilauad või õhtusöögilauad on kohad, kus me ilmast, inimestest ja mõtetest räägime.

I: Ja, sa suhtled siis põhimõtteliselt vanema tütreaga pereliikmetest online-is kõige rohkem?

(N42)(I.II) Jah.

I: Teil on blogid ka, et kui te olite aktiivsed blogides, siis kui detailselt sa näiteks tütre blogi jälgisid?

(N42)(I.II) No, ta oli mul *readeris* sees koguaeg. Et kui tuli mingisugune uus sissekanne, siis oli kohe nagu teada olemas. Vaatasin, millal aega lugeda oli.

I: Võtsid seal siis sõna ka, kommenteerisid?

(N42)(I.II) Jah, vahetevahel ikka.

I: Tekkis diskussioon?

(N42)(I.II) Ei, mitte nüüd diskussiooni kavatsust ei olnud. Lihtsalt väga harva tegelikult. Pigem mulle pakkus huvi lugeda nende teiste arvamusi. Need ka seal omamoodi kommisid. Sõbrad.

I: Mis sa muidu arvad, et kuidas tütar sellesse suhtus, et sa olid tal blogis?

(N42)(I.II) Ei, tema oli väga okei. Selles mõttes ongi nende kahe tüdruku maailmad suhteliselt erinevad justnimelt selle sõpruse ja sõprade poolt. Vanemate aktsepteerimise suhtes. Vanema tütre klass ja kõik tema sõbrad on hoopis teistsugused kui noorema tütre omad. Et, noh, minu sõprussuhe vanema tütre sõpradega on ka ikkagi selline lähedane, et nad kõik aktsepteerivad mind. Olen lugenud ka mõne teise sõbra blogi. Minu meelest nad on lihtsalt niivõrd lahedad noored inimesed. Toredad mõtted on.

I: Aga noorem tütar ei pea blogi?

(N42)(I.II) Ei. Ta rate aegadel pidas, ma ei tea seal oli võimalik vist päevikut pidada või siukest värki. Et mul nagu jah, ütleme on isegi puudunud ülevaade sellest asjast. Et selles suhtes on tal vist issiga parem kontakt olnud. Aga issiga jälle ei... issi teada ei ole ka praegu nagu mingit avalikku...

I: Kas on muidu ka sellist esmast infot, mida sa oled online-st pereliikmete kohta enne teada saanud kui silmast-silma suhtluseel?

(N42)(I.II) Mhmhm. Jah, noorem tütar kirjutas Facebooki, et sel pühapäeval on tema ristimine. Ja siis vanem tütar küsis minu käest Skype-is „Mis toimub?“ ja ei me kumbki, ei vist, vanem tütar oli nooremale kohe helistanud, aga no jah, ei nii see juhtus olema. Kuigi ma ütlen, et ma ei ole... ma olen Facebookis ka töö ajal väga harva sattunud sinna. Töö ajal küll ei satu.

I: Et sa siis enne ei teadnud.

(N42)(I.II) Ei. Ma teadsin, et ta läks sinna laagrisse, mingisugusesse. Ja noh, väga aktsepteerisin seda.

I: Aga miks sa muidu arvad, et see info jõudis enne online kanalite kaudu kui silmast-silma? Kas ta siis ise ei tahtnud rääkida või...?

(N42)(I.II) Ma ei tea, ta ei helistanud mulle.

I: Aga isa, kas tema teadis, kui tema ka koos elab?

(N42)(I.II) Tütar oli ka küllalt sageli Tartus ka. Ta oli Tartus siin 3D noortelaagris. Et, et seal laagris, sealt ta kellegi, noh, kaasas olnud arvuti kaudu ta oma Facebooki nagu täiendas.

I: Milliseid eeliseid sa näed muidu uuel meedial silmast-silma suhtluse ees?

(N42)(I.II) No jah, mingisugune operatiivsus sellise geograafilise distantse ees. No jah, muidugi kui ka mobiiltelefoni pidada silmast-silma suhtluseks, siis see geograafiline eraldatus, noh, mobiiltelefoniga on see täpselt sama palju, on võimalik ületada. Aga noh, kindlasti see, et sa saad suuremale hulgale korraga nagu sõnumeid anda, mis sa tahad.

I: Kui võrra on muidu nagu telefonisuhtlus langenud või kasvanud selle arvelt, et olete online rohkem?

(N42)(I.II) Ma arvan, et pereliikmed, et vanem tütar, temaga kindlasti. Tema on ka ainuke, kellega mul on 0-hinnaga kõned. Aga ikkagi kuidagi see Skype läheb enne käiku ja [mõtleb] ma ei oskagi öelda, see sõltub, mina mõtlen ikkagi selle peale, et mis kellelgi mugavam on. Et ma ei hakka üritama emaga seal g-talkis seda arendama, kuigi ma näen, et ta on sees. Et ma pigem helistan talle ette, et kuule, tuleme räägime nüüd seal. Et sellisel juhul. Aga muidu ikkagi, harjumuspärasem vahend on selle jaoks telefon. Jaa, oota, kas see oli ka see küsimus, kui oli ka eelist? [mõtleb] Noh, jah, et need uue meedia vahendid on siiski enamasti minu jaoks kirjalikud, nii et tal on olemas kõik kirjalikud suhtluse eelised, et sa saad oma sõnumeid paremini sõnastada, läbi mõelda ja samas noh, kui võrrelda nüüd lihtsalt otse meili saatmisega, siis noh, meili sa ei jää ootama vb vastust või reaktsiooni koheselt. Aga sellistel puhkudel on ikkagi võimalus saada kohe reaktsiooni. Et jah, online

suhtluskanalites.

I: Kas on ka muidu teemasid, mida pere keskel on mugavam, lihtsam arutada online-s?

(N42)(I.II) Tead, mul ei ole seda kogemust. Noh, tehniliselt oleks see võimalus. Aga mul ei ole seda kogemust.

I: Aga milliseid puudusi sa muidu näed uuel meedial olevat silmast-silma suhtluse ees?

(N42)(I.II) Ütleme nii, et need, kes on tehnoloogiliste uuendustega hästi harjunud, et nad muutuvadki hästi mugavaks, sest see kasutamine on mugav ja et nagu noh, samas on väga raske teadvustada seda, milliseid suhtluse vajalikke parameetreid see hakkab pärssima. No näiteks just see läheduse ja kontakti küsimus, et ma võin sinna muidu, mul on selle inimesega suhted head. Ma võin sinna juurde muidugi mõelda selle, et kuidas ta seda täpselt ütles ja mõtles ja et aga see kõik soojus ja empaatia kandubki seda kirjalikku kanalit pidi edasi. Aga jah, ikka seal otseselt, et aaam, hääle kõla ta ikka ei asenda.

I: Kui sa hindad suhtluse efektiivsust 5 palli süsteemis online-s, siis kui efektiivne ta sinu jaoks on?

(N42)(I.II) No, ütleme, mis asi see kõige efektiivsem oleks. Mis see viie etalon on?

I: Info liikuvus, tagasiside, kiirus – sellised aspektid näiteks.

(N42)(I.II) Kiirus ... noh, see on ikkagi kuidagi võrdluses teiste asjadega. Et kui mõelda veebi kaudu online suhtlusele, kirjalikule suhtlusele, siis see oleks suhteliselt 5, sms oleks, noh 4, e-mail võibolla 3 või midagi sedasi.

I: Kui sagedasti sa ise muidu erinevaid sotsiaalmeedia kanaleid kasutad? Et sain aru, et Skype-is oled suht koguaeg online?

(N42)(I.II) Njah, et see on nagu asi, mis läheb automaatselt tööle, kui ma arvuti sisse lülitan, et isegi kui ma tegelikult ei ole tükk aega arvuti läheduses. Et niivõrd aktiivselt küll. Et kui ma ennast Facebooki login, siis läheb ka automaatselt suhtluskanal tööle. Kui ma üldiselt ütlen, siis on noh, väga vähe kõnelusi olnud, sest enamasti, paljud ütlevad, et kes tahavad suhelda, on mul ka Skype-is ka olemas. Ja G-talki ma mõnikord olen rohkem kasutanud. Eem, sest seal on vist rohkem inimesi, keda mul Skype-is ei ole. No see sõltub kasutajaskonna kattuvusest. Et noh, mille järgi on need kasutajad sattunud sinna sinu aktiivsesse nimekirja. Aga kõik sinu kontaktid, kellega sa iganes kirjutanud oled ja juhtud g-maili kasutama, siis need on ju ka seal g-talkis alatasa näha. Et need erinevused on seal. Kui küsida aktiivsuse koha pealt.

I: Aga üldiselt Skype on sul koguaeg sees, G-talkis oled ka suht koguaeg. Facebook paar korda nädalas üldjuhul.

(N42)(I.II) ... jah ja Orkutisse ei jõua üldse.

I: Jah, elu vajab ka elamist.

(N42)(I.II) Mhmh, ja Orkut saadab mulle kord kuus ka kummalisi teateid, et see on ikka olemas.

I: Kui sageli sa aga online-is pereliikmetega suhtled? Nagu ma aru saan, siis vanema tütreaga suht igapäevaselt.

(N42)(I.II) Jah, vanemaga suht iga päev ja nooremaga siis, kui ta suvatseb kontakti võtta. Mehega aga väga harva. Temaga on lihtsam võtta telefon, kui on, siis saab mingeid praktilisi asju kiiremini aetud, niimoodi.

I: Millest siis näiteks noorema tütre puhul see suhtlussagedus tuleneb? Just siis kui tal on tuju ja siis ta näitab sulle ennast jah?

(N42)(I.II) Jah, küllalt sageli on see, et okei, kella kolmeni on tal kool, siis on tal kolmapäeviti see laulmine ja siis ma tean küll, et ta istub poole ööni arvutis ja suhtleb seal. Aga tema teab täpselt sama hästi seda, kuidas see mulle ei meeldi ja siis seepärast on ta ilmselt, noh, ära filtreerinud mind, et ma ei saaks näha seda, kui kaua ta internetis on.

I: Aaam, kui kaua sa muidu ise ... kas sa käid ka muidu oma tütarde ja mehe Facebooki kontodel vahepeal?

(N42)(I.II) Noh, nad jooksevad ju kohemaid sisse, kui on mingeid tähtsaid muutusi või on seal mingeid hiljutisi muutuseid. Et ma otseselt ei käi vaatamas, et nii et kirjutad nime sisse ja vaatad, et mis ta teinud on. Siis kui midagi huvi pakkuvad stream-ist sisse jookseb, siis lähen vaatan.

I: Millist infot sa muidu enda isiklikul kasutajakontol Facebookis kajastad enda kohta?

(N42)(I.II) Noh, kindlasti noh, selles mõttes ametialast, et kus töötan, mis on eriala ja mis on nagu huvialad ja kõiksugust sellist infot. Sedasorti info ja sünnipäeva suhtes ma ka kade ei ole. Ja pilte ma ka laen vähe ja.

I: Kas tood ka välja sidemed muidu perekonnaliikmetega?

(N42)(I.II) Jaja, seda küll, et mõlemad tütreid on seal kohe lapsed.

I: Kui aktiivne sisulooja sa muidu oled?

(N42)(I.II) Kuidas nüüd võtta ... Ma vist suhteliselt kehvasti sisu loon, ma pigem nagu jagan või tähendab, teen

seda ... jah, jagamise asja, et kui ma kellegi juurest leian midagi lähemat, siis tahan seda kohe oma sõpradega jagada või siis kasvõi kuskil veebiajakirjanduses midagi näen ja mulle see hästi meeldib ja seal on see Facebooki nupp juures, siis läheb käiku. Vahest jah, ma kirjutan kohe ekstra ka mõne staatuse.

I: Mhmh... okei, millist infot sa muidu ... on ka mingit sellist infot, mida sa ei avaldaks hea meelega, kuna sa tead, et pereliikmed loevad seda.

(N42)(I.II) Ei ole midagi sellist, mida ma pereliikmete eest rohkem varjata tahaks kui muude sõprade eest.

I: Kaua sa muidu pereliikmetega ühiselt oled sotsiaalmeedia võimalusi kasutanud ja ka kiirsuhtluskanaleid?

(N42)(I.II) Ammmm....Noo, ma arvan, et ... ei no oligi asi ju selles, et mina keeldusin Ratesse minemast. Tütred olid mõlemad rates olemas. See oli nende esimene sedasorti asi meil. Ja siis mees tegi ennast ka rate kasutajaks. Ja siis ma saan aru, et siis nad kolmekesi ajasid oma asju, mina ei teadnud sellest midagi. Ja, ja siis kui Orkut ilmus, läksime Orkutisse ja siis tuli mees ka sinna ja vanem tütar oli, siis oli vist Orkutil see 18 aasta piir. Ma tundsin ennast algul suhteliselt uljalt, uhkelt, et teie võite oma rates olla, aga mina olen ikka täiskasvanute orkutis, et jah. Aga see vastupanu oli nii suur, et lõpuks siis orkutisse vist pidi kutsuma või mingi niuke diil oli, et lõpuks ma siis ikkagi kutsusin noorema tütre ka orkutisse, kuigi ta oli alles 12.

I: Kas sa pead ka muidu oluliseks jälgida oma laste profile?

(N42)(I.II) Ei pea. Ma ei viitsi isegi e-kooli minna. Kuigi noorem tütar mulle tundub vahetevahel, et ta ootab, et ma teda rohkem e-koolis kontrolliksin.

I: Mis teemadel muidu noorte poolt väljasaadetavad sõnumid ka räägivad? Kui suurel määral sa süvened üldse?

(N42)(I.II) No vot, see on see üldistuse küsimus, et vahetevahel tundub, et tahaksid, et noorem tütar ei oleks nii tüüpiline noor või mulle tunduvad need nagu ebahuvitavad või, või nõmedad, tühjad, tühised need postitused või reaktsioonid, mis temal seal on. Ma võin endale küll öelda, et see on eakohane, aga samas nähes kõrvalt vanema tütre seltskonda, kes oli samas eas 5 aastat varem, mulle tundub, et nad ei olnud nii tühised. Nende suhtlus, mõtted ja kõik olid sisukamad. Selles mõttes ma ei oskagi öelda, mis on see tegelik noorte postitus.

I: Milliseid emotsioone need siis sinus tekitavad, kui sa loed seda tühjust?

(N42)(I.II) No siis tekitabki selles mõttes ärritust, kuna tegemist on oma lastega, siis noh, ärritus tekib sellest, et miks minuga koos, miks minu laps on nii tühine. Ei ole ju keskkond selline, ei tohiks soodustada seda.

I: Sa küll ei jälgi aga, aga mis infot sa muidu oma laste profiilit saad? Kas nad kirjutavad sinna või lingivad või?

(N42)(I.II) Seal on igast. Ütleme, et noorema tütre puhul on päris palju mingeid mänge või asju, mis ei sõltu isegi sellest, et mida sa vastad või võtavad juhusliku valiku. Oled poliitikuna nagu Sadam Hussein. Nagu täiesti. Nii tobedad vastused. Tegelt me ei tea ei poliitikast ega Sadam Husseinist midagi. Siis on hästi palju nendel seal lihtsalt reaktsioone kellegi mingisugusele ütelsele või emotsioonile ja siis on seal väga harva, kui on mingeid linke. Noorema tütre puhul. Vanemal on muidugi palju sellist asju, mis minuga rohkem kokku kõlab, et ka mingid väga toredad lingid või pilte või lähedalt väljendatud emotsioone ja noh, täpselt samamoodi ka nagu vanema tütre sõprade seas, on hästi palju Facebooki mõistes sõpru, siis kõike seda infot ma näen, saan sealt palju ideid ja häid emotsioone.

I: Oled sa leidnud ka midagi sellist postitustest, mida sa poleks oodanud, et pereliikmed postitavad. No, üks oli see ristimise asi.

(N42)(I.II) Mitte selles mõttes, et ma pole oodanud, et ta seal seda kirjutab. Mul jah oli ootamatu lihtsalt see, mitte ainult mulle, kuid ka vanemale tütrele, et ta no üldse midagi sellist teeb, ilma et ta meiega enne konsulteerib. Aga lihtsalt spontaansetest mingitest postitustest, ma ei ole tabanud midagi. Sellist, mis natuke ärevaks teeks või sellist vihjemänge käib seal küll sõbrannade omavahel. Et noh umbes, et sellest ajalugu vaikib, et sellest me ei räägi. Aga ma ei tee endale sellest mingit probleemi, et kui nad tahavad vaikida ja salapäratseda, siis enamasti nii ongi.

I: Ei ole võtnud plaani, et uuriks välja, mis toimub?

(N42)(I.II) Mkmk. Et niipalju, jah, kogemust on küll, et kui mingi asi tõeliselt muret või probleemi valmistab, siis see asi ikkagi räägitakse ära. Ja teisi kanaleid pidi. Need peavad olema ikka tõelised probleemid, nende osas saab silmast-silma rääkida.

I: Kuivõrd sa ise oma laste profiilidel sõna võtad, kommenteerides, like-des, arvamust avaldades vm?

(N42)(I.II) Ma ei ütleks, et ma teadvustan, et ma olen oma laste profiilide peal. Vaid et nad on selles mõttes nagu suhteliselt võrdväärseid kõigi teiste kontaktidega, mis seal on. Et kui on midagi lähemat, mis mulle meeldib, siis

ma teen like-i või kui, no jah, kui leian midagi lahedat, siis jagan ja kommenteerin, kui on midagi kommenteerimist väärt.

I: Hästi. Soovid sa ise veel midagi lisada, on sul äkki ema kohta midagi huvitavat lisada?

(N42)(I.II) Skype-is ema ei ole. Ma olen aru saanud, et me vahepeal need tehnilised vahendid olid kuidagi niruks läinud ja puha, et ei olnud häa. Et lihtsalt ema puhul oli see lahe asi, et tema muidu poleks Facebooki-i tulnud, aga siis kaks asja mõjutasid. Üks oli see, et tema üks sõbranna ütles, et ta paneb pildid nende mingist ühisest elamusest sinna Facebooki ülesse ja siis sa näed neid. Tema siis et tal ei ole Facebooki, mis nüüd saab, kuidas ta seda näeb. Ja siis ta helistab mulle. Ma olen talle siuke arvutiabi tihti. Ja siis ta kõigepeal õppis g-maili kasutama, siis ma tutvustasin talle piltide üleslaadimise võimalust Picasawebi ja nüüd ta peamiselt ongi seda pildijagamist teinud. Kui rääkida suuremalt tema arvutikasutamisest. Ja mingit infot oskab ta seal ka leida. Muus osas. Aga muidu ta on on suhteliselt äpu. Aga siis kui ta jah minu abiga sinna Facebooki sai omale konto loodud ja ega ma ei viitsinud väga talle tutvustada ka, et mis võimalused seal on või milleks see üldse mõeldud on. Tema mõtles, et see on mingi sarnane pildikeskkond nagu Picasaweb. Ja oli natuke üllatunud, et seal küsitakse muid infosid ka ja siis kui tal hakkas korruga neid sõbrapakkumisi tulema, noh, uksest ja aknast, siis mina ei tea, mis algoritm seal taga on, aga tõesti väga fantastilisi pakkumisi kaevab Facebook välja ja pakub sõpradeks.

I: Äkki keegi saadab talle.

(N42)(I.II) Jah, üks võimalus on see saatmise asi, aga tõesti mingid uskumatuid kontakte kaevab välja, mida keegi soovitanud ei ole. See on selline infotehnoloogiline mõistatus, millele ma tahaks kangesti järele jõuda – millist algorütm kasutatakse? Aga ühesõnaga ema siis ilmus sinna ja oli seal totaalses segaduses, et mida ta peab tegema, mida võib, mida ei või lubada ja keda vastu võtta ja loomulikult oli talle kohe pakutud kontaktidena ka lapselapsi ja no, ma ütlen, et ei läinud poolt päevagi kui vanemalt tütrelt ilmus Skype-ist küsimus, et „Kes näitas vanaemale Facebooki?“ [naerab] see oli tõeliselt väga hämmastunud ja mõneti isegi natuke pahane küsimus. Aga siis ma seletasin asja ära ja siis nad leidsid iseenesest, et see on tore, et vanaema saab suhelda inimestega ja teretulemast arvuti keskkonda.

I: Lahe ju. Minu vanavanemad ei oskagi arvutit tööle panna.

(N42)(I.II) Jah, pikka aega oli ka meil nii. Isa on meil rangelt ... isa on koguaeg olnud arvutikasutaja. Tema praeguse aja arvutikasutamine ongi hetkel vaid see info otsimine, et ta ise ei panusta nagu mitte üldse. Et ta saab oma info kätte. Ta on nagu Tallinna Ülikoolis, mitte õppejõud, aga ka seal praegu teadustöötaja, et saab oma info kätte aga mingit enda kohta info jagamist, mkmk. Noh, ja siis suhtleb eksole meili teel. Ühesõnaga, ta algul nagu aitab ema siis selles e-mailide saatmises või selles ja siis oligi ema esimesed kirjad sellised, et „nii, isa nüüd aitab mul selle kirja ära saata. Palju tervisi“ ja noh, vormistatud suhteliselt korrektses kirjavormis, eksole. Ja isa siis nagu aitab ja isa minu käest, kui ta ise on algatanud meilisuhetlus, on küsinud jah mingeid praktilisi küsimusi või nõuandeid või juhiseid just, eeldusel, et mina olen rohkem kohanenud mingis keskkonnas või uue tehnoloogilise asjaga. Kuigi ta ise on ka eluaeg leiutaja ja insener olnud. Et tal omad teemad, mis teda huvitavad. Aga pikim kiri, mis ma isalt sain, oli seotud sellega, et ma tahtsin saada sünnipäevaks endale ühte tehnilist vidinat ja ma teadsin, et seda standardina ei ole saada ja palusin, et ta selle mulle leiutaks. Ja siis ta leiutas mulle selle ja sain selle sünnipäevaks ja siis ta saatis mulle pika-pika kirja selle kohta, mis põhimõttel see töötab, või mis tõttu on võimalik selline asi. Mingist Sebedeuse efektist ta rääkis, et see töötab selle, kes iganes selle mehe nimi oli, selle efekti pärast, eksole, et see mees avastas selle efekti, midagi elektromagneetika ja termodünaamikaga ja et see mees oli seotud Eestiga sedas ja sedasi. Igatahes ma sain pika tehnoloogia ja tehnika alase ülevaate.

I: Selge. Aga ma ei tea, on sul veel miskit lisada näiteks Facebooki kasutuse kohta või sai suht põhjaliku ülevaate antud?

(N42)(I.II) Mõtlen, et rohkem peaks kasutama... aga võibolla ei peaks ka.

I: Mida?

(N42)(I.II) Facebookis on see kutsumise vidin olemas. Et seda võiks rohkem kasutada ja vaadata mis reaktsioonid oleks.

I: No saad katsetada kui lähed koju netti. Igatahes ma olen väga väga tänulik sulle, et panustasid.

Respondent vanavanemate põlvkonna esindaja, 69-aastane naine.

I: Räägi oma kogemusest internetiga, arvutiga.

N(69)(I.III) /.../ Mina tegelesin muidu oma asjadega, aga esimene asi, mis meile tuli oli printer ja see oli ka

ebaõnnestunud. Ja siis poeg oli selline tehnikahuviline, siis ta võttis selle lahti ja ja eks ta siis sealt Hiinast või Jaapanist, Hong-Kongist mingeid juppe tellis. Nüüd poeg töötab Microlinkis ja eks ta selle peamise huvi saigi selle lahtivõtmisest ja sisu uurimisest ja parandamisest. Aga alguses jah, ei olnud Eestis üldse lastel arvuteid. Aga ei, minul ei olnudki vajadust selle järgi. Aga jah, vahel läksin täitsa stressi, kui mul siin teised rühmakaaslased ja klassikaaslased oma vanemas eas, üle viiekümne, vähemalt omavahel vestlesid arvuti teel – kirjutasid, meilisid, aga mina ... ja kokkutulekul olin mina täiesti stressis.

I: Kõik rääkisid siis arvutitest ja internetist?

N(69)(I.III) No, ikka jah, omavahel suhtlesid, et mis sinu aadress on nii ja naa. Ja siis kui minu käest küsiti, siis ma ütlesin, et ei olegi sellist asja nagu meili-aadress või siis andsin abikaasa oma. Ja ega ma ei õppinudki seda ega kasutanud ka seda vaatamata sellele, et ma stressis olin. Kuni lihtsalt väiksed, need, nüüd juba lapse-lapsed, kasvasid, et üks oli kahene ja teine viiene-kuuene – ja nende jaoks on see nii iseenesest mõistetav. Lihtsalt iseenesest mõistetav oli see nende jaoks. Tulid minu juurde ükspäev ja ütlesid, et vanaema, kas ma võin arvutis olla. Mina siis, et ei või, sest ma ei tea... nemad jälle, et vanaisa lubas, no hästi. Siis hakkaski, et nemad ütlesid, et vajuta siia ja vajuta sinna, et kuidas lahti käib jne. Mina ei teadnud ühtegi nuppu – nad näitasid mulle, kuhu ma pean vajutama. Ja siis sain oma julguse kätte ja siis ma pidin ju juba kirjutama ka hakkama, teine ei teadnud ju ühtegi tähte, aga samas teadis ta täpselt, mis on Mängukoobas ja .ee ja missugust mängu saab kuskilt jne. Ja kõik need ikoonid ees niimoodi ilusti ja läksingi siis nende järgi ka enda postkasti ja muidugi, kuna meil oli siin suur aktsioon, et pensionärid kõik arvutisse ja siis ma võtsin sellest muidugi osa. Tasuta antakse ja lapsed ka õpetavad, et mis siis viga on. Ja niimoodi ma saingi siis ikka arvutisse ja endale aadressi ja suurem huvi oli mul muidugi ka piltide vastu, et isegi võtsin fotoaparaadi kätte ja siis tegin mõned pildid päeval ja õhtul ja siis hakkasingi tegema ja üles laadima. Kadri, tütre abiga. Tema oli siis Tartus ja mina siis helistasin talle, et kas ja kuidas ma saaksin seda teha, et pilte siis üles laadida. No ja see käiski tihti niimoodi, et tihti tema, kas ta oli arvuti juures või ei olnud või ütles ta peast, ma ei tea, igal juhul ta täpselt teadis, kus mis tegema peab. Kui ma ei osanud ja ei tulnud vahepeal välja, siis ma viskasin telefonitoru vahepeal ära ja siis helistasin tagasi kui olin rahunenud.

I: Et jonni ei jätnud.

N(69)(I.III) Ei, no jah, ma ikka tahtsin neid pilte saada niimoodi, et ... ei ole ju enam seda kommet panna asju albumisse, aga mina ise pooldan täiesti kindlalt kohe ühte ja paber kandjal, ikka tähtsamaid pilte. Alati on vaja.

I: Arvutist tihti kaovad ka ära need asjad.

N(69)(I.III) No, ma ei tea, meil on üks kõvaketas juba läinud, näiteks. Ja, ja see ei olnud mitte minu viga.

I: Mul on siukseid spetsiifilisi küsimusi ka.

N(69)(I.III) Nonii.

I: Et küsiks taustaks, et kui vana sa oled?

N(69)(I.III) 69

I: Millega sa muidu tegeled ka?

N(69)(I.III) Mul on palju hobisid, ma olen paljudest asjadest huvitatud. Ega ma ei olegi tavaline pensionär, mul on oma hobist tekkinud eriala, millega ma isegi asju maale toon ja seda turustan, et niimoodi ettevõtjana ka vaikselt tegelen. Aga selle kõrval on mul põhiline ikka pere, see on siis minu ema, kes on 94 juba ja voodihaige, et teda tuleb hooldada ja samas ka need kaks põnni, kes on 11 ja 6, nad lasteaias ei käi. Kuuene on selline, keda tuleb siis hooldada jaaa... noo, siis on mul huvi veel näiteks reisimise vastu, mida ma kahjuks aga teha ei saa. Ei saa endale lubada. Siis ma käin Rahvus Raamatukogus loodussõprade ja loodusomnibussi loengutes ja nii ma käin ka nendega reisimas ja peaaegu, et terve maailm on mul läbi sõidetud. Parimad ja oskajad, kes on käinud siis reisel, on rääkinud meile, saal on alati olnud täis, huvi on suur. Muidu ujumas käin. Et mitte ära unustada oma vana lapsepõlvhobi, sporti. Et tegevust jätkub igaks päevaks.

I: Kaua sa oled muidu olnud interneti kasutaja?

N(69)(I.III) Noh, kuidas siis on, et esimesest näpuliigutusest, kui lapsed hakkasid õpetama, jah, siis teate kuskil 4-5 aastat, viis aastat jah.

I: Mis sind muidu motiveerib internetti kasutama?

N(69)(I.III) Ja, nüüd on juba, jaa, muidugi, vahetame siin oma klassikaaslastega, kes on, pilte. Ka hiljuti oli meil 50 aastat keskkooli lõpetamisest, et see huvi on täiesti ilmne. Vahepeal ei olnud me omavahel niisuguses kontaktis, kui praegu. Ja siis vahetame muidugi ka igasuguseid teiste poolt koostatud lõbusate piltide kollektioone. Ja muidugi pildid, et ma saaksin teha endale pildi albumi nii, et kõik see klassifitseerimine käib teisel alusel. Et oleksid kuupäevalised pealkirjad. Et seal on siis kodu ja lapsed ja sõbrad ja nii edasi. Et selliste

sisukamate ja eluetapilistema pealkirjadega.

I: Kui sa mõtled spetsiifilisemalt interneti peale, siis milleiseid interneti võimalusi sa kasutad? Picasa web on üks, mida sa mainisid, eks, et laed pilte üles, aga mis veel on?

N(69)(I.III) Noh, valimas ma ei käinud. Mul ei õnnestunud, tahtsin küll. Noh, internetis niimoodi, et käin pangas ja käin igast arved ja need saavad tasutud.

I: Kuidas e-kirjade saatmisega on ?

N(69)(I.III) E-kirjad on jah, ka, on ka jah. Need lähevad ka ilusti.

I: MSN? Skype?

N(69)(I.III) Ei neid ei ole, kumbagi. Ja nüüd, mis on tekitanud rohkem huvi, on Google, et kui vanasti oli raamat, aga nüüd vajutad nupu peale ja saad nii ühte kui teist ja ka inimestega, kellega ma kohtun, kes on täiesti uued või kollektiivid või kellega ma kohtun või tekib huvi mingi kontserdi mõttes, mis on telekas või raadios, siis ma vaatan erinevaid täiendavaid materjale.

I: Tütar rääkis, et suhtlete ka G-Talki kaudu. Mil määral sa seda kasutad?

N(69)(I.III) Ei ole nii suur kasutaja küll, aga vähesel määral. Rohkem siin on ikka nii, et väiksed lapsed ütlesid, et mine Youtube ja mine sinna. Ja oligi nii, et pärast ma sain alles teada, et mis ja mida... ja samuti ka siis see, Facebook.

I: Just, räägi oma Facebooki kogemusest.

N(69)(I.III) Jaja, ei, ei, Facebooki seesamune esimene kiri tuli samalt 11-aastaselt poisilt, kes ütles, et vanaema, tee omale Facebook, mul on sulle väga põnevad mängud. Mina ei pööranud sellele üldse tähelepanu, et no, kui lapselaps tuleb, eks ta siis näitab. Ja siis kirjutas sõbranna, kes on kunstnik, et mul on sulle päris palju toredaid pilte, mis olen teinud, et tee endale Facebook. Siis selle sama 11. aastase poisi ja suure kisaga sai see Facebook ka tehtud. Selle kogemus oli siis niimoodi, et kui ma siis aru sain, kuhu ma olen sattunud, siis pärast ma küll mõtlesin, et kuhu ma küll sattunud olen ja ei olnud kindel, kas ma ka edasi jätkan, sest, et esimesed..., noh, parimad sõbrad, koduring, tütar ja nende lapsed ja selle esimese nädala jooksul saabus mulle 60-70 nii õelda piltidega ja ilma piltideta sõbrakutseid. Enamus ma tundsin juba siiski, enamus oli viie aasta... oli ka viie aastaseid. Ka tütre omad ja ka neid ma tundsin enamus. Ma hoidsin peast kinni ja küsisin, et mis ma nüüd siis teen, helistasin ja küsisin, et kas ma peaksin neile kõigile vastama või võtan lihtsalt teadmiseks, et nad on kõik olnud siiani head inimesed minu ümber, aga et kas sõpradega... Tütar ütles siis, et jäta nii, et ei ole midagi. Et vasta nendele ja vestle nendega, kes on niimoodi lähedasemad, et kellega sul on vaja. Ja siis mina pilti ei pannud aga ühel heal päeval tuli Facebookist teade, et ma soovitan teile seda pilti, vot see sama, kus ma oma kunstnikust sõbrannaga olin koos tema näituse avamisel. Olime seal kahekesi, kusjuures, tema pani siis pildi pealkirjaks „Mina Ehaga“ ja vaata kui kena ja pakuti siis minu pilti seal. Siis ma mõtlesin, et kui nemad otsustavad ikka minu üle, siis ma mõtlen, kas ma ikka Facebooki jään ja lähen. Aga no ei, siiski. Olen ikka jätkanud küll ja eile õhtul ei õnnestunud meil, tahtsin saada TV3-e saadet, mida mul ei õnnestunud näha. Pakuti siis välja, et FB-s on olemas, tipsisin kõik asjad siis sisse, mis vaja oli, aga ikka ei näinud. Eks ma arvan, et lapsed teevad selle võimalikuks, et ma täna ikka seda saadet näen.

I: Aitavad sind siis. Kes su pereliikmetest veel kõik netti kasutavad?

N(69)(I.III) Kõik peale vanavanaema, kõik minu arust.

I: Kui sa suhtled neti vahendusel pereliikmetega, mis on need põhjused, miks te suhtlete?

N(69)(I.III) Me ikka vahetame pilte, kui on tulnud ikka. Lapselapsed reisilt või, aga suhtlemisviisiks pean ikka telefoni. Tahan häält kuulda ja vist ei ole nii väga ilmekate kirjade kirjutaja... arvan, et ma tunnene ennast südamlikumalt kui minuga räägitakse.

I: Kui sa ise ei kirjuta lastele, lastelastele kirju, siis kas nemad muidu saadavad sulle kirju?

N(69)(I.III) Ja, jaaa, saadavad, saadavad.

I: Kas sina siis tagasi pigem helistad neile, et suhtled telefoni teel?

N(69)(I.III) Jah, jah. Ei, muidugi olen ma ka viisakalt saatnud vastu, et tänan ja nii ka, et sellele, mida nemad saadavad minule arvutisse, sellele vastan siis niimoodi vaikselt. Aga pikemad kõned, need ikka jah. Mul on tundide viisi kõned. Mul on Elion, kellele 10 minutit maksad ja ülejäänud ei maksa enam midagi. Mulle meeldib ikka pikalt kõneleda, ma tunnistan seda.

I: Ahaa, et see siis jah kergem lahendus kindlasti, muidu läheb see kirja kirjutamine päris pikaks, eks ole. Mmm... Aga peresiseselt ühiseid kanaleid te kasutate, mis on siis nagu Facebook ja Picasa Web. Et need on need kaks peamist kanalit, kus te olete aktiivsed ja vaatate ringi.

N(69)(I.III) Üldiselt jah, Facebooki siiski vähem, aga üldiselt jah, pilti tehes küll, et kui olen ikka kuskil käinud,

siis on pildid mul ka jah. Ja ka maailmast tulnud pilte väga huvitavaid saadetakse, seda ka kindlasti. See huvitab mind rohkem.

I: Kas sulle meeldib suhelda rohkem telefoni teel. Aga on ka mõningaid teemasid, mida tahad rääkida ka internetis?

N(69)(I.III): Ei ole, laia ringi vestleja mina ei ole. Oma arvamusi ma ei suru teistele peale ega paku ka neid välja. On vaja vestluses, siis tulevad ise välja.

I: Aga millist, vestluses, sellist info vahetamise viisi sa muidu internetis kõige paremaks pead? Ise näiteks andes edasi mingeid sõnumeid.

N(69)(I.III) No, jah, mulle saadetakse õnnekaarte piltidega ja uue aasta kaarte ja jälle ei saa ma ise neid. Ma teen need kaardid ise ja ikka postkasti panen. Ta on mul kõrval olemas, aga ma ei pea teda tähtsaks. Ja mul ei ole ka aega tema jaoks. Minu kirjad on kõik kella 1 ajal öösel. 12 ajal vastan mina oma kirjadele ja kui olen väsinud, siis ei tee. Võtan telefonitoru hommikul ja vastan, räägin siis, parem.

I: Kui sagedasti sa muidu käid internetis?

N(69)(I.III) Üks kord õhtu jooksul, et kord päevas.

I: Kui sa läksid Facebooki, kas sa vaatasid ka oma laste ja lastelaste profile?

N(69)(I.III) Jaja, need tulid ise ette.

I: Mis sa arvad nendest profiilidest? Mis infot nad seal kajastavad?

N(69)(I.III) Noh, kui üks – no see on niukene vanainimeselik arupidamine, et kas see Facebook ikkagi niiviisi suhtlusvahendina ennast, noh, väärtustab, ma ei oska öelda. Selleks noor põlvkond tõesti vb et suhtleb üle maailma. Mina pean suhtlusringkonda ikka selleks ja oma arvamusi, kellega jagada nendega, kes on huvitatud ja. Ega mulle ei meeldi väga seal, et mis laste ja lastelaste postkastides on olemas. Ma olen neid näinud ja mulle on neid ka näidatud. Ja ma arvan, et need on väga pealiskaudsed ja selleks ei kasutaks ma ühtegi ei paber kandjat ega isegi arvutis ühtegi ... kui siis, olgu see sisukas. See sisu läheb väga laiali. Facebook ei õigusta niimoodi ennast. Võibolla jah piltide osas ... aga see ka, ega seal on võimalusi kuritarvitada palju. Lastele tuleb just eriti selgeks teha, et igasuguseid pilte ei tohi üles panna. Oma nimedega ja alla paned. Minu väiksematel lastel on keelatud niimoodi ennast välja eksponeerida – suurematega ma ei ole sel teemal niimoodi rääkinud. Et nemad otsustavad ise. Aga eksponeerimiseks jah, ma Facebooki pean halvaks.

I: Et sa enda kohta ei pane ka infot sinna ülesse?

N(69)(I.III) Ei.

I: Milliseid eeliseid sa muidu näed internetil olevat tavasuhtluse ees?

N(69)(I.III) No ta on ikka nii mobiilne ja kiire. Eriti just informatsiooni leidmises. Ma ei kujutanud kunagi ette, et ma saan niipalju informatsiooni inimesest, keda ma praegu momendil ei tea, või kellega ma kohe tutvun. Kõikidest üle maailma, näiteks vilgatavatest nimedest jah, see on kohe haruldane, missugust informatsiooni ta kannab endas. Isegi nüüd on nii, et koostatud on juba nii, et kui paned esimesed märksõnad Google'i, siis jõuad kiirelt välja sinna, kuhu oled tahtnud minna. Et väga kiiresti, mõnikord on ka tarbetut asja, aga kui aega läheb palju, siis ma ühesõnaga viskan arvuti nurka, lõpetan ja ma ei näe vaeva. Ühesõnaga, et tema mind ahistaks, seda ma ei luba.

I: Kas sa oled muidu ka internetis saanud enne pereliikmete kohta mingit infot, mis siis netis jõudnud enne sinuni kui silmast-silma?

N(69)(I.III) Vist ei. Sest me suhtleme väga tihedalt ka päriselt.

I: Milliseid puudusi näed sa muidu olevat internetil silmast-silma suhtluse ees?

N(69)(I.III) No, see avatus on see, mis on nii halb kui ka hea. Mina seda avatust pean halvemaks pooleks, aga info kättesaadavus seda jälle heaks. Aga halb on see liiane avatus ja liiane pealiskaudsus. Inimeste vaheline suhtlemine, see... ma ei tea, kas nooremad oskaksid kirjutada ilusat kirja, mida meie kirjutasime omal ajal ... noh, sisu mõttes. Mitte kiri. Aga ka kiri, kui tsiu-pläu ja bläu-bläu pannakse, siis ikka sisu poolest ka. No need pole ikka need, mida me kirjutasime omal ajal. Kirjad ei ole enam nii südamlikud. Mulle tundub, et sinna ei saagi panna enam väga südant sisse.

I: Aga nende emotsioonide nägudega, kas see aitab?

N(69)(I.III) Aitab ikka jah. Need kollektsioonid on mõnusad.

I: Kui internetis toimubki mingi suhtlus noorematega, siis kelle initsiatiivil see suhtlus on peamiselt alustatud?

N(69)(I.III) No, ikka nooremate. 11 aastane suhtleks hea meelega.

I: Hästi. Aga kas sa oma laste-lastega ka suhtled neti teel või ainult helistad või kirjakesi ei saada või

Facebookis kirjutad midagi?

N(69)(I.III) Ei, kui ma tahab kiiresti ikka midagi edasi öelda, siis ma helistan neile. Ma ei tea ju kuna ta sinna Facebooki läheb ja kuna ta internetis liigub.

I: Aga mis sa g-mail talkist arvad?

N(69)(I.III) Tütar tegi, aga ega ma midagi arva. Kasutan vähe.

I: Mingeid repliike ikka üksteisele edasi saadate?

N(69)(I.III) Kadri saadab jah vähesel määral, et miskit öelda.

I: Mis sa arvad, et mida su lapselapsed sinu Facebooki tulekust arvavad?

N(69)(I.III) Naerame koos mõlemad. Ma räägin neile, et kuidas mina seda näen. Vahepeal küll kuulutasin neile, et nüüd tulge ja kustutage Facebook ära. Aga ei, las ta siis jääda pealegi. Selle samas, et ma peaksin enda andmeid andma sinna sisse, siis seda ma kardan, mulle ei meeldi. Ja enamus juhul siis jah, nagu eilegi TV3 Facebooki kaudu oli mul igast andmeid enda kohta vaja – pole midagi, mida salatseda, aga ma ei arva, et ma peaksin olema nii avatud. Aga saadet tahtsin näha küll.

I: Kui oluline see sinu jaoks on, et mida sinu lapselapsed ülesse postitavad?

N(69)(I.III) Jah, muret tunnen küll. Tuleviku pärast. Me ei tea ju kuhu poole ta keerab. Arengu võimalusi on nii palju. Kas see pealiskaudsus, see süvendab tervete põlvkondade käitumist ja inimestevahelist suhtlust.

I: Kui kiirelt sa muidu kohanenud oled?

N(69)(I.III) No, jälgin mida noored teevad ja teen järgi. Vaatan, mida miski sisaldab, ka selleks, et saada aru nende mõtetest ja nendest. Nende edasiarengust. Küll mitte rohkem. See on lihtsalt huvi selle põlvkonna vastu, kes seda kasutavad. Et mitte huvi kui tehnika vaid kui inimeste vastu. Psühholoogiliselt. Üldse tervete põlvkondade muutumised ja arengud. Et need on huvitavad ja panevad rõõmustama ja muretsema. Et muutused meis endis on kõige enam huvi pakkuvad meis endis.

I: Kui sagedasti sa e-maile kirjutad?

N(69)(I.III) Kuidas juhtub. Kui keegi on mulle midagi saatnud, siis ma proovin ikka tühe päeva jooksul vastata.

I: Mul on veel siuke, erinevad kategoriseeringud, et kui sa vaatad neid iseloomustusi, siis millise alla sa end kategoriseeriksid?

N(69)(I.III) Nii.... need peaksid iseloomustama mind või?

I: Just, kuhu sa kuulud kõige enam.

N(69)(I.III) [mõtleb] no, jah, siis ei jää muud, kui seda, jah, see... passiivsus ei ole iseloomulik, aktiivne internetikasutaja ja raadio – see on noorte oma pigem.

I: Sa oled siuke avaliku ja praktilise info kasutaja?

N(69)(I.III) Jah, olen küll. Aga nii täpselt minu kohta ei olegi siin ... no siis see ka sobib mulle.

I: Et siis iseloomulik mitmekülgsus. Selge. Aga suured tänud sulle!

2. Perekond 2

Respondent noorima põlvkonna esindaja, 12-aastane tüdruk.

I: Tere, Riine!

(N12)(II.I) Tere!

I: Olen Virge ja küsin mõned küsimused seoses oma ülikooli diplomitöoga. Vasta julgelt kõigele, vastused jäävad vaid sinu ja minu vahele.

(N12)(II.I) Olgu.

I: Kui vana sa oled?

(N12)(II.I) 12.

I: Millega Sa vabal ajal tegeled?

(N12)(II.I) Ujun.

I: Kaua sa juba ujunud oled?

(N12)(II.I) Trennis 6 aastat.

I: Kas ujumisega on suured plaanid tulevikuks?

(N12)(II.I) Ei tea veel, aga loodan, et on.

I: Kui kaua oled olnud internetikasutaja?

(N12)(II.I) Täpselt ei tea aga 1. klassis Skype'sin juba oma emaga ja Lastekas.ee- s käisin enne seda juba.

I: Skype'sid siis kui olite emaga erinevates kohtades või millal?

(N12)(II.I) Jah siis kui ma olin pärast kooli kodus ja tema näiteks tööl vms

I: Mis teemadel te Skype'site siis?

(N12)(II.I) Rääkisime mu koolist ja kui abi oli vaja siis ka ema aitas, vahepeal nt õpetas kuidas süüa teha jne .

I: Mis motiveerib sind internetti kasutama ehk miks sulle meeldib internetti kasutada?

(N12)(II.I) Seal saan nt sõpradega suhelda, muusikat kuulata...

I: Milliseid erinevaid kanaleid sa muidu kasutad internetis?

(N12)(II.I) Youtube, e-kool, Twitter, Facebook – seda kasutan 2 nädalat juba, blogid mida loen.

I: Mis sa Youtube'is teed?

(N12)(II.I) Vaatan oma lemmiksarju ja kuulan muusikat, filme vaatan ka vahest.

I: Kas sa ise ka blogi pead?

(N12)(II.I) Mul on 3 blogi. Üks mille mu ema tegi kui olin väike ja kus on enamus mu lapsepõlve pilte jms. Ujumis blogi, kuhu kirjutan oma tulemusi ja siis on veel blogi kuhu teeme koolitöid.

I: Hästi. milline blogi sulle endale kõige enam meeldib muidu, kas sa ennast kõige rohkem kirjutada saad?

(N12)(II.I) Kõige rohkem meeldib ikka ujumise oma aga see ja mu teine nõ lapsepõlve blogi on salastatud, sest mulle ei meeldi kui teised seda loevad, mulle meeldib lihtsalt iseendale mälestusi kirjutada.

I: Aga kas ka teised pereliikmed ei saa neid mälestusi lugeda? Et see on siis selline päeviku vormis, et kirjutad ainult iseendale?

(N12)(II.I) Jah.

I: Miks sa Twitterit varem kasutasid kui Facebooki?

(N12)(II.I) Sest see lubati mul enne teha ... ema oli Facebooki vastu.

I: Kas tead ka miks ta ei lubanud?

(N12)(II.I) Ta on seletanud küll aga ega väga selge pole, sest mis vahet seal on mis leht see on? Kas Facebook või Twitter ... kui ühe lubab teha võiks teist ka ju lubada.

I: Jah, mis sa ise arvad, kas Facebookis avaldaksid sama infot või nüüd avaldad kui Twitteris?

(N12)(II.I) Ma ei kirjutanud ise Twitterisse midagi. Aga ikkab Facebooki kirjutan rohkem kui kuhugi mujale sest seda kasutab ju rohkem inimesi.

I: Kas sa tahad siis rohkemaltele inimestele enam nähtvam olla ja oma mõtteid neile avaldada?

(N12)(II.I) Ei taha väga oma mõtteid jagada kõigiga aga tavalisemaid asju ikka kirjutan.

I: Twitter oli sul siis niisama?

(N12)(II.I) Jah, sest ma jälgisin teisi.

I: Kas jälgisid ka vanemate ja teiste sugulaste kirjutisi?

(N12)(II.I) Ei, ühtegi tuttavat ei jäginud ainult kuulsusi.

I: Kas ka Ratet või Orkutit kasutad?

(N12)(II.I) Ei sest mulle pole kunagi Rate meeldinud ja Orkutit ei lubanud ema teha ... ja enam pole Orkuti vajadust sest nüüd Facebook.

I: Kelle eeskujul sa muidu neid kanaleid nagu Twitter ja Facebook kasutama oled hakanud?

(N12)(II.I) Ema eeskujul ikka.

I: Hästi. Aga MSN?

(N12)(II.I) Aa, see mul põhiline koht kus käin, enne unustasin ära. Aga kuna mu vanemad ei luba arvutisse MSNi downloadida, siis käin e-buddys, mis on sama.

I: Miks nad ei luba?

(N12)(II.I) Ei tea. Tiit ütles, et ei ole vaja.

I: Ja Skype lubatakse kenasti kasutada?

(N12)(II.I) Jah aga ma ei käi Skyp's üldse, olin isegi oma salasõna juba ära unustanud.

I: Et sõbrannad on pigem siis MSNis?

(N12)(II.I) Jah selles häda ongi Skype'iga, et keegi ei käi siin.

I: Millist rolli omab internet ja uus meedia sinu jaoks?

(N12)(II.I) Mis on uus meedia?

I: Skype, Facebook, MSN, blogi...

(N12)(II.I) Aaaa, väga suurt rolli sest ma elan oma sõpradest kaugel ja siis saab nendega ka rääkida.

I: Mil määral sa oma pereliikmetega suhtled netis? Ka vanaisaga näiteks?

(N12)(II.I) Ega väga ei suhtlegi. MSNi neil pole kellegil ja Facebookis lihtsalt vaatan mis nad teevad.

I: Aga emaga Skypes?

(N12)(II.I) Ei sest ma ei käi Skype's.

I: Et siis enamus aega käid Facebookis vaatamas pereliikmete kontosid lisaks sõpradele?

(N12)(II.I) Jah.

I: Tartu Ülikoolis on ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudis viidud aastatel 2002/2003 ja 2005 läbi uuringuid, kus selgitati inimeste interneti kasutusharjumusi ning lähtuvalt välja toodud tunnustest esitati kuus peamist internetikasutaja tüüpi. Toon sulle siin 6 tüüpi iseloomustused välja ja siis sa vaata ja ütle, et milline kattub sinuga kõige enam ja miks sa seda arvad.

1. Iseloomulik väga paljude erinevate tegevuste olemasolu

2. Iseloomulik jututubade, MSN-i, Skype-i, internetimängude, foorumite kasutamine ja teiste kommenteerimine

3. Iseloomulik mitmekülgsus aga vähene aktiivsus, kasutad vähe meelelahutusele orienteeritud teenuseid. Oled pigem aktiivne e-kirjade kirjutaja ja otsid internetist praktilist kasutust leidvat infot

4. Iseloomulik võrdlemisi aktiivne avaliku info kasutaja, aktiivsed muusika ja filmide allalaadimisel, naljade- ja koomiksile lugemisel, internetiteleviiooni ja raadio ning perega seotud info kasutajad

5. internetti kui suurt raamatukogu. Oled pigem info vastuvõtja kui osaleja. Võrdlemisi aktiivne e-maili kasutaja

6. Iseloomulik passiivsus. Natukenegi rohkem kasutavad teistest tegevustest ajalehtede lugemist, ilmateate vaatamist, pangatehingute tegemist ning vähesel määral ka e-maili kasutamist

Mis sa arvad, milline iseloomustus sinu kohta kõige enam kehtib?

(N12)(II.I) 2 ikka. Ja 4 ka natuke sest tõmban palju muusikat

I: Hästi. Kes su perekonnaliikmetest veel internetti kasutavad?

(N12)(II.I) Kõik peale mu isa.

I: Mis põhjustel sa perekonnaliikmetega interneti vahendusel suhtled?

(N12)(II.I) Kui näiteks midagi teada on vaja.

I: Näiteks mida?

(N12)(II.I) Kui näiteks vanaisa käest midagi tarka on vaja teada või onult abi.

I: Mis infot sa tavaliselt vanaisa käest teada soovid?

(N12)(II.I) Ta on tark ja siis nt kui koolis abi on vaja, viimati küsisin nt Eesti linnade ja maanteede kohta.

I: Hästi, et siukest kooliülesannete lahendamise osas küsid vanaisalt.

(N12)(II.I) Jah.

I: Millistes kanalites sa muidu pereliikmetega räägid peamiselt, näiteks ema, vanaisaga jne.

(N12)(II.I) Ema Skype's näiteks vahepeal aga muidu vahest olen meili teel mingi dokumendi vms saatnud ja siis üle lasknud vaadata.

I: Et peamised on siis Skype ja e-mail?

(N12)(II.I) Jah.

I: Kui sagedasti sa e-maile muidu saadad?

(N12)(II.I) Paari päeva jooksul korra umbes. Siis kui on midagi olulist näiteks kooliga saata või nii...

I: Kelle initsiatiivil on kasutatavad kanalid leitud ehk kes need kanalid on kasutusele võtnud, et omavahel suhelda?

(N12)(II.I) Ema ja Tiit.

I: Mil viisil on nendes kanalites võimalik suhelda? Kirjalikult, suuliselt?

(N12)(II.I) Pigem kirjalikult. Videokõnet ei harrasta väga.

I: Milliseid kanaleid sa enam pooldad, olemaks kontaktis perekonnaliikmetega?

(N12)(II.I) Skype, sest siin on nagu ametlik ja ilus puhas ja siis jääb see omavahele mitte avalikult.

I: Millistel teemadel sa pereliikmetega uue meedia kanalites suhtled lisaks sellele, et küsid näiteks vanaisalt infot koolitööde kohta.

(N12)(II.I) Näiteks kui pühade ajal on mingit sebmist või töid teha siis...

I: Kas kodutöödest ja kingitustest räägite?

(N12)(II.I) Jah, et kes kooki teeb jms.

I: Kas sa laed Facebooki ka pilte üles või mujale?

(N12)(II.I) Jah, Facebooki olen laadinud aga mujale laeb emme minust ja siis ma käsin maha võtta sest mu meelest on need liiga koledad.

I: Kas ta siis võtab maha kui sa palud? Kas ta enne ei küsi, kui laeb?

(N12)(II.I) Vahest võtab, vahest mitte aga ei tavaliselt ta ei küsi.

I: Häirib see sind?

(N12)(II.I) Jah sest mu klassivennad on hakanud mu ema Flickrit jälgima ja siis teevad koolis nalja mu üle.

I: Kas sul ema teab seda? Kus nad su ema Flickrini on jõudnud?

(N12)(II.I) Teab, mul oli kunagi kirjand koolis mille pidime blogisse panema ja siis ma lisasin sinna pildi ja kui sinna peale vajutada siis jõudis mu ema Flickrisse?

I: Ja nüüd käiakse regulaarselt su ema Flickreris pärast seda?

(N12)(II.I) Jah ... ja siis nõ tuunitakse mu pilte ja pannakse ülesse.

I: Mis emotsioone see sinus tekitab, et asjad on sellist rada läinud, nagu nad on, et võetakse ema kontolt ja tuunitakse?

(N12)(II.I) Väga ebamugav on.

I: Kas sellistel hetkedel sooviksid, et vanemad ei oleks internetis samades kanalites kus sina?

(N12)(II.I) Jah.

I: Aga millist infot jagad sa ennekõike visuaalsel teel ehk mis sõnumit sa soovid oma piltidega/ videotega pereliikmetele edasi anda?

(N12)(II.I) Pereliikmetele ainult?

I: Jah.

(N12)(II.I) No et nad teaksid kuidas mul läheb. Näiteks võistluste pilte.

I: Okei. Millist teavet jagad sa ennekõike kirjalikul teel, kui laed üles mõne teksti või nii... kas facebooki siis näiteks või nii... taaskord pereliikmetele mõeldes.

(N12)(II.I) Siis ka ikka võistluste tulemused ja mida teinud olen nt mingi kontsert või muuseum, mida külastasin...

I: Et jagad oma emotsionaalseid kogemusi jh. Kellega perekonnaliikmetest sa kõige enam infot vahetad?

(N12)(II.I) Peale ema /isa ? Sest nendega muidugi kõige rohkem aga peale nende onudega.

I: Miks just onudega? Lisaks vanematele?

(N12)(II.I) Sest nad kõige nooremad äkki ? Ja siis klappib jutt paremini.

I: Hästi. Et saad end paremini samastada nendega?

(N12)(II.I) Jah.

I: Millist esmast infot oled sa perekonnaliikmete kohta online-keskkonnast saanud enne, kui kuulnud seda perekonnaliikmelt endilt silmast-silma vestluse kaudu? On selliseid juhtumisi? Et näed näiteks mõnelt pildilt või facebook postituselt miskit?

(N12)(II.I) Näiteks sain teada oma onu pulmaastapäevast.

I: Et sellised tähtpäevad? On veel miskit?

(N12)(II.I) Ei tule meelde küll,

I: Hästi. Mis sa arvad, miks jõudis online-keskkonna vahendusel info sinuni enne kui näost-näkk suhtlusele?

(N12)(II.I) Sest sinna kirjutades saab kohe teada ükskõik kus sa hetkel asud aga näost-näkk näeb harvem.

I: Milliseid eeliseid näed sa uue meedia kasutamisel silmast-silma suhtluse ees oma pereliikmetega? Ehk et miks eelistada internetti tavasuhtlusele?

(N12)(II.I) Ei olegi parem kui näkk rääkimine, aga võibolla lihtsam.

I: Miks lihtsam?

(N12)(II.I) Sest ... Ei teagi. Info jõuab kiiremini ja rohkematele inimestele kohale äkki.

I: Mis sa arvad, kas on ka teemasid, mida internetis on perekeskselt lihtsam/ kiirem/ mugavam arutada?

(N12)(II.I) Jah, näiteks kokkutulekuid ja peredega reisimist...

I: Kas neid asju tuleb palju ette? Nii et sind kaasatakse igasse pere-teemalisse vestlusesse alati?

(N12)(II.I) Enamasti küll .

I: Milliseid puudusi näed uuel meedial olevat perekonnaliikmetega silmast-silma suhtluse ees?

(N12)(II.I) Halb on see, et ikka koos ei saa olla, toredam oleks kõik koos maha istuda ja siis rääkida mitte igaüks klõbistab oma klahvidega.

I: Et lähedusest jääb siis puudu... Kui sagedasti sa erinevaid sotsiaalmeedia-/ kiirsuhtluskanaleid kasutad?

(N12)(II.I) Mis need kiirsuhtluskanalid on ?

I: Sotsiaalmeedia on Facebook ja sellised. Kiirsuhtlus on Skype ja MSN.

(N12)(II.I) Aaa .. iga päev ikka hommikuti vahest vaatan Facebooki .. õhtul kindlasti kuni 2 tundi MSNis.

I: Kas sul on ette nähtud aeg, et võid konkreetse aja netis olla?

(N12)(II.I) Ikka on ... ema tahab koguaeg panna arvutile passwordi peale et ma nii kaua arvutis olla ei saaks.

I: Häirib see sind, et sind piiratakse?

(N12)(II.I) Ikka. Sest mu meelest kui me niigi nii kaugel elame siis võiks mul lasta vähemalt netis sõpradega suhelda.

I: Mis sa arvad, miks ta piirab su internetikasutuse aega?

(N12)(II.I) Et ma ei oleks seal nii palju. Et tegeleksin ka teiste asjadega.

I: Selge, aga kui sageli sa perekonnaliikmetega internetis suhtled? Onude, vanaisaga jne.

(N12)(II.I) Harva, siis kui vaja ... muidu niisama ei lähe rääkima

I: Kes muidu suhtlust alustab tavaliselt internetis?

(N12)(II.I) Kui minul midagi vaja, siis mina.

I: Milliseid võimalusi (verbaalne, kirjalik, visuaalne) kasutades kõige enam pereliikmetega suhtled? Miks just need võimalused?

(N12)(II.I) Kirjalikult, sest nii tundub kõige lihtsam.

I: Kui pikalt sa veedad aega oma lähedaste Facebooki kontol või nendega erinevates veebikeskkondades suheldes?

(N12)(II.I) Kaua, sest kui ma alustan juba rääkimist siis räägin ikka pikalt ja põhjalikult. Tavaliselt võiks jääda rääkimagi aga ema käsib ära tulla arvutist.

I: Millist infot sa nende Facebooki ja teistelt kontodelt leida soovid?

(N12)(II.I) Pilte, sest neid on põnev vaadata. Nende tegemisi, sest on huvitav ja lahe teada mida teised teevad ja siis enda eluga võrrelda.

I: Kas sa oled ka oma pereliikmete pilte vaadates mõelnud, et sa tahaksid ka seda kogeda või sinna reisida, teha ühte ja teist, mis konkreetset pildil välja on toodud? Too ehk ka mõni näide, et kas mõned pildid on sinus tekitanud ka unistusi midagi teha ja kuhugi minna?

(N12)(II.I) Jah. Näiteks kellegi reisipildid, kui ma näen ilusaid kohti, siis mõtlen küll, et tahaks ka sinna minna.

I: Millist infot sa oma kasutajakontol kajastad Facebookis?

(N12)(II.I) Oma harrastusi, lemmikmuusikuid, oma suhtestaatust, kooli ja elukohta.

I: Kelle jaoks sa need isikuandmed sinna oled muidu pannud?

(N12)(II.I) Ma ei tea, see on loomulik, et paned need.

I: Mil määral tood kontodel välja sidemed perekonnaliikmetega?

(N12)(II.I) Lisan kõik lähedasemad sugulased omale perekonda.

I: Kas sinu jaoks on tähtis tuua peresuhted seal välja, näidata teistele oma pereliikmeid?

(N12)(II.I) Natukene... Kui pereliikmetel teistel on, siis ma ikka panen ka, siis on nagu täielik.

I: Kui aktiivne sisulooja sa sotsiaalvõrgustikes oled ehk see, kui suurel määral sa ise endast kirjutad ja oma mõtteid avaldad?

(N12)(II.I) Ise endast ei kirjuta väga midagi aga mõtteid avaldan küll nt mingi elamuse kohta vms.

I: Millist infot sa ei jaga, teades, et seda loevad ka teised perekonnaliikmed?

(N12)(II.I) Ei jaga kõiki oma muresid ja tegemisi millest ema ei tea.

I: Kui su pereliikmed ja ema sinu postitusi ei loeks, kas sa siis kirjutaksid oma muredest oma sõpradele lugeda?

(N12)(II.I) Ma ei tea kas just kuskil avalikult, aga räägksin MSN's kus ei ole nii avalik.

I: Kuidas sulle muidu meeldib see, et ema jälgib sinu tegevusi internetis nii Facebookis kui ka mujal kanalites? Mis sa sellest arvad?

(N12)(II.I) Oleks kindlasti vabam olla netis. Aga ma ei saa midagi teha, et nad seal on.

I: Kui kaua Sa oled perekonnaliikmetega samasid sotsiaalmeedia kanaleid kasutanud?

(N12)(II.I) Umbes 5 aastat kui ema mulle blogi tegi.

I: Kas ja mil määral tunned, et vanemate internetis olek mõjutab sinu poolt väljasaadetavate a) sõnumite hulka ja b) sisuloomet sotsiaalmeedias?

(N12)(II.I) Hulka mõjutab kindlasti sest ikka igast rumalusi ja lollusi ei saa ikka kirjutada kui vanemad seda näevad. Vaatan ikka kuidas ja mis sõnadega ma midagi kirjutatan sest nii jääb vanematele parem mulje.

I: Kui vanemad ei loeks seda teksti ja ei jälgiks seda, mida sa kirjutad, kas sulle siis meeldiks kirjutada aeg-ajalt ka mõningaid lollusi ja rumalusi või jagada neid läbi oma sõprade profiilide?

(N12)(II.I) Ei tea.

I: Kuidas sa suhtud sellesse, et vanemad ja vanavanemad kasutavad sinuga ühte sotsiaalmeedia kanalit?

(N12)(II.I) Mul eriliselt vahet pole aga lihtsalt peab jälgima mida sinna kirjutatan.

I: Kuidas su sõbrad sellesse suhtuvad, et su vanemad on internetis samades kanalites kus sina? Kas nende arvamus mõjutab ka sind miskit moodi?

(N12)(II.I) Üks sõbranna avaldas arvamust, et nõme on, aga muidu ei ole teised midagi öelnud.

I: Milliseid piiranguid sa oled pidanud endale seadma, teades, et vanemad loevad su postitusi?

(N12)(II.I) Et ma ei saa kirjutada igapäev ja et nt suhetest poistega ei saa ka sinna kirjutada, sest oleks imelik kui vanemad või vanavanemad seda loeks.

I: Kas sul on olnud juhtumeid, kus sa väga tahaksid sõpradele infot jagada ja parema meelega seda vanematele ei näitaks?

(N12)(II.I) On küll olnud, siis sooviks et ainult sõbrad seda näeks.

I: Kuidas otsustasid siiski oma sõpradele infot edastada? (sisenaljad, fraasid, Youtube videod, mida mõistavad vaid kindlad sõbrad, laulusõnad, lingid, pildid vms)

(N12)(II.I) Siis lähen msin ja kirjutatan igapähele eraldi.

I: Kui suurel määral jälgid oma (vana)vanemate kasutajaprofiile?

(N12)(II.I) Vaatan ikka, sest vahest on seal ka teavet minust .

I: Mis infot sa vanemate profiililt teada oled saanud enda kohta?

(N12)(II.I) Kõige rohkem on seal pilte. Kirjutavad minu trennist ja koolist.

I: Kas sa sooviksid, et nad ei kirjutaks/paneks pilte sinust nii palju kui nad seda teevad?

(N12)(II.I) Jah eriti siis kui klassivennad võivad selle peale sattuda.

I: Mis emotsioone see on sinus tekitanud?

(N12)(II.I) Kui on midagi head siis on kõik hästi aga kui on midagi sellist kirjutatud mis mulle ei meeldi ja piinlikust valmistab siis ei meeldi see mulle üldse ja käsin kohe maha võtta.

I: Miks sa pead/ ei pea oluliseks vanemate kasutajaprofiili jälgida?

(N12)(II.I) Seal on vahest mõni asi mida mulle pole räägitud nt on ära unustatud vms.

I: Kas lähed siis küsid selle kohta kohe emalt, miks talle räägitud ei ole?

(N12)(II.I) Jah. Kui see ka mind puudutab.

I: Mis teemadel tavaliselt su ema ja teised sugulased asju postitavad Facebooki? Mis sa sealt teada saad?

(N12)(II.I) Ema ja isa kirjutavad tavaliselt lihtsalt mingi poliitikast või mingist reisist või kontserdist. Lihtsalt on lahe lugeda mis vanemad kirjutavad, tavaliselt tean neid asju juba isegi.

I: Kuivõrd võtad ise oma vanemate/vanavanemate profiilil sõna kas kommenteerides või andes muul moel märku oma arvamusel?

(N12)(II.I) Tavaliselt ei tee midagi, ei kirjuta midagi.

I: Miks pead oluliseks hoida end kursis vanemate postitustega?

(N12)(II.I) Ei peagi väga, saaks ilma ka hakkama, sest suhtlen nendega niigi kõige rohkem.

I: Mis sa muidu arvad, kas internet on suhtlust pereringis lähendanud või pigem on jutud kitsamaks muutunud?

(N12)(II.I) Räägime ikka palju. Ma arvan, et ei ole muutnud midagi.

I: Selge, aga suured tänud sulle!

Respondent vanemate põlvkonna esindaja, 35-aastane naine.

I: Tere! Räägime siis natuke online-suhtluse teemadel. Aga alustuseks küsiksin natuke sinu enda kohta.

Kui vana sa oled?

(N35)(II.II) Hästi. Ma olen 35 aastane.

I: Millega Sa vabal ajal tegeled?

(N35)(II.II) Tegelen langevarjuhüpetega, fotograafiaga ja lugemisega.

I: Väga lahe, palju sa hüppeid oled teinud?

(N35)(II.II) Hüppeid vist oli 289 või midagi...

I: Mis kirjandust sulle lugeda meeldib?

(N35)(II.II) Kirjandusest - ei oska ühist nimetajat anda, igasugust head, mitte liiga modernset kirjandust.

I: Kui kaua oled olnud internetikasutaja?

(N35)(II.II) Ma arvan, et aastast 1997.

I: Mis motiveerib sind internetti kasutama?

(N35)(II.II) Kindlasti mugavus, kiirus, kättesaadavus ja lihtsad võimalused.

I: Millised olid sinu esimesed tegevused internetis?

(N35)(II.II) Esimesed tegevused ... ilmselt kontaktandmete ja seadusandluse otsimine. Seda siis tööalaselt. Isiklikus plaanis ilmselt koera sugupuu uurimine... Aa, töö juures oli ka see, et pidin neti kaudu infot jagama ja veebilehti koostama. Samuti ka kinokavade, raamatute ja muu sellise otsimine.

I: Milliseid interneti poolt pakutavaid võimalusi peamiselt kasutad?

(N35)(II.II) Kasutan peamiselt e-mail, otsingud, internetipank, digiallkiri, riiklikud infosüsteemid, näiteks maksu- ja tolliamet, äriregister jne. Hmm... suhtluse aspektist kasutan Skype'i ja Facebooki ... e-valimised ka.

I: Kas oled kasutanud ka teisi sotsiaalmeediakanaleid peale Facebooki?

(N35)(II.II) Jah, kunagi olid Rate ja Orkut.

I: Mis põhjustel sealt lahkusid?

(N35)(II.II) Nooo... Rate amendas end suht kiiresti ja Orkut ei pakkunud ka lisandväärtust oma võimalustega.

I: Kas Facebook pakub sinu jaoks seda mida teised kanalid ei pakkunud?

(N35)(II.II) Minu meelest Facebook ongi tänapäeval internet ... haha... ta asendab nii blogisi, twitterit, flickrit ja nii... seal on ju RSS-feed. Ja paljudesse kohtadesse sisselogimiseks saab Facebooki kasutada, väga tänuväärne.

I: Kas kasutad ka blogi ja twitterit muidu?

(N35)(II.II) Jah, kasutan mõlemat.

I: Millist rolli omab internet ja uus meedia sinu jaoks?

(N35)(II.II) Väga tähtsat rolli. Siit saab kõik kätte ja internet ongi ju täna pea et terve maailm.

I: Tartu Ülikoolis on ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudis viidud aastatel 2002/2003 ja 2005 (Pruulman-Vengerfeldt 2008) läbi uuringuid, kus selgitati inimeste interneti kasutusharjumusi ning lähtuvalt välja toodud tunnustest esitati kuus peamist internetikasutaja tüüpi. Toon sulle välja kirjeldused:

1. Iseloomulik väga paljude erinevate tegevuste olemasolu
2. Iseloomulik jututubade, MSN-i, Skype-i, internetimängude, foorumite kasutamine ja teiste kommenteerimine
3. Iseloomulik mitmekülgsus aga vähene aktiivsus, kasutad vähe meelelahutusele orienteeritud teenuseid. Oled pigem aktiivne e-kirjade kirjutaja ja otsid internetist praktilist kasutust leidvat infot
4. Iseloomulik võrdlemisi aktiivne avaliku info kasutaja, aktiivsed muusika ja filmide allalaadimisel, naljade- ja koomiksile lugemisel, internetiteleviiooni ja raadio ning perega seotud info kasutajad
5. Vaatab internetti kui suurt raamatukogu. Oled pigem info vastuvõtja kui osaleja. Võrdlemisi aktiivne e-maili kasutaja
6. Iseloomulik passiivsus. Natukenegi rohkem kasutavad teistest tegevustest ajalehtede lugemist, ilmteate vaatamist, pangatehingute tegemist ning vähesel määral ka e-maili kasutamist

Et milline iseloomustus sulle kõige enam omane ja miks?

(N35)(II.II) Hmm... Ma arvan, et pigem esimene, sest lihtsalt elu nii internetipõhiseks kujunenud ja siin saab teha kõiki eluks vajalikke toiminguid.

I: Kes su perekonnaliikmetest veel internetti kasutavad?

(N35)(II.II) Pereliikmetest kasutavad elukaaslane ja teismeline tütar ... laiemast perest kõik õed-vennad, nende elukaaslased ja laps, isa.

I: Jah, me võimegi rääkida perest kui laiemast samuti. Mis põhjustel sa perekonnaliikmetega interneti vahendusel suhtled?

(N35)(II.II) Noo, suhtlen pereliikmetega, kuna see on odavam, operatiivsem, mugavam. Igaüks vastab siis kui saab ja kuna pere on suur, siis saab ühe korraga kõigile info edastatud. Meil on näiteks Skype perechat, kus kogu laiendatud pere on ühes chatis ja samuti ka FB-s.

I: Kas Skype ja FB on peamised, kus suhtlete pereliikmetega?

(N35)(II.II) Jah.

I: Kelle initsiatiivil on kasutatavad kanalid leitud?

(N35)(II.II) Hahaha, kuna minu elukaaslane töötab Skyp's, siis pole palju valikuid.

I: Kas ka Facebooki kasutuse taga on siis elukaaslane?

(N35)(II.II) Ei, see on pigem igal ühel oma valik. Et meil on siuksed otseselt perele suunatud jutud ikka Skype's. Ehk siis meil on siin kõik Skype fännid.

I: Ja sellest tulenevalt, kas pooldad kõige enam ka Skype'i, olemaks kontaktis perekonnaliikmetega?

(N35)(II.II) Põhimõtteliselt küll jah.

I: Selge. Mil viisil on nendes kanalites võimalik suhelda? Kas pigem verbaalselt või tekstiliselt?

(N35)(II.II) Pigem tekstiliselt, see annab selle vabaduse, et igati loeb või vastab omale sobival ajal. Aga üks operatiivjutte räägitakse ikka telefoni.

I: Millistel teemadel Sa pereliikmetega muidu uue meedia kanalites suhtled?

(N35)(II.II) Tead ei oska kindlalt piiritleda, täitsa tavalised jutud mida räägiks siis kui kokku saaks. Mõnikord ka abipalved, vaja lapsehoidjat leida või muu... See on hea sest siis kõik saavad küsimuse korraga ja on ka lahendus kõigile näha. Et ei pea 12 inimesele kordamööda helistama.

I: Mis sa arvad, kas üldse ja kuidas mõjutab sinu poolt väljasaadetud info, kasvõi sinu pereliikmete kohta, näiteks Facebookis või Flickr'is sinu pereliikmeid?

(N35)(II.II) Ei oska öelda, ei usu et väga mõjutab. Ma küll tean ühte kauget sugulast kes läks abikaasast lahku interneti pärast...aga tundub et meil on asi küll kuidagi eluterve.

I: Mhmh. Millist infot jagad sa ennekõike visuaalsel teel ehk mis sõnumit sa soovid oma piltidega või videotega pereliikmetele edasi anda?

(N35)(II.II) Üldiselt siuksed reispildid, lapse kasvamise pildid... Need siis pigem Flickris, mis saadab edasi FB-i või blogis mis saadab edasi FB-sse. Taaskord on see selline operatiivsuse küsimus, saab otse reisilt saata. Ega pärast keegi viitsi spetsiaalselt 500 pilti vaadata, ikka siis on põnev kui parasjagu reisil ollakse.

I: Et siuksed tegevuse ja nn arengu lood läbi visuaalse pildi?

(N35)(II.II) Jah.

I: Millist infot jagad sa ennekõike verbaalsel teel, viies läbi näiteks Skype conversationi. Mis puhkudel üldse vestlusi tehakse?

(N35)(II.II) Kui on pikem jutt mida on lihtsam rääkida kui kirjutada ja pigem oleks kohe vaja vastust.

I: Oskad ka mõnd näidet tuua, umbes, mis see võiks olla...?

(N35)(II.II) No kellegi sünnipäeva menüü või keerulised logistilised ülesanded. See on siis seda grupivestlust puudutav, oma elukaaslasega räägime pigem Skyp'ga helistades, kui kumbki on reisil.

I: Ja siis on sellised igapäeva korralduslikud teemad? Et kirjalikult jagad ennekõike infot, millega ei ole nii kiire?

(N35)(II.II) Ja, kuid ka kiiret infot, mis on paljudele mõeldud. Kiire info ka siis kirjalikult, kui näiteks pole võimalik helistada, tööolles või muu selline.

I: Kellega perekonnaliikmetest sa kõige enam infot vahetad?

(N35)(II.II) Kõige enam elukaaslasega, edasi ülejäänud võrdselt. Kui teismeline laps noorem oli siis ka temaga, sest ta tahtis üksi kodus olles pidevalt midagi küsida, siis kirjutas Skype'i.

I: Kas nüüd on vajadus küsida jäänud väiksemaks ja püüab ise leida lahendused?

(N35)(II.II) Jah, nüüd on iseseisvam ja pole vaja seda tuge, et kogu aeg on keegi kättesaadav. 1-2 klassis oli küll, nüüd ta juba kuues klass.

I: Mil määral sa üldse jälgid oma lapse tegevust internetis?

(N35)(II.II) Väga.

I: Milles see seisneb?

(N35)(II.II) Näiteks peab luba küsima enne kui kuhugi lehele konto teeb. Samuti piirame aega, mida ta saab internetis veeta. Aeg-ajalt vaatame millega ta tegelenud on, mis lehti külastanud ja nii... Ta ise teab ka, et selline kontroll on. Põhimõtteliselt on mul ligipääs tema e-mailile ... Kuigi ma seda ei kasuta eriti tihti.

I: Mis arvad, kas sellest kontrollist tulenevalt käitub ta ka vaoshoitumalt, kui ehk ilma kontrollita käituks?

(N35)(II.II) Kuna me nendel teemadel palju räägime, siis usun et ta käitub teadlikumalt. Vaoshoitumalt ka ilmselt, sest näiteks FB ei lubanud me tal pikka aega kontot teha, kuna vanusepiirang ei lubanud.

I: Kas oled muidu ka täheldanud midagi häirivat või negatiivset sisu tema kontol või vestlustes?

(N35)(II.II) Negatiivset pole täheldanud, pigem on mure ajalimiidiga...

I: Et tahab seda pidevalt ületada?

(N35)(II.II) Jah, nii öelda unustab end interneti... Aga see vist tavaline.

I: Eks see ole see interneti "võlu" tõesti. aeg kaob kiirelt siin olles. Kas tütar rääkis teid siis lõpuks pehmeks, et sai konto?

(N35)(II.II) Ei, mina ise andsin omal initsiatiivil üleile loa. Tal on vanuse täis saamiseni aega 2 kuud ja kuna ta läks võistlusreisile ja siis sai infot jooksvalt üles. Mingeid sõltuvusmänge ta õnneks ei mängi.

I: Aga blogi ta peab?

(N35)(II.II) Ma sellest hetkel ei saa aru, sest ta käskis minu peetud blogi kinniseks teha.

I: Ehk siis sinu enda blogi või sa pidasid tema blogi? Ja kas kinniseks selles mõttes, et võõrad ei näeks?

(N35)(II.II) Ta pigem loeb teiste asju kui enda asju jagab.

I: Millest ta seal muidu kirjutab või kirjutab siiani.

(N35)(II.II) Noo, peamiselt oma ujumistulemustest.

I: Et see blogi on siis pigem infovahendaja?

(N35)(II.II) Jah, pigem vahetab ja levitab teiste infot.

I: Millist esmast infot oled sa perekonnaliikmete kohta online-keskkonnast saanud enne, kui kuulnud seda perekonnaliikmelt endilt silmast-silma vestluse kaudu?

(N35)(II.II) Näiteks seda, kus keegi parasjagu on...

I: Ega sellist üllatavat uut infot ei ole täheldanud enne kuskilt kellegi FB-st vaadates või nii?

(N35)(II.II) Noo, mõnikord ikka on.

I: Saad ka mõne näiteks ehk tuua?

(N35)(II.II) Hmmm... keeruline.

I: Okei. Aga mis sa arvad, miks jõudis online-keskkonna vahendusel info sinuni enne kui näost-näkku suhtlusel?

(N35)(II.II) Aaa, näiteks eile oli vennal pulma-aastapäev, mina seda küll peast ei teadnud... või kui keegi on leidnud mingi eriti hea koogi, või raamatuelamuse või filmi kinos, selle kohta saab ka infot ... Aga näost-näkku me nii tihti ei näe kõik – meid on palju ja osad on kaugel. Üks õde näiteks Tartus, teine Samaaras.

I: Kui sul õed on kaugel, üks Tartus ja teine Samaaras, siis mis teemadel sa õdedega distantsilt suhtled?

(N35)(II.II) Niisama lobajuttu. Skype on ju tasuta. Vahepeal sekka asjalikku juttu ka. Tähtsaid uudiseid on tavaliselt ka Skype's lihtsam rääkida.

I: Näiteks, kui konkreetsem olla. Mis võiks olla tähtsamad jutud?

(N35)(II.II) No kui keegi rasedaks jääb või kui sellega nii hästi ei lähe... Halbu uudiseid on Skypes lihtsam rääkida...

I: Kas nad peavad ka blogi? Mil määral saad info sealt kätte?

(N35)(II.II) Seal nii isiklike asju ei räägi. Muu internet on ikka arvestusega, et seal on kõik kogu maailmale igaveseks väljas.

I: Kas üldse ja mil määral sa tunned, et internetis on suhtlemise tagajärjel jutud nagu kokku tõmbunud?

Et internetis öeldakse lühidalt ja võibolla jääb osa infot peitu, kuna ei viitsita kirjutada?

(N35)(II.II) Ei usu, et kokku tõmbuvad. Internetis küll räägitakse lühidalt aga saab jälle rohkem seiku teada millest siis kokku saades hea lihtne pikemalt rääkida.

I: Et siis pigem võimalus sööta infot, millest pikemalt tulevikus näost-näkku rääkida jah.

(N35)(II.II) Just.

I: Kuidas sa muidu seda tunnetad, kas internet võõrandab või pigem lähendab pereliikmeid?

(N35)(II.II) Kui kõik kasutavad enamvähem võrdselt ja keegi ei tunne ennast kõrvalejätuna, siis vast ikka lähendab. Kui muidugi perest ainult üks inimene kasutaks, siis ilmselt võõrandaks...

I: Jah, selles mõttes on teie peres hea, et kõik kasutavad, siis on pigem see lähendav aspekt. Milliseid eeliseid näed sa muidu uue meedia kasutamisel silmast-silma suhtluse ees oma pereliikmetega?

(N35)(II.II) Ikka need samad: operatiivsus, odavus, aga loomulikult ei asenda see silmast-silma, pigem täiendab.

I: Mis sa arvad, kas on ka teemasid, mida internetis on perekeskselt lihtsam/ kiirem/ mugavam arutada, et millised teemad need võiksid olla?

(N35)(II.II) Ma arvan, et see on info, mis on pigem teadmiseks, näiteks mis kell kelle juures saun soojaks saab jne või info millele ei ole kohe tagasisidet vaja...

I: Milliseid puudusi näed uuel meedial olevat perekonnaliikmetega silmast-silma suhtluse ees?

(N35)(II.II) Võibolla jääb silmast-silma suhtlust vähemaks, kuigi väga ma seda ei usu.

I: Võiks veel miskit olla?

(N35)(II.II) Ei tule pähe.

I: Hinnates suhtluse efektiivsust uue meedia vahendusel viie palli süsteemis, siis kui efektiivseks te seda peate, arvestades, et 1 sümboliseerib kõige madalamat efektiivsust ja 5 kõige kõrgemat efektiivsust?

(N35)(II.II) 4.

I: Miks nii?

(N35)(II.II) Otsesuhtlus jääb alati efektiivsemaks.

I: Kui sagedasti sa erinevaid sotsiaalmeedia- ja kiirsuhtluskanaleid kasutad?

(N35)(II.II) Mis mõõtühikuks on?

I: Aeg, umbes mitu korda päevas või tundi päevas...

(N35)(II.II) Väga sagedasti, Skype on põhimõtteliselt kogu aeg lahti, vastan siis kui saan. Facebookis käin kord tunnis... Kasutan neid nii arvutis kui telefonis.

I: Mis on Facebooki juures see, miks sa nii sagedasti käid?

(N35)(II.II) Harjumus, aga no, vahest ka harvemini... Kui kord tunnis siis a 1 minut Facebookis siis.

I: Kui sageli sa perekonnaliikmetega online-keskkonnas suhtled?

(N35)(II.II) Pereliikmetega vast 2-3 korda päevas.

I: Millest suhtlussagedus tuleneb?

(N35)(II.II) Suhtleme siis, kui kellelgi on midagi öelda... Aga tiheda kasutamise eelis on see, et kokkuvõttes kulub vähe aega - ei „unusta” end ja korruga on vähe uut, mida uurida. Samuti, kui kellelgi on „asja”, midagi öelda, aga tavaliselt neid "asju" ikka jagub.

I: Igaks päevaks siis ikka miskit.

(N35)(II.II) Jah.

I: Kelle initsiatiivil suhtlust alustatakse?

(N35)(II.II) Selle, kellel on midagi vaja... ma ei tea, see on keeruline küsimus, nagu ikka elus. No, niisama lobajutt on meil selles ühises Skype-vestluses.

I: Kas pooldad kasutada pereliikmetega suheldes kõige enam verbaalset, kirjalikku või visuaalset võimalust?

(N35)(II.II) Pigem ikka verbaalset, sest pereliikmete vahel ei ole ametlik suhtlus ja verbaalselt ikka mõnusam.

I: Kui pikalt sa veedad aega oma lähedaste suhtlusportaali kontrol või nendega erinevates veebikeskkondades suheldes?

(N35)(II.II) Vähe, kui läheb pikemaks jutuks siis ikka juba verbaalselt suhtleme.

I: Facebookis ringi ei sirvi niimoodi pikemalt, vaatad pilte vms.

(N35)(II.II) Kuna olen kogu aeg nõ *up to date*, siis kulub selleks ikka vähe aega.

I: Kui sa oled muidu pereliikmete Facebookis, siis millist infot sa nende sotsiaalvõrgustikest leida soovid muidu?

(N35)(II.II) Noo, eelkõige pilte ja asukohta.

I: Mis sa piltidest näha soovid?

(N35)(II.II) Seda, et mida toredat nad teevad ja näevad.

I: Millist infot sa oma kasutajakontrol kajastad?

(N35)(II.II) Põhimõtteliselt seda, mida toredat parasjagu kogen - foto, film, toit ja minu nii öelda saavutused.

I: Isikuandmetest, peresuhetest - kas tood ka need välja?

(N35)(II.II) Toon. Tütre juba sõbrannad kommenteerisid, et tast on kahju, et ema ta kontot teab ja näeb - meil on sugulussuhe kirjas.

I: Kas tütar arvab ise sama?

(N35)(II.II) Ma ei tea. Ma lohutasin, et tal on lihtsalt nii moodsad vanemad.

I: Mis sa arvad, mil määral aitab see kaasa sul oma tütre paremale mõistmisele, et sa saad jälgida tema tegemisi ja sõnavõtte online'is, kuigi tal on neid vähe hetkel veel?

(N35)(II.II) Noh ikka, juba sain teada et ta on "in relationship".

I: Ise ta ei rääkinud, et kas piinlik teema veel?

(N35)(II.II) Vist mitte piinlik aga kuidas sellest ikka juttu teha ... kui siis lisa küsisin vastas küll vabalt.

I: Kui aktiivne sisulooja sa sotsiaalvõrgustikes oled? Kui arvestada blogi ja muid aspekte.

(N35)(II.II) Aktiivne sisulooja - enne Facebooki tulekut olin aktiivsem, kindlasti sõltub see ka eluperioodist....

vallalisena kirjutad rohkem, väikese iga nädal kasvava tite pilte lisad rohkem...

I: Millist infot sa jagad ja samas ka hea meelega ei jagaks, teades, et seda loevad ka teised perekonnaliikmed?

(N35)(II.II) Pereliikmete lugemise pärast ei jäta midagi kirjutamata, pigem vastupidi, jätan kirjutamata asju sest võõrad loevad.

I: Et sa siis ei taha et võõrad loeksid siseringi asju?

(N35)(II.II) Jah.

I: Kui kaua Sa oled perekonnaliikmetega samasid sotsiaalmeedia kanaleid kasutanud?

(N35)(II.II) Mingi mees-tütar pereringis ca 8 aastat ehk. Ja õed-vennad-vanemad ringis vast 3-4 aastat.

I: Kuidas sa suhtud sellesse, et su isa on Facebookis ja jälgib üldse nii sinu kui ka pereliikmete tegevusi?

(N35)(II.II) Väga hästi suhtun.

I: Räägi lähemalt...

(N35)(II.II) Et siis nad on ka asjadega kursis ja ei tunna kõrvalejääetuna. Pigem ehk nooremana.

I: On see sinu jaoks oluline, et vanemad oleksid igale poole kaasatud?

(N35)(II.II) Usun küll. Meil on hea läbisaamine.

I: Milliseid emotsioone lapse poolt väljasaadetavad sõnumid sinus muidu tekitavad?

(N35)(II.II) Välja all mõtled avalikkusele või mulle mõelduid?

I: Pigem nagu need sõnumid jah mis lähevad kõigile lugemiseks.

(N35)(II.II) Esiteks on huvitav, sest ega ta mulle ju kõike ei räägi, need sõnumid aga rohkem mõeldud temaealistele, kuigi ta on suht konservatiivne infojagaja. Teiseks kontrollin ega ta midagi ebatavalist avalda.

I: Mis need sõnumid umbes on, mis mõeldud sõbrannadele?

(N35)(II.II) Ta on Facebookis alles paar nädalat kasutanud ja blogida ei tahtnud eriti üldse, mõne pildi ja ujumistulemused pani üles

I: Kuivõrd võtad ise oma lapse profiilil sõna kas kommenteerides või andes muul moel märku oma arvamusest?

(N35)(II.II) Natuke.

I: Kas sa siis kommenteerid või liked või kuidas? Aga mitte iga postitust.

(N35)(II.II) No mõlemat.

I: Kas neist kasvab välja ka väiksem diskussioon või arutate seda a la õhtusöögilauas veel edasi?

(N35)(II.II) Kodus pigem arutame edasi, jah.

I: Miks pead oluliseks hoida end kursis noorema põlvkonna postitustega?

(N35)(II.II) Et nad ikka õigel teel püsiks, usun et kuni 16 aastaseni umbes on see väga vajalik ja no turvalisus eelkõige.

I: Kas sisuloojaks olles piirab sinu sõnumeid kuidagi ka see, et laps loeb neid?

(N35)(II.II) Ei. Välja arvatud selles mõttes, et laste kohta kirjutamisel on asi teine kui enda kohta kirjutamisel.

I: Okei, et kui kirjutad lastest, siis sa väga ei taha, et nad loeksid seda.

(N35)(II.II) Ei, pigem reservatsioon mida teistele avaldan.

I: Hästi. Aga mul ongi nüüd põhiküsimused küsitud. Nii vähe neid lõpuni jäänud oligi. On sul endal veel äkki lisada mõni aspekt või seik pereliikmete vahelisest suhtlusest online'is?

(N35)(II.II) Kui tuleb meelde, siis annan teada.

I: Aga suured tänud sulle!

Respondent vanemate põlvkonna esindaja, 36-aastane mees.

I: Tere! Vana sa oled muidu ja millega tegeled?

(M36)(II.II) 36 ja olen Skype testimise osakonna pealik. IT nohikust kesktasemejuht.

I: Kuidas Skype tagasiside on olnud? Minul ebaõnnestuvad tihti alates 5 inimese grupikõned. Ei vea hästi välja...

(M36)(II.II) Üldiselt töötab kõik, rahvale meeldib. 5+ kõned nõuavad päris korralikku võrgukiirust (kindlasti mitte wifi) ja arvuti peab olema ka kas väga võimas läppar või juba lauaarvuti.

I: Eks see netiühendus mul ole jah siin nagu ta on. Aga kui kaua oled olnud internetikasutaja?

(M36)(II.II) 91st aastast.

I: Mis su esimesed tegevused netis olid?

(M36)(II.II) Esimesed tegevused olid veebilehtede lehitsemine ja email, vot ei mäleta enam...

I: Mis motiveerib sind internetti kasutama?

(M36)(II.II) Ma arvan, et siin polegi motivatsioonist enam juttu, internet on olnud osa tööst väga pikka aega. Viimastel aastatel on meelelahutus tulnud juurde ja kahel viimasel sotsiaalvõrgud.

I: Et see on pigem igapäevane loomulik tegevus et oled internetis.

(M36)(II.II) Jah, mul on kogu aeg arvuti lahti sisuliselt ja mobiilis on 3g.

I: Milliseid interneti poolt pakutavaid võimalusi peamiselt kasutad?

(M36)(II.II) Google, Skype, email, twitter, facebook, ligipääs igasugustele tööga seotud vahenditele ja keskkondadele, youtube jne...

I: Blogi ei pea?

(M36)(II.II) Pidasin, viimasel ajal vähe <http://parasiil.blogspot.com>

I: Millist rolli omab internet ja uus meedia sinu jaoks? Õigesti aru saan siis on see suht siuke igapäeva maailmaga kontaktis olemine ja info liikuvuse järgimine jne?

(M36)(II.II) Peamine interneti tähtsus on kommunikatsioon. Sünkroone ja asünkroone. Tarbin meediat peamiselt interneti vahendusel, siis tuleb raadio ja telekas piirdub ETV kanaliga ... telefonikõnesid on vähem kui Skype kõnesid. Palju kommunikatsioonist, mis varem oli sünkroone on nüüd asünkroone.

I: Miks see nii on? Et näiteks oled ümber Skype kolinud ja telefoni kõnesid ei tee enam niivõrd palju.

(M36)(II.II) Sisuliselt, olen alati internetiga ühenduses...

I: Miks blogis enam nii aktiivselt ei tegutse ja kes su blogi pereliikmetest jälgivad või jälgisid?

(M36)(II.II) Kõik jälgivad, ei ole aega mõtteid formuleerida tekstiks. Enda kvaliteedinõudmised on tõusnud tasemele kus jama ei taha kirja panna enam.

I: Kui sa kasutad erinevaid kanaleid, siis kas sul info näiteks Facebookis, Twitteris kattub või pigem püüad jagada erineva sisuga erinevates kanalites?

(M36)(II.II) Erinev sisu erinevates kanalites. Mind lausa häirib Twitteri ja Facebooki integratsioon. See läheb spammiks.

I: Ja sulle on jõukohane toota erinevat sisu erinevatesse kanalitesse? Kui tihedalt sa seda teed?

(M36)(II.II) Paar korda nädalas ehk.

I: Kas oled ka ära jaganud, et seal kanalis räägin nendest teemadest ja seal jällegi teistest.

(M36)(II.II) Jah, olen ära jaganud mis kanalisse mis infot panen, Twitterisse läheb väga kiireloomuline ja aktuaalne värk ja facebooki rohkem sisuline.

I: Et ka pereliikmed teavad seda jälgida, et kui igapäevaseid asju kiirelt, siis pöörduvad näiteks Twitterisse?

(M36)(II.II) Ei usu, pigem jälgivad Facebooki. Isiklikeks asjadeks perega kasutame ehk kõige rohkem Skype grupichatti.

I: Tartu Ülikoolis on ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudis viidud aastatel 2002/2003 ja 2005 läbi uuringuid, kus selgitati inimeste interneti kasutusharjumusi ning lähtuvalt välja toodud tunnustest esitati kuus peamist internetikasutaja tüüpi. Toon sulle siin 6 tüüpi iseloomustused välja ja siis sa vaata ja ütle, et milline kattub sinuga kõige enam ja miks sa seda arvad.

1. Iseloomulik väga paljude erinevate tegevuste olemasolu

2. Iseloomulik jututubade, MSN-i, Skype-i, internetimängude, foorumite kasutamine ja teiste kommenteerimine

3. Iseloomulik mitmekülgsus aga vähene aktiivsus, kasutad vähe meelelahutusele orienteeritud teenuseid. Oled pigem aktiivne e-kirjade kirjutaja ja otsid internetist praktilist kasutust leidvat infot

4. Iseloomulik võrdlemisi aktiivne avaliku info kasutaja, aktiivsed muusika ja filmide allalaadimisel, naljade- ja koomiksitate lugemisel, internetiteleviiooni ja raadio ning perega seotud info kasutajad

5. internetti kui suurt raamatukogu. Oled pigem info vastuvõtja kui osaleja. Võrdlemisi aktiivne e-maili kasutaja

6. Iseloomulik passiivsus. Natukenegi rohkem kasutavad teistest tegevustest ajalehtede lugemist, ilmateate vaatamist, pangatehingute tegemist ning vähesel määral ka e-maili kasutamist

(M36)(II.II) 3. Samas mina nagu ei kattu ühegagi ... sest 3 juures olen siiski aktiivne ... aga ma ei ole 4. Meelelahutust tarbin vähe.

I: Et siis pigem kombineeritult üht kui teist. Kes su perekonnaliikmetest veel internetti kasutavad?

(M36)(II.II) Kõik.

I: Kui aktiivselt lapsed kasutavad?

(M36)(II.II) Riine kasutab ekooli, msni, skype ja facebooki. Tormi kasutab iPad'is internetti kogemata kui lihtsalt klikib seal igasuguseid asju.

I: Mis põhjustel sa perekonnaliikmetega interneti vahendusel suhtled?

(M36)(II.II) Siis kui olen teises riigis või tean, et nad on arvuti juures.

I: Et siis kui on distants, siis pigem. Aga ka laiema perega ehk ka vanemad või õed-vennad. Ka siis?

(M36)(II.II) Mul on kõik üle maailma laiali.

I: Ja siis sellest tulenevalt on internet peamine vahend, millega odavalt ja kiirelt suhelda?

(M36)(II.II) Jah. Võimaldab ka asünkroonsust, sms-il on piirangud.

I: Milliseid interneti poolt pakutavaid suhtlusvõimalusi te perekonnasiseselt kasutate?

(M36)(II.II) Skype ja Facebook, blogi kommentaarid. E-maile ei kirjuta keegi.

I: Kelle initsiatiivil on kasutatavad kanalid leitud?

(M36)(II.II) Minu.

I: Teised kanalid on lihtsalt e-maili üle võtnud või ei ole seda harjumust kirju kirjutada?

(M36)(II.II) E-maili kasutan ainult info edasisaatmiseks mida tahan jagada...

I: Milline info see peresiseselt üldiselt on? Selline, mis on nn kauema kehtivusega?

(M36)(II.II) Noh kui mina saan kellegilt info mida loen vajalikuks teistele ka teada. Ehitaja kirjutab või lasteaiast keegi. Pigem mugavus ja kohene edastamise võimalus mängivad rolli.

I: Mil viisil te nimetatud kanalites kõige enam suhtlete? Kirjalikult vs verbaalselt?

(M36)(II.II) Kirjalikult. Mõnikorda ema helistab telekas olevasse Skype. Meil on kodus arvuti ja telekas kodu Skype nimega. Kõik teavad, et meile saab telekasse helistada. See on väga lahe.

I: Pole kunagi kuulnudki, väga huvitav. Kui tihedalt emaga suhtlete netis?

(M36)(II.II) Iga nädal. Enne internetti iga kuu, ema elab Soomes. Enne kui tema hakkas internetti aktiivsemalt kasutama.

I: Kas emal on ka Facebook ja jälgib aktiivselt pere tegevusi internetis.

(M36)(II.II) Ei, ema on Skypes ainult ja jälgib blogi aga ma sinna eriti midagi ei postita. Pigem rohkem Skypega räägime.

I: Milliseid kanaleid sa enam pooldad, olemaks kontaktis perekonnaliikmetega - ongi Skype? Miks nii?

(M36)(II.II) Facebook jälgimiseks, mis on avalik ja Skype privaatsemate asjade ajamiseks.

I: Facebookis avaldatav info on siis pigem kõigile lugemiseks ja kodustele siis Skype ja pereliikmete grupp, jah?

(M36)(II.II) Täpselt, samuti Facebookis on parem mõne asja jagamiseks nagu videod ja nii ... tegelt see jagamine on Facebooki loomulik osa. Ehk siis üldiselt määrab sisu tüüp selle, mis kanalid ma infot jagan.

I: Millistel teemadel sa pereliikmetega uue meedia kanalites suhtled?

(M36)(II.II) Peamiselt sellised logistilised küsimused, keda on näiteks kuhugi viia või keda mingiks ajaks kuhugi saada. Samuti lihtsalt funi pärast. Palju on ka kellegi personaalseid küsimusi, siis arutame nende üle näiteks...kellegi vajadused, mingid pakkumised ühisteks tegevusteks, näiteks saunaõhtud vms. Siis läbi Skype perekonna chati arutame neid asju. Igaüks loeb, millal vaja lugeda.

I: Millist infot jagad sa ennekõike visuaalsel teel ehk mis sõnumit sa soovid oma piltidega/ videotega pereliikmetele edasi anda?

(M36)(II.II) Piltidel ... no piltidel on välja toodud hetki reisidest, sündmustest nii pereliikmetega kui ka sõpradega. Mõnikord on kõned ka üle video.

I: Millist infot jagad sa ennekõike verbaalsel teel?

(M36)(II.II) No ennekõike konkreetsed teemad, mis vajavad arutlust. Samuti ürituste, ettevõtmiste plaanimine, peresiseste probleemide lahendamine, mis hõlmab suuremat pereringi.

I: Millist teavet jagad ennekõike kirjalikul teel?

(M36)(II.II) Dokumentidega seotud. Siis lähevad failidena teele. Samuti andmeid mis seotud näiteks reisimisega või ülesandeid, kui vaja kellelegi midagi delegeerida või paluda et keegi midagi ära teeks.

I: Kellega perekonnaliikmetest sa kõige enam infot vahetad? Miks?

(M36)(II.II) Oma naisega, sest me elame koos. Ja reisidel olles suhtleme Skype vahendusel iga päev. Edasi tulevad nii minu kui naise vanemad. Minu ema siis Skype's ja naise pere ka Skype ja lisaks muud Facebook,

Flicker, blogid ja nii ja siis ka vennad ja õed, suhtlus ka nendega loomulikult.

I: Millist esmast infot oled sa perekonnaliikmete kohta *online*-keskkonnast saanud enne, kui kuulnud seda perekonnaliikmelt endilt silmast-silma vestluse kaudu?

(M36)(II.II) Kindlasti asukohad, kes hetkel reisib, kes on kolinud, kes lähetuses seoses tööga. Ka tegevused, kes on leidnud uue hobi või kodus ehitusega midagi valmis saanud ... meedia tarbimisest tulenevad asjad.

I: Mida sa meedia tarbimise all tulenevatest asjadest silmas pead?

(M36)(II.II) No seda, et kes on mingit uudist väga südamesse võtnud näiteks või kaitsepositsioonile astunud, arutlenud maailmaasjade üle ja nii.

I: Mis sa arvad, miks jõudis *online*-keskkonna vahendusel info sinuni enne kui näost-näkk suhtlusel?

(M36)(II.II) Inimesed on harjunud kasutama süsteeme, mis võimaldavad infot kiirelt netis sinuni tuua. Facebook ja Foursquare ja muu...

I: Milliseid eeliseid näed sa uue meedia kasutamisel silmast-silma suhtluse ees oma pereliikmetega?

(M36)(II.II) Eeliseks on kindlasti info liikumise kiirus ja minu valik info tarbimisel. Asünkroone kommunikatsioon on efektiivsem, sest inimese aeg kulub vastavalt kuidas tal seda on.

I: Mis sa arvad, kas on ka teemasid, mida internetis on perekeskselt lihtsam/ kiirem/ mugavam arutada?

(M36)(II.II) Ikka on. Näiteks grupiga saab kõigile infot edastada korraga.

I: Millised teemad need on?

(M36)(II.II) Näiteks suuremale pereringile kutse sauna või õhtusöögile. Vajadused lapsehoidja ärele jne.

I: Milliseid puudusi näed uuel meedial olevat perekonnaliikmetega silmast-silma suhtluse ees?

(M36)(II.II) Kindlasti vähendab see teemade hulka, mis inimestel on kui nad kohtuvad. Võib tekitada ka olukorra, kust teatud teemadest on lihtne rääkida *online*'s, aga raske näost-näkk.

I: Hinnates suhtluse efektiivsust uue meedia vahendusel viie palli süsteemis, siis kui efektiivseks te seda peate, arvestades, et 1 sümboliseerib kõige madalamat efektiivsust ja 5 kõige kõrgemat efektiivsust?

(M36)(II.II) 3.5. Neli oleks siis, kui kõik osaleksid samal tasandil – praegu osad inimesed ei kasuta veel liialt tihedalt.

I: Kui sagedasti sa erinevaid sotsiaalmeedia-/ kiirsuhtluskanaleid kasutad?

(M36)(II.II) Igapäevaselt.

I: Kui sageli sa perekonnaliikmetega *online*-keskkonnas suhtled?

(M36)(II.II) Igapäevaselt.

I: Kelle initsiatiivil suhtlust alustatakse?

(M36)(II.II) Kõigi, samas paljuski alustan mina ja teised tulevad kaasa.

I: Miks just sinu initsiatiivil?

(M36)(II.II) Ma oskan valida teemasid ja julgen tehnoloogiat kasutada.

I: Milliseid võimalusi (verbaalne, kirjalik, visuaalne) kasutades kõige enam pereliikmetega suhtled? Miks just need võimalused?

(M36)(II.II) Kõigiga, kirjalik, verbaalne, visuaalne, sest ühist aega on suht vähe.

I: Kui pikalt sa veedad aega oma lähedaste suhtlusportaali kontrol või nendega erinevates veebikeskkondades suheldes?

(M36)(II.II) Umbes 30 minutit päevas.

I: Millist infot sa nende sotsiaalvõrgustikest leida soovid?

(M36)(II.II) Nende asukoht, toimetamised, arvamused.

I: Millist infot sa oma kasutajakontrol kajastad?

(M36)(II.II) Põhimõtteliselt samu asju.

I: Mil määral tood kontodel välja sidemed perekonnaliikmetega?

(M36)(II.II) Vähesel määral.

I: Kui aktiivne sisulooja sa sotsiaalvõrgustikes oled?

(M36)(II.II) Viie palli süsteemis 3 ehk loon, aga harva.

I: Millist infot sa jagad/ ei jaga, teades, et seda loevad ka teised perekonnaliikmed?

(M36)(II.II) Jagan arvamusi ja toetust ja ei jaga tõsisemaid probleeme või spämmi.

I: Mis sa arvad, kuidas tütar selle peale vaatab ja mõtleb, et ema-isa Facebookis on ja teil on võimalus teda jälgida?

(M36)(II.II) Ma arvan, et ta ei taha seda, aga saab aru miks see on vajalik. Ta on tragi tüdruk.

I: Kui oluliseks peate oma teiste *online*-tegevuste kõrvalt jälgida laste *online*-postitusi?

(M36)(II.II) Väga oluliseks.

I: Kuidas sa suhtud sellesse, et laps online's aktiivne on. Mil määral on see soodustanud teie vahelist suhtlust või on ehk takistanud mõnel määral suhtluse arendamist?

(M36)(II.II) Vähesel määral on mõjutanud, pean oluliseks, et ta suhtleb sellisel määral, et ta saab aru mis see suhtlus tähendab.

I: Mis teemadel noore poolt väljasaadetavad sõnumid tavaliselt räägivad?

(M36)(II.II) Põhimõtteliselt teemad nagu kes meeldib ja kes ei meeldi.

I: Milliseid emotsioone noore poolt väljasaadetavad sõnumid teie tekitavad?

(M36)(II.II) Ei tekita erilisi emotsioone.

I: Millist infot te lapse postitustest tavaliselt teada saate?

(M36)(II.II) Tema maailmanägemust ja valikuid.

I: Millist lapse poolt postitatud infot peate oluliseks jälgida (staatuseuueendused, fotod, kus laps peal, artiklid, kommentaarid, Youtube videod vms)?

(M36)(II.II) Kõiki neid, eelkõige kommentaarid.

I: Mil määral olete postitustest leidnud midagi, mida te poleks oodanud?

(M36)(II.II) Olen märganud seda, et ta on täiskasvanum kui märku annab.

I: Kuivõrd võtate ise oma lapse profiilil sõna kas kommenteerides või andes muul moel märku oma arvamusest?

(M36)(II.II) Ei võta sõna, kui siis toetuseks.

I: Miks te peate oluliseks hoida end kursis noorema põlvkonna postitustega?

(M36)(II.II) See on ainuke võimalus teda kaitsta interneti ohtude eest.

I: Olles ise sisulooja, kuivõrd jälgite sotsiaalmeedias väljasaadetavaid sõnumeid, teades, et teie laps võib neid lugeda?

(M36)(II.II) Jälgin väga.

I: Soovid sa veel midagi lisada?

(M36)(II.II) Ei.

I: Suured tänud oma vastuste eest!

Respondent vanavanemate põlvkonna esindaja, 57-aastane mees.

I: Tere. Küsiks sult alustuseks seda, kui vana sa oled ja millega tegeled?

M(57)(II.III) Olen 57 aastane riigiametnik ja töötan Rapla Maavalitsuses

I: Ja millega muidu vabal ajal tegeled?

M(57)(II.III) Noo, võiks öelda, et kodundusega.

I: Ehk siis kõik mis seotud koduga? Põhikoolis olid meil tööõpetuses kodunduse tunnid.

M(57)(II.III) Jah. Peaaegu nii.

I: Kaua sa muidu oled internetikasutaja olnud?

M(57)(II.III) Raske öelda ... aga ikka sellest ajast kui internet kõigile kasutatavaks sai

I: Et 90ndate algusest siis.

M(57)(II.III) Jah.

I: Kas hakkasid kohe aktiivseks kasutajaks?

M(57)(II.III) Algusaegadel oli kasutamine ju suhteliselt passiivsem ja ka lapsed olid kodus veel, nendega sai siis ilma internetita suhelda ... siis sai seda kasutatud põhiliselt tööistel eesmärkidel.

I: Tõid juba välja siin lapsed, aga mis motiveerib sind veel internetti kasutama?

M(57)(II.III) Töö ja uudishimu.

I: Uudishimu mille või kelle vastu?

M(57)(II.III) Ümbritseva elu vastu, enamus infost on praegu ju kõige kiiremalt ja mugavamalt internetist saadav ... kui kipun liiga napsionaliseks jääma, selleks on ka internet mind õpetanud

I: Ma siis küsin lisaks, kui tunnen, et jääb vajaka. Aga eks see internet nii mõjub – lühidalt ja kiirelt.

Milliseid interneti poolt pakutavaid võimalusi peamiselt kasutate?

M(57)(II.III) Meilimise võimalust, Skype, Twitterit ja Facebooki, otsingumootoreid.

I: MSNi ei kasuta üldse?

M(57)(II.III) Võib öelda et väga vähe. Kasutan siis, kui puuduvad muud võimalused.

I: Sotsiaalvõrgustikest oled peale Facebooki ka muud kasutanud?

M(57)(II.III) Ei ole ... Kas Geni on sotsiaalvõrgustik? Seda olen kasutanud.

I: Ei paneks seda sinna alla. Kuigi suht annab mõõdu oma kasutusvõimalustega välja. Pidasingi just nagu Orkut, Rate - neid veel silmas.

M(57)(II.III) Nendes ei osale.

I: Millist rolli omab internet ja uus meedia sinu jaoks?

M(57)(II.III) Ma arvan, et suhteliselt olulist rolli.

I: Milles see seisneb?

M(57)(II.III) Kõige olulisem roll on see, et ma olen peaaegu minutilise täpsusega kursis oma laste tegevuste, murede ja mõtetega.

I: Et saad siis kohe suhelda kui vaja. Kas lapsed on koguaeg online?

M(57)(II.III) Ega kogu aeg nad online ei ole, aga ülespandud teatele reageeritakse suhteliselt kiiresti. Suhtlemisel ikka kõik on olemas muidugi nende endaavamise aktiivsusest.

I: Mil määral on telefoniga suhtlus vähenenud või hoopis suurenenud pärast seda kui olete kõik online?

M(57)(II.III) Telefoniga suhtlemine on vähenenud, aga võib olla ei ole ka, lihtsalt info liigub operatiivsemalt ja läbi suhtlusvõrgustiku suheldakse ka sellistel teemadel, millede algatamiseks kõnet küll ei hakkaks tegema.

I: Varsti tuleme tagasi ka teemade juurde, aga küsin veel enne ära ühe sellise küsimuse, kus lasen sul end kategoriseerida. Tartu Ülikoolis on ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudis viidud aastatel 2002/2003 ja 2005 (Pruulman-Vengerfeldt 2008) läbi uuringuid, kus selgitati inimeste interneti kasutusharjumusi ning lähtuvalt välja toodud tunnustest esitati kuus peamist internetikasutaja tüüpi. Nimetan sulle kuus tüüpi ja palun sul hinnata, millise internetikasutaja tüübi alla, lähtuvalt oma kasutuspraktikast, sina liigitud. toon sulle välja iseloomulikud aspektid.

1. Iseloomulik väga paljude erinevate tegevuste olemasolu.

2. Iseloomulik jututubade, MSN-i, Skype-i, internetimängude, foorumite kasutamine ja teiste kommenteerimine.

3. Iseloomulik mitmekülgsus aga vähene aktiivsus, kasutad vähe meelelahutusele orienteeritud teenuseid. Oled pigem aktiivne e-kirjade kirjutaja ja otsid internetist praktilist kasutust leidvat infot.

4. Iseloomulik võrdlemisi aktiivne avaliku info kasutaja, aktiivsed muusika ja filmide allalaadimisel, naljade- ja koomiksile lugemisel, internetiteleviseiooni ja raadio ning perega seotud info kasutajad.

5. Vaatab internetti kui suurt raamatukogu. Oled pigem info vastuvõtja kui osaleja. Võrdlemisi aktiivne e-maili kasutaja.

6. Iseloomulik passiivsus. Natukenegi rohkem kasutavad teistest tegevustest ajalehtede lugemist, ilmateate vaatamist, pangatehingute tegemist ning vähesel määral ka e-maili kasutamist

Mille alla sa end kategoriseeriksid ja miks?

M(57)(II.III) Kolmas variant vast. Sest ma olen seda tüüpi toimetaja. Ma lülitun aktiivselt oma grupi poolt algatatud teemadesse, aga ega ma isiklikult neid erinevaid teemasid ei provotseeri.

I: Olete siis pragmaatiline töö- ja infokeskne kasutaja.

M(57)(II.III) Sinu väide on tõene.

I: Et lähed pigem siis vooluga kaasa?

M(57)(II.III) Pigem jah

I: Kes su perekonnaliikmetest veel internetti kasutavad?

M(57)(II.III) Kõik teadaolevad, isegi Uku, mitte veel Tormi.

I: Kui vanad Tormi ja Uku on?

M(57)(II.III) Tormi on 2,5 ja Uku 6.

I: Kõik teadaolevad on siis kõik su lapsed ja nende pereliikmed.

M(57)(II.III) Jah.

I: Mis põhjustel sa perekonnaliikmetega interneti vahendusel suhtled?

M(57)(II.III) See on lihtsalt väga mugav, kui olen toas, on arvuti kogu aeg ootel ja kui mulks käib saab vaadata, et mis sünnib ja ka selline variant on rahakotile oluliselt soodsam.

Mulle meeldib kõige rohkem Skype võimalus moodustada suhtlusgrupe, minu pere liikmed on moodustanud grupi „minu inimesed“ ja see grupp on kogu aeg ootel, milles ühe poolt algatatud teemale või murele liituvad oma mõtetega siis kõik, ka mitte momendil asjassepuutuvad pere liikmed. Tegemist on tõeliselt korraliku mõtete laadaga ja selles on mõnus osaleda ja ka kõrvaltvaatajana jälgida

I: Selge. Et siis mugavuse ja odavuse aspekt. See on väga tore algatus. Hea võimalus olla kursis kõige ja kõigiga.

M(57)(II.III) Täpselt.

I: Milliseid interneti poolt pakutavaid suhtlusvõimalusi te perekonnasiseselt lisaks Skype-ile veel kasutate?

M(57)(II.III) Meilime, viskame oma mõttekilde Facebooki ja Twitterisse, kuigi Twitter vist taandub minu vaateväljast teisejärgulisemaks.

I: Miks Twitter pigem teisejärguline on?

M(57)(II.III) Ei oskagi öelda, vist on jäänud liialt lakooniliseks. Puhtalt minu maitse küsimus.

I: Kas teil on perel ka Facebookis oma grupp või pigem viskate üksteise wall'le?

M(57)(II.III) Oma grupp ei ole - vist, ma pole igatahes avastanud.

I: Et siis pigem kirjutate nn seinale?

M(57)(II.III) Jah.

I: Aga kelle initsiatiivil on kasutatavad kanalid leitud?

M(57)(II.III) Ikka noorema põlvkonna initsiatiivil, väljaarvatud meil.

I: Mil viisil on nendes kanalites võimalik suhelda ja kas kasutate lisaks kirjalikule suhtlusele ka muid võimalusi?

M(57)(II.III) Skype puhul kasutame ka helistamise võimalust.

I: Kas teete pigem individuaalseid või grupivestlusi?

M(57)(II.III) Ainult individuaalseid vestlusi teen või siis piirdub kõne ühe perega.

I: Hästi. Pooldategi kõige enam Skype-i siis nagu ma aru saan. Miks nii?

M(57)(II.III) Ei poolda, aga pigem kasutan rohkem, sest see vorm on ikkagi privaatsem kui Facebooki või Twitteri keskkond.

I: Mis on siis see kanal mida kõige enam pooldad ... kui on üldse mõni?

M(57)(II.III) Igal variandil omad eelised, ei reastaks neid tähtsuse järgi.

I: Mis on näiteks suhtluse aspektist Facebooki eeliseks?

M(57)(II.III) Suhtlusring, minu vaatevinklist, on oluliselt suurem ja seal vahetatakse mõtteid ja filosofoeritaks väga laial teemade ringil ja need mõtted ja teemad on üsna igaveseks üles riputatud ja kaasa mõtlemiseks eksponeeritud. Skype's suhtleme me olulisemalt elukorralduse seisukohalt vajalikematel teemadel

I: Mis teemad need näiteks on?

M(57)(II.III) Skype teemad või?

I: Jah, ütleme, et üleüldse. Internetis.

M(57)(II.III) Kõik sellised elulised teemad, kuidas me jõulukinkidega jõulude ajal toimetame, mida kingime, kes laenas minu magamiskotti, läheme homme teatrisse, ühed lapsed vajavad hoidmist...

I: Selge. Et siis sellised elulised teemad. Kui sa laed üles asju, siis millist infot jagad sa ennekõike visuaalsel teel ehk mis sõnumit sa soovid oma piltidega või videotega pereliikmetele edasi anda?

M(57)(II.III) Uudiseid oma käikudest ja kohtadest.

I: Kas sinu jaoks on ka oluline, et pereliikmed annaksid sulle piltide kohta tagasisidet, mille oled üles laadinud. Näiteks pannes „like” või kommenteerides? Miks see sinu jaoks on tähtis/ei ole tähtis?

M(57)(II.III) Ei langeks masendusse kui minu laetud piltide kohta tagasisidet ei laeku, aga et ma ei ole liialt aktiivne piltide riputaja, nende üksikute kohta ikka tagasisidet tuleb.

I: Kas laed üles ka pilte üheskoos pereliikmetega?

M(57)(II.III) Vist ei ole seda teinud.

I: Millist infot jagad sa ennekõike verbaalsel teel?

M(57)(II.III) Sellist infot, mida on vaja edastada kohe ja millele on vaja vastust ka kohe.

I: Kas sa siis helistad pereliikmetele või ootad nad pigem Skype'i ja teete siis conversation'i?

M(57)(II.III) Kui olen arvuti ligi ja näen, et nad on kättesaadavad, siis üle Skype.

I: Kas need teemad on seotud spetsiifiliste sündmustega või ka igapäevajuhumised?

M(57)(II.III) On igasuguseid teemasid, et minu mõlemad pojad on IT spetsialistid, siis näiteks lasen ma ennast tihti nende poolt IT teemadel konsulteerida.

I: Millist teavet jagad sa ennekõike kirjalikul teel?

M(57)(II.III) Sellist, millele vastamisega, või reageerimisega ei ole kiiret. Püüan olla ka oma pere osas ühise suhtlemise provotseerijaks. Näiteks viskan oma Venemaal oleva tütre aadressil Skype „Minu inimeste” grupivestlusse üles küsimuse tema käekäigu kohta ja kui ta sealt siis hiljem vastab, elavneb kohe terve grupp ja kõik saavad oma mokalaada maha pidada.

I: Kellega perekonnaliikmetest sa kõige enam infot vahetad?

M(57)(II.III) Oma lastega ja neid tähtsuse järgi ei reastaks, viimasel ajal oma noorima tütreaga, et tema olemist kodust kaugel Venemaal moraalselt toetada. Ka noorima pojaga, sest temal on käsil kooli lõpetamine ja uude töökohta sisseelamine.

I: Nagu ma aru saan, siis sa suhtled aktiivselt kõigiga, aga enam fookuses on need, kes vajavad enam nn isa nõu ja tuge?

M(57)(II.III) Nii see on.

I: Kui suurel määral suhtled oma lastelastega või käib see suhtlus samuti läbi laste?

M(57)(II.III) Nendega ma suhtlen distantsilt ikka läbi telefoni, Ukuga pidasin ühel korral ka kirjaliku tekstiga Skype vestluse, aga see väsitas teda väga.

I: Millist infojagamise võimalust uue meedia kanalites pooldad sa kõige enam? Siin sain juba vastuse muidu, et igal kanalil on omad eelised. Aga soovid veel lisada midagi?

M(57)(II.III) Toredaid võimalusi pakub ka Facebook, sest siin olen ma hakanud saama ka informatsiooni oma sellistelt sugulastelt ja tuttavatelt, kelledega suhtlemine on jäänud üsna kauge aja taha ja pinnapealseks.

I: Et kaks peamist kanalit, mida sa enam pooldad, mida kasutada meeldib on Skype ja Facebook.

M(57)(II.III) Need mõlemad ja lisaks ka veel infoallikana pereliikmete blogid. Olen oma Facebooki uudistevoo akna avanud Skype vaates ja kasutan nii-öelda kahte ühes.

I: Mis sa arvad, kas ilma näiteks Facebooki kasutajaks hakkamata ei oleks sa kaugemaks jäänud sugulastega ise ühendust võtnud ja küsinud näiteks „kuidas läheb“?

M(57)(II.III) Mõnedega neist olime me kohtunud ja suhelnud põhiliselt matustel, peale Facebooki kaudu sõbrakutsete saamist, sai nende tegevustest ja mõtetest tihedamat informatsiooni. Elu kipub ükskord juba selline kiire ja pealiskaudne olema kahjuks.

I: Küsin veel seda, et kui suurel määral loed laste ja ka laste-laste blogisid? Kui heaks infoallikaks sa neid pead? Millest seal kirjutatakse?

M(57)(II.III) Igal päeval viskan neile pilgu peale. Minu vanema tütre blogi on nii sedistatud, et teiste õdede, vendade ja tuttavate blogide nimekiri uueneb vastavalt sellele, kes on teinud värskemaid kandeid. Tema blogi on mul siis niiöelda selleks peamiseks allikaks, mille ma üle vaatan ja sealt näen juba ka seda, kas on vajalik teiste blogid avada, kas nendesse on tekkinud muudatusi. Need blogid on üsna huvitavad ja erinevad ja eks teemadeks kujunevad ju blogipidajatele need, millest nad ise kõige rohkem mõtlevad ja mida momendil kõige rohkem tähtsustavad. Emmedel oma laste kasvamine ja areng, värsketel abiellujatel nende ühise elu rõõmud ja mured, õppijatel ja sportijatel kooliga seotu ja sport. Poliitikahuvilistel ühiskaonna elu puudutavad teemad. Eks teemade püstitusse avaldab oma mõju ka kirjutaja ühiskondlik aktiivsus, valimiste perioodil on kindlasti üheks oluliseks teemaks poliitika.

Et minu vanem tütar ja tema elukaaslane on suured langevarjusportlased ja lennundusehuvilised, siis on see teema on ka väga olulisena minu jälgitavate teemade hulgas.

I: Millist esmast infot oled sa perekonnaliikmete kohta online-keskkonnast saanud enne, kui kuulnud seda perekonnaliikmelt endilt silmast-silma vestluse kaudu?

M(57)(II.III) Väga isiklikku informatsiooni vahetame me silmast silma, aga elu-olulisi uudiseid Online keskkonnast ikka tilgub, näiteks kuidas edeneb kodu ehitus, kuidas kaupluse pidamine, mida huvitavat eelmisel õhtul tehti, mida uut võeti lugeda jne

I: Mis sa arvad, miks jõudis online-keskkonna vahendusel info sinuni enne kui näost-näku suhtlusel?

M(57)(II.III) Online informatsioon üldjuhul ei ole suunatud ju väga konkreetsele adressaadile, see on pigem kõigile välja hõigatud ja iga kuulja siis reageerib sellele, nagu vajalikuks peab.

I: Kui vajalikuks sa pead pereliikmetele „väljahõigetele“ reageerida?

M(57)(II.III) Nii ja naa, osa infot võtan lihtsalt teadmiseks ja ei reageeri kuidagi.

I: Milliseid eeliseid näed sa uue meedia kasutamisel silmast-silma suhtluse ees oma pereliikmetega?

M(57)(II.III) Võin kõigile oma pereliikmetele korraga üles riputada oma teate, või küsimuse ja vastused hakkavad siis võimalusi mööda laekuma ja neist jääb ka jälg, mida saab ka hiljem üle vaadata või meelde tuletada.

I: Ehk siis peamiseks eeliseks on sinu jaoks kompaktsus. Aga on ehk veel midagi?

M(57)(II.III) Loomulikult ka informatsiooni visualiseerimise pool, pildid, lingid, videod.

I: Mis sa arvad, kas on ka teemasid, mida internetis on perekeskselt lihtsam/ kiirem/ mugavam arutada?

M(57)(II.III) Ma arvan, et selliselt väljatoodavaid teemasid ei ole, pigem on meie pere puhul tegemist sellega, et mul on viis last, nendel elukaaslased ja lapsed, sellise hulga inimestega on lihtsam üldistest, kõiki puudutavatest või huvitavatest asjadest korraga rääkida.

I: Kas olete ka muidu Skype vahendusel mingeid plaane pidanud, ühtseid ettevõtmisi jne. Kui jah, siis kas online on see sinu jaoks olnud lihtsam või oleks olnud parem arutada näiteks silmast-silma?

M(57)(II.III) Kõige viimane ühine tegevus, mis tõi kokku mitmeid pereliikmeid oli see, kui väimees hõiskas „minu inimestes“, et saunas on juba 80 kraadi sees ja kohe saab ka tunnisauna vesi soojaks. Päris mitmed pere saunalised sõitsid sellel õhtul Kohilasse kokku.

I: Et üldiselt on teemad siis nii eluolust, huvialadest ja saavutustest?

M(57)(II.III) Sellised jah.

I: Milliseid puudusi näed uuel meedial olevat perekonnaliikmetega silmast-silma suhtluse ees?

M(57)(II.III) Jutud võivad jääda pealiskaudseks ja võivad tekkida teemad, millele ei peaks oma aega kulutama, aga kõik on suhteline.

I: Kui tekivad teemad, millele ei peaks oma aega kulutama, siis need on pigem sellised teemad, mis näiteks on kontekstivälised ja teil on fookuses teise teema käsitlemine?

M(57)(II.III) Ma pean pigem silmas seda, et oma aega ebaolulisele (minu arvates) ei peaks kulutama minu teised pereliikmed.

I: On veel äkki mõned puudused? Mis sa arvad lähedusest, emotsionaalsusest ja sellistest aspektidest?

M(57)(II.III) Ma arvan, et ükski distantsilt suhtlemise vorm ei asenda silmast silma kohtumist, aga positiivne on see, et need on ju meile täiendavateks võimalusteks suhtlemisel.

I: Hinnates suhtluse efektiivsust uue meedia vahendusel viie palli süsteemis, siis kui efektiivseks te seda peate, arvestades, et 1 sümboliseerib kõige madalamat efektiivsust ja 5 kõige kõrgemat efektiivsust?

Millest selline hinnang tuleneb?

M(57)(II.III) Pakun, et 4. Imselt sellepärast, et oma töö tõttu olen igapäevaselt arvutiga seotud ja selline võimalus on kogu aeg käepärast.

I: Kui sagedasti sa ise erinevaid sotsiaalmeedia-/ kiirsuhtluskanaleid kasutad?

M(57)(II.III) Iga päev.

I: Kas sul on siis asjad kogu aeg lahti põhimõtteliselt et kui arvutisse logid oled ka automaatselt sees. Ja sellest tulenevalt oled siis kogu aeg kättesaadav kõigi jaoks?

M(57)(II.III) Jah.

I: Kui sageli sa perekonnaliikmetega online-keskkonnas suhtled?

M(57)(II.III) Aktiivselt keskmiselt üle päeva.

I: Aga passiivselt siis kirjutate igapäevaselt oma sõnumeid ühisvestlusesse Skype's?

M(57)(II.III) Jah, keegi ikka on midagi postitab.

I: Millest suhtlussagedus tuleneb?

M(57)(II.III) Pere suurusest ja pereliikmete aktiivsest ellusuhtumisest.

I: Kas teil on muidu oma aeg, millal te sagedamini suhtlete, välja kujunenud? Kui jah, siis kuidas see on nii kujunenud?

M(57)(II.III) Sellist konkreetset aega pole tekkinud, hommikul tööle jõudes vaatan ma kõik kanalid üle, aga suhtleme põhiliselt õhtuti.

I: Kelle initsiatiivil suhtlust alustatakse?

M(57)(II.III) Ei oska seaduspärasust välja tuua. On erinevad suhtluse algatajad.

I: Kas on konkreetsete teemade juures konkreetset algatajad?

M(57)(II.III) Ei, sellist teemade kaupa grupeerumist ei ole tekkinud.

I: Kui pikalt sa veedad aega oma lähedaste kontol Facebookis või nendega suheldes?

M(57)(II.III) Et need kõik üle vaadata, oma pool tundi päevas kulub ikka sellele.

I: Kas teed seda igapäevaselt?

M(57)(II.III) Jah.

I: Mis põhjustel sa lähed otse oma laste kontosid vaatama Facebookis?

M(57)(II.III) Ma leian nende postitused ju ka oma seinalt, nii et spetsiaalselt kontosid ei pea ju kammima.

I: Millist infot sa nende sotsiaalvõrgustikest leida soovid?

M(57)(II.III) Infot sellest, et kuidas neil läheb, mille uue või huvitavaga nad tegelevad ega pole muresid tekkinud jne.

I: Kas läbi Facebooki konto on kerge aru saada, kui lapsel on midagi hingel?

M(57)(II.III) Võib teatud märkidest aru saada küll.

I: Millised need märgid umbes on? Kas mõned laulusõnad, tsitaadid, mõtteavaldused?

M(57)(II.III) Niisama juhuslikult kontot vaadates ei pruugi midagi märgata ja aru saada. Oma lapsi tundes ja nende tegemisi pikalt jälgides võib teemade muutumine mingeid märke anda küll.

I: Kas Twitterit kasutavad muidu kõik teised pereliikmed lisaks Facebookile?

M(57)(II.III) Peale mudilaste jah.

I: Kas laste poolt edastatavad sõnumid Twitteris kattuvad ka Facebooki omadega või avaldavad nad mõtteid teistel teemadel erinevates kanalites?

M(57)(II.III) Enamuses mõtted ikka kattuvad.

I: Millist infot sa oma Facebooki kasutajakontol kajastad?

M(57)(II.III) Ma olen oma konto kohapealt suhteliselt passiivne, ma pigem huvitun teiste tegemistest kui enda eksponeerimisest.

I: Mil määral tood kontodel välja sidemed perekonnaliikmetega?

M(57)(II.III) Ei rõhuta seda.

I: Kui aktiivne sisulooja sa sotsiaalvõrgustikes oled?

M(57)(II.III) Ma ei ole aktiivne sisulooja.

I: Kas sul ei ole näiteks välja kujunenud harjumust oma Facebooki midagi postitada või viitsimist?

M(57)(II.III) Sellist „sõltuvust” mul õnneks tekkinud ei ole, asi võib ka viitsimise taha jääda.

I: Millist infot sa jagad online-keskkonnas, teades, et seda loevad ka teised perekonnaliikmed?

M(57)(II.III) Ma jagan ainult neile suunatud informatsioon, selliseid rõõmsaid kilkeid oma tegemistest ma ei postita.

I: Suunatud info on siis mõeldud konkreetsele pereliikmele? Kas postitad siis otse pereliikme kontole või enda Facebooki seinale?

M(57)(II.III) Otse pereliikmete kontodele, või Skype kaudu ”minu inimestesse”.

I: Kui kaua Sa oled perekonnaliikmetega samasid sotsiaalmeedia kanaleid kasutanud?

M(57)(II.III) Oleneb milliseid, uuemad kanalid on nemad ikka sisse töötanud ja siis ka mind osalema ahvatlenud, aktiivsemalt võib olla viimased aastad. Twitteri konto avasin ja esimese kande tegin 29.augustil 2009.

I: Kuidas Sa oled kohanenud interneti poolt pakutavate võimalustega, mida hiljuti oled kasutama hakanud, näiteks need, mis on noorte initsiatiivil kasutusele võetud?

M(57)(II.III) Olen kergelt kohanev, mis puudutab tehnilist poolt, mõttemallide osas olen pigem konservatiivne, ei kipu oma mõtteid maailmale eksponeerima.

I: Kua kohanemisprotsess aega võtab tavaliselt?

M(57)(II.III) Olen kiiresti kohanev.

I: Mis või kes on muidu sinu kohanemisprotsessi soodustanud või takistanud?

M(57)(II.III) Soodustab muidugi arvutiga sina peal olemine, takistusi ei oska öelda.

I: Kas ka lapsed mängivad uues keskkonnas kohanemise juures mingit rolli?

M(57)(II.III) Nemad ju mulle eeskujuks olidki.

I: Kui suurel määral jälgid oma laste/ lastelaste kasutajaprofiile näiteks Facebookis?

M(57)(II.III) Jälgin huviga.

I: Nagu ma aru saan, siis käid sihipäraselt nende kontosid vaatamas aeg-ajalt, et olla nende eluga kursis?

M(57)(II.III) Loomulikult käin.

I: Miks sa pead oluliseks laste/lastelaste kasutajaprofiili jälgida Facebookis?

M(57)(II.III) Pean oluliseks, sest siis tunnen ennast elavat nendega sarnases rütmis ja mõttemaailmas.

I: Mis sa arvad, et kas see, kui sa ei elaks nendega ühes rütmis ja ei teaks nende tegevustest interneti vahendusel, tunneksite end kõrvalejäetuna või oleks see suhtlus siis pigem ikkagi telefoni teel asendatav?

M(57)(II.III) Seda on raske ette kujutada, aga eks siis toimiks suhtlus tõesti rohkem telefoni abil.

I: Mis teemadel noore poolt väljasaadetavad sõnumid tavaliselt räägivad?

M(57)(II.III) Põhiliselt on teemadeks ikka oma rõõmude ja saavutuste teistega jagamine.

I: Milliseid emotsioone noore poolt väljasaadetavad sõnumid teis tekitavad?

M(57)(II.III) Kuna minu noored on väga erineva vanusega ja omavad elus väga erinevaid positsioone, on ka nende postitused väga erineva sisuga. Ma ei ole õnneks ühegi postituse juures pidanud silmi maha lööma ja mõtlema, et milleks seda oli nüüd tarvis öelda.

I: Pigem siis on emotsioonid positiivsed ja saate kinnitust sellele, et lastel läheb hästi ja nad on teie poolt hästi kasvatatud?

M(57)(II.III) Ka mina arvan nii

I: Millist infot te lapse postitustest tavaliselt teada saate?

M(57)(II.III) Saan kinnitust oma lootusele, et neil läheb jätkuvalt hästi.

I: Millist lapse poolt postitatud infot peate oluliseks jälgida?

M(57)(II.III) Jälgin kõiki neid puudutavat informatsiooni.

I: Mil määral olete postitustest leidnud midagi, mida te poleks oodanud?

M(57)(II.III) Ei ole midagi sellist leidnud.

I: Kuivõrd võtate ise oma lapse profiilil sõna kas kommenteerides või andes muul moel märku oma arvamusest?

M(57)(II.III) Eriti ei võta, aga suurest rõõmusest teatamise kohta annan teada, et ka mina märkasin.

I: Ja teada annate siis kuidas? Ikkagi Facebooki kommentaari vahendusel või siis juba suhtluses silmast-silma või Skype-i?

M(57)(II.III) Erinevalt. Ka lihtsalt „like” klikkides.

I: Miks te peate oluliseks hoida end kursis noorema põlvkonna postitustega?

M(57)(II.III) Nagu ma juba eespool ütlesin, tunnen siis ennast elavat nendega sarnases rütmis ja mõttemaailmas. See aitab aeglustada või peatada üsna möödapääsmatut lupjumist.

I: Olles ise sisulooja, kuivõrd jälgite sotsiaalmeedias väljasaadetavaid sõnumeid, teades, et teie lapsed/lapselapsed loevad neid?

M(57)(II.III) Olen enda suhtes väga kriitiline, nii et käitun sellise reegli järgi, et kui pole midagi sisukat öelda, ära risusta keskkonda.

I: Väga õige põhimõte.

3. Perekond 3

Respondent noorima põlvkonna esindaja, 9-aastane tüdruk.

I: Kui vana sa oled?

(N9)(III.I) Olen 9 aastane.

I: Millega Sa vabal ajal tegeled?

(N9)(III.I) Põhimõtteliselt on nii, et kui ma lähen kasvõi kööki külmkapi juurde, siis ma tantsin. Ma tantsin koguaeg nii kodus kui ka kooli vahetunnis. Ma käin tantsutrennis kaks korda nädalas ja esinemas. Mm... rulluisutamas käin ka kui ilmad on ilusad.

I: Väga tore. Oled üks aktiivne tüdruk siis. Aga kui kaua oled olnud internetikasutaja?

(N9)(III.I) Mm.. umbes neli aastat äkki. Minu meelest olen päris kaua olnud arvutis ja internetis rates näiteks.

See oli esimene koht, kus ma käisin.

I: Kuidas sa sinna sattusid?

(N9)(III.I) Ratesse... mul tädi kasutab seda hästi palju ja siis me koos tegime mulle, et ma saaksin ka kasutada. Ma muidu vaatasin tema alt pilte ja nii. Kunagi oli emme ka seal, aga enam mitte.

I: Kuhu emme läks?

(N9)(III.I) Ma ei teagi, vist ei olnud enam midagi teha tal seal ja ta vist kasutas koos Facebooki ka.

I: Mis motiveerib sind internetti kasutama?

(N9)(III.I) See, et ma saan hästi palju rääkida oma sõpradega ja teistega. Lahe on vaadata ka teiste pilte, et kas keegi on kuskil käinud või midagi uut ostnud ja siis panna piltide alla, mida ma arvan. Siis ma olen kursis ka, et kes midagi on teinud.

I: Milliseid interneti poolt pakutavaid võimalusi peamiselt kasutad?

(N9)(III.I) Kasutan e-kooli kooli asjade jaoks, siis Rates, Orkutis käin ja Facebookis. MSNi kasutan ka. Orkutis käin juba vähem.

I: Miks nii?

(N9)(III.I) Sest seal ei ole väga kedagi enam. Tätaga suhtleme Rates ja Facebookis on minu meeles nii paljud. Seal oli ka nii vaikne ja mulle meeldib, kui ikka rohkem asju toimub mu ümber, et siis ma ei pidanud oluliseks seal olema. Emme kustutas ka endal sealt konto ära ja siis ma ka. Emme arvas ka, et ma igal pool ei pea päris olema.

I: Miks eelistad just Ratet ja Facebooki kanaleid?

(N9)(III.I) Need on need kanalid, mida kõik teised ka kasutavad mul koolis näiteks. Nendes ongi hea, et saan vaadata pilte näiteks ja kommenteerida ja siis samal ajal ka rääkida kohe. Ma kasutan näiteks Facebookis MSNis ka ... seda akent, kus ma saan kohe rääkida nendega kes ka Facebookis on.

I: Aga mis neist sulle kõige rohkem meeldib?

(N9)(III.I) Facebook.

I: Miks nii?

(N9)(III.I) Mm...Orkutis ja Rates ei ole enam väga palju inimesi, mul on täta seal näiteks, kellega ma kõige rohkem suhtlen, aga muidu on kõigil ka Facebookis konto loodud.

I: Miks sinna on kolitud?

(N9)(III.I) Mm... ma ei tea, äkki sellepärast, et seal on ka rohkem inimesi ja vanemaid inimesi.

I: Millist rolli omab internet ja uus meedia sinu jaoks?

(N9)(III.I) Mis on uus meedia?

I: Uus meedia ongi näiteks Facebook ja MSN ja blogid.

(N9)(III.I) Aaa... olulist siis.

I: Miks nii?

(N9)(III.I) Ma ei tea, noh, internetis räägime ja vaatame nii palju, et see on lihtsalt hästi oluline, et sa ka seal oled ja oskad teha asju. Meil on koolis ju nüüd pannakse hindeid ja kodutöid näiteks e-kooli. Siis näitasin ka vanaemale, kuidas see käib ja kirjutasin issile ka, et ta saab e-koolist mu kooli asju vaatada ja nii.

I: Kes sind muidu seal õpetas neid kõiki asju tegema?

(N9)(III.I) Emme ja täta. Nad on juba kaua olnud internetis ja emme ise aitas mul teha ja küsis kas ma tahan ka.

I: Ja sa loomulikult tahtsid. Väga tore. Aga Tartu Ülikoolis on ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudis viidud läbi uuringuid, kus selgitati inimeste interneti kasutusharjumusi ning lähtuvalt välja toodud tunnustest esitati kuus peamist internetikasutaja tüüpi. Paberil on välja toodud kuue tüübi kirjeldused, mis sa arvad, millisesse tüüpi kuulud sina, lähtuvalt kirjeldustest?

(N9)(III.I) Mmm... nii palju silte... ma vaatan... See. [erinevate tegevuste olemasolu]

I: Miks just see?

(N9)(III.I) Mm.. sest ma kasutan MSNi ja e-kooli ja tantsukooli koduleheküljel käin ka hästi tihti vaatamas tantsutrenne ja siis Facebookis ja Rates ka.

I: Kas sa arvad, et see kui palju sa netti kasutad, on sinu jaoks piisav?

(N9)(III.I) Jah, ma arvan, et hetkel on. Ega ma väga palju rohkem vist ei tohi ka.

I: Kes su perekonnaliikmetest veel internetti kasutavad?

(N9)(III.I) Kõik.

I: Kes need kõik on?

(N9)(III.I) Emme, issi, Jaak, täta, vanaema, väike õde on mul ka, aga tema veel ei kasuta.

I: On sul hea meel, et nad kõik netis on?

(N9)(III.I) Jaa, minu meelest on see hea.

I: Miks see hea on?

(N9)(III.I) Siis me saame ka rääkida ja vaadata kuidas läheb meil, kui me kaugemal oleme.

I: Ahah. Aga mis põhjustel sa perekonnaliikmetega interneti vahendusel suhtled?

(N9)(III.I) Mm... ma ei tea, iga päev suhtlen näiteks issiga. Ta on Soomes tööl ja siis me räägime hästi palju Facebookis ja MSNis kui tal vaba aega on.

I: Millest te räägite?

(N9)(III.I) Sellest, et mis ma teinud olen ja et kui väga ma teda igatsen ja nii. Et millal ta jälle Paistusse külla tuleb või millal ma saan temale külla minna ... kuidas koolis läheb ja nii. Ja siis ma alati küsin ka Meelika kohta. Ta sai oma uue naisega... kes mulle väga ei meeldi... lapse, ta on nii armas, ma ei ole armsamat last varem kunagi näinud, tegelt ka. Isegi mu teine õde ei ole nii armas... Ja siis ma tahan teda alati vaatama minna, kui issi ka Soomest tuleb.

I: Kas sind üksi ei lasta külla?

(N9)(III.I) Lastakse küll, aga ma ei taha väga üksi minna.

I: Miks?

(N9)(III.I) Sest see naine on nii valetaja. Ta ükspäev rääkis, et talle ei meeldi inimesed, kes alkoholi joovad ja siis teinekord oli ise nii purjus ja tuli muga juttu rääkima. Ma vihkan valelikke inimesi ja me ei saa hästi läbi. Issi eelmise naisega sain ma nii hästi läbi, mul on kahju, et nemad enam koos ei ole.

I: Ütlesid, et suhtled isaga näiteks MSNis ja Facebookis. Mis suhtlusvõimalusi te perekonnasiseselt teinetei vahel kasutate?

(N9)(III.I) Jah, neid kasutame hästi palju.

I: Kas te räägite või kirjutate või vaatate ennekõike üksteise pilte hoopis?

(N9)(III.I) Me kirjutame hästi palju. Pilte meeldib ka mulle vaadata. Kui keegi on näiteks kuskil reisil käinud ja pilte üles pannud, siis ma alati vaatan neid ja mõtlen, et kunagi tahaksin ise ka reisile minna.

I: Et võtad siis sellise eeskuju teiste piltidest, kuhu sa tahaksid ka jõuda?

(N9)(III.I) Jah.

I: Kelle eeskujul on kasutatavad kanalid leitud?

(N9)(III.I) Emme vist, tema kasutas ja siis hakkasin mina ka kasutama. Täta ja issi ja teised ka tegelt kasutasid pikalt enne mind.

I: Milliseid kanaleid sa enam pooldad, olemaks kontaktis perekonnaliikmetega?

(N9)(III.I) Kõige rohkem ... MSNi

I: Miks just MSNi?

(N9)(III.I) Seal on hea rahulik rääkida, teinekord kui on vaja midagi, siis saan kohe kirjutada ja kui keegi tuleb samal ajal tuppa, siis näiteks akna kinni panna või peita ja mul jääb näha, kus ma pooleli jäin, siis on hea edasi rääkida.

I: Et saad siis nagu privaatset omaette ja personaalselt rääkida jah. Aga millistel teemadel sa pereliikmetega uue meedia kanalites suhtled?

(N9)(III.I) Tätaga me niisama lollitame mõnikord. Istume mõlemad teises toas ja vaatame üksteisele silma ja siis kommenteerime ja lollitame oma piltide alla. Aga me teeme ainult nalja, me saame väga hästi läbi teinetei.

I: Emmega ka suhtled teinekord?

(N9)(III.I) Väga vähe. Siis kui ta paneb uue pildi, siis ma kommenteerin näiteks pildi alla, et ilus emme ja nii. Emmega me räägime teinekord kui vaja on. Et näiteks nii nagu tätaga, me ei emmega ei räägi. Ta tihti ei saa aru kui ma nalja teen ja ma ei taha pahandada. Siis kui ma Soomes või Pärnus issi juures olen, siis räägime mõnikord MSNis või kirjutame Facebookis.

I: Millest need teemad kujunevad, millest rääkida on vaja?

(N9)(III.I) Mmm... sellest kuidas läheb kellelgi. Ega alati kui on midagi vaja teha, siis räägime näiteks. Kooli ülesannetega küsin nõus issilt teinekord ja tävalt ka, et oleme teises toas ja siis et teised vaatavad näiteks telekat või teevad midagi, siis me vaikselt räägime.

I: Millist infot jagad sa ennekõike visuaalsel teel ehk mis sõnumit sa soovid oma piltidega pereliikmetele edasi anda?

(N9)(III.I) Ma panen üles pilte, mis mulle meeldivad. Näiteks mul koolist üks klassiõde ütles, et mul on kõik nii beibe pildid üleval. Aga mind ei huvita, mida teised arvavad. Minu meelest on kõige tähtsam see, et ma ise endale kõige rohkem meeldiksin. See tüdruk on lihtsalt kade ma arvad. Ma panen üles pilte, mis mulle endal meeldivad ja ma tahan et ka teised näeksid. Ja ma kannan iga päev erinevaid riideid, aga minu meelest on see okei. Tema ei kannu ja siis ongi, et ma olen beibe. Aga ma saangi poistega paremini läbi kuidagi.

I: Aga mida sa tahad, et pereliikmed su piltidest arvaksid?

(N9)(III.I) Head ... et mu pildid meeldiksid neile. Sellepärast ma panen ka neist pilte üles.

I: Millist infot jagad sa ennekõike rääkides?

(N9)(III.I) Ma räägin suht vähe internetis. Mulle meeldib rohkem kirjutada.

I: Aga millest sa siis kirjutad?

(N9)(III.I) Näiteks klassikaaslastega kirjutame me koolist hästi palju, et räägime kodutöödest ja issiga räägime sellest, et millal ta tagasi tuleb Soomest ja kuidas tal seal läheb ja mis ma teinud olen ja kuidas emmel läheb... kuidas mul tantsimisega läheb näiteks.

I: Kas on ka selliseid sõnumeid, mida on kergem jagada kirjalikult kui verbaalselt?

(N9)(III.I) Mmm... ma ei tea... Võibolla siis kui sa tahad midagi solvavat öelda, siis näiteks MSNis kui ütled, siis sa ise tunne end nii pahast pärast. Aga mul tegelt vahet ei ole, ma võin ka kohe otse öelda, kui vaja on.

I: Kas selliseid juhtumisi on palju ette tulnud, kus sa pead kellegile midagi halba ütleva?

(N9)(III.I) Mitte tihti, aga näiteks nende klassiõdedega. Neile ma olen küll pahast ütelnud mõnel korral, aga nad on ka vastu öelnud.

I: Kellega perekonnaliikmetest sa kõige enam infot suhtled?

(N9)(III.I) Kõige rohkem ma suhtlen tätaga, sest ta on mulle nagu õde ja mõistab nalja ja teeb ise nalja. Meil on koos lahe rääkida ja kirjutada. Siis issiga räägin ka päris palju, sest ta on Soomes eks. Me helistame ka aga MSNis ja Facebookis räägime ka tihti. Kuigi mulle meeldib tegelikult rohkem telefoniga rääkida, kui issi helistab, siis ma kuulen ta häält rohkem. Pärast muidu unustad ära, milline on [naerab]

I: Milline uue meedia kanal meeldib sulle kõige rohkem?

(N9)(III.I) Aaa.. enne ütlesin et MSN, aga ka Facebook.

I: Miks need?

(N9)(III.I) Ma enne ka ütlesin ju, et MSNis on hea rahulik rääkida, mul vahepeal need vestlused salvestusid ka, emme pani salvestuse peale ja siis ma nägin oma vestlusi arvutist ja kustutasin nad ruttu ära. Ma olin emme peale vihane, et ta neid salvestas

I: Kas emme ütles ka sulle, miks ta neid salvestas või oli see hoopis automaatne salvestus?

(N9)(III.I) Ei olnud automaatne. Ta ütles, et salvestas sellepärast, et vaadata, kellega ma suhtlen ja et minuga midagi ei juhtuks.

I: Kas te salvestate siiani sinu vestlusi?

(N9)(III.I) Ei. Me leppisime kokku, et kui on midagi halba, siis me räägime.

I: Millist esmast infot oled sa perekonnaliikmete kohta online-keskkonnast saanud enne, kui kuulnud seda perekonnaliikmelt endilt silmast-silma vestluse kaudu?

(N9)(III.I) Mmm... ma ei teagi... ei olegi midagi...

I: Milliseid eeliseid näed sa uue meedia kasutamisel silmast-silma suhtluse ees oma pereliikmetega?

(N9)(III.I) Internet on parem, sest et siin saad igal ajal kirjutada ja olla, no kui emme vähegi lubab eks. Ega mulle meeldib tegelt väga niisama ka rääkida. Internetis on hea paljudega korruga rääkida ka. Ja kui ma kirjutan näiteks emmele kommentaari, siis saavad ka vanaema, ja issi ja täta neid lugeda ja juurde kirjutada.

I: Kas sulle meeldib, et piltide all oleks palju kommentaare ja tõstetakse mingi teema, millest rääkida?

(N9)(III.I) Meeldib...

I: Mis sa arvad, kas on ka teemasid, mida internetis on perekeskselt lihtsam/ kiirem/ mugavam arutada?

(N9)(III.I) Mmm.. ma ei teagi, ma võin kõigest rääkida. Ka siis kui ma ei saa arvutis rääkida. Ma küll ei tea.

I: Milliseid puudusi näed uuel meedial olevat perekonnaliikmetega silmast-silma suhtluse ees?

(N9)(III.I) See ongi, et ma ei näe neid, kellega ma suhtlen. Ma tahaks väga näiteks issiga rääkida tihti, aga ei saa... ja teda ka näha tihti.

I: Kui sagedasti sa erinevaid sotsiaalmeedia-/ kiirsuhtluskanaleid kasutad?

(N9)(III.I) Iga päev. Ma saan käia mõned tunnid päevas, siis kui kodutööd on tehtud ja trennis olen ära käinud. Siis kui aega on ja viitsimist ja ema lubab, siis lähen.

I: Kas sa ise tahaksid muidu rohkem käia?

(N9)(III.I) Jaa. Mulle meeldib Facebookis teiste pilte vaadata ja MSNis rääkida. Ma arvan, et kui mulle ei öelda, et ma pean ära tulema netist ja õppima näiteks, siis ma oleks seal kauem.

I: Kui sageli sa perekonnaliikmetega online-keskkonnas suhtled?

(N9)(III.I) Tätaga räägin iga päev või kommenteerime üksteise pilte. Et kohe kui ma netti lähen, siis ikka kommenteerime ja räägime. Issiga räägin ka alati siis kui saab ja ta on samal ajal see kui mina. Mõnikord me ei räägi mitu päeva, sest tal on Soomes töö kiire. Siis teinekord on rohkem aega ja räägime pikemalt ja helistame ka.

I: Kas emme või vanaemaga ka kuidagi räägid, jätad kommentaare?

(N9)(III.I) Ma ei räägi nendega niimoodi nagu näiteks issiga. Aga pilte ma küll kommenteerin ja liken näiteks. Ja kui ma olen issi juures Soomes, siis kui emme on MSNis või seal Facebooki rääkimises, siis räägime ka nii.

I: Millest see sõltub, kui tihti te räägite?

(N9)(III.I) Mmm.. ma ei tea, ma arvan, et see et kui palju ma ise netis käin ja kaua ma olla saan. Issiga näiteks ka sellest, et kui me ei ole kindlat aega kokku leppinud, et me räägime, siis sõltub sellest, kas me kohtume või ei kohtu kogemata näiteks kuskil.

I: Kesse hakkab tavaliselt kõige enne rääkima?

(N9)(III.I) Kui ma ei ole tähele pannud, et issi on sees, siis hakkab näiteks issi minuga ise rääkima. Muidu hakkab mina rääkima, sest mul on alati millestki rääkida ja siis ma küsin ka alati palju tema kohta ja lapse kohta ja millal me kohtume ja millal ma saan Soome külla minna.

I: Kas sa suhtled kõige rohkem muidu rääkides või kirjalikult või piltidega?

(N9)(III.I) Kirjalikult ja piltidega.

I: Miks mitte rääkides?

(N9)(III.I) ... ma ei tea, mul ei ole mikrofoni seda, sellepärast ka. Kui me räägime, siis me helistame.

I: Kui oled pereliikmete Facebooki kontol, näiteks. Siis, kui pikalt sa veedad aega oma lähedaste suhtlusportaali kontol või nendega erinevates veebikeskkondades suheldes?

(N9)(III.I) Pikalt ... sõltub kui palju uut keegi ülesse on pannud või kui palju aega on mul olla.

I: Mida sa tavaliselt vaatad?

(N9)(III.I) Ma vaatangi pilte ja kommenteerin.

I: Millist infot sa nende sotsiaalvõrgustikest leida tahad?

(N9)(III.I) Et kes kus on käinud näiteks. Mulle väga meeldib vaadata, kui keegi on reisil kuskil käinud. Siis ma imetlen neid kohti ja mõtlen, et kunagi tahaks ka sinna minna. Ja issi puhul et kuidas tal uus laps kasvab, piltide pealt näeb seda hästi. Päriselt kokku ei saa nii tihti.

I: Millist infot sa oma kasutajakontol kajastad?

(N9)(III.I) Mul on seal Paistu ja vanus ja elukoht siis et ma tantsin.

I: Mil määral tood kontodel välja sidemed perekonnaliikmetega?

(N9)(III.I) Jaa, mul on kõik seal välja toodud. Emme, issi, Jaak, vanaema ja täta.

I: Kui aktiivselt sa ise asju kirjutad oma kontole või nii?

(N9)(III.I) Ei kirjuta tihti.

I: Aga kui kirjutad, siis mida sa kirjutad?

(N9)(III.I) Mm.. viimati ma kirjutasin midagi kooliga seoses.

I: Kas sa ka jälgid seda, mida sa kirjutad?

(N9)(III.I) Eiii... ma kirjutan seda, mida ma tahan...

I: Et seda sa ei pelga, et ema või keegi võib lugeda?

(N9)(III.I) Ei.

I: Millist infot sa ei jaga, teades, et seda loevad ka teised perekonnaliikmed? On midagi sellist?

(N9)(III.I) Amm. Ma ei tea, väga vist ei ole. No koolis me teeme igast asju, mida emme mul ei tea ja mida ma ka ei kirjuta, et see jääb meie vahele, kellega me teeme.

I: Mida te teete?

(N9)(III.I) Näiteks meil on üks muusika õpetaja, kes ei meeldi meile üldse. Ja siis me ükskord panime igast raamatuid ja CD-sid klaveri sinna kasti ja siis kui tund hakkas siis ta hakkas klaverit mängima ja siis käis grõmmm ja ta oli nii vihane. Teine õpetaja oli inglise keele õpetaja. Aga tema on lahe, ta saab naljast aru ja temaga saab nalja teha.

I: Ja kas sa ei taha, et ema sellest teaks ja siis sa sellest näiteks Facebookis ei räägi?

(N9)(III.I) Jaa... ta saaks väga pahaseks, kui kuuleks. Aga see on nii naljakas, kuidas õpetajad reageerivad.

I: Okei. Teil on siis siuke väike pätikamp koolis. Aga kui kaua Sa oled ema-isa-tädiga samasid interneti kanaleid kasutanud?

(N9)(III.I) Emme oli kõige enne, ma mäletan. Siis täta on kaua olnud ja issi vist ka. Ma olen umbes neli aastati vist arvutis ja internetis olnud ... võibolla siis just nii kaua emme ja tätaga küll. Issiga vist natuke vähem. Võibolla kaks aastat. Ma ei mäleta.

I: Kas ja mil määral tunned, et vanemate online olek mõjutab sinu poolt väljasaadetavate sõnumite hulka ja sisuloomet sotsiaalmeedias?

(N9)(III.I) Ma ei tea... võibolla natuke, aga väga mitte, sest me ka räägime palju.

I: Aga näiteks see kooli asi, kas muidu oleksid tahtnud sellest kirjutada?

(N9)(III.I) See jah. Eks kõiki asju, mille peale emme pahandaks, ei saa ka kirjutada.

I: Et sa siis ikkagi valid, millest kirjutada.

(N9)(III.I) Nii palju kui ma üldse midagi kirjutan, siis ikka sellist, millest julgen ja saan ka rääkida.

I: Mis sa arvad, et kui sul vanemaid ei oleks netis, kas käituksid seal teisiti ja oleksid avatum?

(N9)(III.I) Ma ei tea öelda. Võibolla küll, sest siis ma ei pea kartma, et ma pärast äkki millegi eest riielda

saaksin.

I: Kuidas sa üldse suhtud sellesse, et vanemad/vanavanemad kasutavad sinuga ühte sotsiaalmeedia kanalit?

(N9)(III.I) Hästi suhtun. Mul ei ole selle vastu midagi, et nad ka netis on. Hetkel ei häiri jah, ma saan pigem küsida, kui mul on vaja midagi teada saada, et kuidas miskit teha ja siis emme või täta või keegi saab mind aidata. Kui neid ei ole netis, siis mul ei olekski kodus ju küsida abi kelleltki. Mulle rohkem meeldibki see, et nad siin on, telgelt. Sest näiteks issiga ma muidu nii palju suhelda ei saaks.

I: Et internet siis pigem lähendab sinu meelest jah.

(N9)(III.I)Jah.

I: Milliseid piiranguid sa oled pidanud endale seadma, teades, et vanemad loevad su postitusi?

(N9)(III.I) Väga ei olegi, nagu ma enne ütlesin. Pilte laen ikka üles mida tahan ja üldse kirjutatan ma väga vähe.

I: Aga siiski, kas sul on olnud juhtumeid, kus sa väga tahaksid sõpradele infot jagada ja parema meelega seda vanematele ei näitaks?

(N9)(III.I) Jaa, ikka on. Näiteks ma leidsin maast ükskord ammu raha ja ma oleks tahtnud panna Facebooki, et ma leidsin selle, aga ma ei tahtnud seda jälle emmele öelda, sest ta oleks muidu uurima hakanud, kelle raha see on.

I: Kui suur summa see oli?

(N9)(III.I) 20 €.

I: Ja mis siis sai?

(N9)(III.I) Midagi, ma ei rääkinud kellelegi, jätsin endale.

I: Kust sa selle leidsid?

(N9)(III.I) Koolist tulles.

I: Okei, aga kuidas otsustasid siiski oma sõpradele infot edastada?

(N9)(III.I) Ma ei olegi sellest kellelegi siiani rääkinud.

I: No hästi. Kui suurel määral jälgid oma (vana)vanemate kasutajaprofiile?

(N9)(III.I) Ikka käin pilte vaatamas ja vaatan, mis nad kirjutavad.

I: Miks sa pead/ ei pea oluliseks vanemate kasutajaprofiili jälgida?

(N9)(III.I) Lahe on vaadata. Mulle väga meeldib näiteks tagida ja näidata piltidelt et kellega ma seotud olen. Näiteks ka emme pilte olen ennast taginud ja teisi. Ma olen saanud ka klassivendadelt ütlemist, et mul on lahe pere, kui nad on pilte vaadanud. Siis mul ongi rohkem tahtmist vaadata nende uusi pilte ja ära märkida ja siduda meid kõigega.

I: Mis teemadel vanemate sõnumid üldjuhul räägivad?

(N9)(III.I) Emme kirjutab palju teatrist näiteks, sest ta käib näitlemas... ma ei teagi, teised nagu väga ei kirjutagi. Mõnikord on emme meist ka kirjutatud, kiitnud näiteks.

I: Mille puhul ta näiteks teid kiitnud on?

(N9)(III.I) Näiteks kui koolis on väga hästi läinud või tantsimas olen saanud väga hea kava teha ja emme on kontserdil vaatamas käinud.

I: Kui kasulikuks sa nende profiililt saadud või nende saadetud infot pead?

(N9)(III.I) Ma ei tea. Lihtsalt on hea teada, et ta kiidab ja kõik saavad seda lugeda. Meil on küll see, et vaid sõbrad näevad, aga sõpru on ka palju meil ju.

I: Kas oled ka midagi sellist netist teada saanud, mida enne ei teadnud ja lugesid seda pereliikmete lehelt?

(N9)(III.I) Ei, midagi sellist küll ei ole olnud.

I: Kuivõrd võtad sõna pereliikmete profiilide kommenteerides/like'des?

(N9)(III.I) Päril palju. Kui mulle meeldib midagi, siis ma liiken rohkem. Me räägime ka hästi palju nendest asjadest mõnikord, kui midagi üles paneme. Et väga ma ei kommenteeri, aga liiken küll.

I: Kas need kommentaarid siis tulevad teil päriselus kui netis ei kommenteeri?

(N9)(III.I) Jah. Mõnikord.

I: Kuidas on telefonisuhtlus muutunud pärast seda, kui olete aktiivsemalt interneti vahendusel suhtlema hakanud?

(N9)(III.I) Ma helistan ikka väga palju. Klassikaaslastega näiteks palju. Issiga ka helistame tihti, tema helistab mulle. Aga emme ja tätaga, vanaemaga vaja, siis ka helistame ikka. Minu meelest väga vähemaks ei ole jäänud.

I: Kas oled aidanud vanaemal ka kohaneda kuidagi uue meedia võimalustega?

(N9)(III.I) Jaa, vanaema on minu käes küsinud küll abi. Emme ei ole näiteks küsinud, emme käest küsin mina kui midagi vaja on. Vanaemaga oleme käinud näiteks koos e-koolis, ma olen näidanud talle, kuidas saab kuskilt mu hindeid näha ja kodutöid või nii. Mul on head hinded. Mmm... ükskord tahtis ta et ma aitaks tal MSNis seadete alt midagi teha, kas häält maha võtta või midagi sellist. Natuke on ikka jah küsinud. Kunagi ammu aitasin ka pilte Facebooki valida tal, et mida üles panna ja siis koos panime üles.

I: Tubli, et aitasid. Kas pead ka blogi?

(N9)(III.I) Ei pea.

I: Aga pereliikmetest keegi?

(N9)(III.I) Ei, minu meelest ei pea. Ma teaks, kui peaks.

I: Kas su vanematel/vanavanaemal on Facebookis üleval ka pilte sinust, mida on ilma sinu loata sinna üles pannud? Kuidas sa sellesse suhtud?

(N9)(III.I) Minu loata ei ole nad midagi üles pannud. Meil kokkulepe, et kõik võivad panna üles, aga kui häirib või pilt ei meeldi, siis võime alati öelda, et maha võtaks. Me lubame panna üksteisest pilte, sest meil on suht samad sõbrad ja muidu on konto suletud seal.

I: Kuidas sa tunned, kas teemade ring, millest näost-näku räägitakse, on pärast internetis toimuvat suhtlust kuidagi ka kokku tõmbunud? Kuidas see teie peresisest suhtlust on mõjutanud?

(N9)(III.I) Ei minu meelest ei ole, me räägime ikka väga palju.

I: Soovid sa veel ise äkki midagi lisada pereliikmetega suhtluse aspektist?

(N9)(III.I) Mm.. ei tea küll.

Respondent vanemate põlvkonna esindaja, 27-aastane naine.

I: Tere! Kui vanad sa oled?

(N27)(III.II) Olen 27.

I: Alustuseks siis sellised soojendusküsimused, et millega sa muidu vabal ajal tegeled?

(N27)(III.II) Nüüd ma saan kiidelda oma teatriga. Et, näitering. Rahvateater. See võtabki põhilise vaba aja. No, kodus enamjaolt lastega ka. Muud ma ei oskagi praegu.

I: Kaua sa muidu internetikasutaja oled olnud?

(N27)(III.II) Las ma mõtlen ... palju, kaua. Amm, äkki 16 kui olin umbes, siis hakkasin rohkem kasutama. Laias laastus 10 aastat siis.

I: Mis sind muidu motiveerib internetti kasutama?

(N27)(III.II) Põhimõtteliselt vist see, et kui igav on. Siis istud ja oled arvuti taga. Kui koolis käisid, siis olid teised eesmärgid muidugi, et oli vaja asju teha või nii... aga praegu on küll nii et kui igav on, siis... et loed uudiseid ja käid. Samas on ka see, et saan suhelda ka selliste inimestega kes on kaugemal, näiteks Saksamaal.

I: Kes sul seal Saksamaal on?

(N27)(III.II) Täditütar Kaire.

I: Milliseid internetivõimalusi sa peamiselt kasutad?

(N27)(III.II) Peamiselt ongi igasugused uudisteportaamid, internetipanka kasutan väga palju. Suhtlusportaalidest on praegu vaid Facebook. Ei ole mul Orksi ega Rate-i. MSN-i kasutan. Samas on ka hästi palju, mis kõik pean maksed ja asjad, elektrinäidud ja ka praktilised asjad, neid näitan internetis, et need on kõik paberilt ära kolinud internetti. Ja näiteks ma olen oma rahvateatri kontaktisik, et minuni tuleb kõik oluline info, mida ma jagan siis kõigile edasi neti teel. Ja koduleheküljel on meil ka täiesti olemas.

I: Kas sa ise ka blogi muidu pead?

(N27)(III.II) Ei pea.

I: Ei ole üldse huvi ka tundnud selle vastu?

(N27)(III.II) Ei ole jah. Ma arvan, et mul ei ole nii huvitav elu, et sinna midagi kirjutada. Aga ma loen küll teiste blogisid. Näiteks ma loen, kui üks sõbra-paar pidasid, kui nad Austraaliasse läksid... et teiste blogisid ma küll loen jah. Ise... mida ma kirjutatan? Käisin tööl, tuln koju. Pole nagu millestki kirjutada ... teen süüa ja koristan.

I: Aga pereliikmetest kas keegi peab?

(N27)(III.II) Mitte keegi ei pea.

I: Aga millist rolli omab internet ja uus meedia sinu jaoks?

(N27)(III.II) Üsna olulist. Ma kujutan ette, et ma veedan ka arvuti taga rohkem kui teleka ees vabal ajal. Ilma selleta ei saakski hakkama. Kasvõi need maksude maksmine, info liikumine. Üldiselt telefoni kasutad siis, kui muidu ikka püüad kätte saada internetist ja viimasel võimalusel helistad. Kokkuhoiu mõttes. Telefon on ikka rohkem vahetu suhtluse jaoks, kui on mingi hullult oluline asi.

I: Et telefonisuhtlus on jäänud minimaalsemaks selle kõrvalt, et oled hakanud internetti kasutama jah.

Hästi. Siin lipikutel on välja toodud kuus iseloomustust. Tüüpiliste internetikasutajate kohta. Kui sa neid iseloomustusi vaatad, siis millisesse kuulud sina?

(N27)(III.II) Mhmhmh... [loeb ja mõtleb] Ma arvan, et pigem see, vist ... mitmekülgne. Ma arvan, ma ei tea. No, mitu on tegelikult. Ma olen lõimunud paljudega. Ütleme, need, no, filme ja muid asju ma praktiliselt üldse alla ei lae. Ma arvan, et need kaks. Jututubades ei istu. Foorumites ei kommenteeri, loen aga ei kommenteeri.

I: Kes su pereliikmetest käivad veel internetis?

(N27)(III.II) Kõik peale kõige väiksema.

I: Kes need kõik on?

(N27)(III.II) Mees kasutab. Ema kasutab. Suurem tüdruk kasutab. Õde kasutab.

I: Millistel põhjustel sa muidu pereliikmetega internetis suhtled?

(N27)(III.II) Näiteks kõige rohkem ... kui mõelda ka laiemalt, siis ütleme, et kaugemate inimestega selles mõttes

et lihtsalt jutustad, et kuidas läheb ja mis teoksil jne. Aga mis põhjustel veel... hmm... siuke igapäeva jutt ongi peamist.

I: Selge, aga milliseid kanaleid te peresiselselt kasutate kõige enam?

(N27)(III.II) Põhiliselt vist ikkagi MSN, et Skype praktiliselt mitte. Ma ise mingi aeg kasutasin. Aga mul väga paljud ei kasuta. Istuvad ikkagi MSNis. See vist ikkagi ongi põhiline. Ja Facebookis ka ikkagi.

I: Et kasutate siis seda Facebook Talki?

(N27)(III.II) Jah.

I: Kelle initsiatiivil need kasutatavad kanalid on leitud?

(N27)(III.II) Ma arvan, et põhiliselt ikka minu initsiatiivil, kuna ma kõige enam ka internetis ajaliselt olnud. Tüdruk hakkas minu järgi kasutama, Facebooki vähemalt ja õe järgi mul siis Rate-i. Ta käib palju ka Rates. Ja ema ka, ta tahtis oma mängu mängida seal. Ja siis sai ka talle seal konto tehtud.

I: Mil määral ema abi palus konto loomisel või sai ta ise hakkama?

(N27)(III.II) Ei alguses, ei saanud ta kohe üldse hakkama [naerab] ikka pidi näitama ja pool kontot ise looma. Nüüd kui kohanenud on, saab väga kenasti hakkama. Ei ole midagi nii hirmsat, kui esialgu talle tundus. Täitsa arvestatav kasutaja juba.

I: Mil viisil on nendes kanalites võimalik suhelda?

(N27)(III.II) No kõige enam suhtleme ikka kirjalikult. MSNis saab ka videokõne teha, aga ega seda väga ei praktiseeri. No Skypes saaks ka niisama rääkida, eks, aga no, mul kõik perest ju MSNis. Skype ei kasuta eriti keegi.

I: Kas ka mees mitte?

(N27)(III.II) Ei, ta ei ole üldse arvuti inimene. Pigem helistame temaga kui räägime internetis. Tema arust võtab see kõik liiga palju aega kui hakata siin suhtlema. No ta Soomes ka ju kui töölt tuled, siis väsinud ja nii. Mujalegi energiat panustada. Et kui üldiselt teistega oleme interneti teel kontaktis, siis mehega räägime enam telefonis.

I: Mil määral on telefoni suhtlus üldse suurenenud/ vähenenud pärast seda, kui internetisuhtlus on suurenenud?

(N27)(III.II) Ikka tohutult vähenenud on. No, väljaarvatud mees. Ikka enne püüan kõik netis ära rääkida mida vaja on ja kui alles siis kätte ei saa, siis helistan. Ja samuti kui on kiire ja vaja kohe midagi teada saada, siis helistan ka. Aga muidu on ikka telefoniarved tunduvalt väiksemad. See on ka hea, et ma saan jätta sõnumina ju Facebook meili või seinale, et kätte saab siis saab teine vastata, et see on väga hea näiteks.

I: Milliseid kanaleid sa enam pooldad, olemaks kontaktis perekonnaliikmetega?

(N27)(III.II) Aga enam ongi Facebook ja MSN.

I: Miks just nimetatud kanal(id)?

(N27)(III.II) Ma pooldaks hea meelega ka Skype'i aga kuna kõik teised kasutavad MSN siis on see pooldamine just sellest välja kujunenud, et kõik kasutavad, siis ma pean ju pooldama seda. Üksi muud kanalit pooldada ei ole väga mõtet, kui seal ei ole kellegagi suhelda. Ja Facebook. Seal on kõik nagu koondatud. Saan rääkida, sõnumeid jätta. Saan vaadata pilte, kellel kuidas elu läheb ja nii. Kõik ühes kohas. Kompaktne.

I: Millistel teemadel Sa pereliikmetega uue meedia kanalites suhtled?

(N27)(III.II) Väga raske küsimus. Me räägime kõigest. Ei oskagi nii eraldi teemat välja, sest kui pole inimest kaua näinud, siis ikka küsin, et kuidas läheb ja siis räägime edasi, et mis kelle elus toimunud on. Amm...et sellised elulised ja arenguid puudutavad, kuidas lapsed kasvavad ja nii... Näiteks mul on vanaonu Rootsis, siis temaga kirjutame e-mailitsi aeg-ajalt ja siis ka juba pikemad kirjad elus toimunud, uued töökohad, kuidas emal läheb, lastel ja nii.

I: Millest need teemad kujunevad, millest rääkida on vaja?

(N27)(III.II) Haha, elust enesest ikka ennekõike.

I: Millist infot jagad sa ennekõike visuaalsel teel ehk mis sõnumit sa soovid oma piltidega/ videotega pereliikmetele edasi anda?

(N27)(III.II) Ma videosid ei jaga eriti aga pilte küll. No ... näidata seda, kuidas meil läheb. Natuke eputada ka oma teatritegemistega ja. Panen neid pilte päris palju ülesse. Ja lastega ühispile, perepile.

I: Kas perepildid sümboliseerivad hästi funktsioneerivat, õnnelikku perekonda?

(N27)(III.II) Eks me kõik tahame, et pere oleks õnnelik nii seest kui väljast. Ja kui alati ka ei ole seest kõik korras, siis vähemalt et välja paistaks see ideaalne.

I: Kas teiste arvamus on sulle oluline sinu perest?

(N27)(III.II) No... öeldakse ikka, et oluline on see, mis sul enda sees toimub ja kuidas ise tunned, aga paratamatult võtad teiste tagasiside või kommentaare kriitiliselt.

I: Tuleb sul seda tihti ette?

(N27)(III.II) Haha, ei, õnneks mitte. See lihtsalt selline üldisem mõte ... mitte igapäevapraktikast.

I: Hästi. Väga huvitav. Ütlesid, et väga Skypei ei kasuta, aga videokõnesid siis, et millist infot jagad sa ennekõike verbaalsel teel?

(N27)(III.II) Neid verbaalsel teel jagamisi on väga vähe. Aga ka sellised üldised teemad siis pigem. Et ega need

ei erine kirjalikul teel räägitust. Kui rääkida läbi video siis võib see juhtuda, et ikka tekivad pausid ja kogu vestlus võib venida pikemaks kui oodatud ... et tuleb nagu meelde, aa, see ka veel rääkida ja seda ka jne.

I: Ja nagu ma aru saan, siis kirjalikul teel ka siis suht samad teemad jah nagu iganes mujal?

(N27)(III.II) Just, et ega midagi erinevat ei ole.

I: Kuid kas on ka selliseid sõnumeid, mida on kergem jagada kirjalikult kui verbaalselt?

(N27)(III.II) Hmm... no kui ma nüüd nii mõtlen, siis mõned teemad kindlasti on...

I: Millised need teemad on?

(N27)(III.II) Võib-olla sellised raskemad ja isiklikumad teemad.

I: Näiteks...

(N27)(III.II) Näiteks kaastunde avaldamised ja nii... Ma tean, et ilusam on ikka silmast silma või läbi telefoni, aga ikkagi on kergem distantsilt seda teha, ilma teise reaktsiooni nägemata.

I: Juhtus sul hiljaaegu selline olukord, kus avaldasid kaastunnet?

(N27)(III.II) Jah, mõne kuu eest.

I: Kellega perekonnaliikmetest sa kõige enam suhtled netis?

(N27)(III.II) Mmm... kuna me kitsama pereringiga elama kõik ühe katuse alla, siis nendega igatahes mitte, et nendega saame näost-näku oma asjad räägitud. Aga lähemast sugulusringist näiteks täditütrega, kes ka minu vanune ja elab teises linnas.

I: Millist infojagamise võimalust uue meedia kanalites pooldad sa kõige enam?

(N27)(III.II) No, nagu ennegi ütlesin, et siis MSN. Näiteks selle täditütrega räägime enamjaolt lisaks MSNile ja Facebookis.

I: Millist esmast infot oled sa perekonnaliikmete kohta online-keskkonnast saanud enne, kui kuulnud seda perekonnaliikmelt endilt silmast-silma vestluse kaudu? Kas on olnud selliseid asju?

(N27)(III.II) Issand, see on küll raske küsimus. Ei ma ei teagi öelda kohe nii. Võib-olla seda, et kui keegi sugulastest on linna vahetanud või nii, et elab nüüd mujal või läheb reisile. Aga midagi sellist pahvatama panevat ei ole küll olnud ... ma pole selle peale varem mõelnud, pigem võtan neid sissejooksvaid muudatusi ja asju üsna igapäevaselt, normaalse osana.

I: Mis sa arvad, miks jõudis online-keskkonna vahendusel info sinuni enne kui näost-näku suhtlusel?

(N27)(III.II) Eks ikka seepärast, et me ju ei näe üksteist. Mõnikord enam kui aasta. Et distants on nii suur lihtsalt. Ja ega sa ei jõua ka füüsiliselt ju kõigiga suhelda. Ongi hea, et kompaktses, näiteks Facebookis, saab kõik info kõigi kohta.

I: Milliseid eeliseid näed sa uue meedia kasutamisel silmast-silma suhtluse ees oma pereliikmetega?

(N27)(III.II) Interneti eelised... kiirus kindlasti. Infot saab väga kiirelt kätte... siis ehk ka see laiapõhisus, et kui palju ma seda infot sealt ikkagi ühe inimese kohta saan. Et kui enne tuli välja, et millest on kergem rääkida, siis võib-olla ka see, et internetis sa julged enamaid teemasid avada ja rääkida. Et sa ei näe nagu, näe seda tagasisidet, mis muidu tuleks, silmsidet ja nii ... reaktsioone.

I: Mis sa arvad, kas on ka teemasid, mida internetis on perikeskselt lihtsam/ kiirem/ mugavam arutada?

(N27)(III.II) Kitsamas pereringis ei ole me internetis väga midagi arutanud, sest nagu ma ütlesin, siis elame ühe katuse all. Aga eks selliseid raskemaid teemasid, ma arvan, jällegi. Et ikka julged rohkem rääkida, siis kui oled üksi ... asjad on netis minu meelest rohkem läbimõeldud.

I: Aga eeliste kõrvalt, milliseid puudusi näed uuel meedial olevat perekonnaliikmetega silmast-silma suhtluse ees?

(N27)(III.II) Hmmm... no, ma arvan, et emotsioonid ja lähedus. Aga no kui distants on, siis ei ole midagi teha, tuleb leppida.

I: Hinnates suhtluse efektiivsust uue meedia vahendusel viie palli süsteemis, siis kui efektiivseks te seda peate, arvestades, et 1 sümboliseerib kõige madalamat efektiivsust ja 5 kõige kõrgemat efektiivsust?

(N27)(III.II) 4. Mmm, jah, ma pakun 4.

I: Millest selline hinnang tuleneb?

(N27)(III.II) Võib-olla jääb mõnikord see tagasiside saamata nii kiiresti kui tahaks, sellest. Et eks igaüks käi oma erinevatel aegadel netis ja erinevad elutempod. Et muidugi ei saagi eeldada, et kõik kohe vastaksid, kui kiri saadetud.

I: Kui sagedasti sa erinevaid sotsiaalmeedia-/ kiirsuhtluskanaleid kasutad?

(N27)(III.II) Iga päev ikka tahaks korra läbi hüpata. Pigem kasutan tööolles, et olen online ja nii. Töölt tulles hakkad ikka süüa tegema ja tahad lastega koos aega veeta ja nii, et siis enam ei viitsi. Aga muidu ikka igapäev loen kirjad üle ja saadan edasi mis vaja ja nii. Kui ülikoolis käisin, siis oli muidugi rohkem põhjusi kasutada ja sai ka enam istutud siin. Aga nüüd teised asjad ennekõike.

I: Kui sageli sa perekonnaliikmetega online-keskkonnas suhtled?

(N27)(III.II) No ka ikka paari päeva jooksul püüaks mõned sõnad vahetada.

I: Millest suhtlussagedus tuleneb?

(N27)(III.II) Sellest, kuidas kellelgi aega on. Nii mul kui siis ka sellel, kellega ma oletatavalt suhtleksin.

I: Kelle initsiatiivil suhtlust alustatakse?

(N27)(III.II) Vot ei teagi öelda kohe niimoodi. Ei olegi mingit seaduspärasust. Alustab see, kes puudust tunneb ja rääkida tahab.

I: Milliseid võimalusi (verbaalne, kirjalik, visuaalne) kasutades kõige enam pereliikmetega suhtled? Miks just need võimalused?

(N27)(III.II) No, meie pere kasutab kõige rohkem kirjalikku võimalust. See kõigile käepärane, ei vaja lisatehnikat. Haha, me ei ole veel kaasajaga kaasa läinud, kus kõik nutitelefoniid ja mis asjad kõik. Me oleme seal Skype juures pidurdunud.

I: Kui oled pereliikmete Facebooki konto, näiteks. Siis, kui pikalt sa veedad aega oma lähedaste suhtlusportaali konto või nendega erinevates veebikeskkondades suheldes?

(N27)(III.II) Raske öelda, kuidas kunagi. Facebookis näiteks kui tuleb uus info sisse, siis vaatan suts ära ja ei võta see kauem kui mõni minut. Kui jään ka pilte ja muid tekste vaatama, samal ajal ka rääkides, siis vast oma 15-20 minutit ikka.

I: Millist infot sa nende sotsiaalvõrgustikest leida soovid?

(N27)(III.II) Ma ei olegi niimoodi mõelnud. Ma tavaliselt ikka lähen nende kontole lihtsalt vaatama, et kuidas elu läheb ja mida huvitavat keegi teinud on, kus reisis, näiteks. Aga mingi konkreetse sooviga mingit infot leida, seda ei ole olnud.

I: Millist infot sa oma kasutajakontol kajastad?

(N27)(III.II) Nimi, vanus, elukoht ... mõned huvid on välja toodud, teater näiteks.

I: Mil määral tood kontodel välja sidemed perekonnaliikmetega? Pead sa oluliseks neid välja tuua?

(N27)(III.II) Toon ikka välja, mul on kõik välja toodud seal. Ma ei teagi öelda, kui oluliseks ma seda pean. Alateadlikult kindlasti. Ütleme, et üldiselt ma julgen seal igast asju välja tuua, sest mul on see pandud, et mu asju näevad ainult mu sõbrad.

I: Kui aktiivne sisulooja sa sotsiaalvõrgustikes oled?

(N27)(III.II) Oo, ei ole üldse aktiivne. Pigem väga passiivne. Mulle meeldib vaadata, mida teised teevad ja lugeda, aga ega ma mingi eriline mõteteavaja ma ei ole. Ei olegi õigemini midagi avada seal...

I: Millist infot sa ei jaga, teades, et seda loevad ka teised perekonnaliikmed? On midagi sellist?

(N27)(III.II) Ei ole. Ma arvan, et see on mingi pubeka aega, kus nii võisin mõelda. Õde mul võib-olla selles küsimuses hea materjal. Ta ka väga suur kasutaja tegelikult juba aastaid.

I: Kahju jah, et õde sul hetkel siin ei ole. Aga kui kaua Sa oled perekonnaliikmetega samasid sotsiaalmeedia kanaleid kasutanud?

(N27)(III.II) Noo, ema ja tütar tegid äkki aasta, poolteist tagasi kontod, et sellest ajast ehk.

I: Kas ja mil määral tunned, et laste online olek mõjutab sinu poolt väljasaadetavate sõnumite hulka ja sisuloomet sotsiaalmeedias?

(N27)(III.II) Ma olen nii harv kirjutaja, et ega ta eriti midagi mõjuta. Ja mul on nii igav elu, et kui ma ka tahaksin, millestki rajast kirjutada, siis mul pole sellest midagi kirjutada [naerab].

I: Kui oluliseks pead oma teiste tegevuste kõrvalt jälgida laste online-postitusi?

(N27)(III.II) Väga oluliseks. Üldse kellega ta suhtleb ja kuidas suhtleb, jälgin seda väga. Mul on ka tema Rate paroolid olemas. Facebookis ma nii väga ei karda, kuna seal sõpradering ja oleme rääkinud, et võõraid sõbraks ei pane, et kasvõi näitab enne mulle ja siis otsustame, aga Rates küll, seal on ju igasuguseid, mind ennast jällegi ei ole.

I: On sul olnud vajadust seda kasutada?

(N27)(III.II) Ma ühel korral olen huvi pärast vaadanud. No, hea oli, et vaatasin, mingi vanem kiri oli ühelt tunduvalt vanemalt mehelt. Need petavad seal noori ja kes teab kes lõksu läheb, kes. Õnneks tüdrukul piisavalt mõistust peas, et mitte vastata, ma vaatasin. Aga ikka peab jälgima. Parem karta kui kahetseda.

I: Kas tütar teab, et jälgid teda niivõrd?

(N27)(III.II) Ei tea. Parem on ka.

I: Mis teemadel tütre poolt väljasaadetavad sõnumid tavaliselt räägivad?

(N27)(III.II) Ega nad midagi sisukat ei räägi. Ta ka nii väga aktiivne ei ole. Pigem vist helistab ja räägib ka MSNis. Aga üldiselt sellistel kooli-teemadel need postitused ole. Selle ümber ju nende elu käib. Ja kuna ta käib ka tantsimas, siis tantsu teemadel paneb ta videoid üles näiteks.

I: Milliseid emotsioone noore poolt väljasaadetavad sõnumid teis tekitavad?

(N27)(III.II) Ma ei oska öelda, olen suhteliselt neutraalne, midagi negatiivset ei ole pidanud õnneks kogema. Ja kui jääbki keelekasutusest midagi halba silma, siis saab alati kohe öeldud.

I: Millist infot te lapse postitustest tavaliselt teada saate?

(N27)(III.II) Kui, siis koolisuhete kohta. Midagi muud ta väga ei avalda. Ta ka pigem selline jälgija tüüpi.

I: Millist lapse poolt postitatud infot pead oluliseks jälgida (staatuseuuendused, fotod, kus laps peal, artiklid, kommentaarid, Youtube videod vms)?

(N27)(III.II) Kõike pean oluliseks. Välja ei jätaks midagi. Eks suuremat rõhku panem muidugi staatuseuuendustele.

I: Mil määral oled postitustest leidnud midagi, mida te poleks oodanud? Mis see oli?

(N27)(III.II) Õnneks ei ole midagi leidnud sellist. No, see oli seal Rates, selle vanema mehe kiri, aga õnneks edaspidiselt ei ole midagi olnud.

I: Kas olete ka aru saanud mõnest vihjest, mis on teksti sisse peidetud või lapse emotsioonist, mis mõne laulu, kirjareaga avaldatud?

(N27)(III.II) Ei selliseid asju ei ole olnud. Ta avatud tüdruk ja kui vaja, siis räägime, et salaja mingit mõistumängu ei ole veel mängima hakanud. Aga kes teab, võib-olla on see aeg alles ees.

I: Kuivõrd ise oma lapse või ema profiilil sõna kas kommenteerides või andes muul moel märku oma arvamusest?

(N27)(III.II) Ma mõnikord like panen aga ega ma väga kommenteeri. Las olla see tema enda pärusmaa. Ma pigem olen kõrvalvaataja rollis. Ei tahaks igal pool keelata, kästa, puua ja lasta [naerab].

I: Mis tavaliselt ajendab likema?

(N27)(III.II) Lihtsalt, et enda poolehoidu mõne asja suhtes näidata. Päril elus ikka ju enam laidame, kui kiidame. Püüan seda siis parandada Facebookis. [naerab]

I: Kas võtad neid like vajutusi siis ka tõsiselt või lihtsalt annad edasi valesid signaale?

(N27)(III.II) Ikka tõsiselt. Lapse pettumust oleks hiljem muidu väga raske vaadata.

I: Miks te peate oluliseks hoida end kursis noorema/ vanema põlvkonna postitustega?

(N27)(III.II) Noorema põlvkonna omadega kindlasti, siis on millest kohe kinni haarata, kui on vaja mõnest teemast kas lähemalt rääkida või kui lapsel on südamel midagi. Ema, ema mul tegelt ka väga ei postita, nii et ei ole ka seal väga midagi jälgida. Aga huviga muidugi jälgin, mis ta seal teeb.

I: Mis põhjustel sa üldse lähed vaatama oma laste/vanemate kontot?

(N27)(III.II) Ega selleks mingit konkreetset põhjust ei olegi. Lihtsalt pisteliselt teinekord satun peale. Ja kui jookseb sealt seinalt läbi, et on midagi uut lisandunud, siis samuti.

I: Kuidas sa suhtud sellesse, et vanem generatsioon kolib netti ja kasutab sinuga ühtesid kanaleid?

(N27)(III.II) Minu meelest väga positiivne juba sellepärast, et elu on juba ümber interneti ehitatud ja kui sa hakkama ei saa sellega, siis järelkult oled sa sõltuv kellestki ... näiteks arvete maksmisel või nii... ma ei pea silmas siin neid Facebooke ja asju, noh... kohati ka sotsiaalset elu, eks, aga üldse sellised elulised toimingud, et nii lihtne on ju siin ära teha, kui oskad. Aga enamus millegipärast kardab tutvust teha. Enda ema suhtes olen jah positiivselt meelestatud ... võimalus kaasa elada teiste tegemistele.

I: Mis sa arvad, kas internet lähendab või võõrandab perekonda?

(N27)(III.II) Ma arvan, et pigem lähendab kui võõrandab.

I: Miks sa nii arvad?

(N27)(III.II) No juba seepärast, et kui pereliikmete vahel on suur vahemaa, siis ikka rohkem ja hoiad et tegemistega kursis just läbi interneti. Et see soodustab ka sellist niisama pläkutamist, ma arvan. Näiteks, suguvõsa kokkutulekul oli, et üks onu meil, kellega ei olnud aastaid rääkinud ei silmas-silma ega ka internetis. Kohtusime siis ja, vahetasime sõnapaari „Tere, kuidas läheb“ ja ega ei oskagi muud rääkida. Mõtlengi, et kui me oleks varem ehk meilitsi suhelnud või kuidagi, siis oleks kindlasti kergem kontakti saada ka kohtudes. Et jah, pigem ikka lähendab.

I: Kas oled aidanud vanemal generatsioonil ka kohanedu kuidagi uue meedia võimalustega?

(N27)(III.II) No, nagu enne ka vist ütlesin, et aitan siis, kui ema midagi küsib, et ise ma õpetama ei lähe. Ehk nuputab ise välja. Aga natuke siis ikka.

I: Kas lapsel või emal on Facebookis üleval ka pilte sinust, mida on ilma sinu loata sinna üles pannud? Kuidas sa sellesse suhtud?

(N27)(III.II) Jah, meil kõigil on üksteise pilte üleval, aga see ei häiri mind. See on nagu selline vaikib kokkulepe, et võib panna. Ma arvan, et see häiriks enam, kui meie profiilid oleksid kõigile avalikud, aga kuna neid näevad ainult sõbrad, siis on täitsa okei.

I: Kuidas sa tunned, kas teemade ring, millest näost-näku räägitakse, on pärast internetis toimuvat suhtlust kuidagi ka kokku tõmbunud?

(N27)(III.II) Ei ole kokku tõmbunud. Ma ei ütleks, et see kuidagi on pärssinud suhtlust. Näost näku räägime ikka palju. Lihtsalt see on soodustanud seda vahemaa tagant suhtlust.

I: Soovid sa veel ise äkki midagi lisada pereliikmetega suhtluse aspektist?

(N27)(III.II) Ei tea küll midagi hetkel öelda, et aga kui, siis kindlasti annan teada.

I: Selge, suured tänud sulle!

Respondent vanavanemate põlvkonna esindaja, 57-aastane naine.

I: Tere! Kui vana sa oled?

(N57)(III.III) Tere-tere. Ma olen 57.

I: Millega Sa vabal ajal tegeled?

(N57)(III.III) Noo, käin tööl. Talvel loen, käin teatris. Koon, kuulan raadiot, vaatan telekat, surfan internetis, mängin loogikamänge. Suvel olen võimalikult palju õues, reisin, teen aiatööd, hoian lapselapsi, hoian end kursis maailmaga.

I: Kui kaua oled olnud internetikasutaja?

(N57)(III.III) Aastast 1994.

I: Mis motiveerib sind internetti kasutama?

(N57)(III.III) Oma töö, tööl on pea kõik seotud internetiga, ega muidu saakski. Aruandlus ja kõik suhtlus toimub paljuski just läbi interneti meil.

I: Mis sa internetis peamiselt teed siis?

(N57)(III.III) Otsingi oma tööks vajalikku materjali, aruanded, infovahetus, täiendan oma teadmisi, pangateenused, kirjavahetus.

I: Milliseid kiirsuhtluskanaleid nagu MSN või Skype või muu sa kasutad?

(N57)(III.III) Kasutan MSN-i.

I: Miks eelistad just MSN-i?

(N57)(III.III) Sest et see on käepärane ja kiire. Ja ka lapsed ja lapselapsed kasutavad ja saan nendega ühenduses olla, siis kui ma tööl ja nemad kodus.

I: Väga tore. Milliseid sotsiaalvõrgustikke kasutad?

(N57)(III.III) Kasutan Facebooki.

I: Miks eelistad just Facebooki?

(N57)(III.III) Sest et see on arusaadav ja mul kergesti omandatav. Ja taaskord on pea kõik pereliikmed mul Facebookis, hea on ühest kohast kõigil silma peal hoida.

I: Millist rolli omab internet ja uus meedia sinu jaoks?

(N57)(III.III) Ma arvan, et väga olulist rolli. Saan internetis ju kätte kõik eluks vajalikud nagu uudised nii Eesti kui ka maailma kohta, saan suhelda nii lähedaste kui ka kaugemal elavate tuttavatega, uued teadmised, eks ole, mängides oma loogikamänge, sudokut, kasvõi ja töö loomulikult, ei kujuta üldse ette, kuidas ilma arvutita nüüd tööd teeksin, kõik on nii internetibaasile üles ehitatud ju. Mis veel ... aa, rahaasjad, maksud ja need on ju kõik interneti vahendusel nüüd. Väga lihtsaks ja mugavaks on asi tehtud. Nii et jah, väga oluline on see minu jaoks, see annab mulle võimaluse näha maailma laiemalt, kui siis kui internetti ei olnud. Nüüd ei ole ju mingi probleem vaadata, mis teisel pool maakera toimub või hoida silma peal kellegi elul ja olul.

I: Väga tore, et leiad interneti nii olulise enda jaoks olevat. Nii, aga Tartu Ülikoolis on ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudis viidud aastatel 2002/2003 ja 2005 läbi uuringuid, kus selgitati inimeste interneti kasutusharjumusi ning lähtuvalt välja toodud tunnustest esitati kuus peamist internetikasutaja tüüpi. Esitan sulle kuue tüübi kirjeldused, mis sa arvad, millisesse tüüpi kuulud sina, lähtuvalt kirjeldustest?

- Iseloomulik väga paljude erinevate tegevuste olemasolu
- Iseloomulik jututubade, MSN-i, Skype-i, internetimängude, foorumite kasutamine ja teiste kommenteerimine
- Iseloomulik mitmekülgsus aga vähene aktiivsus, kasutad vähe meelelahutusele orienteeritud teenuseid. Oled pigem aktiivne e-kirjade kirjutaja ja otsid internetist praktilist kasutust leidvat infot.
- Iseloomulik võrdlemisi aktiivne avaliku info kasutaja, aktiivsed muusika ja filmide allalaadimisel, naljade- ja koomiksile lugemisel, internetiteleviiooni ja raadio ning perega seotud info kasutajad
- Vaatab internetti kui suurt raamatukogu. Oled pigem info vastuvõtja kui osaleja. Võrdlemisi aktiivne e-maili kasutaja
- Iseloomulik passiivsus. Natukenegi rohkem kasutavad teistest tegevustest ajalehtede lugemist, ilmateate vaatamist, pangatehingute tegemist ning vähesel määral ka e-maili kasutamist

(N57)(III.III) See iseloomulik mitmekülgsus, aga vähene aktiivsus on minulik.

I: Mille põhjal sa otsustasid, et kuulud just sinna rühma?

(N57)(III.III) Mõtlen, et ega ma ei ole suur vestleja, vaid kasutan põhiliselt enda tarbeks. Ma kasutan küll erinevaid kohti, aga kõike mõõdukalt, et aktiivseks ma ennast pidada igatahes ei saa. Et kui on vaja midagi konkreetset, siis seda ma otsin.

I: Kes su perekonnaliikmetest veel internetti kasutavad?

(N57)(III.III) Tütred, ühe tütre abikaasa, lastelastest kasutab üks, teine on veel liiga väike. Arvutit küll vaikselt kasutab seal õpib lugema ja tähti, aga internetis ei käi – vara veel. Kaugemalt kasutab mul ka õde, kes kusjuures just rääkis, et meil onu, 93 aastane, oli ka arvuti ostnud ja kasutab nüüd internetti, et väga uhke, et ka sellises vanuses võetakse käsile ja õpitakse üks uus asi enda jaoks ära.

I: Väga tore kuulda, ju tal oli siis mingi konkreetne põhjus, miks seda õppida äkki. Aga mis põhjustel sa perekonnaliikmetega interneti vahendusel suhtled?

(N57)(III.III) Kuna me tegelt elame ikka kõik ühe katuse all, vanem tütar lihtsalt teisel korrusel, siis me suhtleme siis, kui me oleme kas distantstilt eemal või oleme tööl netis saadaval või nii ja kui nad on võrgus sel ajal kui minagi. Ainult siis ja kui on vaja suhelda.

I: Millised on need hetked, millal sa tead, et on vaja suhelda, oskad sa ehk mõnd näidet tuua?

(N57)(III.III) Hmm... Eks need vaja suhelda hetked tulevad jooksvalt, nii on täitsa raske sulle kohe öelda. Noh, näiteks ongi see distantsti asi, kui on vaja suhelda ja oleme koos netis, siis enne ikka suhtleme netis kui helistame. Eks selliseid tõsiseid asju ikka helistame, aga siuksed mida poest on vaja tuua, kui ma näiteks tööl või operatiivne info, et kes mis kell kuhu peab minema, kas on vaja õhtul last hoida, kes aitab aiatoide teha, kui on vajadus - see saab ikka netis ära jagatud. Siis kui koju lähed, siis tead juba näiteks, et nii, aiatoide aitab teha näiteks tema, et teine ka siis teab ette ära, et ei tee endale õhtul plaane. Muidu on see, et ma tulen õhtul töölt üks ja siis ütlen, et teeme seda ja teist. No ja siis rikun plaanid ja on tüli ka veel majas äkki. Et seda ei ole vaja. Siis ongi hea juba eelnevalt netis ära rääkida, et mis vaja on ja kõik teavad arvestada.

I: Milliseid interneti poolt pakutavaid suhtlusvõimalusi te perekonnasiseselt kasutate?

(N57)(III.III) Perega kasutame peamiselt MSNi ja Facebooki. Õega näiteks kirjutan rohkem meili teel, kuna tema ei kasuta väga aktiivselt jällegi MSNi ega Skype'i. Aga teisi kanaleid kasutavad jälle kõik. Et seal saab kiiresti infot edastada ja jõuab nagu kohe kohale. Mõtlen, et kui hakata saatma e-maili lastele päeva peale, siis ei viitsi neid vist keegi eriti lugeda ja neile vastata. Et selles suhtes niuguini istuvad päevad läbi MSNis ja Facebookis, siis on hea ju ka ise seal olla ja kui vaja siis kohe rääkida.

I: Kelle initsiatiivil on kasutatavad kanalid leitud, peamiselt siis MSN ja Facebook?

(N57)(III.III) Ise ma olin see, kes tahtis MSNi saada. Lapsed kasutasid seda juba ammu enne muidugi. Ja siis ütlesin, et tahan ka, kuna mõnel naisel tööjuurest oli ka varem see olnud, et kasvõi hea töö ajal suhelda tööasjadest, et ei pea koguaeg kabinetist välja jooksuma.

I: Mil viisil on nendes kanalites võimalik suhelda?

(N57)(III.III) Kirja teel ikka peamiselt.

I: Suuliselt ei ole püüdnud rääkida, näiteks MSNis?

(N57)(III.III) Ei ole nii suurt vajadust olnud jah. Ma arvan, et seda prooviks siis, kui keegi pikemaks ära läheb välismaale või kaugemale kodust. Aga hetkel kui ikka päeva lõpus kõik kokku saame, siis ma ei näe vajadust. Kui vaja rääkida, siis teeme Skype'i ma arvan ... see tundub siuke lihtsam, kui MSNis rääkida, MSN pigem ikka kirjalik koht minu jaoks.

I: Milliseid kanaleid sa enam pooldad, olemaks kontaktis perekonnaliikmetega?

(N57)(III.III) Kõige enam ma pooldan muidugi näost näkku rääkimist. Ja teisena mobiilside, kuigi jah, tuleb kallim, aga on vahetu. Ja no kui ei ole võimalust või tahad kokku hoida, nagu me kõik tahame, siis ikka MSN ja Facebook. Ma arvan, et nad on võrdväärset kohad, kus saab rääkida.

I: Miks just nimetatud kanalid, Facebook ja MSN?

(N57)(III.III) Sest mõlemad võimaldavad kohe kätte saada. Kiire ja saab koheselt tagasisidet, kui vaja. Ja kui ei saa kohe tagasiside anda, siis niikuinii ju kõik salvestub ja saab hiljem lugeda. Saan sõnumeid saata kasvõi siis, kui teist ei ole võrgus. Väga mugav.

I: Väga hea, mugavus on kindlasti üks aspekt interneti juures. Aga millistel teemadel Sa pereliikmetega uue meedia kanalites suhtled?

(N57)(III.III) Teadete edasiandmine on vast peamine. Ja kaugemalt õega üldse elust enesest. Õega ju parajas vanuses ka, et tihti räägime ka tervisest, lastest, arstide juures käimisest. Lastega jah räägime pigem selliseid igapäevaks vajalikke asju, et kes-kus-mis.

I: Millest need teemad kujunevad, millest rääkida on vaja?

(N57)(III.III) Noh, kujunevadki elust endast. Kui tervis korrast ära, siis räägime sellest, kui kellelgi läheb hästi-halvasti, siis räägime sellest. Oma tegemised ja toimetused, plaanid, reisimõtted ja nii. Et kui vaja plaani pidada millegi üle, siis on hea rääkida. Facebookis on näiteks see hea, et saad kirja-vestlusesse lisada mitmeid inimesi, vot siis tekib nagu ühisarutelu.

I: Sul on ka pildid üleval netis? Et millist infot jagad sa ennekõike visuaalsel teel ehk mis sõnumit sa soovid oma piltidega pereliikmetele edasi anda?

(N57)(III.III) Pildid on üleval, aga et mingit infot edasi anda, ei ole nii mõelnudki. Võibolla, et ... no ega ma palju neid üles ei pane, aga et kõik on hästi ja kui on midagi väga toredat ette võetud perega, näiteks mõni stiilikas, siis ikka sellest pilte üles pannud, oma siuksed, mitte igapäevatoimetused, aga sellised erilised sündmused tahaks ikka teistele ka vaatamiseks panna. Mitte teistele kui kogu Facebookile, vaid teistele kui teistele pereliikmetele ja lähedastele.

I: Millist teavet jagad sa ennekõike kirjalikul teel?

(N57)(III.III) Noh, ongi peamiselt info, mis puudutab mind ja mu peret – igapäevatoimetused, elu rõõmud, elu mured ja nii.

I: Kas on ka selliseid sõnumeid, mida on kergem jagada kirjalikult kui verbaalselt?

(N57)(III.III) On-on. No näiteks on kurjustavaid sõnumeid väga hea netis öelda, sest teinekord tööl kasvõi, riidled kellegiga, et midagi on valesti tehtud, see käib ühest kõrvast sisse ja teisest välja. Netis on aga hea, paned

kirja, mis sul öelda on, formuleerid korraliku laused, lühike ja konkreetne, sõnumiga ja saadad ära. Las teine loeb siis seda sõnumit kasvõi kümme korda. Peaasi, et oma veast aru saab. Rääkides öeldakse muidu ju lihtsalt, mhmh, ahaha, sain aru, kuigi tegelikult ei saanud midagi aru. Kui ikka vead, mille ees ma olen kurjustanud, korduvad, siis ma olen ikka öelnud ka, et mine loe MSNis või e-mailist, ma kirjutasin sulle. Muidu ole mõnikord kui katkine grammofon, ilma et inimene aru saaks. Netis on vast enam aega ka seda kõike seedida.

I: Kellega perekonnaliikmetest sa kõige enam suhtled?

(N57)(III.III) No netis, tegelikult, kuna lapsed on kõik ühe katuse all, siis oma õega, kuna tema elab teises linnas ja tahan ikka teada kuidas temal ja ta perel läheb. Lastega on selline igapäevasuhtlus niikuinii silmast-silma olemas, et väga oluliseks ma netisuhtlus ei peaks nendega. Sest nad räägivad niikuinii ja näitavad mulle oma tegemistest pilte ja nii, et mingit infosulgu ma igatahes ei tunnetata.

I: Millist esmast infot oled sa perekonnaliikmete kohta online-keskkonnast saanud enne, kui kuulnud seda perekonnaliikmelt endilt silmast-silma vestluse kaudu?

(N57)(III.III) Ei tea, et oleks seal midagi enne kuulnud, kui pereliikmed ise on teatanud. No üllatus oleks olnud kindlasti see, kui mu 93-aastane onu oleks mind MSN või Facebooki lisanud, et seda ei oleks ma ette ei teadnud ega ka aimata osanud ... noh, seda sain neti teel teada, eks, kui õega rääkisin ... aga midagi muud sellist väga üllatavat ei oskagi kohe öelda. Laste ja lastelaste kohta ei saa ma midagi sellist öelda, sest me ikka räägime palju...Kui, siis võib midagi sellist juhtuda mõne kaugema sugulase kohta käiva info avastamisega, aga hetkel ei ole seda küll ette tulnud. Eks neid elukohamuutusi ikka on, aga ma arvan, et see ei ole nii pomm uudis. Et ikka kolitakse...

I: Mis sa arvad, näiteks onu näide, miks jõudis online-keskkonna vahendusel info sinuni enne kui näost-näkkude suhtlusele?

(N57)(III.III) Vastus on ju väga lihtne. Me ei kohtu nii sageli kui räägime. Internet ongi kui aseaine minu jaoks – kohtumiste aseaine. Kui me iga päev kohtuksime, siis me jälle ei räägiks internetis nii sageli ja siis jagaksime peamise info ja uudised just silmast-silma, kuna me aga igapäevaselt ei kohtu, siis jagame just internetis...

I: Milliseid eeliseid näed sa uue meedia kasutamisel silmast-silma suhtluse ees oma pereliikmetega?

(N57)(III.III) No, võimalus olla tasuta kontaktis ja ükskõik kes kus on, alati on kättesaadav, kus muidugi vähegi internet olemas on, eks. Kui kasutaksime ka kaamerat, saaksime luua ka ju silmast-silma suhtluse momendi. Eeliseid veel internetis... no see on ju multifunktsionaalne, saab vajadusel, kui tahad, aga ma ei ole tahtnud, kuulda inimese häält, video, vaadata pilte, jälgida tema internetikäitumist, näiteks Facebookis saab seda väga hästi teha. Olen laste tegevusi jälginud, käituvad väga tubliult. Et selline kompaktne ja konkreetne, peaks ütlema.

I: Mis sa arvad, kas on ka teemasid, mida internetis on perekeskselt lihtsam/ kiirem/ mugavam arutada?

(N57)(III.III) Ei teagi, ei oskaks kohe nii öeldagi.

I: Milliseid puudusi näed uuel meedial olevat perekonnaliikmetega silmast-silma suhtluse ees?

(N57)(III.III) Üks on kindlasti vähene emotsionaalsus, mida silmast-silma suhtlusega saab eks väga palju – nutt, naer või mis iganes. Ja teiseks, ma leian, et maailm ei pea kõigest teadma. Uues meedias puudub privaatsus. Sa võid küll panna oma Facebooki konto salajaseks, et teised ei näe seda, aga kellegi teise alt, kes on sõbralistis mul, võivad ka tuttavad tuttavate mind ju vaadata. Et väga suurt vahet ei ole – privaatsust ei ole ikkagi.

I: Just, just, peida palju tahad, tihti võivad asjad ikka välja tulla. Aga hinnates suhtluse efektiivsust uue meedia vahendusel viie palli süsteemis, siis kui efektiivseks te seda peate, arvestades, et 1 sümboliseerib kõige madalamat efektiivsust ja 5 kõige kõrgemat efektiivsust?

(N57)(III.III) Ma paneks nelja.

I: Millest selline hinnang tuleneb?

(N57)(III.III) Kuigi mulle väga meeldib netis olla ja suhelda, tööasju ajada ja kõik on tasuta ja kiire, siis ma pean uut meediat ikkagi rohkem teismeliste suhtluskeskkonnaks. Paljudes kohtades on ikka näha, et nagu meil näiteks tänavaid soditakse, on ka netis suht kaootiline see, et kus mida ütled ja nii. Näiteks ükskord lugesin üht portaali ja ei tea kust hakati rääkima oma rasedusest, tegemist oli hoopis teise teemavaldkonnaga – siis ma mõtlesin küll, et kust see teema nüüd sinna arenes, et arutagu neid asju oma foorumites, kindlasti on need olemas. Et häirib jah kohati see, et infot on oma efektiivsusest hoolimata teinekord liiast palju liiga valedes kohtades.

I: Kui sagedasti sa erinevaid sotsiaalmeedia-/ kiirsuhtluskanaleid kasutad?

(N57)(III.III) Korra päevas ikka. Tööl on koguaeg näiteks MSN sees, et see ei häiri mu tegevusi üldse, kui ta lahti on seal. Ja kui on vajadus, siis ka realselt kasutan. Tihti suhtlen kodustega nii, et on lahti ja räägime ja vastame suht suure ajavahe tagant, et jooksvalt teeme oma asju ja kui on aega, siis viskame pilgu peale.

I: Et siis pea igapäevaselt ikka suhtled oma pereliikmetega seal netis jah.

(N57)(III.III) Just.

I: Millest suhtlussagedus tuleneb?

(N57)(III.III) Noo, üldiselt, välja arvatud õde mul, siis teisi ma näen nii tihti, et pole vaja meedia kaudu suhelda väga, et pean silmas siukseid pikemaid jutte siis. Aga muidu ikka tuleneb sellest, et kellel päeva peale mõni idee või mõte pähe kargab. Mul eriti, kohe kirja ja teiste poole teele, muidu ununeb.

I: Kelle initsiatiivil suhtlust alustatakse?

(N57)(III.III) Ei teagi öelda, kuidas kunagi. Kui kellelgi on miskit öelda, mõnikord mina, mõnikord lapsed. Õega on meil tavaliselt juba telefonis kokku lepitud, et kohtume netis sel päeval sel kellaajal. Siis teame oma plaane jooksvalt teha.

I: Et võib öelda, et siis nii 50-50?

(N57)(III.III) Just, kui nemad on suhtlusportaalides enne mind ja näevad, et ma sisenen, siis alustavad ikka nemad. Ja kui mul kargab midagi pähe olulist öelda, siis alustan mina. Ja mul ikka kargab neid asju pähe...

I: Milliseid võimalusi, kas verbaalne, kirjalik, visuaalne, kasutades kõige enam pereliikmetega suhtled?

(N57)(III.III) Kõige enam ikka suhtlen tegelt verbaalselt, sest selle suhtlusviisi taga on inimene ise, mitte masin, või kiri. Aga no netis jah ikka kirjalikult, et ei ole nagu muud võimalust eriti.

I: Kui oled pereliikmete Facebooki kontol, näiteks. Siis, kui pikalt sa veedad aega oma lähedaste suhtlusportaaali kontol või nendega erinevates veebikeskkondades suheldes?

(N57)(III.III) Facebookis ma vaatan põhiliselt pilte, mis nad on sinna riputanud ja postitusi, ega nad tihti postita, pigem laevad pilte, jah. Harva kirjutan neile ka ise midagi. Ja no ega see pikalt aega võta. Mõni minut, kui satun.

I: Millist infot sa nende sotsiaalvõrgustikest leida soovid?

(N57)(III.III) Üldist ikka, mitte isiklikku laadi, sest nagu ma ütlesin, ei ole need asjad tegelt mitte nii privaatsed. Ma ei tahaks leida nagu üht inimest puudutatavat infot. Mis praegu on moes, ma olen kuulnud, et pannakse oma asukohti määratakse, kus asuvad, vat seda ma ka ei tahaks, et nad kasutavad, pahatahtlikke inimesi on liiga palju ... ja nende pahanduste kordasaatmist veel omakorda lihtsustada ei ole küll vaja.

I: Millist infot sa oma kasutajakontol kajastad?

(N57)(III.III) Mul endal ei ole palju. On haridus ja töökoht. Nimi ka.

I: Mil määral tood kontodel välja sidemed perekonnaliikmetega? Pead sa oluliseks neid välja tuua?

(N57)(III.III) Tütred ja lapselaps on kirjas ikka. Nad ise panid, nii et mul jäi vaid vastu võtta. Ise ma ei oleks ma arvan, et selle peale tulnud.

I: Kui aktiivne sisulooja sa sotsiaalvõrgustikes oled?

(N57)(III.III) No väga väike. Ma pigem jälgin teiste tegemisi.

I: Millist infot sa ei jaga, teades, et seda loevad ka teised perekonnaliikmed? On midagi sellist?

(N57)(III.III) No päris isiklikku infot ma siiski ei jagaks, mis siis et seda võivad lugeda ainult pereliikmed, aga ikkagi. Isiklike asju ikka räägitakse. Üldse sellised mind väga sügavalt puudutavad teemad, neid ei tohiks kajastada. Ma vaatan siis lapselapse sõbrannade profiile teinekord mööda minnes, no küll ikka räägivad endast. Oma tüdrukule olen ikka rääkinud koos emaga, et mida ikka võib ja mida mitte. Senini on kenasti aru saanud ... eks ta ikka tunnetab ka neid ohte vast.

I: Kui kaua Sa oled perekonnaliikmetega samasid sotsiaalmeedia kanaleid kasutanud?

(N57)(III.III) Umbes kaks aastat kindlasti ma arvan.

I: Kas ja mil määral tunned, et laste online olek mõjutab sinu poolt väljasaadetavate sõnumite hulka ja sisuloomet sotsiaalmeedias?

(N57)(III.III) Ei mõjuta üldse. Võibolla ma vastaks teisiti, kui ma oleks mõnes teises eluetapis või lapsed oleks teises eluetapis, aga nad mõlemad juba täiskasvanud ja mul selline rutiinne elu, et ega ei ole väga millestki seal kirjutada ju ka. Peamiselt siiski jälgin jah. No saan välja tuua selle, et kui lastest keegi on like pannud mõnele pildile, siis ma ikka panen ka, näitamaks oma toetust. Aga niimoodi, et ma ise midagi kirjutan, seda väga ei ole.

I: Okei, töid enne ka natuke välja, et jälgid oma laste tegemisi, et kui oluliseks peate oma teiste online-tegevuste kõrvalt jälgida laste online-postitusi?

(N57)(III.III) Ikka pean oluliseks jälgida ja nii. Ma loen, aga ei sekku. Keegi ei ole mul õnneks väga suure apsakaga hakkama saanud, et ei ole olnud vajadust sekkuda. Aga jälgima ikka peab. Võõra pilk on ju ikka miskit muud kui oma pilk ja tihti ise ei saa arugi, kui midagi valesti on.

I: Mis teemadel noore poolt väljasaadetavad sõnumid tavaliselt räägivad?

(N57)(III.III) No lastest, nemad ei räägi palju, aga väike tüdruk kirjutab siis, et kui palju on õppida, kui mõttetu see on, oma väljanägemine, tantsimisest ja nii. Sellised, palju on oma välimust puudutavaid teemasid.

I: Milliseid emotsioone noore poolt väljasaadetavad sõnumid teie tekitavad?

(N57)(III.III) Tahaks öelda, et positiivseid, aga mõnikord, mitte ainult minu tüdrukutel, ka teistel, on jubedad kirjavead, algeline lauseehitus, mitemidagi ütlevad sõnad. Võibolla ma olen liiga vanamoeline ja ei saa neist sõnadest aru, jah, aga mulle kui kõrvalvaatajale need tõesti on nii.

I: Millist infot te lapse/lapselapse postitustest tavaliselt teada saate?

(N57)(III.III) Nad ei postita seda, mida ma ei teaks. Et kõik igapäevainfo jookseb sealt läbi kas siis kirjutades või piltide pealt.

I: Millist lapse poolt postitatud infot peate oluliseks jälgida, staatuseuendused, fotod, kus laps peal, artiklid, kommentaarid, Youtube videod vms?

(N57)(III.III) Ma kõike ei pea ka oluliseks vaadata. Vaatan vaid piltide uuendusi ja info jookseb nende uute postituste kohta ju kõik mulle seinale niikuinii, et nende nime alt vaatan pilte jah ja nende kirjutatud infot loen enda seinalt.

I: Mil määral olete postitustest leidnud midagi, mida te poleks oodanud?

(N57)(III.III) Õnneks ei ole midagi sellist leidnud.

I: Kas olete ka aru saanud mõnest vihjest, mis on teksti sisse peidetud või lapselapse emotsioonist, mis mõne laulu, kirjareaga avaldatud?

(N57)(III.III) Ei oskagi öelda. Kas ei ole vihjeid või ma ei oska neid ise nii kriitiliselt vaadelda. Nii et ma ei ole millestki aru saanud nii.

I: Kuidas te üldse suhtute sellesse, et kõik noored on kolinud oma tegemiste ja suhtlemistega internetti?

(N57)(III.III) Noh, see on paratamatu ju, aga eks ma ikka soovitaksin rohkem õues olla ja verbaalselt suhelda, arendab inimest vast enam. Oma tüdrukul ei lase ju ka pikalt arvutis olla, ikka mõistlikult. Pole vaja süvendada väiksele, et see on ainuke viis, kuidas elus hakkama saab.

I: Kuivõrd võtate ise oma lapse/lapselapse profiilil sõna kas kommenteerides või andes muul moel märku oma arvamusest?

(N57)(III.III) Üldiselt ikka võtan vähe sõna... tegelt ega ma ei võtagi sõna, mõnikord panen lihtsalt like, kui on miskit meelepärast.

I: Et peamiselt siis like, aga kommenteerimine?

(N57)(III.III) Ma ei kommenteeri, las see jäägu noorte teha.

I: Miks te peate oluliseks hoida end kursis noorema põlvkonna postitustega?

(N57)(III.III) No mu töö on ju oma noorema põlvkonna õpetamine ja kasvatamine ja nende maailma tundmine on sealjuures väga oluline. Seepärast peangi oluliseks.

I: Kui suurel määral jälgid oma laste ja lapselapse kasutajaprofiile?

(N57)(III.III) Jah, ikka jälgin, aga kas saaks öelda, suurel määral, selles ma kahtlen.

I: Mis põhjustel sa üldse lähed vaatama oma laste ja lastelaste kontot?

(N57)(III.III) Just siis, kui on uusi fotosid, mis kõigile nähtav. Et kui on antud kuskilt märku, et miskit uut on saadaval.

I: Kui kasulikuks sa laste/lastelaste profiililt saadud või nende saadetud infot pead?

(N57)(III.III) Kui ma seda infot, mida nad seal kajastavad, enne ei teaks, siis peaksin seda kindlasti kasulikumaks. Aga kuna see info on mulle ammu teada, siis on see kasulikkus küsimärgiga.

I: Kuidas on telefonisuhtlus muutunud pärast seda, kui olete aktiivsemalt interneti vahendusel suhtlema hakanud?

(N57)(III.III) Minul on telefonisuhtlus ka ikka jäänud tähtsaks kohale. Eks ta ole muidugi vähenenud. Aga tähtis on see ikka.

I: Mis sa arvad, kas internet lähendab või võõrandab perekonda?

(N57)(III.III) Kuigi ma väga pooldan netti, siis minu arust tegelt ikka võõrandab. Inimene peab inimesega rääkima silma vaadates, kehakeelt nautides, häälekõla kuulates, mitte masinasse vigaselt ja tunneteta kirjutama. Nooremal põlvkonnal on eriti need lühendid ja asjad, mis mulle väga ei meeli. Varsti räägitakse ka lühenditega...

I: Eks see ole taaskord mugavuse küsimus, kuidas keegi on neid lühendeid kasutama hakanud. Kuidas Sa oled aga kohanenud interneti poolt pakutavate võimalustega?

(N57)(III.III) Väga hästi. Kuna ma juba aastaid kasutan, siis saan kõigea hakkama.

I: Kua kohanemisprotsess aega võttis/ võtab?

(N57)(III.III) Suhteliselt vähe ... pean end uutele asjadele suhteliselt vastuvõtlikuks ega vaja palju juhendamist.

I: Nii et lapsed ja lapselapsed vajadusel ikka juhendasid sind jah.

(N57)(III.III) Jah, alguses ikka.

I: Millega seoses oled sa nooremate poole abi saamiseks pöördunud?

(N57)(III.III) No näiteks arvuti korrastamiseks.

I: Kas pead ka blogi?

(N57)(III.III) Ei.

I: Kas su lastel/lastelastel on Facebookis üleval ka pilte sinust, mida on ilma sinu loata sinna üles pannud? Kuidas sa sellesse suhtud?

(N57)(III.III) Pilte on üleval küll, aga nad on ikka teatanud, et nad panevad, et mingit halba üllatust ma sealt leidnud ei ole õnneks.

I: Kuidas sa tunned, kas teemade ring, millest näost-näku räägitakse, on pärast internetis toimuvat suhtlust kuidagi ka kokku tõmbunud? Kuidas see teie peresisest suhtlust on mõjutanud?

(N57)(III.III) Ei ole kokku tõmbunud. Aktiivsetel inimestel on ikka paljust rääkida. Meie suhtleme pere ringis ikka näost-näku igapäevaselt ka väga palju, pärast tööd siis ennekõike.

I: Soovid sa veel ise äkki midagi lisada pereliikmetega suhtluse aspektist?

(N57)(III.III) Tegelt ma ikka mõtlen, et see aruvit on üks suur mugavuse asi. Igal pereliikmel on meil pea et arvuti olemas. Tegelt pole aga vaja igal pereliikmel arvutit. Pere on koos ja siis suheldakse, nii on juba sajandeid olnud, nüüd aga istutakse üks ühes ja teine teises toas ja nii öelda suheldakse. Iseasi, kui vahemaad on väga suured, eks, siis on materiaalselt sobiv suhelda masina kaudu, ei pea helistama nii palju ja muud võimalust ei ole. Aga jah, priisatakse liiast ja ollakse mugavad. Ja no kui aus olla, siis hmm, ma ise ka veidi mugavaks siin arvutis ära läinud.

I: Eks me kõik ole jah. Kõik on nii hästi kättesaadavad. Aga soovid veel miskit lisada?
(N57)(III.III) Ei, ei soovi.

I: Selge, aga suured tänud sulle siis aega leidmast ja huvitavat vestlust pidamast.
(N57)(III.III) Teinekordki. Palun-palun.

4. Perekond 4

Respondent noorima põlvkonna esindaja, 19-aastane tüdruk.

I: Hei.

(N19)(IV.I) Tsau, et ma olen valmis.

I: Väga hea. Nii... vana sa oled ja millega tegeled?

(N19)(IV.I) Olen 24 ja õpin eesti filoloogiat 1. aasta magistrantuuris.

I: Mis ajast sa internetti kasutad?

(N19)(IV.I) Põhimõtteliselt sellest ajast kui see eestis laiemalt levima hakkas. Algul kodus netti polnud, siis koolis õhtuti natuke ja nii, see võis olla umbes 6. klass?

I: Aga miks sa üldse hakkasid internetti kasutama?

(N19)(IV.I) Sest see oli uus ja põnev.

I: Mis sind muidu motiveerib internetti kasutama?

(N19)(IV.I) Nüüd tänapäeval?

I: Jah.

(N19)(IV.I) Eelkõige ilmselt suhtlus ja infovajadus.

I: Suhtlus kellega ja mis infot sa lootsid leida netist?

(N19)(IV.I) Suhtlus sõpradega, pereliikmetega. Infot kõige laiemas mõttes, no kooliasjad näiteks või a la mis õhtul telekast tuleb. Meelelahutuseks kasutan ka üsna palju, vaatan sarju.

I: Okei. Milliseid interneti poolt pakutavaid võimalusi peamiselt kasutad?

(N19)(IV.I) Ee, mida sa täpselt mõtled siin?

I: Nii suhtlusportaale kui ka kiirsuhtluskanaleid... Samuti ka ajalehtede lugemine, kui loed, e-koolid vms... Milliseid suhtlusportaale ja kiirsuhtluskanaleid täpsemalt?

(N19)(IV.I) Ahah, msn kasutan ja selle meilbox, facebook, postimees, hoti postkast, gmaili tegin ka lõpuks meili, ÕIS. Project free tv - seal vaatan sarju.

I: Miks eelistad just neid kanaleid?

(N19)(IV.I) No msn on juba nii ammu olnud ja seal on põhilised vajalikud kontaktid olemas. skype'i kasutan ka veits, aga seal mul kontakte vähe, kuna tegin selle phmt ühe välismaise sõbra pärast, kes msn ei kasuta. Facebookis on ka enamik sõbrad olemas. Postimehest saab kiirelt päevauudised kätte, ei ole väga kollane ka. Hoti postkasti tulevad koolimeilid, aga muidu hot on halb meilide jaoks - maht saab kiirelt täis. Project free tv/st saab online'is kõikvõimalikke sarju vaadata.

I: Mis näiteks MSNi pluss on v.a see, et sul on paljud sõbrad seal? MSNi kui kanali pluss? Sinu jaoks.

(N19)(IV.I) See on lihtne ja kiire suhtlusviis.

I: Nii... on veel miskit?

(N19)(IV.I) Msn kohta?

I: Jah.

(N19)(IV.I) On odavam kui helistamine.

I: Aga Facebook? Mis selle kanali pluss on?

(N19)(IV.I) Seal on huvitav vaadata, mida sõbrad postitavad - pilte, staatuse kirjeid jms. Enamasti on need naljakad või mingi muu pointiga. st Facebook on siuke meelelahutuslik. Saab tuttavate tegemiste ja olemistega kursis olla.

I: Okei. Aga mil määral sa pereliikmeid seal jälgid?

(N19)(IV.I) Ikka jälgin, kuigi nad postitavad suht harva midagi.

I: Mhmh. Varsti räägime sellest lähemalt. Aga veel... Millist rolli omab internet ja uus meedia sinu jaoks?

(N19)(IV.I) Igapäevast rolli.

I: Mis see tähendab?

(N19)(IV.I) No kui kodus olen, siis on ikka alati arvuti lahti ja msnis olen.

I: Et tahad olla kõigi jaoks koguaeg kättesaadav?

(N19)(IV.I) Nu ma vahel ikka olen eemal või nähtamatu ka, kui pole tahtmist suhelda. Aga muidu jah.

I: Kas eeldad seda ka teistelt - et nad oleksid pidevalt kättesaadavad?

(N19)(IV.I) Ei kindlasti mitte, msn on valikuvõimalus. Samamoodi nagu telefon. See ei ole kohustuslik ese, mis peab alati sisse lülitatud olema. See on valik, kas ma tahan olla kättesaadav. Kui ma ei taha olla kättesaadav, siis ma seda ka pole.

I: Okei... Toon sulle välja kuue internetikasutaja tüübi kirjeldused, mis sa arvad, millisesse tüüpi kuulud sina, lähtuvalt kirjeldustest?

(N19)(IV.I) Nii.

- I:**
- Iseloomulik väga paljude erinevate tegevuste olemasolu
 - Iseloomulik jututubade, MSN-i, Skype-i, internetimängude, foorumite kasutamine ja teiste kommenteerimine
 - Iseloomulik mitmekülgsus aga vähene aktiivsus, kasutad vähe meelelahutusele orienteeritud teenuseid. Oled pigem aktiivne e-kirjade kirjutaja ja otsid internetist praktilist kasutust leidvat infot
 - Iseloomulik võrdlemisi aktiivne avaliku info kasutaja, aktiivsed muusika ja filmide allalaadimisel, naljade- ja koomiksiste lugemisel, internetiteleviiooni ja raadio ning perega seotud info kasutajad
 - Vaatab internetti kui suurt raamatukogu. Oled pigem info vastuvõtja kui osaleja. Võrdlemisi aktiivne e-maili kasutaja
 - Iseloomulik passiivsus. Natukenegi rohkem kasutavad teistest tegevustest ajalehtede lugemist, ilmteate vaatamist, pangatehingute tegemist ning vähesel määral ka e-maili kasutamist.

(N19)(IV.I) Päris raske öelda, pigem olen segu mitmest kirjeldusest.

I: Kombineeri mulle enda kirjeldus.

(N19)(IV.I) Kasutan msni palju, skype'i vähe, jututubades ei käi, internetimänge ei mängi, kasutan üsna palju e-posti, netist otsin tihti vajaminevat või huvitavat infot, meelelahutuseks kasutan facebooki ja vaatan sarju, tõmban filme, muusikat. Netist telekat (eesti kanaleid) ei vaata, raadiot ka ei kuula, nalju ja koomikseid ei loe, postimeest loen iga päev, ilmteadet vaatan ka aga harvem.

I: Tore. Kes su perekonnaliikmetest veel internetti kasutavad?

(N19)(IV.I) Ema, isa, õde, vend, õetütar, tädi ... nemad on lähedasemad.

I: Hästi. Kui oluliseks sa pead seda, et lähedastega internetis suhelda saaksid?

(N19)(IV.I) Üsna oluline ikka, kuna ma olen tartus ja teised kõik on muudes linnades. Netis on hea odav suhelda, pidevalt helistada pole kasulik.

I: Kas on peale odavuse või distansi veel põhjuseid, miks sa perekonnaliikmetega interneti vahendusel suhtled?

(N19)(IV.I) Mm... võibolla see, et msnis on kerge oma muresid või emotsionaalsust varjata. Telefonis rääkides tabab ema alati ära, kui mul midagi viga on. Ja see on ka hea, et kui mõlemad on msnis olemas, siis tähendab, et saab rääkida ja ei sega teist (üldjuhul).

I: Ahaa, et siis emotsioonide peitmiseks on ka internetikanalid head?

(N19)(IV.I) Nu ma pean siin eelkõige oma suhtlust emaga silmas, jah.

I: Selge. Aga millised on peamised kanalid mida sa pereliikmetega ühiselt kasutad? Üks on siis MSN jah.

(N19)(IV.I) Jah msn, Facebookis on nad ka olemas ... aga seal me ei suhtle.

I: Aga jälgite üksteist?

(N19)(IV.I) Nu mina olen ilmselt pereliikmetest ainuke, kes seal natuke aktiivsem on, ma ei tea kui palju nad mind jälgivad.

I: Aga sina neid?

(N19)(IV.I) Nu kuna nad ei postita eriti midagi, siis pole ka miskit jälgida. Vahel olen sisse toksinud venna või õe nime ja vaatand, kas nad miskit teinud on Facebookis, et äkki olen kahe silma vahele jätanud vm.

I: Pilte ja muud taolist?

(N19)(IV.I) Jah.

I: Aga ema-isa? Nende pildid või midagi sellist?

(N19)(IV.I) Isaga ma netis phmt üldse ei suhtle. Ta on mul Skype'is olemas, aga me ei suhtle seal. Isaga suhtlen ma üleüldse harva. Ema on Facebookis väga passiivne, vahel ta on mingeid minu pilte like'itud, aga muud ma ei ole tähele pannud. Ta vist mängib mingeid mängu seal.

I: Mis sa arvad, miks ta seal aktiivne ei ole?

(N19)(IV.I) Eks see rohkem noorte koht ole, oleks ka veider minu jaoks, kui ta seal hullult midagi postitama hakkaks.

I: Et sulle siis pigem sobib tema sealne passiivsus? Kuidas sa üldse suhtud sellesse, et vanem generatsioon kolib muudkui sinna, kus noored on.

(N19)(IV.I) Minu poolest las ta olla seal Facebookis ja vaadaku, mida sugulased-tuttavad teevad. Ja tema passiivsus on tema eale kohane, ma leian.

I: Selge. Mil määral ema üldse abi on küsinud sinult erinevates situatsioonides hakkama saamisest või arvuti kasutamisel?

(N19)(IV.I) Ikka on küsinud, kui ma kodus olen. Üldjuhul olen saanud teda aidata, keerulisemate asjade puhul ootab, kuni mu vend koju läheb.

I: Mis ta näiteks küsinud on?

(N19)(IV.I) Uuh..nu viimane kord oli tal näiteks selline jama, et tal kadusid Facebookis kõik pildid ära, ei näinud kellegi pilte. Seda ma kahjuks parandada ei osanud.

I: Okei. Pole kuulnudki, et nii võiks juhtuda. Aga igatahes oled sa alati olemas, nii kui oskad ja aitad tal uute situatsioonidega kohaneda?

(N19)(IV.I) Ta nokitseb ja uurib mingeid asju ja siis ta kogemata sossib ära miskit. Põhimõtteliselt ikka jah. Kuigi kui ma tartus olen, siis ta pole eriti abi küsinud, sest läbi telefoni on suht raske aru saada, mis seal valesti on, ja õpetada. Et pigem ikka siis, kui kodus käin, siis tal tavaliselt ikka 1-2 probleemi seal on. Muidu ta on üsna tubli arvuti kasutaja. Kunagi algul, kui me teda õpetasime, siis sai ikka palju nalja.

I: Kas sind on tema nn mõningane saamatus ka teinekord suhtumiseni viinud, et "pole ju raske, kuidas sa ei oska"?

(N19)(IV.I) Vahel ikka jah. Arvuti puhul viimasel ajal mitte, algul oli küll. Aga telefoni puhul tuleb ka teha ja näidata.

I: Milleks siis lapsed ikka on, peavad aitama ja toetama. Nii... kasutate siis Facebooki ja MSNi. Kelle initsiatiivil on kasutatavad kanalid leitud?

(N19)(IV.I) Ee, nu msn ma ei tea kas mina või vend tegi emale.

I: Kas ema ise tahtis või lihtsalt teie initsiatiiv?

(N19)(IV.I) Ta ise ikka tahtis, mu meelest.

I: Aga näiteks Facebookiga liitumine?

(N19)(IV.I) Vat ma ei mäletagi, kas ma aitasin tal seda teha või ta tegi ise. Sest mingit nime asja ma aitasin tal seal... aa ta vist tahtis oma Facebooki nime ära muuta ja siis seda ma aitasin teha. Aga muidu ta vist tegi ise sinna omale kasutaja.

I: Et enda initsiatiivil siis?

(N19)(IV.I) Jah.

I: Oskad öelda, et kas teie sealolek mõjutas tema otsust sellega liituda?

(N19)(IV.I) Ma arvan, et ikka mõjutas. Kui tal seal kedagi lähedast või tuttavat poleks, siis poleks ju ka erilist mõtet liituda.

I: Selge. Mil viisil te muidu suhtlete netis? Kas ainult kirjalikult või ka suuliselt?

(N19)(IV.I) Ikka aint msnis jah. Kõnesid netis pole teinud.

I: Mis just kirjutamise juures head on? Vähene emotsionaalsus... mis veel?

(N19)(IV.I) Ma ei teagi. Harjunud lihtsalt. Kirja saab kustutada, kõnet ei saa ... saan poole lause pealt otsustada, et ei seda ma ikka ei ütle nii.

I: Selge. Millistel teemadel Sa pereliikmetega uue meedia kanalites suhtled?

(N19)(IV.I) Ikka sellistel igapäevastel, väiksed.

I: Näiteks?

(N19)(IV.I) Nu näiteks ema küsib kuidas eksam läks ja kas raha on vaja.

I: Millest need teemad kujunevad? ... millest rääkida on vaja üldisemalt.

(N19)(IV.I) Eem ... keeruline küsimus. Teemad kujunevad sellest, mis päeva või päevade jooksul elus toimunu on, vahel räägime mingist uudisest, mis telekas oli, või a la superstaari saatetest või mida iganes. Õe ja vennaga räägime harvem. Emaga tihedamalt

I: Hästi. Nüüd küsimus piltide kohta. Millist infot jagad sa ennekõike visuaalsel teel ehk mis sõnumit sa soovid oma piltidega/ videotega pereliikmetele edasi anda?

(N19)(IV.I) Facebookist on jutt jah?

I: Jah.

(N19)(IV.I) Nu otseselt pereliikmete jaoks ma neid pilte ja videoid ju ei pane, ikka kõigile, kes vaadata tahavad. Videod on kas mingid armsad või naljakad loomad vms, häid lugusid panen ka vahel.

I: Aga pildid siis üldisemalt?

(N19)(IV.I) Pilte ma ka väga tihti ei pane, suht vähe pilte on mul Facebookis. Panen siis, kui on mõni tore pilt, mida panna, et oleks miskit uuemat ka ikka, mitte ei jääks ainult vanad paari aasta tagused.

I: Et siis sinu uuemad tegemised a la.

(N19)(IV.I) Noh, laias laastus jah.

I: Kas on ka selliseid sõnumeid, mida on kergem jagada kirjalikult kui verbaalselt?

(N19)(IV.I) Kergem... Ei tea. Selles suhtes kergem küll, et saan oma jutukese rääkida ühe postitusega kõigile, mitte ei hakka kõigile eraldi rääkima.

I: Aga kas emotsionaalsetest teemadest on netis kergem rääkida?

(N19)(IV.I) Mingil määral ikka. Nu Facebooki ma midagi sellist muidugi ei postita, aga msnis vahel ikka on kellegagi raskematel teemadel.

I: Millised on rasked teemad?

(N19)(IV.I) Isiklikud teemad, tunded, mured, masendus jms.

I: Okei. Miks on muidu just ema see, kellega sa pereliikmetest kõige enam suhtled netis?

(N19)(IV.I) Sest ta on ema. Ei, me saame hästi läbi ja toetab mu ülikoolielu.

I: Õige. Millist esmast infot oled sa perekonnaliikmete kohta online-keskkonnast saanud enne, kui kuulnud seda perekonnaliikmelt endilt silmast-silma vestluse kaudu?

(N19)(IV.I) Hmm... no näiteks FBs sain aru, et vennal ja ta elukaaslasel läheb paremini, neil olid mingid probleemid enne.

I: Milles see väljendus?

(N19)(IV.I) Avaldasid seal avalikult armastust üksteisele.

I: Asoo. Armas.

(N19)(IV.I) Armas küll, aga veits veider ka. Imelik on vaadata väga emotsionaalseid postitusi

I: Seda küll. Mis sa arvad, miks jõudis online-keskkonna vahendusel info sinuni enne kui näost-näkk suhtlusele? Kui see asi üldse oleks jõudnud sinuni...

(N19)(IV.I) Nu eks ma ilmselt ise oleks ikka mingi aeg küsinud vennalt, kuidas neil olukord on, sest ta ise ei tule väga rääkima. Aga ju nad siis tahtsid sedasi Facebookis ja nu näost-näkk ei tea üldse, millal oleks rääkinud. Ikka msnis.

I: Aga mis sa arvad, miks postitatakse üldse oma asju Facebookis? Miks ei räägita kui kohtutakse?

(N19)(IV.I) Ma arvan, et ikka räägitakse (oleneb teemast ka muidugi), aga Facebook on kiire kanal inimestele oma mingi lookese jutustamiseks. Ma mõtlen siin kõiksugu teemasid, mitte ainult emotsionaalseid.

I: Kas ja milliseid puudusi näed uuel meedial olevat perekonnaliikmetega silmast-silma suhtluse ees?

(N19)(IV.I) Silmast-silma suhtlus ja koosolemine on ikkagi kvaliteetaeg. Netisuhtlus on hea asendus, kui ei saa koos olla. Puudus ongi see, et ei saa olla füüsiliselt ühes ruumis, ei saa koos midagi ette võtta.

I: Hinnates suhtluse efektiivsust uue meedia vahendusel viie palli süsteemis, siis kui efektiivselt te seda peate, arvestades, et 1 sümboliseerib kõige madalamat efektiivsust ja 5 kõige kõrgemat efektiivsust?

(N19)(IV.I) Nu arvestades seda, et kõik võimalused on olemas, mis vähegi olla saab, kuni videokõnedeni välja, siis on suhtlus võimaldatud väga heaks - ma annaks küll 5.

I: Kas perega suhtled muidu igapäevaselt netis?

(N19)(IV.I) Emaga ütleme keskmiselt üle päeva. Õe ja vennaga keskmiselt kord paari nädala jooksul.

I: Millest see suhtlussagedus tuleneb reeglina?

(N19)(IV.I) Nu ema tahab ikka tihedamalt teada, kuidas mul läheb ja kas kõik on korras.

I: Kelle initsiatiivil tavaliselt suhtlust alustatakse?

(N19)(IV.I) Täitsa 50-50, eks mind ennast ka huvitab muidugi, kuidas emal on.

I: Selge. Nii... millist infot sa muidu õe-venna-ema sotsiaalvõrgustikes leida soovid, kui nende kontodel käid?

(N19)(IV.I) Äkki on uusi pilte või mingeid muid huvitavaid postitusi.

I: Millist infot sa muidu oma kasutajakontol kajastad?

(N19)(IV.I) Sa mõtled mida ma postitan või mis info mul seal avalik on?

I: Mida postitad ja mis on üldse kontol jah.

(N19)(IV.I) Nu info all on mul seal kirjas, mis linnas ma elan, mis on kodulinn, kus koolis käin, sünnipäev, siis mingid lemmikbändid ja mõned lemmikarjad. Postitan pilte, enamasti endast, vahvaid videoid loomadest nt, kirjutan vahel mingist naljakast seigast mis minuga juhtus vms. Aga see info ja sein on nähtav ainult sõpradele

I: Selge. Mil määral tood kontodel välja sidemed perekonnaliikmetega?

(N19)(IV.I) Õde ja vend on määratud, aga see peaks ka ainult sõpradele nähtav.

I: Miks mitte ema/ isa?

(N19)(IV.I) Ja üks pilt on mul seal perekonnast, kus ma olen kõik taggitud, ema kaasa arvatud. See ei ole vist eriti tavaline, et määratakse ka ema, kuidagi veider tundub mulle. Vb ka ema ise ei taha seal endast nii palju infot jagada, et näitab kes ta lapsed on. Õde ja vend pole ka ema määranud, eks see ka mõjutab.

I: Kui aktiivne sisulooja sa sotsiaalvõrgustikes oled?

(N19)(IV.I) Mm, arvan, et keskmiselt paar korda nädalas panen miskit. Vahel läheb pikem aeg mööda ja pole midagi postitada, teinekord päeva jooksul lausa paar postitust. See ei ole eriti regulaarne.

I: Kuidas muidu see su postitusi mõjutab, et pereliikmed neid loevad?

(N19)(IV.I) Ei ütleks, et mõjutab. Midagi kohatut ma sinna nagunii ei pane. Või liiga emotsionaalset.

I: Et pereliikmete online olek ei mõjuta sinu poolt väljasaadetavate sõnumite hulka ja sisuloomet sotsiaalmeedias?

(N19)(IV.I) Ei. Nad mulle samasugused sõbrad.

I: Aga kas sul kunagi on olnud juhtumeid, kus sa väga tahaksid infot jagada ja parema meelega seda pereliikmetele ei näitaks?

(N19)(IV.I) Ma arvan et see kunagi jäi kusagile puberteediikka. Siis ikka tahtsin msnis mingi emotsionaalse või veits ropendava staatuse panna, aga ei saanud, kuna ema ka msnis. Aga muidu nüüd ei ole see minu jaoks mingi probleem enam, et ema või teised pereliikmed mul msnis või Facebookis on.

I: Aga nooremana, kuidas sa otsustasid siiski oma sõpradele infot edastada? Või emotsioone väljendada...
(N19)(IV.I) Eks siis sai vist omavahelises vestluses need vajalikud emotsioonid välja öeldud. Või siis ei rääkind üldse kellegagi.

I: Et kuidagi läbi mingite laulusõnde vms ei käinud salakeelt?

(N19)(IV.I) Aa ei, seda küll eriti mitte.

I: Kas sa pead/ ei pea oluliseks vanemate kasutajaprofiili jälgida?

(N19)(IV.I) Hmm.. nu kuna ma tean, et ema on nagunii passiivne, siis ei pea oluliseks. a kui ta oleks mingi tihe sisulooja, siis ma ikka jälgiks jah.

I: Kuivõrd võtad muidu sõna pereliikmete profiilide kommenteerides/like'des?

(N19)(IV.I) Nii palju kui nad postitavad, siis ikka olen vähemalt like'inud. Venna puhul just kommenteerinud ka vahel.

I: Mil määral need kommentaarid ajendavad ka päriselus reaalsele diskussioonile konkreetse teema üle?

(N19)(IV.I) Üldiselt üldse mitte.

I: Ei ole lihtsalt sellist teemat?

(N19)(IV.I) Minu meelest ka üleüldse sõprade puhul ka. Räägitakse ja kommenteeritakse FBs ära ja päriselus seda üldjuhul ei mainita.

I: Kuidas on telefonisuhtlus muutunud pärast seda, kui olete aktiivsemalt interneti vahendusel suhtlema hakanud? Silmnähtavalt on arved väiksemad?

(N19)(IV.I) Raske öelda, kuna see internet ja mobiil tulid suht käsikäes. Aga üldjuhul ikka, kui on võimalus netis rääkida, siis ikka seal. a vahel ikka helistame ka.

I: Mis sa arvad, kas internet lähendab või võõrandab perekonda?

(N19)(IV.I) Ma usun, et pigem ikka lähendab. Netis räägid ka niisama tühjast-tähjast. telefonikõned on pigem mingi asja pärast, lühemad ja konkreetsed.

I: Kas pead ka blogi muidu?

(N19)(IV.I) Ei.

I: Selge. Kas su pereliikmetel on Facebookis üleval ka pilte sinust, mida on ilma sinu loata sinna üles pannud? Kuidas sa sellesse suhtud?

(N19)(IV.I) Ei ole nad minust pilte pannud.

I: Okei. Kuidas sa tunned, kas teemade ring, millest näost-näkku räägitakse, on pärast internetis toimuvat suhtlust kuidagi ka kokku tõmbunud? Kuidas see teie peresisest suhtlust on mõjutanud?

(N19)(IV.I) Ei seda ma küll pole täheldanud, et millestki rääkida poleks, kuna netis kõik räägitud. Eriti veel kuna ma näen oma pereliikmeid suht harva.

I: Okei. Tore. Aga nüüd on sul endal mõni huvitav fakt, seik rääkida perest ja interneti teemast?

(N19)(IV.I) Hmm... ei tulegi kohe meelde.. see oli kunagi vahva, et tegime kolmekesi vestlust MSN-is: mina, ema ja tädi ja kõik erinevates linnades. See oli armas.

I: Kust see idee äkki tuli?

(N19)(IV.I) Mingi ühine teema vist oli, millest alguses rääkisime n-õ topelt, et mina emaga, ema tädile edasi, a siis liitsime kõik kokku.

I: Väga hea idee. Ja kõigile meeldis jah.

(N19)(IV.I) Jah, ikka.

I: Vahva. Suured tänud sulle, et leidsid aega.

Respondent vanemate põlvkonna esindaja, 34-aastane naine.

I: Nii, et küsin alustuseks et kui vana oled ja millega muidu tegeled?

(N34)(IV.II) 34. Kodune olen lapsega.

I: Vana väike laps on?

(N34)(IV.II) 4.

I: Siis juba asjalik.

(N34)(IV.II) Jah. Häkib ka arvutis, nii et pole asigi.

I: Kas ta kasutab mõnd kindlat programmi või samuti suhtleb msnis või kuskil vanaema või tädiga?

(N34)(IV.II) Tal mingid mängud kuskilt netisaidilt, aadressi ma kahjuks ei tea.

I: Okei, et suksed omad asjaajamised siis.

(N34)(IV.II) Meil nii, et kui issi kodus, siis issi arvutis saab mängida, jah. Ja Youtubes vaatab multikaid.

I: Okei. Kaua sa ise oled internetikasutaja olnud?

(N34)(IV.II) Umbes ümmarguselt 10 aastat. Tegelikult rohkem, 12.

I: Mis sind aastakümme tagasi netti viis?

(N34)(IV.II) Arvuti ost. Lauaarvuti siis.

I: Kellegi eeskujul?

(N34)(IV.II) Ei, lihtsalt tuli tahtmine.

I: Ja siis hakkasid internetimaastikku kompama, jah. Mis motiveerib sind täna internetti kasutama?

(N34)(IV.II) Põhiliselt MSN ja Skype. Mees on Soomes tööl ja see meie peamine suhtlusvahend.

I: Selge, et distantsi pärast siis. Kellega sa veel pereliikmetest neti teel suhtled?

(N34)(IV.II) Distsants just. Suhtlen emaga, õega, st Riinaga siis, vennaga, sõbrannadega.

I: Et kõik siuke lähem perering siis.

(N34)(IV.II) Jah. Kuigi emaga isegi rohkem, kui teistega.

I: Miks emaga rohkem kui teistega?

(N34)(IV.II) Esikohal mees, siis ema.

I: Selge.

(N34)(IV.II) Sest ikka küsin, et kuidas läheb ja ... peaaegu iga päev ikka, kui näinud ei ole.

I: Emaga elate eri linnades?

(N34)(IV.II) Ei.

I: Okei. Aga mis kanalites te suhtlete? Kas siis MSN, nagu ütlesid, et kasutate?

(N34)(IV.II) Jah.

I: Ja kiirsuhtluskanalitest kasutate siis vaid MSNi ja Skype'i?

(N34)(IV.II) Jah.

I: Miks eelistate just neid kanaleid?

(N34)(IV.II) Harjumusest.

I: Mis nendes head on?

(N34)(IV.II) Hmm, nüüd juba peab mõtlema.

I: Mõttele, mõttele.

(N34)(IV.II) Ma ei teagi tegelikult, ma olen neid kogu aeg kasutanud ja pole nagu teisi võrdluseks võtta. Muid kanaleid pole kasutanud ja katsetanud ka. Mugavad kuidagi.

I: Okei. Aga milliseid sotsiaalvõrgustikke sa kasutate?

(N34)(IV.II) Sotsiaalvõrgustikud?

I: Rate, Orkut, Facebook või muu...

(N34)(IV.II) Ja-jaa. Peamine on Facebook. Orkutis ka aga viimasel ajal väga harva. Rate oli kunagi alguses, kui arvuti muretsesime, siis umbes 10 aastat tagasi.

I: Selge. Miks sulle Facebooki muidu meeldib kasutada?

(N34)(IV.II) Seal näeb tuttavate tegevusest hea ülevaate.

I: Mis kasu Facebooki kasutamine sulle veel annab, mis on selle eelised?

(N34)(IV.II) Ega muud kasu ma seal ei oskagi välja tuua, kui see, et olen nii uute kui vanade tuttavate eluoluga kursis, aeg-ajalt saab vanade koolikaaslastega vestelda. Kui siis veel see kasu, et võimalik leida inimesi, kelle kontakt miskil põhjusel kaotatud.

I: No, see ongi hea taasleidmise kohta.

(N34)(IV.II) Just.

I: Millist rolli omab internet sinu jaoks?

(N34)(IV.II) Tegelikult, ega ei juhtuks ju midagi hullu, kui internetti poleks, aga samas, kui mingil põhjusel nett maas on, siis selline tunne, et pool elu läheb mööda. Eks ta ikka oluline on enamuse suhtlused ja uudised ja maksud ja muu vajalik info ikka interneti kaudu käib. Kõik asjad saaks aetud ka ilma netita, aga harjumus ja mugavus.

I: Jah, ja ilma võtaks kõik ka tunduvalt kauem aega, eks.

(N34)(IV.II) Kindel see.

I: Nii, esitan sulle kuue interneti kasutajatüübitüübi kirjeldused, mis sa arvad, millisesse tüüpi kuulud sina, lähtuvalt kirjeldustest?

(N34)(IV.II) Ok.

- I:**
- Iseloomulik väga paljude erinevate tegevuste olemasolu
 - Iseloomulik jututubade, MSN-i, Skype-i, internetimängude, foorumite kasutamine ja teiste kommenteerimine
 - Iseloomulik mitmekülgsus aga vähene aktiivsus, kasutate vähe meelelahutusele orienteeritud teenuseid. Oled pigem aktiivne e-kirjade kirjutaja ja otsid internetist praktilist kasutust leidvat infot
 - Iseloomulik võrdlemisi aktiivne avaliku info kasutaja, aktiivsed muusika ja filmide allalaadimisel, naljade- ja koomiksile lugemisel, internetiteleviiooni ja raadio ning perega seotud info kasutajad
 - Vaatab internetti kui suurt raamatukogu. Oled pigem info vastuvõtja kui osaleja. Võrdlemisi aktiivne e-maili kasutaja
 - Iseloomulik passiivsus. Natukenegi rohkem kasutavad teistest tegevustest ajalehtede lugemist jm.

(N34)(IV.II) Ma pakuksin, et kolmas - iseloomulik mitmekülgsus aga vähene aktiivsus, kasutad vähe meelelahutusele orienteeritud teenuseid. Oled pigem aktiivne e-kirjade kirjutaja ja otsid internetist praktilist kasutust leidvat infot. Juurde lisaksin MSN-i ja sSkype'i.

I: Miks just see?

(N34)(IV.II) Interneti mängu ei mängi, foorumites ei osale, teisi ei kommenteeri, muusikat ja filme ei lae alla, koomiksid ja naljad, televisioon ja raadio - samuti ei kasuta ... Passiivne ka just ei ole.

I: Kelle initsiatiivil on muidu kasutatavad kanalid leitud, mida peresiseselt kasutate?

(N34)(IV.II) Minu tuttavate soovitusel näiteks, või ise leitud.

I: Ja sa soovitasid siis pereliikmetele edasi, et võiks kasutada miskit kanalit?

(N34)(IV.II) Jah.

I: Okei. Kas see oli nii mõlema kasutatava kanali puhul?

(N34)(IV.II) Jah.

I: Hästi. Mil viisil te suhtlete muidu, kas kirjalikult või verbaalselt? Netis siis.

(N34)(IV.II) Oleneb kellega.

I: Kuidas siis vastavalt...

(N34)(IV.II) Mehega kuidas kunagi, aega ajalt verbaalselt Skype kaudu, kui temal võimalik, ja suuremas osas kirjalikult. Teistega enamasti kirjalikult.

I: Kumb viis sulle enam muidu meeldib?

(N34)(IV.II) Verbaalselt, siis saab ka muid toimetusi teha samal ajal.

I: Ja millist kanalit sa kõige enam muidu pooldad?

(N34)(IV.II) Isiklikult meeldiks Skype ja just sellepärast, et saab otse rääkida, aga kui teisel poolel ei ole võimalik rääkida, kuna toas ka teisi inimesi, st töökaaslast, siis kasutame MSN-i.

I: Millistel teemadel Sa pereliikmetega uue meedia kanalites suhtled?

(N34)(IV.II) Millest just vaja rääkida on.

I: Too mõni konkreetne näide, kui saad, see on nii üldine.

(N34)(IV.II) Näiteks päevakajalised teemad, kuidas päev möödunud ja mis uudist, siis pereasjad, kuidas lastel läheb jne... kui vaja mingil konkreetsel teemal nõu pidada. Peamiselt sellised teemad millega kannatab õhtuni oodata, kiiremad asjad käivad siiski telefoni teel.

I: Et selliseid tõsiseid teemasid siis neti teel pigem ei aruta?

(N34)(IV.II) Jah.

I: Miks ei sobi tõsisematel teemadel neti teel suhelda?

(N34)(IV.II) Ma ei teagi, kas asi on selles et ei sobi, tavaliselt tõsiste asjadega kiire tegelikult, on ka tõsistel teemadel räägitud, näiteks endise elukaaslasega, aga üldiselt jah, eriti ei räägi läbi neti.

I: Võib küsida, mida sa pead tõsisemateks teemadeks?

(N34)(IV.II) Näiteks suhteteemad, probleemid.

I: Okei. Kas laed ka pilte üles Facebooki?

(N34)(IV.II) Väga vähe. On vist 2 pilti seal.

I: Kui laed, siis mille järgi sa pilte valid, mida valida?

(N34)(IV.II) Seal ongi pilt põhimõtteliselt minust, profiilipilt. Ei muud.

I: Miks sa ei lae endast pilte? Sõpradele tuttavatele, perele vaatamiseks vms.

(N34)(IV.II) Eks ikka valin selle järgi, mis endal okei tundub, mida julgen üles riputada. Mulle ei meeldi ennast eksponeerida.

I: Okei. Kas sinu jaoks on ka vahet, et millist infot jagad kirjalikult või verbaalselt netis, või ei ole vahet?

(N34)(IV.II) Tegelikult ei ole vahet. Kirjalikult väga isiklike asju ei aja.

I: Kas on ka selliseid sõnumeid, mida on kergem jagada kirjalikult kui verbaalselt?

(N34)(IV.II) Ei.

I: Kas on ka selliseid juhte, et oled netist pereliikmete kohta enne infot saanud kui päriselus on jutuks tulnud. Et nett kui esmane infoallikas.

(N34)(IV.II) Ikka.

I: Mis näiteks?

(N34)(IV.II) Ei oskagi konkreetselt midagi välja tuua, aga kuna suhtlen suuresti neti teel osade inimestega, siis olen kindel, et saan info enne netist kui inimesega kohtun, kuna vahemaad pikad.

I: Mis sa arvad, miks jõudis online-keskkonna vahendusel info sinuni enne kui näost-näku suhtlusele?

(N34)(IV.II) Sest kohtun paljude inimestega enne netis, kui näost-näku.

I: Aga kas sinu jaoks on ka teemasid, mida perekeskselt on kergem rääkida muidu netis kui silmast silma?

(N34)(IV.II) Ei.

I: Milliseid puudusi näed internetil olevat perekonnaliikmetega silmast-silma suhtluse ees?

(N34)(IV.II) Kui kaamerat ei kasuta, siis ei näe teise inimese reaktsioone, ilmet.

I: Et mõnikord jääb emotsionaalsusest puudu?

(N34)(IV.II) Jah.

I: Hinnates suhtluse efektiivsust uue meedia vahendusel viie palli süsteemis, siis kui efektiivseks te seda peate, arvestades, et 1 sümboliseerib kõige madalamat efektiivsust ja 5 kõige kõrgemat efektiivsust?

(N34)(IV.II) 4.

I: Millest selline hinnang tuleneb?

(N34)(IV.II) Kõik asjad saab aetud, kõik jutud räägitud, mis vaja, aga silmast-silma ikka ehedam.

I: Kui sagedasti sa ise erinevaid sotsiaalmeedia ja kiirsuhtluskanaleid kasutad.

(N34)(IV.II) Iga päev.

I: Oled pea et koguaeg online ja kättesaadav?

(N34)(IV.II) Öhtuti. Päeval muud tegemised, eriti suvel. Talvel rohkem netis.

I: Ja pereliikmetega suhtled ka igapäevaselt siis nii ema kui mehega?

(N34)(IV.II) Ja tegelikult on nii, et teised saavad MSN-i kaudu teada, millal mul mees Soomest kodus on, kui mina olen netis, siis Mart Soomes, kui mina kadunud netist, siis Mart kodus... ja kasutan jah, igapäevaselt.

I: Väga hea. Miks sa pead oluliseks muidu igapäevaselt kontaktis olla?

(N34)(IV.II) Mehega on see ülioluline minu jaoks. Me oleme nagunii suures osas lahus ja kui seda kontakti ka ei oleks, oleks ikka väga nukker seis.

I: Et internet hoiab teie vahel sidet siis tugevamana.

(N34)(IV.II) Ikka.

I: Kelle initsiatiivil tavaliselt suhtlust alustatakse?

(N34)(IV.II) Mõlema. Täna näiteks tema saatis sms, et kus olete nii kaua.

I: Et annate mõnikord üksteisele märku, et olete nüüd netis, aeg suhelda?

(N34)(IV.II) Jah.

I: Kui oled pereliikmete Facebooki kontol, näiteks. Siis, kui pikalt sa veedad aega oma lähedaste suhtlusportaali kontol või nendega erinevates veebikeskkondades suheldes?

(N34)(IV.II) Oleneb. Kui jutud räägitud siis kõik, aga mehega oleme ikka seni kontaktis, kui emmal-kummal uni silmas.

I: Kui vaatad pereliikmete Facebooki kontosid, siis mis need sulle tavaliselt räägivad?

(N34)(IV.II) Mõni uus pilt, uus lause, mis annavad teada uutest tegemistest.

I: Kas otsid teinekord ka mõnd konkreetset vastust nende profiilidel?

(N34)(IV.II) Pereliikmete kontodelt, ei tule ette, et oleksin otsinud.

I: Millist infot sa oma kasutajakontol kajastad?

(N34)(IV.II) Üsna üldist. Info on minu kohta, nimi, sünnikuupäev, kodulinn, perekonnaseis. Kõik. Igapäevaselt ei kajasta ma midagi.

I: Mil määral tood kontodel välja sidemed perekonnaliikmetega?

(N34)(IV.II) Mis mõttes, mil määral?

I: Kas tood või ei too?

(N34)(IV.II) Toon.

I: Kelle sa välja tood?

(N34)(IV.II) Ei tee saladust, kes on mees, kes lapsed, kes ema, kes õde, kes vend.

I: Okei. Kui aktiivseks sisuloojaks sa end sotsiaalvõrgustikes pead?

(N34)(IV.II) Ei ole aktiivne.

I: Kas on ka mingit sellist infot, mida sa ei jaga netis, kuna tead, et pereliikmed võivad seda lugeda? Aga samas tahaksid jagada?

(N34)(IV.II) Avalikult ma ei jagagi mingit infot oma tegemiste kohta. Mul on konto, kus on minu nimi, minu pilt (et mind kellegagi segi ei aetaks, kes tahab mind leida, see leiab), sünnidaatum ja kodulinn ja see on kõik, mida oma kontol kajastan. Ja ma ei tahagi muud jagada.

I: Miks sa ei taha? Ei taha avalikustada liialt palju võõrastele?

(N34)(IV.II) Jah.

I: Okei. Kui kaua sa oled perekonnaliikmetega samasid sotsiaalmeedia kanaleid kasutanud?

(N34)(IV.II) Kas üldiselt, või konkreetset kanalit silmas pidades?

I: Võid öelda kanalitega.

(N34)(IV.II) Kunagi oli Rate, umbes paar-kolm aastat, siis tuli Orkut, ilmselt miski 3-4aastat, hiljem Facebook, mida mingi aeg paralleelset Orkutiga kasutasin ja Facebook siis miski 5 aastat nüüd. Orkuti konto on küll siiani alles, aga ei kasuta seda juba mõnda aega.

I: Ja kaua oled näiteks pereliikmetega ühiselt Facebooki, MSNi kasutanud? Sellest ajast kui ise seal aktiivseks hakkasid?

(N34)(IV.II) Jah, umbes nii, kes oli varem juba konto teinud, kes veidi hiljem.

I: Kuidas sa muidu sellesse suhtud, et vanem generatsioon, umbes pensionialised internetti kolib ja näiteks Facebooki kasutavad?

(N34)(IV.II) Igati positiivselt.

I: Kas ema on vajanud ka mingit abi või juhendamist kohanemisprotsessis?

(N34)(IV.II) Ikka.

I: Mida näiteks?

(N34)(IV.II) Aeg-ajalt siiani. Kuidas mõnda pilti üles laadida, kuidas sõpru lisada... no mida iganes.

I: Et sellised meie jaoks lihtsad asjad siis...

(N34)(IV.II) Jah.

I: Mis eas sa arvad, et lubad oma lapsel internetti kasutama hakata?

(N34)(IV.II) Ma juba luban aeg-ajalt oma 4 aastasel netis olla. Kuigi ma seda tegelikult heaks ei kiida.

I: Aga selliseid suhtlusportaale jne...

(N34)(IV.II) No mu 12 aastane on paar aastat kasutanud. Aga alguses oli kõik minu järelvalve all, mina teadsin kõiki paroole ja koode.

I: Mil määral sa tema internetikäitumist nüüd jälgid? Kas ta teadis, et sa teadsid?

(N34)(IV.II) Jah, ta teadis, me leppisime nii kokku.

I: Kuidas sa talle põhjendasid, et see vajalik on?

(N34)(IV.II) Ma ei mäletagi enam. Ilmselt mainisin neid perverte, kes netis ringi luusivad, aga mitte nii otse, kuidagi leebemalt. Praegu ma väga ei kontrolli, ta käib minimaalselt netis, isegi ei küsi, et netist puudust tunneb

I: Ja siis tegid pistelist kontrolli või koos temaga vaatasite asjad üle?

(N34)(IV.II) Nii seda kui teist.

I: Kas avastasid ka midagi sellist mida sa ei oleks ehk oodanud?

(N34)(IV.II) Jah. Keegi, kellel oli väga kahtlane nimi oli rates kirja saatnud, nime ma enam ei mäleta, aga see oli kuidagi suguorganiga seotud ja kiri oli seksiteemaline.

I: Kuidas te siis talitasite?

(N34)(IV.II) Blokeerisin ja õnneks tüdruk ise seda ei näinudki, avastasin nii, kui ise kontrollimas käisin ja ma ei ole sellest temale rääkinud ka.

I: Väga hea. Hirmutab see ka sind, et kui nad internetis aktiivsemalt käima hakkavad, et kuidas nad hakkama saavad kui vastutustundlikud netikasutajad vms

(N34)(IV.II) Ikka. Eriti nüüd, pubekaeas.

I: Kuidas sa mõtled neid sel teemal nn harida?

(N34)(IV.II) Ega ma praegu ei mõtlegi sellele. Kui asi käes, siis võtan jutuks, väiksem ei jaga neid asju veel nii ja suurem käib põhimõtteliselt kooliasjade pärast netis ja veidi ka oma Facebooki kontol, aga seal on kõigile sõbrad näha ja siiani ei ole probleeme olnud.

I: Et ikka jälgid hoolega tema Facebooki?

(N34)(IV.II) Jälgin aeg-ajalt, kes on sõbrad jah.

I: Kuidas 12-aastane Facebooki sattus?

(N34)(IV.II) Tahtis kontot teha, minu kontot nähes. Koos tegime siis.

I: Sa vastu ei olnud?

(N34)(IV.II) Ei. Aga kogu infot tema kohta ma ei ole lubanud üles riputada. Samamoodi üldiselt ja põhilised asjad, nagu mul endalgi.

I: Selge. Kuivõrd võtad sõna pereliikmete profiilide kommenteerides/like'des?

(N34)(IV.II) Kommenteerin väga vähe, like'n rohkem.

I: Miks like parem suhtlusviis on kui kommentaar?

(N34)(IV.II) Sest ma juba olen selline, et kui mul midagi erilist öelda ei ole, siis ei ütle, kui väga kripeldab miski, siis annan teada.

I: Okei. Palju 12-aastane isaga netis suhtleb?

(N34)(IV.II) Kui 12 aastane oli 3-4-5 aastane, siis päris tihti, isa kolis tal Ameerikasse tol ajal ja kui isal oli võimalik netis olla, siis suhtes ta MSN-is.

I: Enam väga ei suhtle?

(N34)(IV.II) Praegu on nii, et isa on rekkajuht. Alati ei ole võimalik netis olla, aga kui on, siis nad suhtlevad Skype telefoni teel.

I: Okei, hea odav distantsilt suhtluseks

(N34)(IV.II) Just.

I: Kuidas on muidu telefonisuhtlus muutunud pärast seda, kui olete aktiivsemalt interneti vahendusel suhtlema hakanud?

(N34)(IV.II) Telefoniarved on väiksemad tunduvalt.

I: Et ennekõike püüate neti teel ära rääkida kõik.

(N34)(IV.II) Jah.

I: Mis sa arvad, kas internet lähendab või võõrandab perekonda?

(N34)(IV.II) Nii seda kui teist. Oleneb vaatenurgast - mind mehega kindlasti lähendab, aga ma kujutan ette, kui mul oleks kodus üks netihuviline teismeline, kes päevad läbi arvutis istub ja muu teda ei huvitagi, siis kindlasti võõrandaks. Õnneks mul seda ei ole ... ja tegelikult ei pea see olema isegi teismeline, piisab ka mehest, kes ostab

omale esimese arvuti ja hakkab siis netis uudistama ja unustab reaalse elu ja inimesed enda kõrval - olen ise kogenud.

I: Okei. Kuidas sa muidu seda tunned, kas teemade ring, millest näost-näku räägitakse, on pärast internetis toimuvat suhtlust kuidagi ka kokku tõmbunud?

(N34)(IV.II) Ma ei usu, et teemad otsa saaksid...

I: Okei. On sul veel endal ehk midagi toredat rääkida oma perest ja internetikasutusest, mõni huvitav nüansse vms.

(N34)(IV.II) Kohe ei tulegi ette, aga kindlasti on... aaa, meil üks väike 4 aastane sugulane oli nõus ema ja isa välja lubama ja ise vanaema juurde maale minema vaid sel tingimusel, kui ema annab talle arvuti ja netipulga kaasa ja ta maal saab arvutis olla tema on meil (kahjuks) juba igapäevane netikülastaja.

I: Kus on nõudmised ... ja sai mis tahtis?

(N34)(IV.II) Sai. Jällegi kahjuks, minu meelest.

I: Jah, parem on, et mida hiljem kasutama hakkad seda parem. Sest niikuinii kasutad suht elu lõpuni ikka ja eest ära ei jookse.

(N34)(IV.II) Olen sama meelt. Mu oma pisem plika on ses mõttes veel nii totu, et ei jaga mis see internet on, meil on nii, et issi arvutis on multikad ja netimängud, aga emme arvutis ei ole, kuigi tegelikult ju on, aga ta ei ole sellele veel õnneks pihta saanud.

I: Olete siis koguaeg ühte arvutit kasutanud, hea taktika!

(N34)(IV.II) Jah, ma ei ole meelega enda arvutisse lubanud ja issi on enamus ajast oma arvutiga ära, siis on hea rahu, aga nii kui issi kodus, siis on ka arvutimangumine lahti.

I: Selge see, siis on ahvatlus silmapiiril.

(N34)(IV.II) Just-just.

I: Kas 12-aastane vanaemaga ka netis suhtleb?

(N34)(IV.II) Jah.

I: Nii põnev. Millest nad tavaliselt räägivad, kui sa tead...

(N34)(IV.II) Ma ei teagi. Ma ei ole uurimas käinud, kui näen, et mammaga suhtleb, siis ei ole ju probleemi.

I: Seda muidugi. Tore, et põlvkonniti suheldakse ka läbi neti.

(N34)(IV.II) Ikka, meie ema, muide, oli see, kes ütles, et teda see arvuti ei huvita ja tema ei taha selle taha istuda ja puikles vastu, kui meie perre esimene arvuti tuli, aga nüüd kui sai maitse suhu... kui ma ei eksi, siis ta käis arvutikursustel isegi.

I: Ja-ja, ikka on huvitav ju lõppkokkuvõttes maailma asju vaadata ja teada saada ja suhelda. Ta hakkas siis teie eeskujul käima netis jah?

(N34)(IV.II) Just.

I: Väga tore. Suured tänud huvitavate vastuste eest.

(N34)(IV.II) Hästi.

Respondent vanavanemate põlvkonna esindaja, 59-aastane naine.

I: Tere! Kas sa oled valmis?

(N59)(IV.III) Tere. Olen siin jah ja valmis.

I: Väga tore. Esiteks küsin, et kui vana oled ja millega tegeled?

(N59)(IV.III) Hetkel 59 ja töötan aiandis ... väga vana!

I: Aga hingelt noor ... see peamine.

(N59)(IV.III) See ei vanane vist.

I: Kindlasti mitte. Kui kaua sa oled olnud muidu interneti kasutaja?

(N59)(IV.III) Tuleb vist 8 või 9 aastat.

I: Kuidas sa ise end tunned muidu interneti kasutades? Kas on veel palju avastada?

(N59)(IV.III) Kindlasti on.

I: Mis sind interneti kasutama tõi ... kuidas see alguse sai...

(N59)(IV.III) Alguses oli asi nii, et kui noorem poeg ostis arvuti ja pani sisse interneti, olin sellele väga vastu, edasi aga asi muutus, hakkasin hoopis ise ka huvi tundma.

I: Miks sa alguses vastu olid?

(N59)(IV.III) Ei oskagi öelda, polnud vist ettekujutust õiget, mis see üldse on.

I: Ja mis sind meelt muutma pani?

(N59)(IV.III) Kui juba hakkasin kõrvalt vaatama, mis seal on, tekkiski huvi.

I: Milliseid peamisi kohti sa kasutad muidu internetis?

(N59)(IV.III) No peab mainima, et jututoa haigus on läbi põdetud ... aga nüüd otsin igasugu muid kohti. No kõigepealt uudised, ajalehed...

I: Suhtlusportaalid? MSNi kasutad... kas ka Skype'i näiteks?

(N59)(IV.III) Ainult MSN.

I: Mis sind muidu jututubadesse viis ja mis sind seal köitis?

(N59)(IV.III) Leidsin Hoti jututoa juhuslikult, tundus huvitav, leidsin huvitavaid inimesi aga ka igasugu teisi, ebaausaid jne ... mingi aeg sai küll sellest.

I: Kuidas sul muidu internetis kohanemine oli ... kui sa alles alustasid?

(N59)(IV.III) Alguses oli kõik väga võõras, aga iseenesest sai asi selgemaks.

I: Kas ka lapsed juhendasid, küsisid neilt abi?

(N59)(IV.III) Eks sai ka noorte käest palju küsitud aga ega nad ei viitsi eriti õpetada.

I: Mis sa arvad, miks nad ei viitsinud?

(N59)(IV.III) Sest neile tundus see kõik nii lihtne, kuidas sa ometi aru ei saa, õeldi ...

I: Milliste küsimustega sa nende poole muidu pöördusid?

(N59)(IV.III) Alguses ikka igasugustega. Kui soetasin fotoka, siis oli abi vaja piltide panemisega arvutisse. Nüüdseks on see muidugi selge ammu.

I: Tore, et põhimõtteliselt võib öelda, et sina peale said siis arvutiga ise proovides ja katsetades?

(N59)(IV.III) Seda ka muidugi, aga abi oli samuti vaja.

I: Kas vajad ka praegu mõne asjaga abi või enam mitte?

(N59)(IV.III) Eriti ei ole enam küsimusi olnud, kui miski apsakas tekib just arvutiga, siis kindlasti on poeg see, kes asja korda teeb.

I: Aga üldiselt oled tänaseks päris sõltumatu?

(N59)(IV.III) Peaaegu jah.

I: Mis sind muidu motiveerib internetti kasutama?

(N59)(IV.III) No see käib nüüdseks lihtsalt minu igapäeva elu juurde. Ta nagu peab olema. Igal hommikul uudised esimene asi.

I: Jah, milline su rutiin välja näeb tavaliselt, kui tuled...

(N59)(IV.III) Õhtul samuti ... eks ma vaatan need kohad iga päev üle, mis on saanud omaseks

I: Mis sulle omakseks on saanud?

(N59)(IV.III) Facebookis vaatan, mis lapsed on teinud ja räägivad, Delfi pidiportaalist vaatan pilte, telesaateid vaatan netist. Muidugi maksudemaksmine netipangas väga vajalik

I: Seda kindlasti. Kas kasutad ka e-posti ja mil määral e-kirju saadad?

(N59)(IV.III) Üldiselt vähe, aga kasutan.

I: Kellele sa kirju tavaliselt saadad?

(N59)(IV.III) Varem olid mõned jutukatuttavad, aga enam ei kirjuta nendele. Kui on vajalikke toiminguid, näiteks talvel siin otsisin kassiportaale ja pakkusin oma kiisupoegi, kõik leidsid kodud, just neti abiga...

I: Väga vahva. Sa siis kasutad kiirsuhtluskanalitest peamiselt vaid MSNi, jah? Mis sulle MSNi juures kõige enam meeldib?

(N59)(IV.III) Peamiselt räägin siin lastega, oma õega ja osa tuttavaid on lihtsalt vaibunud kuidagi. Ega palju ei viitsi lobiseda. Meeldib muidugi see, et kohe saad inimesega ikka rääkida, kui vaja.

I: On veel midagi peale selle, et kõik on kättesaadavad?

(N59)(IV.III) Vot ei oska muud öeldagi.

I: Ja sotsiaalvõrgustikest kasutad sa siis just Facebooki?

(N59)(IV.III) No nalja viluks tegin jah konto. Siiski huvitav on. Leiab ka minuvanune mõningaid tuttavaid.

I: Mis sind Facebooki viis, lihtsalt huvi siis?

(N59)(IV.III) Jah.

I: Kas see, et sul ka lapsed seal on, mõjutas kuidagi sinu otsust?

(N59)(IV.III) Kindlasti.

I: Kuidas nemad sellesse suhtusid, kui sa Facebooki läksid?

(N59)(IV.III) Minu meelest ei olnud probleemi.

I: Sõbrakutsed võeti ikka kenasti vastu?

(N59)(IV.III) Jah.

I: Kes sul peale laste perekonnast (ka laiemast perekonnast) muidu veel internetti kasutavad?

(N59)(IV.III) No vanem õde ja siis veel mõned sugulased. Palju ei ole neid.

I: Suhtled muidu kõigiga neist?

(N59)(IV.III) Jah, ikka.

I: Väga hea. Facebooki kohta veel - mis sulle selle juures meeldib?

(N59)(IV.III) Vaatan tuttavate pilte, nende lastest ja peredest ja loen, mis keegi huvitavat teinud, raske vastata...

I: Et oled kursis teiste eludega siis...

(N59)(IV.III) No pisut jah, kuigi ma ei ütleks, et see oleks nüüd nagu nuhiksin, aga lihtsalt hea on näha.

I: Kui avalikult on asjad üles pandud, siis ei saaks seda nuhkimiseks nimetada.

(N59)(IV.III) Jah, just.

I: Mida uut oled sa teada saanud muidu sugulaste elust, mida sa arvad, et näiteks ilma internetivahendusest sa ei teaks...

(N59)(IV.III) Jah isegi leidsin siit sugulasi, kellest polnud kuulnud.

I: Kust sa siis avastasid nad?

(N59)(IV.III) Tädi poja lapsed, otsingusse sai pandud perikonna nimi ja nii ma leidsin.

I: Kas lisasid nad endale sõbraks ja tutvustasid end?

(N59)(IV.III) Seda tegi mu vanem tütar siis, tema oli nagu rohkem huvitatud.

I: Miks mitte sina?

(N59)(IV.III) Mõtlesin et mis mina siis enam, tema noorem ja jutt jookseb paremini

I: Okei... Toon sulle välja kuue internetikasutaja tüübi kirjeldused, mis sa arvad, millisesse tüüpi kuulud sina, lähtuvalt kirjeldustest?

(N59)(IV.III) Nii.

I: - Iseloomulik väga paljude erinevate tegevuste olemasolu

- Iseloomulik jututubade, MSN-i, Skype-i, internetimängude, foorumite kasutamine ja teiste kommenteerimine

- Iseloomulik mitmekülgsus aga vähene aktiivsus, kasutad vähe meelelahutusele orienteeritud teenuseid. Oled pigem aktiivne e-kirjade kirjutaja ja otsid internetist praktilist kasutust leidvat infot

- Iseloomulik võrdlemisi aktiivne avaliku info kasutaja, aktiivsed muusika ja filmide allalaadimisel, naljade- ja koomiksile lugemisel, internetiteleviiooni ja raadio ning perega seotud info kasutajad

- Vaatab internetti kui suurt raamatukogu. Oled pigem info vastuvõtja kui osaleja. Võrdlemisi aktiivne e-maili kasutaja

- Iseloomulik passiivsus. Natukenegi rohkem kasutavad teistest tegevustest ajalehtede lugemist,

ilmateate vaatamist, pangatehingute tegemist ning vähesel määral ka e-maili kasutamist.

(N59)(IV.III) Raske valida. Võibolla siiski viimane, aga lisaksin sinna veel üht koma teist

I: Mida nimelt?

(N59)(IV.III) Igasugu foorumeid olen lugenud huviga, aianduse alaseid portaale, käsitöö alaseid, samuti kipun mõnikord kommenteerima isegi, kui miski asi harja "punaseks" ajab.

I: Mis sul internetis tavaliselt harja punaseks ajab?

(N59)(IV.III) Oh, neid on olnud, erinevad asjad, ma ei oska hetkel konkreetselt mainida.

I: Hästi... Mis põhjustel sa perekonnaliikmetega interneti vahendusel suhtled?

(N59)(IV.III) Eks ikka saab küsitud, kuidas lähe, kas on muresid, kas on hästi, siis on süda jälle rahul, kui oled rääkinud.

I: Et suhtlete nii igapäevateemadel, kellel kuidas läheb jne...?

(N59)(IV.III) No eks muud teemad ka ikka tulevad.

I: Näiteks?

(N59)(IV.III) Maailmaasjadest, sündmustest...

I: Ühiskondlikud teemad ja tähtpäevad siis näiteks?

(N59)(IV.III) Jah.

I: Mis ajendab muidu netis suhtlema? Distsants, rahakotisõbralikkus või midagi muud?

(N59)(IV.III) Mida nüüd vastata... ma ei oska.

I: Okei. Perekonnasiseselt kasutate muidu siis peamiselt MSNi suhtlemiseks jha ja mingil määral ka Facebooki.

(N59)(IV.III) Jah.

I: Kelle initsiatiivil on kasutatavad kanalid muidu leitud?

(N59)(IV.III) Eks lapsed ikka, nemad tegin mulle MSN-i konto, mida ma pole algul üldse osanud.

I: Miks nad selle sulle tegid? Kas nemad tahtsid, et teeme ja suhtleme või tahtsid sa ise?

(N59)(IV.III) Mõlemapoolne soov. Kuna jäin üksinda siia ja hakkasin selle arvutiga tutvuma, siis oligi see MSN lausa hea.

I: Kas nüüd on telefoniarved ka väiksemad selle arvelt, et räägite MSNis?

(N59)(IV.III) Ma arvan küll.

I: Mil viisil MSNis muidu suhtlete, kas vaid kirjalikult või ka suuliselt?

(N59)(IV.III) Mina ikka kirjalikult.

I: Kas nemad on sulle siis ka helistanud läbi MSNi?

(N59)(IV.III) Ei ole.

I: Okei. Kas sulle meeldib muidu kirjalikult enam suhelda kui näiteks suuliselt helistades läbi neti?

(N59)(IV.III) Kui aus olla, siis ei ole ma selle helistamisega üldse kursis.

I: Ei ole huvi tundnudki selle vastu?

(N59)(IV.III) Ei ole isegi...

I: Nii, kas Facebooki paned ka pilte üles endast ja perest?

(N59)(IV.III) Ei, ei, nii vana inimene ei taha oma pilte kuskile panna...

I: Sul endast ei ole siis ühtegi pilti netis?

(N59)(IV.III) Mina ei ole pannud, aga üks perepilt meil seal vist on.

I: Mis sa midu arvad sellest, et pannakse pilte üles, kus sa peal oled, ilma et sinult luba küsitaks?

(N59)(IV.III) Ega eriti ei meeldi.

I: Kas oled siis öelnud, et nad maha võtaksid? Miks see sind just häirib?

(N59)(IV.III) Ma olen tagasihoidlik inimene, lihtsalt ei taha ennast eksponeerida ... vana pealegi.

I: Kas on ka selliseid sõnumeid, mida on kergem jagada kirjalikult kui verbaalselt?

(N59)(IV.III) Ma ei tea, et oleks olnud.

I: Et kõiki teemasid on võrdselt võimalik rääkida nii suuliselt kui ka kirjutada?

(N59)(IV.III) Minu meelest küll.

I: Kellega perekonnaliikmetest sa kõige enam suhtled?

(N59)(IV.III) Riina ja Merle, tütreid, poeg Kristo räägib vähem ja nüüd siis õde ka ja on veel õetütar, siis veel mõned sugulased kaugemad.

I: Millest tulenevalt on just tütreid need, kellega suhtled kõige enam?

(N59)(IV.III) No Riinaga me lausa peame sagedasti suhtlema... ma ei teagi, poiss on vaiksema loomuga, kinnisem.

I: Miks te Riinaga sageli suhtlema peate?

(N59)(IV.III) Meil on ühine rahakott. Eks ta küsib, kas ma võin seda ja kas ma võin teist jne...

I: Aa, okei. Poeg on siis ka selline iseseisvam, et ei näe vajadust nii palju suhelda?

(N59)(IV.III) Jah, ta töötab Tallinnas.

I: Kes teil tavaliselt suhtlust alustab, kas sina või ennekõike teised?

(N59)(IV.III) Kuidas vajadus on.

I: Jaguneb nii pooleks siis?

(N59)(IV.III) Jah.

I: Millist esmast infot oled sa perekonnaliikmete kohta online-keskkonnast saanud enne, kui kuulnud seda perekonnaliikmelt endilt silmast-silma vestluse kaudu?

(N59)(IV.III) Ma ei tea, et oleks midagi sellist üldse olnud.

I: Milliseid eeliseid näed sa interneti kasutamisel silmast-silma suhtluse ees oma pereliikmetega?

(N59)(IV.III) Eelis on see, et ma saan inimese kätte vast kiiremini, kui vajadus on, aga samas silmast-silma rääkimine on ikkagi parem minu meelest.

I: Aga milliseid puudusi näed internetil olevat?

(N59)(IV.III) Seda ma küll ei oska vastata.

I: Küsime siis nii, et mis on interneti miinused ... Kui ei oska, siis võtame uue

(N59)(IV.III) Okei

I: Hinnates suhtluse efektiivsust uue meedia vahendusel viie palli süsteemis, siis kui efektiivseks te seda peate, arvestades, et 1 sümboliseerib kõige madalamat efektiivsust ja 5 kõige kõrgemat efektiivsust?

(N59)(IV.III) Oh, ma ei tea, kas ma olen õige inimene hindama üldse seda, aga no ma panen siis 4.

I: Mis teeb selle efektiivseks, kas siis see, et inimesed on MSNis kättesaadavad?

(N59)(IV.III) Ma ei tea, kas ainult just MSN.

I: Et ka siis teistes kanalites?

(N59)(IV.III) Jah, kuigi ma ei ole kursis nendega.

I: Okei. Kui sagedasti sa Facebooki ja MSNi kasutad?

(N59)(IV.III) Iga päev.

I: Kas oled suht koguaeg MSNis online?

(N59)(IV.III) Ei ole.

I: Mis sa arvad, mitu tundi päevas sa siin oled? Ja ka Facebookis, kui üldse annavad tunnid kokku ...

(N59)(IV.III) No, umbes ajaliselt..no suvel kindlasti mitte tunde. Talvel on siiski nii, et tuleb ikka mõni tund kindlasti. Siis ka vähem teha aias ja aega ikka rohkem. Suvel kutsuvad teised teemad...

I: Ja pereliikmetega suhtled ka siis igapäevaselt netis?

(N59)(IV.III) Päris iga päev mitte.

I: Millest suhtlussagedus sõltub?

(N59)(IV.III) Eks telefonis saab ka räägitud, siis pole vajadus enam netis vestelda.

I: Okei. Kui oled pereliikmete Facebooki kontol, näiteks. Siis, kui pikalt sa veedad aega oma lähedaste suhtlusportaali kontol või nendega erinevates veebikeskkondades suheldes?

(N59)(IV.III) Facebookis käin vähem, vaatan, mis uut ja kõik.

I: Laste kontodel huvi pärast ringi ei vaata, et milliseid pilte nad on üles pannud või mida kellega arutlevad?

(N59)(IV.III) Aeg ajalt ikka vaatan.

I: Kuidas sulle nende postitused ja pildid meeldivad?

(N59)(IV.III) Mulle ei ole midagi halba silma jäänud, et oleksin pidanud muret või piinlikkust tundma. Meeldivad pildid.

I: Milline see info muidu on, mida sa leida ei tahaks nende kontolt?

(N59)(IV.III) Ma ei oska hetkel mitte midagi karta, ja ma arvan, et nad ei paneks ka sinna midagi sellist, mis ei ole sünnis.

I: Okei, aga mis infot nad muidu kajastavad?

(N59)(IV.III) No on olnud pilte pidudest, looduspilte, väljasõitudest jne...

I: Mis sa muidu peopiltidest arvad?

(N59)(IV.III) Ma ei ole näinud ühtki ebameeldivat pilti.

I: Tore siis. Millist infot sa oma kasutajakontol muidu kajastad?

(N59)(IV.III) Mitte midagi muud peale kodulinna.

I: Miks mitte? Kontol sidemeid pereliikmetega välja ei too?

(N59)(IV.III) Mulle ei meeldi avalikustada ennast, võibolla kui ma oleksin noor, siis kindlasti oleks mõtlemine teistsugune.

I: Kui kaua Sa oled perekonnaliikmetega samasid sotsiaalmeedia kanaleid kasutanud?

(N59)(IV.III) Facebookis paar aastat.

I: Ja MSNi?

(N59)(IV.III) 8 ja 9 vahel.

I: Kas laste online käitumine mõjutab kuidagi ka sinu online käitumist ?

(N59)(IV.III) Ei.

I: Aga äkki vastupidi?

(N59)(IV.III) Ei usu.

I: Kas suhtled neti teel ka oma 12-aastase lapselapsega?

(N59)(IV.III) Ta on harva netis, aga vahel ikka vestlen ka temaga siis.

I: Millest te tavaliselt räägite?

(N59)(IV.III) Eks ma küsin ikka kuidas koolis läinud on, mis tegemised käsil jne. Millal minu juurde tuled... Sellised teemad.

I: Tore. kes tavaliselt vestlust alustab?

(N59)(IV.III) Vahel mina, vahel tema.

I: Kuidas sa suhtud üldse sellesse, et ta netis aktiivne on?

(N59)(IV.III) Arvan, et temavanasel eiole vaja palju suhtluseks netti kasutada ja ega teda ka kodus palju ei lubata, eriti ei tunne ta ka sellest puudust, olen aru saanud. Aga kui ta kasutab netti muuks otstarbeks, millegi huvitava avastamiseks, siis muidugi ei ole vastu.

I: Mis sa arvad tema kui nii noore Facebookis olemisest?

(N59)(IV.III) Ei pea seda väga vajalikuks - minu arvamus see.

I: Kas jälgid ka tema tegevusi seal ?

(N59)(IV.III) Eks ma näen muidugi, kes ta sõbrad seal, aga ta on tagasihoidlik küllaltki, nii et ma eiole midagi erilist näinud, ta ei kommenteeri ega vestle minu teada.

I: Okei, et ei pea muret tundma ta pärast veel.

(N59)(IV.III) Jah, nii on küll, ma ei muretse.

I: Kui oluliseks pead muidu oma teiste online-tegevuste kõrvalt jälgida laste online-tegevusi?

(N59)(IV.III) Ei pea seda nii väga oluliseks.

I: Et täiskasvanud inimesed juba, teavad, mis teevad

(N59)(IV.III) Just.

I: Milliseid emotsioone noorte online oleks sinus muidu tekitab? Ütlesid, et mitte negatiivseid. Kas siis neturaalse poole või positiivseid, et nad suhtlevad ja on aktiivsed ja sulle jälgitavad...

(N59)(IV.III) Ikka positiivsed.

I: Kuivõrd võtad ise laste profiilil sõna kas kommenteerides või andes muul moel märku oma arvamusest?

(N59)(IV.III) Ma tavaliselt ei kommenteeri.

I: Miks?

(N59)(IV.III) Tagasihoidlikkusest.

I: Kas pead muidu oluliseks lapsi jälgida Facebookis, nii minimaalselt kui sa seda teed?

(N59)(IV.III) Ma ei ütlesks nii, et see on mulle oluline just ja pean seda tegema, kontrollimise mõttes, lihtsalt elan kaasa nende tegemistele.

I: miks sa pead oluliseks kaasa elada? Mis see sulle pakub?

(N59)(IV.III) Jään vastuse võlgu...

I: Kui kasulikuks sa laste piltide vaatamist ja nende postituste lugemist pead? Küsime siis nii :D

(N59)(IV.III) Kasulikuks? Ei ütlesks üldse nii.

I: Kuidas sa sõnastaksid siis...

(N59)(IV.III) Ma vist hakkas nüüd oma vastamisega jänni jääma...

I: Võtame siis järgmise. Enam pole palju. Mis sa arvad, kas internet lähendab või võõrandab perekonda?

(N59)(IV.III) Ma ei tea, kas internet üldse teeb seda, lähendab, võõrandab, perekond jääb ikka perekonnaks, ma arvan, et internetil pole selles erilist osa.

I: Leiad, et sellel ei ole üldse vahet, et kui sa ka ei suhtleks distantsilt, siis oleks kõik pereliikmete vahel nii nagu ikka, et ei mingit vahet.

(N59)(IV.III) Ma arvan siiski jah nii, pereside on nii ehk teisiti ikka ju olemas.

I: Kui sa kommenteerida ei julge, et oled liiga tagasihoidlik nagu sa ütlesid, siis kas mõned teemad on viinud näiteks reaalses elus aruteludeni? Kellegi sugulaste postitused siis...

(N59)(IV.III) Ei ole.

I: Kuidas sa tunned, kas teemade ring, millest näost-näku räägitakse, on pärast internetis toimuvat suhtlust kuidagi ka kokku tõmbunud?

(N59)(IV.III) Seda ka ei saa öelda, ei ole, näost-näku jätkub ikka ja alati, millest rääkida

I: Okei. Mis sa muidu sellest arvad, et üha enam vanemaid inimesi suundub interneti ja Facebooki.

(N59)(IV.III) No see, et vanemad inimesed interneti suunduvad, on minumeest ainult tore, aga kas Facebook just nende koht on, selles ma ei ole kindel, ega ma isegi ei peaks seal olema.

I: Kas tunned end seal siis noorte keskel niivõrd ebamugavalt? Sest tegelikul on ju vanemaid ka väga palju seal....

(N59)(IV.III) Jah, ma tunnen küll...

I: Okei. On sul äkki mõni tore seik veel rääkida interneti kasutusest vms. Mõni tore juhtum... Seotult pereliikmetega näiteks.

(N59)(IV.III) Kahjuks ei tule otsekohe mitte midagi meelde.

I: Kas lastest sul keegi blogi ei pea?

(N59)(IV.III) Minu meelest ei pea.

I: Hästi. Tead, aga siis on mul küsimused küll otsas Ja kui sul endal ei ole ka miskit lisada, siis ma arvan, et oleme saanud ühele poole

(N59)(IV.III) No nii, siis saime ühelepoole, minu vastused olid nagu olid... aga tore oli

I: Tore. Aga suured tänud sulle praeguseks siis. Mõnusat õhtu jätku.

(N59)(IV.III) Võta heaks ja sulle ka jaksu suure ja tähtsa töö tegemisel ja head õhtut.

I: Tänud.